
3 1761 05091338 3

JONAS LIE

SAMLEDE VÆRKER

SJETTE BIND

JONAS LIE

SAMLEDE VÆRKER

SJETTE BIND

KJØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG
FR. BAGGES BOGTRYKKERI
1903

FAMILIEN PAA GILJE

ET INTERIØR FRA FIRTIAARENE

(1883)

I.

Det var en klar, kold Eftermiddag oppe i Fjeldbygden. Luften laa frostblaa med lette Rosentinter over alle de skarpe Kanter, Skar og Toppe, der som en Række gigantiske Sneskavler Taarn i Taarn svimlede op imod Horisonten. Nedenunder klappede Bakker og Lider Bygden til med hvide Vægge, stedse trangere og trangere, nærmere og nærmere, altid mere stængende.

Sneen var kommet sent det Aar, men laa til Gjengjæld nu, Julemaaneden gik ind, saa tung paa Furu og Gran, at den bøiede baade Bar og Kvist. Bjerkelundene stod til Livet i Sneen; Bygdens smaa skiffertækkede Husklynger laa halvt nedgravede med Fonner tyngende over Tagene. Indgangene til Gaardstunene var dybe opmaagede Hulveie, hvoraf Grinde- og Gjerdestolper stak op hist og her som sunkne Baadmaster.

Sneplogen var nylig gaat i Kongeveien, og oppe paa Kompagnichefsgaardens bratte, røde Teglstenstag holdt man paa at skufle ned de store, frosne Skavler, der hang faretruende udover Tagrenden.

Chefsgaarden laa særlig fremragende i Bygden. Den var rødmalet og reglementmæssig optømret som de fleste af den Slags endnu for en Menneskealder tilbage.

Over det nedføgne Havestakit laa Skaren med Spor af Kjælkemeier og Ski næsten lige opunder

Vinduskarmen og smaarøg i Nordensnoen der ude i Solen.

Det var den samme kolde, leie Nordentræk, som, hvergang Gangdøren gik op, ogsaa bragte Kjøkkendøren indenfor til at gjøre det samme, og, om den ikke lukkedes igjen, snart efter ogsaa en eller anden Dør ovenpaa, — og saa Kapteinen til at fare rød og hidsig ned fra Kontoret og forhøre og dominere over hele Huset om, hvem der havde gaat der først, og hvem der havde gaat der sidst. Han kunde aldrig begribe, hvorfor de ikke holdt Døren igjen, skjønt Tingen var den allerbegribeligste af Verden, — at Laasen var gammel og glippende, og at Kapteinen aldrig vilde koste Smed paa en ny.

Nede i Stuen paa en Plads mellem Sofaen og Ovnen sad Kapteinsfruen i en gammel brun Værkenskjole og syede. Det var en høi, stiv Skikkelse med et udpræget, men magert, fortørket Ansigt, Minen for nærværende bekymringsfuldt optaget af et intrikat Studium, — Muligheden af atter at faa sat en ny, holdbar Lap i Finalen paa Jørgens Bukser. De var altid bundløse næsten til at fortvile over.

Hun havde bare taget sig Tid til det et Øieblik, medens Jæger var oppe paa Kontoret og Børnene henne paa Postaabneriet; thi i Huset gik hun den lange Dag som en Hest i en Lermølle.

Det med Perlemor og forskjellige kostbare Træsorter indlagte Mahogni Sybord, som stod opslaaet foran hende, maatte være et Familiearvestykke. Det erindrede i sin gammeldags Affalmethed lidt om hende selv og passede ialfald aldeles ikke hverken til den høiryggede, skrøbelige med Messingspiger beslaaede Skindlænestol, hvori hun sad, eller til den lange med grønt Værken betrukne Birketræs Sofa, der stod som et ensomt øde Land henne ved Væggen og ligesom saa længselsfuldt over til det

brune, smale Klaffebord, der stod med nedslagne Vinger ligesaa ensomt og forladt mellem begge Vinduer.

Den brune Kasse med de fire rette Ben henne paa den nederste Væg med en Stabel af Papirer, Bøger, Huer og Kikkerten ovenpaa var et gammelt Klaver, som Fruen med megen Møie havde faat transporteret op til Fjeldbygden af sit Hjems Efterladenskaber, og hvorpaa hun trolig havde indøvet med Børnene de samme Stykker, som hun selv havde lært.

Den uhyre Dagligstue med de nøgne Bjelkevægge, det umalede sandstrøede Gulv og de smaa Ruder med korte i Midten opfæstede Gardiner var nedover sin Længde høist glissent møbleret. Der var en halv Mil fra Stol til Stol og helt igjennem landsens tarveligt, saaledes som Embedsmændene kunde have det oppe i Fjeldbygden endnu i Firtiaarene. Midt paa den indre Væg, foran den store hvide Brandmur, ragede den gammeldags Ovn med Næs Jernværks Stempel og de knastede Vedkubber under frem i Værelset som en vældig Jætte. Der skulde heller intet mindre end en saadan Jernmasse til for at magte at opvarme Stuen, og i Chefsgaardsskogen var der nok af Ved.

Fruen havde endelig med Opgivelse af alle finere Udveie for Permissionerne anlagt en mægtig alt overdækkende Lap og syede nu ivrigt. Eftermiddagssolen spillede endnu svag bleggul i Vinduskarmen. Der var saa stille i Stuen, at hendes Bevægelser ved Sømmen næsten blev hørlige, og en Snelle, som faldt ned, gav ligesom Ekko.

Med ét rettede hun sig som en Militær ved en Appel og gav Agt. Hun hørte sin Mands rappe, tunge Trin knage i Trappen.

Var det nu Gangdøren igjen?

Kaptein Jæger, en rød, rund og fed Mand i luvslidt Uniformsfrakke kom hastig pustende ind

med den endnu vaade Gaasepen i Munden; han gik lige hen til Vinduet.

Fruen syede blot hastigere, hun vilde nytte Tiden og tillige klogelig indtage Defensiven mod, hvad der kunde komme.

Han aandede paa den frosne Rude for at forstørre dens gjennemsigtige Del.

„Du skal se, der er noget med Posten! Ungerne springer omkap dernede i Veien, — de løber fra Jørgen med Kjælken."

Synaalen gik kun endnu hastigere.

„Nei, hvor de render! ... Thinka og Thea. — Men Inger-Johanna! kom hid, Ma, og se, hvor hun sætter Foden for sig. Er det ikke som hun danser? Nu vil hun bare være den første hidind, og saa blir hun den første, det skal jeg love Dig for. Det er ikke Løgn, naar jeg siger Dig, at den Jentungen e r vakker, Ma! — det ser de alle ... Ne—i, kom bare og se, hvordan hun kniber sig frem foran Thinka. Saa kom da, Ma!"

Men „Ma" rokkede sig ikke. Naalen gik med forceret nervøs Hast. Kapteinsfruen syede omkap med Begivenheden; det var dog muligt, at hun kunde faa det sidste af Lappen færdigt, inden de kom, og retnu gik Solen bort bag Fjeldkammen; det var kort Dag, den gav dem deroppe.

Trappen udenfor blev taget i to tre Trin, og Døren gik op.

Ganske rigtig — Inger-Johanna!

Hun fo'r ind med ophægtet, tilsnet Kaabe. Kysebaandet havde hun knyttet op underveis i Trappen, saa det viltre, sorte Haar faldt hulter til bulter frem i det varme Ansigt. De blommede Valdersvanter kastede hun aandpusten fra sig hen paa Stolen. Hun stod et Øieblik, før hun kunde vinde Stemme, strøg Haaret indunder Kysen og udstødte:

„Forbudsseddel om Skyds nede paa Stationen

for Kaptein Rønnow og Løitnant Mein! Hesten skal møde her paa Gilje Klokken seks imorgen tidlig, staar der. De kommer hid!"

,,Rønnow ... Ma!" brølede Kapteinen overrasket; det var en af hans Ungdomskammerater.

Nu stormede ogsaa de andre ind med Efterretningen.

Fruens blege markerede Ansigt med det glatte sorte Haar i Tunger nedover Kinden foran Kappen fik noget fortænkt, urolig bekymret ... Skulde det gaa ud over Kalvestegen, hun havde reserveret til Provsten, eller Grisen? — den sidste var kjøbt fra Nordbygden og var forfærdelig mager. ...

,,Saa, saa, — Du skal se, de vil have ham ind til Stockholm," vedblev Kapteinen eftertænksomt trommende i Vindusposten, — ,,kanske Adjutant ... Nei de lader nok ikke den Kar blive forliggende der vesterpaa ...

Véd Du hvad, Ma! jeg har tænkt noget sligt, helt siden Prinsen gav sig saa af med ham paa Moen. Jeg sagde det ogsaa til ham: ,,De Skrønerne dine, Rønnow, gjør din Lykke; — men vogt Dig for Generalen, han kjender Ulla!" ,,Aa pyt, det gli'er ned som Hestefo'r," mente han. Og det ser ud til det, — yngste Kaptein!"

,,Prinsen!" ... Fruen var netop blevet færdig med Permissionerne og reiste sig hastig. Hendes leverbrune, lidt krumnæsede, magre Ansigt fik et resolut Udtryk, — hun bestemte sig for Gjødkalven.

,,Inger-Johanna, pas paa, at Far tar Søndagsparykken paa," udbrød hun ilfærdigt og skyndte sig ud i Kjøkkenet.

— Storstuovnen stod snart fuldpakket og glødende. Den var ikke benyttet, siden den ivaares var pudset og smurt med Isensværte, og osede nu, saa at man maatte sætte op Døre og Vinduer ud til de sytten Graders Kulde.

„Stor-Ola Dreng" havde travlt med at bære Ekstrafanger med lang Skived ind i Kjøkkenet og bagefter med at behandle Kapteinens gamle Uniformsfrakke med Sne paa Børsten ude ved Bislaget; — det skulde ikke se ud, som han havde pyntet sig.

Gjæsteværelset gjordes istand med opslagne Senge og Ifyren ligervis, saa det kneppede i den tynde Ovn, og Fluerne pludselig vaagnede og summede under Taget, medens Panelet brunedes udenfor Brandmuren og lugtede Maling. Jørgen kjæmmedes med Vand i Haaret, Smaapigerne skiftede Forklæder, til de skulde ned at hilse, og sattes saa til at lave op Fidibusser til Spillebordet.

Man speidede ud, saalænge Skumringen blot tillod det, baade fra Over- og Underetagen, medens Stor-Ola dernede med Topluen maagede op Sneveien foran Indkjørselen og Trappen.

Og nu, det var blevet mørkt, lyttede Børnene med bankende Hjerter efter den svageste Lyd nede fra Veien. Al deres Tanke og Længsel stod kun ud mod den fremmede fjerne Verden, der saa sjelden besøgte dem, men hvorfra de hørte meget, der klang stort og eventyrligt.

Der er Bjælderne!

Men nei, Thinka tog aldeles feil ...

Man var alt paa det rene med det Faktum, da Inger-Johanna, der stod henne i Mørket ved et Vindu, som hun holdt paa Klem, udbrød:

„Men der er de!"

Ganske rigtig. De kunde høre Dombjælderne, efter som Hesten rykkevis tog i og arbeidede sig opover Giljebakkerne.

Gangdøren blev lukket op, og Stor-Ola stod ved Trappen med Staldlygten med Talgstumpen i, færdig til at modtage dem.

Endnu en Venten, og Bjælderne klang med ét

lydeligt henne i Veien bag Vedskjulet ... Nu hørte de Frosten gnisse og knirke under Slædemeierne.

Kapteinen satte Lysestagen paa Bordet i Gangen, hvis Gulv var nyskuret, vaadt og strøt med Ener. Han gik ud paa Trappen, medens Børnene, Hoved ved Hoved, gløttede ud af Kjøkkendøren og hindrede Pasop, der knurrede og bar sig bagom dem, fra at storme ud og gjø.

,,God Kvæld, Rønnow! ... God Kvæld, Hr. Løitnant! — velkommen til Gilje!" lød hans kraftige, oprømte Stemme, idet den Akedoning, der paa sidste Skifte var beæret med Navn af Bredslæde, svingede ind paa Gaardspladsen og hen til Trappen. ,,I er fint kjørende, ser jeg!"

,,Hundekoldt, Peter! ... Hundekoldt, Peter," svarte det fra den høie Peltsskikkelse, der slap Tougtømmerne og nu noget stiv i sine Bevægelser steg ud af Slæden, medens Hesten svedig rystede sig i Sælen, saa det skraldede i Dombjælderne. ,,Jeg tror vi er bundfrosne. Og saa vilde den lille Rotte, vi har til Hest, ikke gaa ... Det er en Grævlingehund, de har spændt for til at grave os igjennem Snefonnerne. — God Dag, Peter! det skal være godt at komme ind hos Dig ... Staar til?" endte han oppe i Trappen, rystende Kapteinens Haand. ,,Tag ind Flaskefodret, Løitnant!"

Medens de to Herrer fik Peltse og Reisestøvler trukne af i Gangen og afgjorde Skydsbetalingen, og Stor-Ola bar Kufferten op paa Gjæsteværelset, udbredte der sig inde fra Stuen en Duft af Kongerøgelse, der med ét bragte Kaptein Rønnows Kavallerinstinkt til at huske paa Fruen, hvem han i Gjensynets Glæde med sin gamle Kammerat hidtil havde glemt. Hans store statelige Skikkelse stansede foran Døren og rettede paa Halsbindet:

,,Ser jeg nogenlunde ud, Peter? — saa jeg anstændigen kan staa frem for din Frue," han fo'r med Haanden gjennem det sorte, krøllede Haar.

,,Javist, javist, vakker nok ... Pokkers staut Kar, Løitnant! — Værsaagod mine Herrer."

,,Kaptein Rønnow og Løitnant Mein, Ma!" sagde han, idet han aabnede Døren.

Fruen reiste sig fra sin Plads ved Bordet, hvor hun nu sad med et smukt hvidt Strikketøi. Hun hilsede saa hjertelig, som hendes stive Skikkelse tillod, paa Kaptein Rønnow og noget let mønstrende paa Løitnanten. Det var Stiftamtmandens Søster, som der ,,gjordes Salaam" for, som Kaptein Rønnow bagefter udtrykte sig ... gammel stor Familie.

Fruen forsvandt lidt efter i Husligheden for at ,,skaffe dem noget til Aftens".

Kaptein Rønnow gned Hænderne efter Kulden, svang sig om sit ene Ben paa Gulvet, stillede sig saa med Ryggen mod Ovnen:

,,Jeg siger Dig, vi er bundfrosne, Peter ... men — aa Løitnant tag ind Flaskefodret!"

Da Løitnant Mein kom ind igjen, tog Rønnow en med Etikette forsynet, forseglet Flaske og holdt den svingende efter Halsen hen imod ham:

,,Ser Du den, Peter Jæger! Se rigtig paa den, — og bliv rørt over en Kammerat. Ægte Arak fra Atschin i For-, i Bag-, i Øst- eller Vestindien. Jeg overrækker Dig den herved. Maatte den smelte dit Hjerte, Peter Jæger!"

,,Varmt Vand og Sukker, Ma!" raabte Kapteinen ud i Kjøkkenet, ,,saa skal vi snart kjende, om Du blot vil trække os enfoldige Landsfolk op med Historier. Og saa Whistbordet frem, til vi faar Aftensmad, — vi faar gjøre den trekantet med Blindemand."

,,Brrr ... rrr ... potz blitz! hvad er det for Stof, Du har i Tobaksdaasen, Jæger?" udbrød Rønnow, der var henne og stoppede en Pibe. ,,Pulver, Nysepulver, tror jeg! Lugt, Løitnant! — det maa være noget Ormekrudt fra Barnekammeret."

„Tidemands Trekroner, Far! Vi taaler ikke jers Bladtobak og Virginia heroppe i Fjeldbygderne," lød det fra Jæger, der slog op og ordnede Spillebordet. „Tag bare ved Siden af under Blylaaget, der finder Du karvet Bladtobak, Bremerblade saa svarte og saucede, som Du vil have dem. Heroppe er det bare Bukken, vi kan byde den Slags, — og saa Folk, som kommer fra Bergenskanten; der bruger de stærk Tobak til at tørke paa Regnskodden med."

Døren gik op, og Husets tre Smaapiger samt deres lille Broder kom ind bærende Brættet med Glassene og Muggen med det varme Vand, hvilket Arbeide de syntes at have fordelt mellem sig efter Reglerne for Processionen i Hertugen af Marlboroughs Ligbegjængelse, hvor, som bekjendt, den fjerde bar ingenting.

Den høie blonde Kathinka gik i Spidsen med Brættet og Glassene med klirrende Theskeer i. Hun prøvede det Kunststykke at neie og hilse, medens hun bar Brættet, og blev brændende rød, da det holdt paa at gaa galt, og Løitnanten maatte række Haanden ud for at støtte paa.

Han blev straks opmærksom paa den næstældste mørkblikkede med de lange Øienfrynser, der kom med den rygende Vandmugge paa en Tallerken, medens den yngste, Thea, holdt sig lige efter hende med Sukkerskaalen.

„Men, kjære Peter Jæger!" udbrød Rønnow overrasket ved Synet af Vennens næsten voksne Døttre, „naar har Du lagt Dig til alt dette? Du skrev engang om nogle Smaapiger, og en Gut, som skulde døbes."

Idetsamme kom Jørgen meget resolut spankulerende frem over Gulvet og bukkede efter bedste Evne, idet han tog til sin stride gule Lug som en Hue.

„Hvad heder Du?"

,,Jørgen Winnecken von Zittow Jæger."

,,Det var svært! Du er vel en hel Fjeldgut, Du? Lad mig se, om Du kan spænde saa høit som dit eget Navn."

,,Nei, men som min egen Hue," svarede Jørgen, han gik tilbage paa Gulvet og gjorde et Rundkast.

,,Resolut Kar den Jørgen!" — og dermed havde Jørgen produceret sig, han traadte tilbage i Ubemærketheden. Men medens Herrerne tillavede Arakpunschen henne ved Klaffebordet, holdt han Øinene uafladelig fæstede paa Løitnant Mein. Det var dennes sorte over Læberne retskaarne Knebelsbarter, som han syntes lignede saa et Bidsel, de ikke havde faat rigtig ind i Munden paa ham.

,,Aa hør, min Pige," vendte Rønnow sig til den af Døttrene, der stod ved Siden af ham, medens han rørte Sukkeret ud i det dampende Glas, ,,hvad heder Du?" ...

,,Inger-Johanna!"

,,Ja hør nu" ... han talte uden at se paa andet end den Arm, han anmodende rørte ved. ,,Aa hør, min lille Inger-Johanna! i Brystlommen paa min Pelts derude i Gangen ligger to Citroner, — jeg trode ikke, den Frugt voksede her oppe i Fjeldbygden, Peter, — to Citroner" ...

,,Nei jeg! Maa jeg bede, jeg!" fløi Løitnanten galant til.

Kaptein Rønnow saa forundret op. Den mørke, magre Pige i den uafvoksede Kjole, der slængte hende kort om Benene, og de tre svulmende svære, for Leiligheden haardt krumflettede sorte Ankertoug nedover Ryggen, stod nu lige i Lyset foran ham. Halsen stak fintformet og blændende frisk af mod den lidt nedskaarne blaa Værkenskjole og bar Hovedet stolt op ligesom med en liden svaneagtig Bøining.

Kapteinen begreb med ét, hvorfor Løitnanten var saa paafærde.

,,Bomber og Granater, Peter!" udbrød han.

,,Hører Du det, Ma!" gryntede Kapteinen lunt.

,,Her paa Bondebygden vokser Børnene desværre op uden andre Manerer end dem, de lærer af Tjenestefolkene," sukkede Fruen ... ,,Staa ikke sammensunken i Ryggen, Thinka, — ret Dig!"

Thinka rettede sin lange, opløbne, blonde Skikkelse og forsøgte et Smil. Hun havde den vanskelige Opgave at skjule et Plaster paa den ene Side af Hagen, fra hun iforgaars faldt ned gjennem Kjælderlemmen i Kjøkkenet.

Snart sad de tre Herrer hyggelig ved Kortene dampende af hver sin Pibe og med et varmt Glas Arakpunsch ved Siden. To støbte Talglys i høie Messingstager stod paa Spillebordet og to henne paa Klaffebordet; de lyste akkurat saa meget, at man saa Almanaken, der hang i en Hyssing ned fra Spigeren under Speilet, og en Del af Fruens høie Skikkelse og Ansigt, medens hun sad i den strimlede Kappe og strikkede.

Indover Værelsets Dunkelhed skjelnedes neppe de borteste Stole henne ved Ovnen og Kjøkkendøren, fra hvilken der af og til lød Sus af Stegebrasen.

,,Tre Træk, saa sandt jeg lever, ... tre Træk, — og paa de Kort!" udbrød Kaptein Rønnow, ivrig i Spillet.

,,Tak ... Ta—ak!" vendte han sig til Inger-Johanna, der kom med en tændt Fidibus til hans udgaaede Pibe. ,,T-a-k!" — vedblev han dragende Røgen til sig og dampende, hans mønstrende Øie blev atter hængende ved hende. Udtrykket var saa levende: de store, mørke Øine gik frem og tilbage under Øienfrynserne som dunkle Draaber, medens hun stod og fulgte Kortene.

„Hvad heder Du nu igjen, min Pige?" spurgte han distrait.

„Inger-Johanna!" gjentog hun med et vist Lune; hun undgik at se paa ham.

„Javist, javist!"

„Naa, saa det er mig, som skal give. ... Deres Datter sætter mig Fluer i Ho'det, Frue! Jeg faar Lyst til at tage hende med mig ned til Kristiania til Stiftamtmandinden og vise hende frem. Vi skulde gjøre rasende Lykke, det er jeg vis paa. ... Naa endelig, rigtig git. — Spil ud!"

Med Haanden paa Faderens Stoleryg stirrede Inger-Johanna ufravendt ned i Kortene; men hendes Ansigt havde et forhøiet Skjær.

Rønnows Blik streifede hende fra Siden.

„Et Syn for Guder ... et Syn for Guder!" udbrød han og slog de Kort, han just havde ordnet, sammen med den høire Haand og kastede dem paa Bordet.

„Jeg mener naturligvis, hvorledes Løitnanten haandterer Blindemanden ... De forstaar, Frue!" nikkede han med Betydning. „Bikkedød, Peter, det var et Kort at spille ud!"

„Her skal Du se, hvad jeg mener," tog han i ...

„Trumf, Trumf, Trumf, Trumf!"

Han satte ivrig fire gode Kløvere i Bordet efter hverandre uden at oppebie, at der fulgtes paa.

Fruens Mine, som hun sad der og hørte sine inderste Tanker repetere saa unbefangent, var ubevægelig lukket; hun sagde noget ligegyldig hen:

„Det er paatide, Børn, I siger Godnat; det er over Sengetid. Sig smukt Godnat til Herrerne."

Befalingen fo'r over deres Miner som en Skuffelse; men der var ikke Tale om andet end beskedent at adlyde, og de gik rundt om Bordet og neiede og tog Kapteinen og Løitnanten i Haand.

Det sidste, Jørgen lagde Mærke til, var, at Løit-

nanten dreiede sig, strakte Halsen og gabte ligesom „Svarten", da de gik ud.

Fruen rettede sig med Strikketøiet:

„De kom jo i sin Tid til min Broder Stiftamtmandens, Kaptein Rønnow," anspillede hun. „De er barnløse Folk, som kan føre et gjæstfrit Hus. De gjør dem vel ogsaa en Visit nu?"

„Om jeg gjør, Frue? At undlade det vilde være en Forbrydelse! — I har nu vel tænkt at sende nogen af Døttrene derind? Stiftamtmandinden er den, som forstaar at føre en ung Dame ind i Verden, og jers Inger-Johanna!" ...

Fruen svarede langsomt med Vægt; der kom noget af en undertrykt Bitterhed op i hende:

„Det vilde være en altfor uventet Lykke; — men vel mere end vi afsides Landsfolk kan vente af vor store, fornemme Svigerinde. Smaa Forholde gjør desværre smaa Folk, store skulde gjøre dem anderledes. Min Broder har gjort hende til en lykkelig Kone."

„Top! vil I tillade en gammel Ven at virke lidt for Eders indtagende lille Inger?" udbrød Kaptein Rønnow.

„Jeg tænker, Ma vil takke Dig! Hvad Gitta? — saa har Du en Knag at hægte nogen af dem paa. Det skal forresten ikke være fra nogen af os to, at Inger-Johanna har taget Skjønheden i Arv, Ma!" kræmtede Kaptein Jæger afledende sin Hustrus straffende Blik; „men der er Race i hende baade paa Fars og Morssiden. Hendes Oldemoder blev giftet op til Norge af den danske Dronning, fordi hun var for vakker der ved Hoffet, — det var din Bedstemoder, Ma! Frøken von ..."

„Men kjære Jæger!" bad Fruen.

„Pyt, Ma, — der er strøt mange Aars Sand over de Ting."

Da Spillet igjen var kommet igang, gik Fruen med Strikketøiet hen til Spillebordet, pudsede først

det ene Lys og saa det andet, bøiede sig nedover sin Mand og hviskede noget.

Kapteinen saa temmelig overrasket op:

„Ja—vist, Ma? — Javist! — — Min Kamel for din Drommedar, sagde Per Vangensten, da han byttede sin gamle spattede Hest med Mamens Blodsføl, ... kommer Du med din Arak fra Holland og Bagindien, saa sætter jeg min Rødvin direkte fra Frankrig imod, — ægte Bordeaux, hjemført og tappet lige af Oksehovedet! Det var netop to Dusin, Stiftamtmanden sendte os op med Fragtelæsset den Høst, Jørgen blev døbt ...

De to øverste til venstre, Ma! — Det er bedst, Du tager Marit med Dig ned med Lygten ... Saa kan Du fortælle Stiftamtmandinden, at vi drak hendes Skaal heroppe mellem Snefonnerne, Rønnow."

„Ja, hun er saare tilgjængelig for den Slags, Peter Jæger!"

— Da Fruen igjen kom ind, bar hun den stive Damaskes Dug paa Armen og fulgtes af en Pige, som skulde være hende behjælpelig med at flytte Klaffebordet frem paa Gulvet.

Der skulde dækkes og Spillebordet forflyttes over Gangen ind i Storstuen, hvor der nu var blevet varmt.

„Kan Du ikke vente, Ma, til Rubberen er ude?"

Ma svarede ikke; men man følte fuldstændig Trykket af hendes Taushed; det gjaldt hendes Ære, Kalvestegen.

Og der spilledes tyst videre med et Slags rasende Damphast.

Endelig udbrød Kapteinen, da Ma fremdeles stod ubevægelig med Dugen midt paa Gulvet:

„Naa, naa, saa faar vi afsted, Rønnow!" — —

— —

I Sovekammeret ovenpaa hamrede og bankede utaalmodige Hjerter.

Medens Jørgen sov ind med Billedet af sin Løitnant, der gabte lig Svarten, naar den kom ud i Dagen af Stalddøren, og efterat Torbjørg havde slukket Lyset, listede Søstrene sig ud i den store, kolde, mørke Gang. Der stod de alle tre lænede udover Rækværket og stirrede ned paa Peltsene med Skjærfene, som hang paa Bjælkevæggen, og paa Kjøresvøben og de to Sabelhylstre og Flaskefodret, der døsig oplystes af Staldlygten paa Gangbordet.

De kjendte Stegeduften stige op, appetitlig og varm, og saa, hvorledes Gjæsterne gik med hver sit Punscheglas i Haanden og med blaffende Lys over Gangen ind i Storstuen.

De hørte Udslagsbordet slaaes ud og dækkes og opfangede siden Lyden af Klinken med Glasse, Latter og høirøstede Stemmer.

Hver Lyd dernede blev udlagt, hver Ordstump digtede sig til noget for deres tørstige Fantasi ...

De stod der i Kulden, indtil de huttrede og hakkede med Tænderne, og deres Lemmer skalv mod Træværket, saa at de maatte ind i Sengen igjen og tine sig op ...

De hørte, hvorledes Stolene larmede, da man endelig brød op fra Bordet, og de maatte ud paa Gangen igjen, Thinka og Inger-Johanna. — Thea sov. Det hjalp noget, naar de satte Fødderne op paa den underste Række af Gelænderet, eller hang sig over det med Benene trukne op under sig.

Thinka holdt ud, fordi Inger-Johanna holdt ud; men tilslut maatte ogsaa hun give tabt; hun kjendte ikke sine Ben mere. Og nu hang Inger-Johanna der alene udover Rækværket ...

En vis lummer, sammenfrosset Punsch- og Tobaksduft steg op igjennem Trappen i Kulden, og, for hver Gang Døren dernede aabnedes og viste

det matte, røgblaa Lysskjær inde i Storstuen, kunde hun høre Officersnavne, Stumper af Latter, af voldsomt paastaaelige Forsikkringer, af tordnende Bedyrelser ved alle mulige og umulige over- og underjordiske Magter, og derimellem Faderens oprømte Stemme, — alt hakkevis afklippet, for hver Gang Stuedøren atter faldt i ...

Da Inger-Johanna kom i Seng igjen, laa hun og tænkte paa, at Kaptein Rønnow havde spurgt hende to Gange om, hvad hun hed, og saa igjen, hvorledes han ved Spillebordet havde sagt: „Jeg kunde have Lyst til at tage hende med mig ind til Stiftamtmandinden, vi skulde gjøre rasende Lykke!"

Og saa det bagefter: „Jeg mener naturligvis hvorledes Løitnanten haandterer Blindemanden," — som de tro'de, hun ikke forstod ...

Vinden tog i og tudede om Hushjørnet, hvinede og brummede ned igjennem den store, kalkede Skorstenspibe ude paa Gangen ... og hun hørte endnu halvt i Drømme Kaptein Rønnows: Trumf! Trumf! Trumf! Trumf!

Ma gik jo næste Dag i Huset som sædvanlig med Nøgleknippet; — hun havde blot saa omtrent ikke sovet den Nat!

Gammel før Tiden var hun blevet som saa mange andre „Maer" i Husstellet dengang, — gammel af at bære smaalig Grin, af Kjas og Mas, af aldrig at faa Pengene til at strække til, af at bugte og krøge sig, af bestandig at se ud som intet og være alt, — den egentlig bekymrede Tanke i Huset.

— „Man lever jo for Børnene!" —

Det var „Mas" yndlings-trøstens Suk. Og Tiden var endnu ikke kommet indom „Maerne" med

Spørgsmaalet, om man ikke ogsaa skylder at realisere sit eget personlige Liv.

... Men for Børnene var det Fridag, og lige efter Frokosten styrtede de ind i Storstuen.

Der stod Spillebordet igjen flyttet hen til Væggen med Kortene sammenkastede uordentlig i Hob ovenpaa det Papir, hvorpaa der var holdt Regnskab. Det var tilslut sammenlagt og brændt i den ene Ende som Fidibus; og ved Siden af laa under den foreløbige Rengjøring de tre Piber henstuvede. Det ene Vindu stod endnu aabent, uagtet Vinden tog i det, saa det rystede i Stormkrogen.

Der var noget ved Værelset, — en indbildt Lugt, som ... ikke var god, nei, ... men der var alligevel noget over det, — noget af en Begivenhed. ...

Udenfor Vinduet stod Stor-Ola med Hænderne paa Spaden i Sneskavlen og paahørte Marits Beretning om, at Kapteinen imorges havde lagt en blank Halvdaler i Drikkepenge paa Bordet oppe paa Gjæsteværelset og Løitnanten to Tolvskillinger under Lysesaksen, og hvordan Fruen havde delt dem mellem Pigerne.

„Løitnanten var nu ikke saa sliphændt han," mente Marit.

„Ved Du ikke, at en Løitnant blir skudt, dersom han gi'r saameget som sin Kaptein, Jente!" kjappede Stor-Ola i efter hende, idet hun skyndte sig ind med Stabursnøglen og Melkjørrelet.

Inde fra Kapteinens Soveværelse hørtes Duren af hans Snorken den hele Formiddag. Gjæsterne havde ikke været i Seng og var reist Klokken seks om Morgenen, da Skydsen kom for Døren, — efterat ogsaa den anden Flaske af Rønnows indiske Arak var medgaaet, og et Frokostbord med Akevit, Svinesylte og Levninger af Kalvestegen igjen havde styrket dem til Dagens Reise. —

Men det gjaldt at nytte Fridagen!

Søstrene rumsterede i Gangen med Skierne, og

Jørgen holdt paa med det Vovestykke at sætte nedover Gangdørstrappen.

Snart stod de udover den lange, bratte Bakke bag Fjøset, — Skistaven paatvers i begge Hænder foran til Ballance, Skærfet i Farten bagud om Nakken. I Hoppet tabte Inger-Johanna Ligevægten og holdt paa at — nei, hun stod sig!

Det kom af, at hun keg op til Sovekammervinduet, om Faderen paaskjønnede hende.

Han gik deroppe og klædte sig paa. Ma havde endelig ved Middagstid vovet sig til at vække ham.

II.

Dagen før Lillejuleaften ventede man Stor-Ola og Svarten med Fragtelæsset fra Kristiania, hvor de to Gange om Aaret — ved Sankthans og Jul, — var nede efter Varer til Husets Forsyning.

Idag var det niende Dagen; men i et Føre som dette, hvor Hestebenene slog igjennem for hvert Skridt kunde ingen vide noget sikkert.

Mødt i Stormløb langt nede i den sleipe, slaskede Bakke af Børnene og den gjøende, for det ene Øie defekte Pasop, kom Læsset udpaa Eftermiddagen, medens Svarten midt under Basketaget i Bakkeknækken vrinskede og knæggede af Gjenkjendelse og Længsel efter at naa ind i Stalden ved Siden af Brunen igjen. Den var fuldstændig fornøiet af Turen og arbeidede sig skumsved i Sælen for at blive Giljebakken kvit.

Marit Kokke og Torbjørg var fremme i Bislaget foran Kjøkkenet; de tre Pigebørn og Jørgen stod fuldt optagne omkring Læsset og Hesten, og Kapteinen selv kom ned af Trappen.

,,Naa, Stor-Ola! hvordan har Svarten klaret sig? — svedt og medtaget, ser jeg!

Fik Du Uniformsknapperne? ... Naa saa! — Du glemte vel ikke Tobakken! — og Uhret, kunde de gjøre noget ved det? — Har Du Notaen? ... Naa, — saa faar Du sætte ind Svarten, han skal have sig en ekstra Ration idag med Havre.

Hvad? hvad har Du der?"

Stor-Ola havde foruden Notaen op af sin indre Vestelomme trukket et i Papirsomslag omhyllet Brev, blaat Postpapir med et smukt rødt Segl for. Kapteinen stirrede et Øieblik overrasket paa det. Det var Stiftamtmandindens Skrift og Signet i Lakket, og han skyndte sig uden at sige et Ord ind til sin Hustru.

Bylæsset — den store Halvaarsbegivenhed — optog hele Husets Opmærksomhed. Dets Indhold interesserede alle, ikke blot Børnene, og naar Stor-Ola bagefter om Kvælden sad i Kjøkkenet, hvor han trakteredes for Hjemkomsten og fortalte om sin Tur derinde i Sta'en og om Svarten og ,,eg", hvilke Mirakler de havde udført sammen i den og den Bakke, — og Læsset veiede dennegang mindst et halvt Skippund mere end sidst — saa stod der en vis Glans om hans Person og om Svarten med! ...

En Kvæld havde den selv taget Veien i Snefoget, og engang var Saltsækken glemt, og da vilde Svarten radt ikke flytte sig fra Gjæstgivergaarden, men slog op med Halen for hvert Pidskesmæld og skottede og gløttede tilbage, indtil Jenten kom løbende ud fra Gangen og raabte om Sækken, — saa bar det afgaarde.

Kapteinen var gaaet ind og havde en Stund vandret op og ned i Stuen med Stiftamtmandindens blaa Postpapirs Brev i Haanden. Han saa ganske fortørnet hen paa Ma, da hun syntes at ville tænke mere paa Bylæsset end paa hans Foredrag. Hun

havde blot sagte indvendt, at de maatte tale om alt dette iaften.

,,Alt dette, — alt dette, Ma! — at Inger-Johanna er buden didind til næste Vinter. Og det har vi Rønnow at takke for. Det er da kort og greit nok, skulde jeg tro. Hvad? Hvad?" brusede han utaalmodig op. — ,,Er det ikke greit? ... eller har Du noget bag Øret om den Ting ogsaa?"

,,Nei ... nei, kjære Jæger!"

,,Ja, da skulde Du ikke opholde hele Aflæsningen af Varerne med dine stille betydningsfulde Suk og hemmelige Meninger, som altid gjør mig gal i Hovedet. Du véd, jeg hader det. — Jeg marscherer altid lige paa Meningen!"

,,Jeg tænkte bare paa din Uniformsfrak, om Skrædderen har sendt med Resterne af Klædet, Du véd" ...

,,Du har Ret, Du har Ret, Gitta!" Og ud fo'r han som en Ild.

I Kjøkkenet skede en Op- og Udpakning foran det mangeskuffede Speceriskab, hvor Rosiner, Svedsker, Mandler, de forskjellige Sorter Sukker, Allehaande og Kanel blev fordelt ned i hver sit Rum. Af og til faldt en Tribut, en Svedske, to Mandler eller tre Rosiner, til hver af Børnene; — og det lod sig ikke nægte, at dette med Bylæsset var som en foreløbig Juleaften.

Kapteinen stod først ivrig interesseret hos for at faa fat i Blækkrukken, Tobakken og de stærke Sager, som skulde forvares i Kjælderen; — de maatte op og alt andet tilside! Og siden fløi han ind og ud med en eller anden af Regningerne i Haanden og en dyppet Gaasepen for at sammenligne den med Generalnotaen, som Fruen havde naglet op paa den øverste Dør i Speceriskabet.

,,Ma! — kan Du begribe sligt Optrækkeri?" han braastansede foran Notaen, som dog tilslut altid befandtes at være i sin Rigtighed, og vendte saa

betænksomt om igjen, idet han tørrede Pennen i sin rødbrune Hverdagsparyk.

Hans blodfulde, høirøstede, noget konfuse Natur blev altid desperat, naar han saa en Regning; den virkede som et rødt Klæde paa en Okse, og naar, som nu, alle Halvaarsregningerne kom stormende paa engang, baade burede og brølte han. Dette var en gammel Sag for hans Hustru, der havde erhvervet sig en mærkelig Færdighed i at tage Oksen ved Hornene.

De Krænkelser, som han saaledes ikke led, syntes alligevel at ophobe et voksende Fortørnelsens Veir hos ham. Med et hæftigt Tag i Dørklinken og Paryken skudt paaskjeve kom han pludselig farende:

„Fire og sytti Specier tre Ort og sytten Skilling! ... Fire og sytti — Specier — tre Ort — og sytten Skilling! — det er næsten til at blive gal over. — Og saa har Du bestilt Succade ... Succade!" han tog Tonen i Fistel og lo af bare Forargelse.

„He, he, he, he, he, har vi nu Raad til det?"

„Og saa — Mandelsæbe til Gjæsteværelset!" Det sidste kom i en dyb, dæmpet, mørk Bas, — „jeg kan ikke engang begribe, hvordan Du har kunnet falde paa det."

„Kjære Mand, det er jo gi't os i Opgjæld, — ser Du ikke, at det ikke er opført for noget."

„Opgj—æld? ... naa saa Opgjæld ... Ja der ser Du bare, hvor de snyder. — — Fire og sytti Specier tre Ort og sytten Skilling — det er til at forfærdes over, rent ud! — hvor skal jeg skaffe Pengene" ...

„Men Du har jo alt skaffet dem, Jæger! ... Husk paa Folkene," hviskede hun hurtigt; det var en stille Bøn om at opsætte Resten af Udbrudet til senere om Aftenen paa Tomandshaand.

Kapteinens forskjellige ekstatiske Blodopstigninger i Anledning af Regningerne gik over Huset den

Eftermiddag som det befriende og rensende Tordenveir før Jul. Forknytte og forpinte tyede Børnene under Bygerne i Ly af Moderen, der tog af for Uveiret; men naar hans Skridt saa igjen hørtes ovenpaa i Kontoret, gik deres Arbeide lige ihærdigt og nyfigent med at kige i og ryste ud Poserne for at finde ud en eller anden efterglemt Rosin eller Korint, med at samle Hyssing, tilse Vægten og skjære op Stangsæben.

Under alle disse Anfægtelser stod Fruens høie Person i uafbrudt Travlhed bøiet som en Kran over Kassen med Byvarerne, der var løftet ind paa Kjøkkengulvet.

Dunke, Vidiekurve med Hø i, Smaasække og en Uendelighed af Pakker i graat Omslag, ombundne med Hyssing, smaa og store, forsvandt efterhaanden i deres forskjellige Opbevaringssteder lige til den sidste, Sækken med det fine Hvedemel, der blev baaret ind af Stor-Ola og sat hen for sig i Melkassen inde i Spisekammeret.

Da saa Speceriskabet endelig lukkedes, stod Kapteinen for tyvende Gang der. Med en Mands Mine, hvem man nu kan have ladet vente og pines længe nok, bankede han hende med Fingeren let paa Skulderen og sagde stille bebreidende:

„Det undrer mig virkelig, Gitta, at ikke det Brev, vi har faat idag, optager Dig mere?"

„Jeg har havt saa ondt for at tænke paa andet end alle dine Ærgrelser med Regningerne, Jæger! Nu synes jeg, Du gjerne kunde smage paa Franskbrændevinet iaften, om det er godt nok til Julepunschen ... Konjaken er saa dyr."

„Du siger noget, Gitta! ... Ja, ja, — lad os bare faa Aftensmad snart."

Tallerkenerne med Havregrød og den blaa Melk i de kolde Kopper sattes ind; de stod som sorte triste Øer henover Dugen og fristede ikke til at hale Tiden ud ved Aftensbordet.

Efterat den nødvendige Del af den var slugt, og Børnene sendt ovenpaa, sad Kapteinen nu noksaa lunt og hyggeligt foran det endnu udslaaede Klaffebord med sin Tobak og sin Smage-Toddy af Franskbrændevin, hvis Forvandling til Julepunsch gik for sig ude i Kjøkkenet, hvorfra der ogsaa brasede fra Vaffeljernet.

,,Bare stærk, Ma! — bare stærk, — saa hjælper Du Dig med Puddersukker" ...

,,Ja, ja," smagte han af Øsen, hvormed hans Hustru kom ind, ,,den kan Du gladelig traktere Fogden med."

,,Nu kommer Marit ind med varme Vafler! — og saa var det om Stiftamtmandindens Brev ...

Ser Du, Jæger! — vi kan jo ikke sende Barnet didind, uden vi har hende passende udstyret; hun maa have en sort Silkes Konfirmationskjole, Bystøvler og Sko, Hat og andet."

,,Sort Silkes Konf—."

,,Ja og et Par andre Kjoler, som vi maa bestille derinde i Kristiania; — der er ingen Raad for det."

Kaptein Jæger begyndte at gaa frem og tilbage.

,,Saa saa, — saa saa! ... Ja, naar det er Meningen, saa — tænker jeg, vi kort og godt takker for Indbydelsen."

,,Ser Du, det vidste jeg, Jæger! Du vil nok ha' Blommen, men, slaa Ægget itu, det betænker Du Dig paa."

,,Slaa Ægget itu? Slaa min Pung itu, mener Du!"

,,Jeg mener, Du faar opsige en Del af de sekshundrede Daler, Du fik med mig. Jeg har nu tænkt og regnet nok over det. Inger-Johanna alene kommer til at koste os over hundrede Daler iaar ... og, naar saa Thinka skal til Ryfylke, slipper vi ikke med to hundrede."

„Over to hundrede Daler! — Er Du gal? Er Du gal ... rent gal, Ma? Jeg tror, Du har en Skrue løs." Han gjorde et pludseligt Ryk henover Gulvet. „Før skal det Brev med engang i Ovnen!"

„Ja, Du véd jo, at jeg synes alt, hvad Du gjør, er forstandigt, Jæger."

Han stansede med Brevet i Haanden og halvaaben Mund.

„... Og den Smule Udsigt, Inger-Johanna kunde have til at blive forsørget, den er kanske ikke saameget at tage i Betragtning. Hun er rigtignok nærmeste Slægtning. Der var intet iveien for, at hun kunde blive Arving ogsaa ... Nei, gjør som Du vil og synes, Jæger! Du ser nok klarere i dette end jeg ... og — vil Du tage det Ansvar paa Dig, saa" ... hun sukkede.

Kapteinen krammede Brevet sammen, gav hende et hastigt Blik som en saaret Løve og stod derpaa en Stund og stirrede ned i Gulvet. Pludselig kastede han Brevet paa Bordet og udbrød:

„Ind maa hun! — men Krigsomkostningerne ... Krigsomkostningerne, Ma, dem har jeg lært i min Strategi, at Fienden skal bære! Og Stiftamtmandinden maa naturligvis sørge for hendes Udstyr derinde."

„Stiftamtmandinden, Jæger, maa ingenting betale, — ikke en Smule! — før hun har afgjort, om hun vil beholde hende. Vi maa ikke være forlegne for at blive hende kvit. Men hun skal være forlegen for at faa hende; — og hun maa bede os om det baade én og to Gange, forstaar Du" ...

At Vinteren strængedes derude, blev iaar mindre mærkbart.

To Børn skulde udstyres ... Vævestol, Rok og Garnvinde gik i den korte Dag og de lange Aftener til Lyden af Ovnsduren. Ma spandt selv alt det fine Islæt til Værkenskjolerne. Der blev strikket, vævet og syet, ja tilmed baldyret paa rent Lin, — „tolv af alting til hver". Og i Skoletimerne paa Kontoret drev Kapteinen ikke mindre ivrig paa den franske Grammatik.

Den stivnende, tørre Frost, som snode om Huset og isede fra hver Sprække, Brændkulden, saa Haanden flaaedes, naar nogen kom i Skade for at tage vanteløs i Gangdør- eller Bislagklinken, Jammer for Neglespræt, naar Børnene kom udenfra og ellers at Drikkevandet bundfrøs i Stamp og Bøtte, at Kjødet maatte tines op, — det var jo blot det vanlige paa Fjeldbygden! Ulvenes sørgelige monotone Tuden og langtrukne Hungershyl nede paa Isen kunde høres fra Giljebakkerne baade Dag og Nat.

Kjøreveien holdt sig længe dernede paa Vandet. Den laa til langt ud i Vaarsmeltningen, rigtignok slidt, usikker og vasblaa med sin møgbrune Sølestribe henover.

Men, da den saa gik op, og Isen braanede under Solstikket, laa der i den bratte Bakke bag Chefsgaarden en langstrakt Vask paa Bleg saa skinnende hvid, at det saa ud, som om Sneen havde glemt at gaa sin Vei der ...

III.

Det var blet Høisommer. Fjeldbygden laa disig i Heden, alle Afstande var som svøbte i Røg.

Paa Chefsgaarden gik Jenterne barbenet i korte Stakker og Særkeliv. Det var Solsteg, saa Kva'en

randt klæbrig og blank ned fra de fede Kvaster i Tømmeret paa det nybyggede Grisehus, hvor Marit gav Skulier til Grisene. Ved Brønden stod endel sandskurede Melkeringer paa Kant og tørrede, medens en og anden Spurv eller Linerle hoppede om og nikkede paa Brøndkanten, og der fra Vedskjulet lød Øksehug i Eftermiddagsstilheden. Pasop laa og gispede i Skyggen bag Gangdøren, der stod aaben.

Kapteinen havde nydt sin Eftermiddagssøvn og stod nede paa Akeren og saa paa, at Stor-Ola og Hestene pløiede op et gammelt Græsland, der skulde vendes.

I Haven summede Humlen.

Omtrent med samme enstonende Lyd sad Thinka og Inger-Johanna ved Stenbordet inde i Lysthuset over de sprukne blaa Bogpermer og de krøllede, fingerslidte Blade og durede Katekismus og Forklaring med Albuer og Hoder tæt mod hinanden. Det var fra Side 84 til 87, det gjaldt at komme til Eftasværdstid, og Fingrene holdt de i Ørene for ikke at forstyrre hinanden.

Der mørknede som en Skygge lige udenfor ved Havegjerdet; men de saa intet, hørte intet, det lange Bibelsted gik helt over paa den anden Side ...

Saa kræmtede det lystigt:

„Tør man afbryde de to unge Damer med et jordisk Anliggende?"

De saa begge op samtidig. Det lyse Humleløv om Lysthuset var endnu ikke klattret helt op ad Hyssingerne.

Med Armene ophængte over Havestakitet stod et ungt Menneske — han kunde have staat der længe! — med en næsten skyggeløs flad Hue over en Mængde brunt Haar. Ansigtet var solbrændt og svullent ...

Det var nogle græsselige underfundige Øine som stirrede paa dem. ...

Mere havde ingen af dem set; thi ved en fælles Indskydelse foran Fænomenet, rendte de i fuld Panik ud af Porten, medens Bøgerne laa opslagne efter dem, og opad Trappen ind til Ma, som stod i Kjøkkenet og skar Eftasværden:

,,Der stod én, — der var én ... ude ved Havegjerdet ... Det var aldeles ikke nogen, som gaar om og ber eller saadan noget." ...

,,Hør, hvad han siger, Du Jørgen!" sagde Ma, hastigt overskuende Situationen; ,,den Vei — ud Bislagdøren. Lad som Du kommer af Dig selv."

Begge de unge Piger fløi ind til Storstuvinduerne for at kige under Gardinerne.

Ind kom han saa ad Gangdørtrappen med Jørgen, der pludselig forsvandt fra ham ind i Kjøkkenet.

I Dagligstudøren stod lille Thea med et Smørrebrød og vred sig ved Klinken og holdt Døren halvt igjen, halvt aaben og stirrede paa ham; — hun var udenfor det hele.

,,Er din Far hjemme?"

,,Ja, men Du skal gaa Kjøkkenveien, hører Du! ... og vente, til vi har spist Eftasværd; han gaar ikke op paa Kontoret før." Hun takserede ham for et Mandskab, der skulde i Rullen.

,,Men jeg skal ikke paa Kontoret, ser Du."

Nu kom Ma selv; hun havde i Hast faat Kappe paa, den sad jo lidt paa halv tolv.

,,Et ungt Menneske, ser jeg, som kanske har gaat langt idag ... Vær saa god at træde ind."

Hendes Smil var velvilligt; men Øiet derunder skarpt som en Officersmønstring; her var Huller og Stopning med tyk Traad for Leiligheden og Flærer i Overflødighed, og det var ikke let at frigjøre sig for Mistanken om noget tvilsomt omvankende, især

da han faldt lige ind ad Døren med den Bemærkning:

,,Jeg kommer som Fanten oppe fra Fjeldmarken, Frue! Jeg maa gjøre mange Undskyldninger" ...

Ma's prøvende Blik var imidlertid trængt igjennem Skallen. Den hvide Rand i Panden øverst under Skyggen, hvor Huden ikke var rødflaaet af Solstegen, og hans hele Maade bestemte hende til forsigtig at se ham an.

,,Vær saa god, vil De ikke tage Plads, saa kommer Jæger snart." Hun gjorde sig leiligheds-vis en Vei forbi Sybordet og slog det igjen; — ,,Jeg skal faa Lov til at skikke ind en Kop Melk saalænge."

En Jente kom ind med en stor bollelignende Kumme og forsvandt igjen.

Han satte den til Munden, maalte med Øiet, hvorlangt han havde drukket, drak igjen og optog paany et Skjøn ...

Den er deilig, — ligner aldeles ikke Husmor ... for hun saa temmelig blaasur ud og — han udstødte et Suk, — farlig værdig.

Han drak igjen.

Ja nu skulde man egentlig stanse; men eftersom og saasom ...

Han satte Bollen helt tømt ned paa Tallerkenen:

Bedst at overfalde ham straks! ... Totalt sluppet op for Reisepenge ... Vil De paa mit ærlige Ansigt laane mig fire, — nei det klinger ikke, — bedre greit ud, fem Daler, saa jeg kan naa til Kristiania? ...

De smaa Øine blinkede rask; — og havde bare Kapteinen kommet da! ... Der gik nogen derude ...

Han stirrede aandsfraværende frem for sig; han repeterede indvendig sit Foredrag. Det blev

altid ændret, og nu stod han igjen ved det kildne Punkt — Beløbet! Han overveiede, om han kanske blot behøvede at anmode om fire — tre? ...

Det knurrede ude i Gangen, Hunden fo'r høit gjøende ud.

Det var tydelig Kapteinen.

Den unge Mand reiste sig braat, men satte sig ned igjen, som en Fjær færdig til at springe op af Stolen; han havde været fortidlig ude.

„Inde i Stuen ... nogenslags Fyr, som vil snakke med mig?" ...

Det var ude paa Trappen det talte.

Et Par Øieblikke endnu, og saa viste Kapteinen sig i Stuedøren.

„Jeg maa meget bede om Undskyldning, Hr. Kaptein! jeg er uheldigvis ... uheldigvis" ...

Her begyndte han at stotte. Uheldet vilde, at den ene af de to unge Piger, som han havde set nede i Lysthuset, hun den mørke med Ansigtet, kom ind efter Faderen, og saa gik det dog ikke an —

„... kommet ovenfra Fjeldet," fortsatte han. „De vil forstaa, at man da ikke netop kan fremstille sig i den bedste Forfatning." Det sidste kom i en forceret flot Tone.

Kapteinen saa i Øieblikket ikke netop behagelig overrasket ud.

„Mit Navn er Arent Grip" ...

„Arent Grip!" tog Kapteinen sig og saa paa ham. — „Grip? ... samme Fjæs og Øine! ... Vel aldrig Søn af Perpetuum? Kadetten paa Lurleiken? — han er Gaardbruger eller Proprietær, kalder han sig vel, nogetsteds inde i Fjordene" ...

„Det er min Far, Hr. Kaptein!"

„Driver han lige haardt paa med sine mekaniske Ideer endnu?" spøgte Kapteinen. „Han havde jo ledet Kværnvandet tvertigjennem Fjøstaget, saa Kjørene fik Styrt, da der gik Hul paa Renden."

Inger-Johanna opfangede en indigneret Bevægelse, som om den fremmede pludselig greb efter Huen.

,,Synd ... Synd! — at den Tid ikke gav en Mand som min Far Kundskaber!"

Han sagde det med et Alvor, der med ét glemte Kapteinen.

,,Saa saa, — ja Far! De maa være saa snil at tage lidt Eftasværd med os, før De drager afsted. Sig til Ma, Inger-Johanna, at her maa en Dram til og lidt Smørrebrød. De kan være sulten, naar De kommer oppe fra Fjeldet. Sid ned.

Og, hvad er nu Deres ... Deres ... Bestilling eller Profession i denne Verden? om jeg tør spørge." Kapteinen slentrede henover Gulvet.

,,Student! — Og, Hr. Kaptein," han svælgede i Halsen for raskt at benytte Øieblikket, mens de var ene, ,,naar jeg er saa fri at komme saadan uden videre indom her uden at kjende Dem" ...

,,Student," stansede Kapteinen midt paa Gulvet, ,,ja, var det ikke det, jeg skulde ladet mit Hode gaat paa, — saa det ved første Øiekast, — men var jo alligevel lidt itvil. ...

Naa ja," kræmtede han, ,,Non kanske ... hvad Far?" sonderede han godmodig. ,,Deres Far havde ogsaa saa ondt for disse Eksaminer."

,,Jeg har ikke Brøkdelen af min Fars Hoved; men med det, jeg har, gav de mig ifjor laudabilis præceteris."

,,Søn af min gamle Ven Fin Arentzen Grip!" ... Han udtalte hvert af Navnene med en vis sød Gjenkjendelse. ,,Deres Far var igrunden et godt Hode, for ikke at sige lidt af et Geni. Naar det glap for ham til Officerseksamen, var det for alle de uryddige Ideers Skyld ... Nei, saa De er Søn af ham! — Ja, han har skrevet mangen norsk Stil for mig, — det var altid med den norske Stil, det kneb, ser De" ...

— „og Hr. Kaptein!" ... gik den unge Mand atter ufortrødent paa, nu med høiere og bestemtere Røst; „naar jeg saadan uden videre tillidsfuldt henvender mig" ...

„Du faar sige til Ma," sagde Kapteinen, da Inger-Johanna igjen kom ind sammen med sin høie opløbne Søster, „at det er Student Arent Grip, Søn af min gamle fornøielige Kammerat paa Krigsskolen."

Følgen af den sidste Underretning blev, at den paatænkte Tallerken med Dram og Smørrebrød forvandledes til en liden Eftasværds Opdugning paa Bræt for ham og Kapteinen.

Den gamle, rødlakerede Brødkurv laa fuld af et opskaaret mørkt, surt Brød, hvori Skorperne havde skilt sig. Det havde desværre slaat feil i Ovnen, forklarede Ma, og den graa, deigtunge Rand kom jo af, at saameget Korn paa Chefsgaarden ifjor igjen blev raat indbjerget.

Studenten viste Oprigtigheden af sin Overbærenhed med Manglerne gjennem en formelig morderisk Appetit. De økonomiske Saltklumper, som sprak med perlende Taarer ud i Overflødighed af det friske Fjeldsmør, havde han et raskt Snit med, der ikke undgik paaskjønnende Øine, — blot et eneste kort Slag med Kniven paa Bagsiden af Smørrebrødet, og Saltklumperne regnede og smaahaglede udover Tallerkenen.

„De vil vist have mere Spegekjød? Jeg gjætter, at De ikke har spist meget idag, — gaa efter mere, Du Thinka!

En liden Dram til Gammelosten ... hvad?

De maa tro, vi prøvede mangen en god Gammelost paa Hyblen hos Deres Far, og naar vi holdt Kalas, sendte vi Bud efter den, saa den gik paa Omgang; — og saa Bergens Æblerne, som han fik i skjeppevis med Fragtefartøierne hjemmefra! Han var nu saadan Landsens uerfaren og god af sig

— altfor troskyldig mod slige Rakkere som vi. — Aai, hvor vi hjemsøgte Skabet og Tinerne hans, — og saa fik vi Stilene istand med det samme; det var bare hans, Læreren rettede gjennem hele Klassen."

Kapteinen tømte den anden Rest af sin lange Dram ... „Ah!" — han holdt Glasset op mod Dagen og saa igjennem det, som han pleiede ...

„Men der var alligevel noget underligt ved ham, De! De kan vide, saadan én lige fra Landet tages ikke med engang mir nichts og dir nichts ... Glemmer aldrig, da han første Gang holdt Foredrag for os om Perpetuum! — det var gjort med bare fem Æbler indeni et Hjul, sagde han; og Æblerne maatte være aldeles mathematisk nøiagtige. Det var det, som kom ud og ruinerede ham, saa Folk kom til at — ja De véd, — opholde sig en Smule og gjøre Moro af ham; og det hang ved til Eksamen" ...

Studenten gjorde nogle Ryk paa sig.

De unge Damer, som sad med deres Søm ved Vinduet, lagde jo ogsaa vel Mærke til, hvorledes han nu glemte sig. Han havde hele Tiden holdt den ene Støvle under Stolen bag den anden for at dække, at den gabte ganske himmelraabende ved Saalen. De var i godt Humør og turde næsten ikke se paa hinanden ... Søn af en Mand, som hed Perpetuum, var Kadet, — og som gav Kjørene Styrt! ... Far var frygtelig morsom, naar der var fremmede.

... „Ikke et Øieblik itvil om, at der var Idéer ... Men der var noget underligt halstarrigt ved ham, De! At komme som han lige ind fra Bondebygden, og saa gi sig til at diskutere med Læreren om det, som staar i Bogen, gaar aldrig vel, — især da i Fysiken paa Krigsskolen. Og det, kan De tænke, blev lidt Komedie" ...

„Da skal jeg parere mit Hode paa, at det ikke var min Far, som havde Uretten, Hr. Kaptein!"

,,Hm, hm, ... naturligvis ja! — — Fa'ren op ad Dage," mumlede han ... ,,Hm! — naa, De har jo faaet præceteris alligevel ... Skal De ikke tage en halv Dram til?" kom det gjæstfrit bortledende.

,,Nei Tak! Men jeg skal sige Dem, hvordan det er gaat min Far. Det er akkurat som med en Jagthund, de havde faat over hos Skriveren. Der var slig Race og Mod i den, at én skulde lede efter Magen; men saa havde den en Dag bidt et Faar, og saa skulde den kureres. Det gik til slig, at de stængte den inde i Faarestalden. Der stod den alene ligeoverfor Saubukken og alle Faarene. Det var en ren Herrefornøielse, syntes den. Saa kom Væderen farende imod den, og Hunden trillede overende. Pyt, det gjorde ingen Ting! — men efter Væderen kom trippende, inden den fik reise sig, alle de femti Faar trip, trip ... trip ... trip hen over den, saa den blev ganske ør. Igjen stod de mod hverandre, og paany satte Væderen ind paa Hunden, og — trip, trip ... trip ... trip ... fik den Fødderne af hele Faareflokken over sig.

Saadan drev de paa i stive to Timer, indtil Hunden laa der ganske stille og aldeles ør. Den var kureret, bed aldrig noget Faar mere. Men, hvad den duede til bagefter, skal vi snakke smaat om, — den havde gjennemgaat Krigsskolen, Hr. Kaptein!"

Idet han saa op, mødte han Fruens mørke, vægtige Øine paa sig; hendes Kappehoved dukkede sig straks ned i Sømmen igjen.

Kapteinen havde hørt mere og mere ivrigt til. Kuren paa Jagthunden interesserede ham; og det var først ved den sidste Yttring, det faldt ham ind, at der var noget under.

,,Hm, — min kjære Grip, — ja saa, De mener det! — Hm! kan ikke være enig med Dem; — det var dygtige Lærere og ... hø, hø, — vi var saamæn hellerikke Faar, min Ven! ... hø, hø! hø, hø, —

nok heller Ulve, Far, at komme ud for ... Men Kuren var, det skal jeg indrømme, skammelig mod en brav Hund ... og forsaavidt ... Naa, det var den halve Dram?"

„Tak, Hr. Kaptein!"

„Men hvad er det for Slags Vei De siger, De har faret, Far?"

Med Maden og den nydte halvanden Hjertestyrkning var der kommet nyt Liv i den unge Mand. Han viste paa sine Klæder og var endog saa fræk at stikke Støvlerne frem; en stor Syning gik tvertover det ene Knæ:

„Jeg kunde vist sættes op som et Fugleskræmsel til Skræk og Advarsel for alle dem, som vil vige ud af Landeveien. Det hele kom af, at jeg paa Skydsskiftet traf paa en Renskytter, — en prægtig Kar! Fyren fortalte mig saa længe om, hvordan det var inde paa Fjeldet, at jeg fik Lyst til at følge med ham."

„Overmaade fornuftigt," mumlede Kapteinen, „naar man koster en Søn ind til Kristiania."

„Jeg var blet nysgjerrig, skal jeg sige Dem, og saa bar det indover."

„Er han ikke endnu mere rispende gal end Far sin! — gi' sig paa maafaa ind i svarte, uveisomme Fjeldet!"

... „Det gik opover i Ur og Sten først fem Timer og saa bagefter en kort Svip, sagde Gunnar, paa fire. Men jeg véd ikke, hvordan det er deroppe i Fjeldet; det var, som ingenting tog i Benene. Luften blev saa fin og let, som jeg havde drukket Kroppen bort i Champagne, den gav som en hel Rus; jeg kunde gjerne gaat paa Hænderne, og det kom ingen ved i den hele, vide Verden, for nu var jeg oppe paa Taget! — Og aldrig i mit Liv har jeg set et saadant Syn, som da vi paa Eftermiddagen stod øverst paa Fjeldeggen, — bare kjølig, hvid, skinnende Sne og mørkeblaa Himmel, Tind i

Tind bagom hverandre i én Glans, saalangt Øiet rak." ...

,,Ja Sne har vi s'gu nok af, Far. Den staar lige ind paa Husvæggen her hele lange Vinteren saa patent hvid og kold, som nogen bare kan ønske sig. Vi ser os saa vel fornøiet paa den — men vis mig en vakker grøn Eng eller en rigtig Kornager, Far!"

... ,,Jeg syntes, den ene Storkar af et Fjeld stod der ved Siden af den anden og sagde: Din usle tyndbenede Skrælling, blaaser Du ikke bort i den blaa Trækken her paa Fonden som en Papirlap? Vil Du vide, hvad der er stort, saa tag Maal fra os!"

,,De har faat præceteris, sagde De, min Mand! Ja—ja—ja—ja! ... Hvad siger De, om vi fik Skomageren til at slaa lidt under Deres Støvler ikvæld?"

Det var saameget som en Indbydelse til at blive over om Natten! — høist fristende at udsætte med Anmodningen til næste Dag ...

,,Tak, Hr. Kaptein, jeg vil ikke nægte for, at det kunde være adskillig praktisk."

,,Sig Skomageren, Jørgen, at han skal tage dem, straks han har faat slaat Hæljernene under dem, jeg skal ha' paa Veibefaringen."

Aha! — saa reiser han kanske imorgen tidlig, det maatte nok tages ikvæld alligevel. Nu, Døttrene begyndte at tage af Bordet, var det bedst at passe sit Snit ...

Kapteinen gik og drev med smaa Skridt op og ned af Gulvet:

,,Ja— ja, san! Ja—ja, san! ... Vil De se vakkre Griser, Grip?"

Studenten sprang straks op.

Udveien! ...

Han greb Huen.

„Holder De mange, Hr. Kaptein?" spurgte han ivrig interesseret.

„Kom! — aa, det gjør ikke noget, at det gaar gjennem Kjøkkenet ... kom bare lidt herud paa Bislagtrappen. Ser De den lyse Flekken i Skogen deroppe? ... Der tog vi Tømmeret til Fjøset og Grisehuset for to Aar siden."

Han gik barho'det ud paa Gaardspladsen:

„Marit, Marit, — her er én, som vil se Grisene dine. Nu skal Du staa Mønstring.

Det er en Purke og syv, ser De.

Nøf, nøf ja! — hører Du Ungerne dine, Marit ...

Men det var Grundmuren, ser De. Her var akkurat et Sumphul; det sivede der ovenfra Bækken. Og nu, — ser De Renden der? — tørt som Knusk."

Nu eller aldrig maatte Angrebet gaa for sig.

„— og nu lever de som Herremænd allesammen derinde," vedblev Kapteinen.

„Alle syv Dalerne? — hvad siger jeg, alle fem Grisene?"

„Hvad?"

„Her er Huen din, Far!" kom Jørgen indenfra ... „Og saa staar der nogle og venter af Folkene nede fra Fosser."

„Saa? — ja saa skal vi bare kige lidt ind i Stalden."

Der stod Svarten og Brunen netop afsælede, endnu drivvaade og stive i Haarene efter Plogarbeidet.

„Bra Spiltoug, hvad? — og ganske lyst; Hestene kommer ikke stærblinde ud af Døren ... Fo—ola Svarten, er Du svet nu?"

Det var en varm, koselig Staldlugt, — og endelig ...

„Hr. Kaptein! jeg kommer med en Anmod—"

„Men Ola!" udbrød denne, „se Krybben der hos

Brunen! ... Jeg liker ikke Fliserne. Han skulde vel aldrig bide i den?"

,,Haa haa haa, — nei, var det likt!" Ola grein fult; ikke bekjendte han i Fremmedmands Nærvær, at Kapteinens nye Brune var en Krybbebider.

Kapteinen var blet ganske rød; han tog Huen af og gik hastig bortover med den i Haanden ... ,,Slig Kjeltring af en Hestebytter" ...

Han saa sletikke længer egnet ud for Anmodninger.

Fra Aftenskyggen ved Laavevæggen reiste sig de nævnte to Mænd.

,,Er det nu Tid paa Dagen at komme til Folk?" busede han ud. ,,Naa ja, gaa op paa Kontoret!"

Hermed strøg han over Gaarden, keg i Brønden og gjorde en Vinkel op til Dagligstuvinduet:

,,Smaapiger. ...

Inger-Johanna! ... Thinka!" lød det med forstærket Røst. ,,Spør Ma, om Kjødstykket skal ligge der over Brønden og raadne?"

,,Marit har ta't det op, vi skal ha' det tilaftens," søgte Thinka at hviske.

,,Saa? — det behøver vel derfor ikke at ligge, saa Pasop ta'r det.

Vis Studenten om nede i Haven, saa han kan faa sig noget Ribs," raabte han ind af Stuedøren, som han fo'r op ad Kontortrappen.

— Arent Grips righaarede brune Hoved med den knappe, flade Hue ovenpaa saas nu en god Stund mellem Ribsbuskene ved Siden af Thinkas høie lille blonde. Han snakkede i Begyndelsen en hel Del, og de livlige blanke, brune Øine var sletikke ondskabsfulde, syntes Thinka; hun begyndte alt at interessere sig temmelig varmt for ham.

Sine Støvler fandt han om Morgenen staaende istandsatte foran Sengen, og et Bræt med Kaffe og

Frokost kom op til ham. Han havde sagt, han maatte betids ud.

Nu gjaldt det med lukkede Øine blindlings at faa anbragt det afgjørende.

Da han kom ned, stod Kapteinen paa Trappen med sin Pibe. Over den fede Nakke, hvor Spænden i det militære Halsbind lyste, stak graalige Haartotter frem under den rødlige Paryk. Han saa lidt stur ud for sig i Morgentaagen, spekulerede paa, om den vilde lægge sig eller lette, saa han turde sætte ivei med Høslaatten.

,,Saa De vil afsted nu, Far?"

,,Hr. Kaptein! kan — vil De laane mig" — han havde i sit første Morgenmod tænkt fem, men det sank allerede i Trappen til fire og nu foran Kapteinen til — ,,tre Daler? Jeg har brugt op hver Skilling, jeg havde at komme ind til Kristiania for. De skal faa dem tilbage i Bankobrev straks."

Kapteinen rømmede sig. Han havde næsten anet noget sligt en og anden Gang paa Fyrens Fjæs igaar ... Jo — saadan en Student det var en sikker Gut til at sende tilbage i Banko!

Det trak op til et grættent Grin. Men pludselig antog han en godmodig, flot Mine:

,,Tre Daler, siger De? Havde jeg dem saavist selv paa Gaarden, Far! men her er i enkelte Ryk som blaast for Kontanter om Sommeren" ...

Han stak den ledige Haand ind paa Brystet af Uniformsfrakken og saa raadløs ud i Luften.

,,Naa, hm, ... hm," kom det efter en forsvarlig trykkende Pause. ,,Er jeg bare vis paa at faa dem tilbage igjen, skal jeg se, om jeg kan opdrive en tre, fire Ort ialfald inde i Husholdningskassen hos Ma, — saavidt, at De kan komme nedover til Fogden eller Sorenskriveren. Det er prægtige Folk, jeg kjender dem; de hjælper paa første Ord."

Kapteinen gik tætdampende ind ad Kjøkkendøren til Ma, som stod i Spisekammeret og skiftede

ud Frokosten; hun havde Høaannen og hele det udvendige Stel paa sig.

Han blev noget længe borte.

,,Jamen havde ikke Ma tre Daler alligevel, dem kneb jeg til Dem.

Og saa Farvel fra Gilje. Lad os høre, De er kommet vel frem."

,,De skal faa høre det i banko og franko!" strøg Studenten jubelfornøiet afsted.

Ma havde jo først staaet en Stund og knebet Læberne sammen og saa erklærede hun det som sin uforgribelige Mening, at, skulde Kapteinen først hjælpe, maatte det være med alle tre. Han hørtes ikke ud til at viske alting af sig, — havde det ikke paa Overfladen. Og det gik aldeles ikke an at lade ham rende indom Sorenskriveren og Fogden, og kanske Præsten med, fordi han ikke kunde faa laant mere end tre Ort paa Gilje.

— Thinka fortalte den ene Gang efter den anden om alt det, hun og Studenten havde snakket sammen.

,,Hvad sagde han da?" pressede Inger-Johanna.

,,Aa han var morsom næsten hele Tiden, jeg har aldrig hørt nogen saa morsom."

,,Ja men Du husker da, han sagde nogenting?"

,,Aa, — ja det er sandt, — han spurgte om, hvorfor Du læste fransk. Du skulde vel afrettes til Papagøie, saa Du kunde snakke med, naar Du kom ind til Byen" ...

,,Saa, — hvor vidste han, at jeg skulde ind til Byen?"

,,Han spurgte om, hvor gammel Du var; og saa sagde jeg, at Du skulde konfirmeres og didind. Han kjendte Stiftamtmandens godt; han havde havt Ekstraskriveri eller saadan noget der paa Kontoret, efter at han blev Student."

,,Den Slags Kjendskab, ja!"

,,Men Du passede nok ikke der, sagde han; — og véd Du hvorfor?"

,,Nei."

,,Vil Du vide det? Jo, Du havde vist for meget Næseben."

,,Hvad ... sagde han?" hun rynkede Brynene og saa hvast op, saa Thinka skyndte sig at tilføie:

,,Den, som kom der, maatte kunne dreie sig som en Sytraad om Stiftamtmandinden, sagde han, det var Synd paa den vakkre Nakken din, om den fik Knæk saa tidlig."

Inger-Johanna kastede Hovedet bagover og lo: ,,Har Du hørt Mage til Menneske!"

Thinka var reist til Ryfylke. Hendes Plads ved Bordet, i Stuen, paa Soveværelset var tom Luft. Kapteinen tog sig den ene Gang efter den anden i at kalde paa hende ...

Og nu var den sidste Eftermiddag kommet, da ogsaa Inger-Johanna skulde reise.

Sælhundeskindskofferten stod med nye Jernbaand gabende ovenpaa i Gangen færdig til at pakkes. Karjolen var smurt i Skjulet, saa Fedtet randt ud af Akserne, og Stor-Ola, som den næste Morgen skulde skydse de tre Dages Reise, gav Svarten Havre.

Kapteinen havde det frygtelig travlt den Dag; og Pakning forstod ingen som han!

Ma leverede ham omstændelig det ene Stykke af det nye, dyrebare Tøi efter det andet; — Lærredet fra Gilje taalte nok Stiftamtmandindens Øine ...

Men Ulykken var, at Blodet steg Jæger saa til Hovedet, naar han bøiede sig. ...

,,Heisan, ... retsaa! — Jeg begriber ikke, hvad

Du mener, Ma, med at komme med hele det Oplag af Bomuldsstrømper paa engang? ... Det er det, det, det, jeg vil ha'!"

Naturligvis reisevant, som han var. „Men Du taaler ikke at bøie Dig, Jæger!"

Han rettede sig hastig:

„Tror Du Stor-Ola har det Vet, at gnide Svarten med Rigabalsom i Nakkebruddet, og ta' Flasken med sig i Væsken? — Havde jeg ikke nu tænkt paa det, havde Svarten faat travet med det. Spring ned og sig ham det, Thea!"

„Aa nei!" — han trak opgivet Pustet; „jeg faar gaa selv for at se, at det bli'r rigtig gjort."

Der blev en Pause, indtil det sidste af hans Trin var afknaget nede i Trappen. Da begyndte Ma at pakke med ilsom Hast:

„Det er bedst at spare Far for Blodopstigninger!"

Koffertens Indhold steg Lag paa Lag, indtil den hvide Serviet tilslut laa ovenpaa og dækkede det hele, og det blot stod igjen at sætte sig paa Laaget og vride Nøglen om.

Mod Aftenstid var den værste Rabalder og Travlhed over. Ma's fløielsfine Smørgrød med Bringebærsaft til stod paa Bordet og mindede festlig om, at der atter skulde være én mindre i den daglige Ring.

Der spistes i Taushed uden anden Lyd end Klirringen af Skeerne.

„Der Barn! tag min store Kop. Tag den, naar din Far byder Dig!"

Ja vist var hun vakker, hans Øiesten ... Se bare Hænderne, naar hun spiste? — hun var saa fin og bleg som en Nonne.

Han sukkede ud vældig beklemt og skjød Tallerkenen fra sig.

Taarerne brast frem i Øinene paa Inger-Johanna ....

Der skulde ingen have mere ...

Nu gik han der og plystrede og stirrede i Gulvet ...

Det var Synd at se paa Far, hvor han sørgede.

,,Du maa skrive hver Maaned, Barn, udførlig og om alting, hører Du! — smaat og stort ... hvad Du tænker, — saa Far faar noget at glæde sig i," formanede Ma, medens de bar af Bordet. —

,,Og hør nu, Inger-Johanna!" fortsatte hun, da de kom paa Tomandshaand inde i Spisekammeret, ,,er det saa, at Stiftamtmandinden vil læse Brevene, saa sæt et lidet Kryds ved Underskriften. Men er der noget iveien, saa sig det til gamle Tante Alette ude i Bispegaarden, saa faar jeg vide det, naar Stor-Ola er inde med Bylæssene. Du véd, Far taaler saa lidt det, som er kjedeligt."

,,Stiftamtmandinden læse, hvad jeg skriver til Dig og Far? — det vil jeg nok se paa?"

,,Du maa rette Dig efter hende, Barn! Du har saa let for det, naar Du vil, og Tante er saa uhyre snil og god mod dem, hun liker, naar hun faar det, som hun vil ha' det. Du véd, hvormeget der kan staa paa, om hun synes om Dig og — Du forstaar, — faar lidt tilovers for Dig. Hun har vist ikke be't Dig derind ganske uden Tanke om at beholde Dig i Datters Sted."

,,Nogen andens Datter? — ta' mig fra Dig og Far! Nei, da vil jeg hellere aldrig reise didind."

Hun satte sig paa Kanten af Melkassen og begyndte at stortude.

,,Naa naa, Inger-Johanna!" Ma strøg hende over Haaret; — ,,vi vil ikke miste Dig, véd Du nok," — hun skalv i Stemmen. ,,Det er for dit eget bedste, Barn! Hvad tror Du, I tre Piger har at stole paa, om Far falder fra? Vi maa være glade, om der byder sig en Plads og vel vogte os for at forspilde det, husk paa det, husk altid paa

det, Inger-Johanna! — Du har Forstand nok, kan Du ogsaa lære at styre Villien; den er din Fare, Barn."

Inger-Johanna saa op paa sin Mor næsten med et Udtryk af Angst. Det kæmpede smerteligt i hendes Fatteevne ... Hos hende, hos hvem der altid var Raad, skimtede hun pludselig det udveiløse. ...

,,Jeg taaler næsten ikke at miste Ungen af Øinene ikvæld, og saa la'r I mig gaa alene derinde!" kom Kapteinen knirkende i Døren. ,,Du har ikke en Tanke paa, hvor ødt og ensomt det vil bli' for mig, Ma!" Han pustede ud som en Hval.

,,Nu kommer vi alle ind ... Og kanske Far vil synge lidt iaften?" opmuntrede Ma.

Kapteinens staute, nu lidt rustne Bas var hans Stolthed og Berømmelse fra Ungdomstiden.

Klaveret blev ryddet for Bøger og Papirer; Laaget maatte slaas helt op, naar Far skulde synge.

Det stod der med sine gule Tænder, sin tynde, skraldende Tone og sine fire afdøde Taster; og Ma maatte akkompagnere, hvorved hun altid et eller andetsteds blev liggende efter, som en Sæk, der er faldt ned fra en Vogn, medens Hesten ufortrødent traver videre henover Veien. Hans Utaalmodighed bar hun med stoisk Ro.

Ikvæld gik det gjennem ,,Heimkringlas panna, du höga Nord" og ,,Vikingebalken" til ,,Se der kommer jagtens drottning, arme Frithjof se ei dit, Som en stjerna på en vårsky sitter hon på gångar hvit" ...

Han sang, saa det dirrede i Ruderne.

IV.

Aaret havde dreiet sig; — det var efter Jul saa langt fremme som midt i Februar.

Kapteinen sad om Aftenen med to Lys i Blikblakkerten og røg Tobak og læste i „Hermoder". Ved den anden Ende af Bordet nyttedes Lyset af Jørgen, som læste sine Lekser; han maatte tøire sine fastsatte Timer ud, enten han kunde dem eller ikke.

De rimede Ruder skinnede næsten marmorhvide af Maanen; den lagde et helt blegt Vindu hen paa Dørfyldingen i den nedre oplyste Ende af Dagligstuen.

Jovist var det Bjelder! ...

Jørgen reiste sit gule, stridhaarede Hoved fra Bogen. Det var anden Gang, han nu hørte dem langt borte i Bakkerne; men han vovede som Haakon Adelstensfostres Vagtmænd ved Varderne, dem han netop læste om, ikke at springe op fra Læsningen og gjøre Melding, før han var sikker.

„Jeg synes, det er Bjelder i Veien," ymtede han, — „langt henne."

„Sniksnak, — pas din Lekse!"

Men uagtet han lod, som han var dybt indsunken i Hermoders æsthetiske Dyb, sad nu ogsaa Kapteinen med Ørene optagne ...

„Landhandlerbjelden ... den er saa dump og lav," kom Jørgen igjen.

„Forstyrrer Du mig en Gang til, Jørgen, saa skal Du faa høre Bjelden om Ørene dine."

Landhandler Øjseth var den sidste, Kapteinen kunde falde paa at ønske tilgaards. Han laa og skrev og skrev efter disse lumpne tredive Dalerne sine, som om han troede, han skulde forlise dem ...

„Hm, hm," han kræmtede noget rød i Ansigtet

og læste videre, bestemt paa ikke at ville se Manden, før han stod i Stuen.

Bjelden stansede virkelig udenfor.

,,Hm, hm!" ...

Der gik et Ryk i Jørgen.

,,Rører Du Dig af Pletten, Gut, saa slaar jeg Arme og Ben istykker paa Dig!" raste Kapteinen nu kobberrød. ,,Sid, — sid stille og læs."

Han agtede ogsaa selv at sidde stille. Den Kjeltring af en Landhandler, han skulde selv faa binde Hesten sin i Dørtrappen og hjælpe sig, som han kunde!

,,Jeg hører det snakker ... Stor-Ola" ...

,,Tier Du!" sagde Kapteinen med en morderisk dyb Bas og et Par Øine hen paa sin Søn, som han kunde æde ham.

,,Ja men Far, det er jo" —

Et Tag i hans Lug og et Ørefigen sendte ham hen over Gulvet.

... ,,Doktoren!" brølte Jørgen.

Sandheden af hans Martyrium stadfæstede sig i selvsamme Øieblik, idet Korpslægens lave, firkantede Skikkelse aabenbarede sig i Døren.

Peltsen var alt opknappet og Snippen af det lange Skjærf slæbte i Dørstokken efter ham. Han holdt sit Uhr ud:

,,Hvad er Klokken?"

,,Naa saa den Formaledidede partere og dividere din forlængst til Afgrunden overmodne Krop og Sjæl, er det ikke Dig, Rist!"

,,Hvad er Klokken, siger jeg, — se!" ...

,,Og det gaar jeg her og juler Jørgen for ... Naa, naa Gut! Du skal slippe Leksen og kan be' om Sirup paa Grøden din ikvæld. Ud til Ma og sig, at Rist er her."

Kapteinen aabnede Kjøkkendøren: ,,Hei Marit! ... Siri! — en Jente ind at trække Støvlerne af Dok-

toren. Der sidder vel alle Bygdens Sygdomme i Klæderne dine" ...

,,Hvad er Klokken, siger jeg, — kan Du se!"

,,Fem Minuter over halv syv."

,,Det er tre Mil kjørt paa to Timer og ét Kvarter det, til Vitterlighed! — fra Jølstad og hid med min borkede" ...

Doktoren havde faat Peltsen af. Den korte, kraftigbyggede Mand med det brede Ansigt og det rødgraa Kindskjæg stod der i Skindhuen nedsunken i et Par lange Reisestøvler:

,,Nei, nei!" ivrede han til Jenten, som greb efter dem for at trække dem af ham. ,,Aa hør, Jæger! vil Du være med ud og kjende paa Borkens ene Bagben, om det er Galler? den begyndte at trippe lidt herborte i Bakken, syntes jeg, og halte."

,,Har vel strøget sig!" ... Kapteinen snappede ligesaa ivrig Huen fra Klaveret og fulgte.

Udenfor ved Slæden stod de saa tyndklædte i Sprængkulden og følte nedover Hasen og løftede paa Borkens venstre Bagben. De fulgte til yderligere Undersøgelse med hen i Stalden.

Da de kom ud, var der fuld, vild Disput.

,,Jeg siger, Du ligesaa godt kunde sagt, den havde Snive i Bagbenene. Skjønner Du Dig ikke bedre paa at kurere Mennesker end paa Hester, gi'r jeg ikke fire Skilling for hele Doktoreksamen din."

... ,,Den Brunen din, Du Jæger, — det var et forunderligt Foder den ta'r. Den nøier sig nu vel ikke bare med Krybbefliser?" plirede Korpslægen lunt ærtende.

,,Hvad? — saa Du det, din ... Rakker!"

,,Hørte det ... hørte det, — den gnog jo som en Sag der i Krybben. Han har snydt Dig ugudelig, den Filtvedten, Du!"

,,Aa — aa, om et Aar har den Høiden til Jæger-

hest! ... Men det skal jeg medgi', det var en god Handel, da Du fik Borken for fem og seksti."

,,Seksti og Kjøbeskaalen, ikke en Døit mere, men jeg sælger den ikke, om Du saa bød mig hundrede paa Flekken!"

Inde i Stuen ventede Ma.

Det var nu Aslak i Vælta, som havde kløvet Foden sin i Torsdags ved Tømmerhugsten, — Ma havde forbundet ham; — og saa Anders Husmand, som laa i Lungebetændelse. Kirkesangeren havde været der og aarelade ham; seks Børn deroppe i Stuen ... ikke godt, om han faldt fra.

,,Vi faar lægge ham en god spansk Flue i Ryggen, og blir han ikke bedre, saa en dygtig Aareladning til."

,,Han holdt paa at besvime sidst," indvendte Ma noget betænkelig.

,,Tap væk, tap væk! — det er Blodet, som skal fra Brystet, ellers gjør Betændelsen Ende paa ham. Jeg skal hen og se paa ham imorgentidlig.

... og for Theas Hals Kamferolie og en Uldklud og tilsengs at svede — og en god Ske Ricinus ind i Aften. — Med Kamferen kan I ogsaa gnide den gamle Lægdekjærringen om Livet, naar hun klager sig for hardt. I skal faa mere af den" ...

— Efter Aftensbordet sad Husets gamle Ven med sin Pibe og sit Punscheglas i det ene Hjørne af Sofaen og Kapteinen i det andet. Det røde Drag over Korpslægens Næse og Kinder var ikke udelukkende at tilskrive Overgangen fra Kulden til den lune Varme i Stuen. Han havde Ord paa sig for temmelig hyppig at trøste sin Ungkarleensomhed med det stærke.

De havde snakket sig træt om Heste og Fjorserindringer fra Moen og var nu kommet til de mere indre Anliggender ...

,,Her blaaser Efterretninger, ser Du, baade fra Byen og Vestlandet. Gamle Tante Alette skrev før

Jul, at Stiftamtmandinden nok har faat den, hun faar kjøre med baade Trindse og Stang."

,,Tænkte jeg det ikke," bed Korpslægen i Mundstykket, ,,det første, det gjælder i Manegen, det er at studere Dyrets Natur! — og Inger-Johannas, den er at steile; hun maa tages med det gode."

— ,,og at Svogerske aldrig havde tænkt, at saa meget medfødt Stof kunde vokse op paa vilde Landsbygden."

Kapteinen begyndte at dampe utaalmodigt ... Ma maatte dog engang faa sat ind Maden og blive færdig derude, saa han kunde faa frem Døttrenes Breve.

,,Du kan tro, det er en egen Pelikan, den gamle Sorenskriveren dernede i Ryfylke! — kommanderer og brøler ... holder dem nok varme baade paa Kontoret og i Stuen. Undres paa, om han nogengang søger sig væk, jeg; for det gaar han og truer med, hvergang han ser et Embede ledigt, skriver Thinka ...

,,Lad os faa Brevene, Ma, — og Brillerne mine!" udbrød han, da hun kom ind.

,,Først det fra November, saa skal Du høre om din Guddatters Indtrædelse hos Stiftamtmandens, Rist!"

Han summede hen over endel af Begyndelsen og læste saa:

... ,,,,Da Stor-Ola leverede Tøiet ind af Gadedøren, havde jeg mest Lyst til at sætte mig i Karjolen og kjøre de tre Dage hjemover igjen; men saa tænkte jeg med ét: Bedst at marschere lige paa, som Fader siger. Jeg forbi Tjeneren og ind af Entrédøren. Der var saa lyst, og der hang saameget Overtøi og Hatte og Huer om paa Knaggene, og et Par Gange fløi et Par Tjenestejomfruer med Brætte og Thekopper igjennem uden at bryde sig det ringeste om mig. Men jeg tænkte, at den, som var kommet midt op i det, det var nok Eders

elskede Datter! Reisetøiet af mig i en Ruf; — jeg bankede paa én Gang, to Gange, tre Gange, jeg vidste næsten ikke af mig, og saa vred jeg Grebet sagte op. Tak, der var ingen! Nok en Dør med Forhæng, som jeg blot behøvede at skyde lidt tilside og saa — var jeg lige bardus midt i det. Ja, hvordan skal jeg fortælle det. Det var i Hjørneværelset, jeg kom ind; der er bare Mahogni Møbler og Lænestole med Stopning og Billeder i forgyldte Rammer over Sofaen; men i mørke Rammer ellers. Men alt det saa ikke jeg en Døit af da, for jeg syntes i Førstningen, der var næsten mørkt. Jo deilig var der mørkt! Der var bare Skjærm over den store Astrallampe paa Bordet, og hverken mere eller mindre end helt Selskab! Derinde i Hulen sad Fruerne i Hjørnesofaen og mange andre og drak The.

Jeg stod der midt paa Gulvet, og den rødbrune Værkens trode jeg saavist kunde forsvare sig.

Tante Zittow! fik jeg frem.

Hvem er det? ... Hvad? ... Vel aldrig min kjære Inger-Johanna? — Min Mands Søsterdatter! sagde det henne fra Bordet ... Du kommer jo som en vild Fjeldrose, Barn, endnu med Regnen i Ansigtet, — og ganske kold! — hun kjendte paa mig. Men jeg saa godt, hun tog Øie paa min Kjole. Du skal se, den er for lang i Livet, — tænkte jeg; det sagde jeg nu hjemme ogsaa. Men saa glemte jeg hele Kjolen, for det var jo Tante, og hun omfavnede mig og sagde: Vær hjertelig velkommen, mit kjære Barn! Nu tænker jeg, en Kop god varm The skal gjøre hende godt, Jomfru Jørgensen, — og vil De saa bede Mina gjøre istand til hende ovenpaa. Og saa satte hun mig hen i en blød Pudestol ved Væggen.

Der sad jeg da i Halvmørket med en Thekop i Fanget og Kavringer, — hvordan jeg fik det,

husker jeg ikke, — og tænkte, er det mig eller ikke mig, dette her?

Det var i Førstningen slet ikke godt at se dem, der sad omkring i de bløde stoppede Stole. Det, jeg saa allernærmest ved mig, var et Stykke af en Fod med Sporer og en bred, rød Rand langs Siden, som vuggede op og ned hele Tiden. Af og til dukkede et Hoved med en fin Kniplingskappe frem i Lyset for at sætte en Kop bort eller forsyne sig. Lampeskjærmen gjorde akkurat en rund Ring i Værelset, ikke en halv Alen udenfor Bordet.

Aa, hvor der var lunt og fint!

I Lyset under Skjærmen af Astrallampen sad Tante bøiet over en liden sort Indretning med en Negerfigur paa og tændte Røgelsetopper; hendes Haar gjorde paa begge Sider saadan streng graalig Bukkel ned i Panden.

Themaskinen stod og susede skinnende blank over de hyggelige blaa Kopper af det gamle Kjøbenhavnerporcellæn, som Moder har de fire Par af staaende i Skabet fra Bedstemor. Jeg maatte hele Tiden se til Siden hen paa Tantes Ansigt med de store Ørenringe mellem Kniplingerne. Jeg syntes, den gammeldags Themaskine, der er som en Vase eller Urne, lignede hende saa med den fornemme, stramme Runding om Hagen! Det var, som de hørte sammen fra, — ja jeg véd ikke fra hvad Tid, det kan jo ikke være fra Skabelsen af. Og naar saa Samtalen imellem stansede, og der blev stille, som der ikke skulde være et Menneske, pustede og snorklede Maskinen ligesom med Tantes fine danske Snur paa R'et: arvet! arvet! — og derimellem puttrede den Zittow, v. Zittow ... Det var det, Du fortalte, Moder, om den danske Zittow, som var Diplomat i Brüssel, der surrede i mig.""

,,Den Ungen, — hun har det i Blodet" ... knæggede Korpslægen.

,,,,Men det lod sandelig ikke til, at Tante mente,

det havde nogen Hast med at se Onkel. Og da saa Tante sendte Jomfru Jørgensen med The ind i næste Værelse, hvor de spillede Kort, spurgte jeg med ét, om jeg ikke kunde faa Lov til at følge med?

Hjertens gjerne, mit Barn, det var Synd at friste din Taalmodighed længere. — Og saa, Jomfru Jørgensen, bringer De vor lille reisende op paa sit Værelse og sørger for, at hun faar noget at spise og kommer tilsengs. Men jeg saa godt, at hun i det samme drog Lampeskjærmen ned paa den Kant, jeg skulde gaa; det kom jeg til at tænke paa bagefter.

Hvad? hvad, hvad? sagde Onkel; Du skulde set ham se paa mig. Han lignede saa Dig over Panden og Øinene, Moder, at jeg slog Armen om Halsen paa ham.

Han holdt mig ud for sig med udstrakte Arme. Mener jeg ikke, det er selve Tante Eleonore op ad Dage! Naa, naa, indbild Dig nu ikke, Du er en saadan Skjønhed.

Det var Modtagelsen!

Lidt efter laa jeg i Seng paa mit nydelige lille blaa Værelse med Gardiner med lange Frynser. Der var Røgelse paa Ovnen, og Jomfru Jørgensen, tænk, hun kaldte mig Frøken! næsten klædte mig af og puttede mig ned i alle de bløde Dyner.

Der laa jeg og tænkte paa det altsammen og blev hedere og hedere i Hoved og Ansigt, til jeg tilslut syntes, jeg dumpede i Karjolen med Svarten og Ola.""

— ,,Ja, Karjolen kom tom hjem igjen den!" sagde Kapteinen med et Suk ...

,,Pas paa Du, om Du ikke faar hende til Gilje igjen i Vogn!" mente Doktoren.

,,Hun var saa vakker, Du Rist," udbrød Kapteinen halv rørt ... ,,Jeg synes, jeg ser hende staa der midt paa Gulvet hos Svoger med det svære

svarte Haaret opsat i Nakken. Fra hun fo'r her med de tre lange Fletterne paa Ryggen var det, som hun blev en Svane med én Gang, da hun kom i de voksne Klæderne ... Du husker hende paa Konfirmationsdagen, Rist!"

,,Men kjære Jæger," søgte Ma at dæmpe paa.

Kapteinen brættede varsomt ud Sammenlægningen paa nok et stort, tæt beskrevet Postpapirsbrev.

,,Og nu skal Du høre; dette er af 23de Januar.

,,,,De Penge, som jeg fik med mig"" —

,,Naa, naa" ...

,,,,Regningen fra Larsen for"" —

,,Du kan vist hoppe helt over paa den anden Side," bemærkede Ma med et vist Eftertryk.

,,Naa ja! hm, hm, — bare Ligegyldigheder ... her er det" ...

... ,,,,Nei, at ikke Fader, og Du ogsaa Moder, kan se mine to nye Kjoler! Tante er ubegribelig snil. Det er umuligt andet end at gaa smukt i den Slags Sko; og det siger Tante, jeg gjør; det er, som én altid kjender et Dansegulv under sig. Og igaar gav Tante mig et Par lakerede Halvgaloscher med Spænder over Ankelen. Har I hørt sligt! Ja, jeg kyssede hende ogsaa for det; hun fik nu dengang sige, hvad hun vilde. For I maa vide, at den første Leveregel, siger hun, for en Dame, det er en vis sikker, tilbageholdende Ro, som saa godt for det gjerne kan være hjertelig, jeg har den af Naturen, siger Tante, og skal blot uddanne den. Pianoforte skal jeg lære og gjennemgaa et ordentligt Kursus i Dans.

Tante er saa uhyre snil mod mig; men, det er bare saa, at naar hun vil have Vinduerne igjen, saa vil jeg have dem op. Jeg mener naturligvis ikke nede i Stuen, hvor de har klistret sig inde med dobbelte Ruder, men bare oppe paa mit eget Værelse. Tænk, først dobbelte Vinduer og saa en

Pakning med Gardiner, og saa alle Husene, som staar lige ind paa os tvert over Gaden; det er ikke til at puste i, og det skal rigtig hjælpe noget, at de lufter med de øverste Vinduer to Gange om Dagen.

Tante siger, at jeg nok vænner mig til Luften i Byen. Men jeg véd ikke, hvordan jeg skal det, naar jeg aldrig faar kjende den, ikke en eneste Gang har jeg havt Neglespræt i hele Vinter. Vi kjører ud en liden Tur om Formiddagen, og saa gaar jeg med Tante i Butiker om Eftermiddagen, det er det hele. Og I kan tro, det er anderledes at gaa ud her end hjemme. Bare jeg kom til at springe over en liden opmaaget Sneskavl for at komme snarere ud i Slæden, sagde Tante, at enhver øieblikkelig kunde se Manerer fra min Naturtilstand, som hun altid siger. For alt det, jeg rører mig, kunde jeg gjerne have Lænker mellem begge Benene som Slaverne, vi ser om Dagene paa Fæstningen.

Og nu vil Tante ogsaa, at jeg ikke skal gaa barbenet paa Gulvet i Soveværelset! Ja, I skulde set hendes Forfærdelse, da jeg fortalte hende om, hvorledes Thinka og jeg i Isløsningen ivaar vadede Kværnbakken for at slippe Omveien nedenom Broen. Jeg fik hende tilsidst til at le med mig. Men jeg tror vist, de er til mig de Par nydelige Tøfler, som stak ud af en Pakke idag, med Svanedun om. Ser I, det er nu alligevel ind i dem, min søde lille Villie skal puttes!""

„Ser ud for sig itide, om de vil kaste Grimen over Hovedet paa hende!" mumlede Korpslægen.

Ma sukkede dybt:

„Saadanne søde smaa Villier vil saa gjerne vokse sig store, og" — nok et Suk, — „Fruentimmer kommer ikke frem i Verden med det."

Doktoren funderede ned i Glasset:

„En af Kvindens Ynder er jo Bøielighed; —

men ellers heder det jo i Visen „stolt Jomfrue!" Der er noget ligt en Modsigelse i det" ...

„Aa Far! del dem i to Pelotoner, det er mest de stygge, som faar være bøielige," humrede Kapteinen.

„Skjønheden staar nu ikke saa længe, og saa er det bedst at tænke paa de Aar, da en skal være føielig," bemærkede Ma ned i Strikketøiet.

„„Med Fransken gaar det i en Fei;"" fortsatte Kapteinen Brevet, „„jeg er alt færdig med den før Frokosten, og Tante er saa fornøiet med min Udtale. Men saa kommer Pianoet fra ni til elleve, huf bare Øvelser! og saa tager Tante imod Visiter.

Og gjæt saa, hvem der kom ind iforgaars? Ingen anden end Student Grip! Det var, som jeg skulde kjende ham rigtig perle godt og ligt ham endnu bedre, saa glad blev jeg ved endelig at se nogen, som vidste om os hjemme. Men tænk! jeg er aldeles ikke vis paa, om han ikke forsøgte sig i at hovmesterere Tante; og saa havde han den Dristighed at se paa mig, som jeg skulde være enig med ham. Tante har hjulpet ham til en Post paa Onkels Kontor, fordi hun hørte, han havde faaet saadan udmærket Eksamen og var saa begavet, men næsten ingenting havde hjemmefra til at studere for.""

„Jeg vaagede mine tre Daler paa ham ... men hvordan den Fyren kunde bjerge sig slig til Artium, gaar over min Forstand!" udstødte Kapteinen.

„Men dem betalte han jo rigtig igjen, Jæger, — med Porto og alting."

Kapteinen holdt Brevet op til Lyset igjen.

... „„Og saa mente Tante, han kunde have godt af lidt Afslibning i sit Væsen, og tilholdt ham at komme til hendes Fjortendagssoiréer, hun ser saa gjerne Ungdom om sig; men det lod han Tante mærke, at han ansaa for en Befaling og Tvang.

Og nu kom han nok for at gjøre etslags Undskyldning. Men det var en Passiar!

Naa, saa ser vi Dem igjen en og anden af vore Torsdagsaftener? sagde Tante.

Stiftamtmandinden erindrer vist Anledningen til, at jeg blev borte. Det var mine uopdragne Indsigelser mod de syv enige Thekopper, der gi'r Høiesteretsdom i Deres berømte smaa Theaftener.

Se, se, se, lo Tante. Tager jeg vel feil, naar jeg siger, at De igrunden er anlagt for det selskabelige; der er netop Brug for alle ens bedste Sider.

Alle ens glatteste, mener Stiftamtmandinden!

Naa, naa, intet Tilbagefald, Hr. Grip, om jeg tør bede!

Jeg gjorde mit bedste, Stiftamtmandinde; for jeg mente rigtignok alle ens løgnagtigste.

Nu er De i Modsigelseshjørnet igjen; og da forplumrer man sig saa let, véd De.

Jeg mener blot, at naar man tier med en Indvending, lyver man.

Da offrer man til den gode Tone, uden den bestaar intet selskabeligt Samkvem.

Ja, hvad offrer man? Sandheden!

Maaske rigtigere lidt af sin Forfængelighed, en Anledning til at udstille en eller anden glimrende Evne; det frister unge Mænd i høi Grad, tror jeg.

Mulig, ikke umulig ialfald, trak han ud.

Ser De? Men saa sagde Tante, for hun slipper aldrig sit: En Smule gode Manerer er ikke afveien; og naar jeg ser en flink Student staa og konversere med Hænderne i Lommen eller ride bagover paa Stolen, saa, hvad enten vedkommende tager mig min moderlige Oprigtighed ilde op eller ikke, prøver jeg altid med et lidet Vink at rette paa det Hul i hans Opdragelse.

I skulde set ham! Haanden ud af Lommen, og med ét sad han der rettet foran hende som et Lys.

Var alle som Stiftamtmandinden, vilde jeg anbefale at gaa i Visiter, sagde han, for De er en ærlig Kone!

Kone? man siger Frue!

Jeg mener en ærlig Stiftamtmandinde; jeg siger forresten sletikke en godmodig! og saa rystede han den store, brune Luggen frem over Panden.

Noget Portræt af Eder behøver jeg ikke at ønske mig, for jeg ligger og tænker om Aftenerne, at jeg er hjemme. Jeg ser saa grant Fader gaa og fløite paa Gulvet og saa fare op Kontortrappen, og jeg lugger Dig, Jørgen! og dukker Hovedet hans ned i Geografien, saa jeg faar ham efter mig, og vi render rundt, Dør ud og Dør ind, op og ned i Huset. Ja, for jeg længes gruelig imellem. Men det tør jeg ikke lade Tante mærke; det vilde være utaknemmeligt. Hun tror nu ikke, at Mennesker kan være til andetsteds end i Byen.

Og saa er det jo en hel Del, som jeg har maattet slaa en stor Streg over, fordi jeg sletikke skjønner det. Tænk Moder, det er nok til Nød tilladt, siger Tante, at komme med, at vi har Kjøer hjemme; men jeg maa ikke understaa mig at sige, at nogen af dem har kalvet! jeg gad vide, hvordan de mener, vi faar nye Kjøer, naar vi slagter de gamle til Jul?""

Her satte Kapteinen i med nogle Grynt. Men i Ma's Mine kom et Udtryk af Bekymring, og hun udstødte beklemt:

„Det kommer af, at vi desværre ikke har kunnet holde Børnene tilstrækkelig ude fra Baarstuen og fra alt det, de faar høre af Folkene."

„Ser De, Frue," forklarede Korpslægen, „inde i Byen der er det saa anstændigt, knapt saavidt, at en Høne tør værpe. Det er bare Produktet af

Landsens Bestræbelser, de vil vide af, skal jeg sige Dem!"

,,Ja," satte Kapteinen i, ,,det er nok ikke raadeligt for en stakkars Hoppe at være saa ubeskeden at faa et Føl der" ...

Fruen kræmtede svagt og gjorde sig et Ærind hen til Sybordet ...

— — Ma var alt for en Times Tid siden gaat op; Klokken lakkede mod tolv.

Kapteinen og Korpslægen sad nu noget matte over Slumpen af Muggen, lidt lig de udgaaende Talglys, der stod med forsømte Tander temmelig nedbrændte og dryppende i Stagerne.

,,Behold Borken din, Rist! Lid paa mig ... Den skal staa tidlig op, som ta'r mig paa en Hest, — med min Erfaring, ser Du, — alle de Jægerheste, jeg har ta't ud i mine Dage!" ...

Korpslægen sad blot og plirede ned i Glasset.

,,Du mener Krybbebideren!" tog Kapteinen hidsig op. ,,Men det gik til med de nederdrægtigste Kjeltringestreger, — rent ud Bedrageri, saa han kunde være trukket til Things for det. Men, som jeg siger Dig, behold Borken din!"

,,Jeg er ble't lidt lei af den, ser Du!"

,,Se saa, se saa, — men det er din Feil og ikke Borkens det, Far! Du blir altid lei af de Dyr, Du har. Skulde Du tælle alle de Hester, Du har byttet til Dig, blev det en artig Stald."

,,De har skjæmt den ud for Tømmerstokken, da den var Føl, han er skakkjørt, er han."

,,Py—t ikke andet, det skulde jeg faa af den paa fjorten Dage med lidt Indkjøring."

,,Aa jeg er kjed af at sidde og trække og hale i den ene Tømmen for at faa den fra Grøftekanten, — uden det, skulde det Dyr aldrig i Evighed ud af min Haand! — Nei, havde det bare været, at den flisede lidt i Krybben" ...

Kapteinen fik et betænkt Udtryk; han lænede

sig mod Sofaryggen og tog et Par dygtige Drag af Piben:

„Med Brunen min er det sletikke noget at snakke om, — lidt Gnav bare ... med den ene Hjørnetanden."

„Ja, Borken min viger ogsaa bare i den ene Veisiden."

Atter et Par smeldende Pibedrag. Kapteinen skubbede sig i Parykken:

„Er der nogen, som kunde faa Ret paa den igjen, saa var det vel mig."

Piben dampede tæt.

Doktoren begyndte over sit Sofahjørne at banke ud sin.

„Brunen min er ellers et mærkelig godlidende Dyr, — durer lidt paa Krybben nede i Stalden, — mindre Feil kan en Hest vanskelig ha'! Og saa aldeles let i Tømmen, kjender, om én bare rører ved den, saa delikat fin i Munden ... en ren Kavaler at kjøre med i Landeveien!"

„Jo—o, — jo—o, har ikke noget imod det, — galant Dyr!"

„Du Rist, det var igrunden en Kjørehest for Dig det ... staar saa lydig, bare en lægger Tømmen over Ryggen paa den."

„Bytte bort Borken, mener Du?" grundede Doktoren i en tvilende Tone; — „har igrunden ikke tænkt paa det." Han rystede paa Hovedet ... „Skjønner bare ikke, hvorfor den er saa stiv i den ene Tømmen" ...

„Nei Far; men det skjønner jeg, Du!"

„Bare Du ikke blir snydt paa den, Jæger ... Handel er nu engang Handel, véd Du!"

„Jeg snydt? — haa, haa, haa!" Kapteinen lo overmodig og stille bevidst, saa han rystede ... „Lad gaa, Gut! vi bytter."

„Du gaar noget rask paa Tømmen, Jæger!"

,,Altid min Natur, ser Du, ... at faa Sagen klaret med engang, fort og friskt!

Og saa tar' vi Kjøbskaalen," raabte Kapteinen hidsig; han havde rusket sig Parykken paa skjeve og sprang op.

,,Lad se, om Ma har noget Konjak inde i Skabet." ...

Hvad kunde det være for en Nøkke, Hesten havde? ...

Kapteinen var helt optaget af at kjøre ind Borken. Den vendte Hodet over til høire og ryggede op i Veikanten, saalangt den bare fik Lov til for Tømmen. Det var umuligt at faa nogen Grund i det!

Imorges havde han kjørt den ene Sælepinde af i Grindstolpen. Var den kanske skyggeræd? — det var en Idé! ... og Kapteinen besluttede at prøve den i Maaneskinnet om Kvælden.

Da han efter Middagen kom ned i Stalden, saa han et underligt Syn.

Stor-Ola havde trukket Borken frem af Spiltouget og stod og hyttede med Næven mod Hestens Pande.

,,Naa har jeg prøvet den paa al Vis, Kaptein, men ikke blinker den, om jeg saa drev den i Skallen med Bagen af Øksehammeren ... rikker sig ikke!

Og se bare nu ... hvor den rygger!" ... Han løftede Haanden mod den anden Side af Hestens Hoved.

,,Men paa det venstre Øie er den saa blind som en lukket Kjælderdør."

Kapteinen stod en Stund uden at sige et Ord; Aaren svulmede blaa op i Panden, og Ansigtet blev rødt som Uniformskraven.

„Naa saa den" —

Han drev rasende Ola én under Øret. „Staar Du og truer Hesten, din Svinehund!" ...

Da Stor-Ola gav Kvældforet, indfandt Kapteinen sig igjen i Stalden. Han tog Lygten og lyste hen paa Borken.

„Nytter ikke at kurere Dig for at gaa i Grøften ... Se der, tag det Markstykke, Ola, saa har ialfald Du Fortjeneste paa den!"

Olas brede Ansigt lyste polisk op:

„Doktoren faar nu forsyne sig vel med Planker; for den, han fik, aad op tre totoms, mens vi havde den" ...

„Du Ola!" nikkede Kapteinen, „det er ikke værdt at lade ham høre andet end, at den ser med begge Øinene hos mig."

— Da Stor-Ola paa Vaarsiden i Isslasket kjørte Vedlæsset hjem fra Giljeteigen, maatte han vige op i Snekanten for Doktor Rist, som kom i Smalslæde fra Nordbygden.

„Driver med Borken, ser jeg? — Har Kapteinen faat Ret paa den? ... Skjever vel lige hardt i Veisiden?"

„Nei var det likt! Kapteinen var nok den, som fik Raad med det; — han er ikke mere skakkjørt nu end jeg!"

„Kan tro det, din Løgnhals" ... mumlede Doktoren, idet han smeldte paa Hesten og strøg videre.

V.

Kapteinen var i et forfærdeligt Humør; det drønede i Dørene hele Formiddagen ...

Ved Middagstid var der et lummert Pusterum,

hvorunder Jørgen og Thea sad med Øinene ned i Tallerkenen høist forsigtige for ikke at give nogensomhelst Anledning til en Udladning.

Frugten af Jørgens bedste Bestræbelser for at gjøre sig ubemærket var imidlertid som vanligt mindre heldige. Under Suppen kom han til at slurfe lydeligt i ét væk af Skeen, hvilket førte til et tordnende:

„Slurf ikke som en Gris, Gut!"

Efter Middagen følte Kapteinen med ét Nødvendigheden af at fuldføre nogle Beregninger paa en Kart- og Opmaalingsforretning, der havde ligget siden i Høst.

Og nu var det ikke raadeligt at komme Kontoret for nær! han var næsten indiansk lydhør for den mindste Larm og aldeles vild fra sig, naar han forstyrredes.

Det var blevet stille, blikstille over hele Huset. Man hørte Rokken snurre ensomt inde fra Stuen og gik sagte i Dørene nedenunder i ren Angst, naar de alligevel knirkede, eller nogen kom til at slippe Kjælderlemmen i eller skralde med Bislagdøren.

... Hvor kunde den tossede Torbjørg finde paa at lægge sig til at skure Gangtrappen nu? Idet hun ilsomt trak sig tilbage med Sandet og Bøtten, forraadte hendes aabne Mund og glanende Øine, at hun ikke begreb den egentlige indre Sammenhæng mellem hendes Skuren og Kapteinen, som sad godt og vel oppe paa Kontoret; det var nok, at han med ét vilde falde som et Uveir ned fra anden Etage.

Nu raabte det deroppe.

Han kom ud fra Kontoret med Ridsefjæren i Munden:

Hvor var der blevet af den gamle blaa Tegnemappen? den havde ligget paa Bordet ovenpaa i Gangen ...

Ma maatte op, og Thea og Jørgen med paa Forhør.

Der ... der paa Bordet ... der! ... havde den ligget nu i fem Maaneder. Var det Meningen at gjøre ham rent ulykkelig med al denne Ordningen og Vaskingen?

„Men kjære, kjære Jæger, vi finder den nok, naar Du blot gi'r lidt Taal, ... bare vi leder" ...

Og der blev en Leden rundt om helt indover paa Loftet, under gamle Vindusruder, omvendte Borde, Garnvinder, Skabe og Skrammel. Jørgen stod i sin angstfulde Iver paa Hovedet gravende dybt ned i en Tønde, da Ma endelig snildelig fik ledet Undersøgelsens Retning indover mod Kontoret igjen:

„Oppe paa Kontorskabet ligger et stort blaat Omslag, men der har Du vel været" ...

„Der? ... Jeg gad vide, hvem der har fordristet sig til at" ...

Han fo'r ind paa Kontoret igjen.

Ja der laa de!

Han slængte Ridsefjæren; han var aldeles ikke oplagt til at arbeide længere, og sad og saa mørk ud for sig med Albuen støttet mod Pulten ...

„Det er din Skyld, siger jeg, Ma! — Eller var det kanske mig, som havde det fiffige Indfald at sende hende til Ryfylke?" ...

Han slog i Pulten.

„Det er Blodpenge ... Blodpenge, siger jeg! — Skal det gaa til paa den Maaden, hvad skal vi saa ha' til at faa Jørgen frem med? — huf, det stiger mig saa til Ho'det! ... Atten Daler kastet rent i Bækken" ...

„En Søndagskjole maa hun jo have; Thinka har nu slidt paa de Klæder, hun havde hjemmefra, i over halvandet Aar."

— „End nye Tøies Snørestøvler fra Stavanger! Ja saamæn, ikke mindre end fra Stavanger ... det

staar der," han rev Regningen fra Pulten ... ,,og et lakeret Skindbælte og for Halvsaalen og Flikken af Sko to Daler og en Ort ... og saa Sysager; jeg har aldrig hørt, at en ung Pige kjøbte Sysager i et Hus! — og Porto! en Daler to Ort og fem Skilling ... to Ort og fem! ... Det er rent uforstaaeligt."

,,For halvandet Aar, maa Du betænke, Jæger, seksten Skilling for hvert Brev."

,,En lusen Skriver, siger jeg, som ikke engang betaler Brevene, som gaar der fra Kontoret! ... Hvorfor skrev hun nu sidst, naar hun lige iforveien havde lagt Hilsen ind i din Brorkones Brev? ...

Men saa kommer det tilgavns, fire og en halv Alen Silkebaand! Hvorfor satte hun ikke ti, — tyve Alen ... saalangt som herfra og ned til Ryfylke? — saa havde hun da sprængt Far sin med engang! For jeg ser, hvor det bærer hen" ...

,,Husk paa, de reiser til Fogdens og Præstens og Prokuratorens i Besøg og Selskab, ret som det er; vi maa jo lade hende gaa anstændig."

,,Aa, aldrig har jeg hørt det før, at Døttre ogsaa skal koste Penge; det er et splinternyt Reglement det, som Du har fundet paa. Og hvad skal det bli' til?"

,,Den, som intet vil saa ud, Jæger, han høster heller ikke."

,,Ja synes Du ikke, det ser ud til en deilig Høst? — denne Bygde-Adonisen der paa Kontoret, som gjør Haneben til hende, — en stakkars Kontorist uden Eksamen! — men han er saa flink til at slutte Skifter, he! he!" ...

Ma saa lidt slagen ud og stirrede haabløst hen for sig.

,,Jo—o Thinka skrev det; han er saa flink til at slutte Skifter, er han! ... Synes Du ikke, det var en nok saa pen Indledning af hende det for ham?"

Han nynnede ... „Det er klart som Drank, at hun er forgabet i ham; din Brorkone skrev ellers ikke om det, som hun gjør."

„Thinka er en blød Natur," kom Svaret noget langsomt, fortænkt, — „og har vist saa let for at forblinde sig, stakkar, varm og modtagelig, som hun er. Men saa har hun nu set saavidt af Verden omkring sig" ...

„Ja, Verden gaar ikke paa Vers, som Løitnant Bausback sagde, han betalte Gjælden sin med gamle Mor Stenberg, hun var akkurat tre og en halv Gang saa gammel som han, da de giftede sig!"

„Hun har altid været bøielig, — vi faar haabe paa, at hun er tilgjængelig for et Ord af sine Forældre. Jeg vil skrive og forestille hende Udsigterne" ...

„Udsigterne? ... Bland Dig bare ikke i det, Ma! Giftermaal vokser ikke paa Træer. Eller hvad Parti, mener Du, Thinka kan gjøre heroppe? Blir jeg gammel og kommer paa Pension, ser det net ud med alle Døttrene paa Halsen! ... Lad os bare ikke blive gale af Hovmod, Ma, splitter pine gale! — det sidder i Dig og alle Zittowerne."

Ma blev noget stram ved Læberne og skarp mørk i Øinene; men det var over i Øieblikket:

„Jeg tænker paa, at her igrunden kunde spares paa Flesk og Smør i Huset; det er ikke halv saa saltet, som det bruges mangesteds i det udvendige, og naar saa Grisen — bare Skinkerne, mener jeg, — faar gaa med Læsset til Byen, saa kan vi nok have Udvei til at tage Pengene ind igjen. Ellers vilde jeg komme rent ud af Fatningen. ... Men skal vi først ud med dem, synes jeg, Du bør sende dem paa Posthuset straks, Jæger! de bør ikke se andet, end at Du er kontant."

Kapteinen reiste sig og pustede.

„Ti ... og fem er femten ... og tre er atten," han talte Pengene ud af Pulteskuffen. „Vi ser

aldrig de Penge mere ... Hvor er Saksen? Saksen, siger jeg!" ...

Han begyndte at klippe Omslag til Pengebrev ud af en gammel graa Konvolut fra et Tjenestebrev, som han vendte.

,,Frakken og Skjærfet ligger her ved Ovnen," sagde Ma, da hun igjen kom ind.

,,Der! — læg Lakket og Signetet i Sidelommen, saa jeg ikke glemmer det; ellers faar jeg betale for Forseglingen med." — — —

— Det lumre Humør var som strøget af Kapteinen, da han ilsomt kom tilbage fra Postaabneriet. Han havde fundet Brev fra Inger-Johanna og straks begyndt at kige i det; men saa blev det for mørkt.

Frakken var af ham i en Ruf, og han begyndte endnu med Huen paa ivrig at læse videre ved det nytændte Lys.

,,Ma! — Ma, — bed Ma komme ind straks! ... og et Lys til!"

Man saa ikke mere, da Lyset fik en Raptus af Dunkelhed, og der maatte bies, til Tanden igjen fik taget sig op.

Ma kom ind brættende Ærmerne ned efter Bagningen.

,,Nu skal Du høre," fortsatte han:

... ,,,,At et saadant Bal ikke kan vare længere! Tante vil gjerne være af de første, som bryder op, saa jeg i Kotillonen sidder i stadig Angst for, at hun skal bede om Slæden. Saa skal jeg forhøres; men saa er det nu ikke længere som de Par første Gange, vi kjørte hjem, da jeg snakkede og plapprede ud alt muligt, vrængte min Sjæl og alle mine Følelser ud i Tantes Fang som en Lomme.

Igaar var jeg paa mit syvende og engageret alt til langt ude i det niende, som nok ikke bliver mit sidste, vil jeg haabe, i denne Vinter (jeg opførte fem Gange). Igaar undslap jeg ogsaa heldigen

Løitnant Mein, han med Jørgens Hestebidsel om Munden, som har begyndt at ville sikkre sig mig til Kotillonen, som han siger. Han sidder og staar i Selskaberne hjemme hos Tante (hvilket er alt, hvad han gjør, for der er ikke et Ord i hans Mund) og bare ser og glor paa mig.

Naa, I skulde se mine Balbøger! ført op har jeg, tror jeg, Trediedelen af alle Dansene i Vinter. Tante har foræret mig en Bæltespænde, som er deilig og med alle de dunkelgule Stene hæver Kjolen vidunderligt. Tante har Smag; men enige bliver vi alligevel aldrig, naar jeg klæder mig. Gamle Tante Alette var oppe hos mig igaar, og hende fik jeg da paa mit Parti. Saa blev jeg fri for at have Dubber slængende om Ørene; de kjendtes, som der hang to Tømmestumper efter mig, og saa maa jeg faa kunne røre Armene i Kjolen, skal jeg ikke kjende mig som en Trædukke.

I maa vide, jeg er vokset et halvt Kvarter, siden jeg var hjemme. Men aldrig i mit Liv har jeg vidst rigtig, hvad det er at være til, tror jeg, før i Vinter. Naar jeg lukker Øinene, er det, som jeg i Drømme kan se gjennem en Række Sale med Lysekroner, hvorunder der bølger Musik, og hvori jeg danser og føres, saa der ligesom bliver Vei af sig selv.

Jeg forstaar, hvordan Tante Eleonore maa have følt, hun, som var saa vakker, og som de siger, jeg ligner saa; hun døde jo efter et Bal, siger Tante Alette; det maa have været af Glæde. Der er intet som at danse! intet som at se dem kappes om at engagere, at de ligesom knæler med Øinene og saa bliver forvirrede, naar jeg svarer dem, som de ikke venter.

Og hvormange Gange, tror I nu vel, jeg har hørt, at jeg har saadant mærkeligt sort Haar, saadanne mærkelige faste Øine, saadan superb Holdning; hvormange Gange mener I, det er sagt mig

paa den fineste Maade, og paa den groveste Maade? Tante har ogsaa begyndt at beundre; jeg kunde ønske hele Vinteren, hele Livet (saalænge jeg er vakker, ikke længere!) var et eneste Bal, som den polske Greve, der kjørte paa Sukker.

Og saa har jeg altid saadan Lyst til at dø ovenpaa hver Gang, naar jeg ligger og tænker paa det og ligesom endnu hører Musiken i Ørene, helt til jeg kommer til at tænke paa det næste.

Til det skal jeg have en ny lysegul med sort; det og hvidt klæder mig bedst, siger Tante, og saa atter nye gule Silkesko, knappet op til Ankelen; Tante siger, min høie Vrist forraader Race. Og det føler jeg, jeg har; jeg generer mig sandelig ikke for at snakke fra lige ud, hvad jeg tænker; og det er saa morsomt, at se Folk spærre Øinene op og undres paa, hvad mon Du er for én.

Jeg begynder virkelig at faa Mistanke om, at flere af vore Herrer hverken har set en levende Gris eller And eller et Føl (som er det vakkreste jeg véd). De bliver saa dumme, straks jeg blot nævner om noget fra Landet; det skulde da være, om jeg sagde det paa fransk, *un canard, une cheval, un cochon, une vache!*

Student Grip paastaar, at af dem, som er født i Byen, har ikke en af ti set en Ko malkes! Han ærgrer nu ogsaa Tante med, at alt det, som sker paa fransk, er saameget finere, og mener, at vi læser og græder saa gjerne over to elskende, som springer i Vandet fra *Pont neuf;* men lad blot det samme passere fra Vaterlands Bro her hjemme, saa er det simpelt, og jamen synes jeg, han mangen Gang har Ret! Tante maa le. Og hvormeget hun nu siger, han mangler i slebet Væsen og Dannelse i Blodet, saa morer hun sig over ham. Og det gjør man overalt, for udbuden er han hver eneste Dag i Ugen.

Her kommer han gjerne Søndag Eftermiddagene

og drikker Kaffe, for da er han sikker paa, at baade Tante og jeg kjeder os, siger han, (ja grueligt! hvor kan han nu vide det?) og at han slipper at gaa paa Stylter og lyve mellem de blaa Thekopper!

Og da er Tante og han morsomme tilgavns, naar han taler fra Leveren, og Tante modsiger ham og tager ham afdage. For tænke sit gjør han bestandig, det kan jeg se bare paa, hvordan han sidder med Hovedet paa skjeve og rører sagte om med Theskeen i Kaffekoppen. Det er rent til at le over, for mener han nei, saa ser man det helt ovenfra Luggen, længe før han siger det.

Han er nok adskillig omtalt i Byen som en af de værste i Studentersamfundet til at ivre for alle disse vilde Idéer. Men Tante finder ham pikant og mener, at Ungdommen maa faa Lov til at rase ud. Onkel siger derimod, at den Slags er mere ødelæggende for en ung Mands Fremtid end de værste Udskeielser, da det ruinerer saa Evnen til Disciplin.

Hvad han tænker om mig, gad jeg forresten vide. Han spørger undertiden saa impertinent:

Frøkenen skal vel paa Bal iaften?

Men jeg giver ham det igjen efter Evne, spørger Tante til Raads om Haandarbeidet og gisper saa hyggeligt let og ser ud af Vinduet, netop naar han er som ivrigst.

Jeg ser godt det ærgrer ham, og sidst spurgte han, om ikke Frøken Jæger blot et Øieblik vilde drage sine Tanker bort fra det næste Bal?

Onkel er ofte grætten over hans Umedgjørlighed og finder, at han er en ubehagelig Personlighed; men jeg tror ikke, han har let for at miste ham paa Kontoret, da han er saa dygtig.

Onkel lever bare i sit Embede: han er saa uhyre nobel. I skulde høre, hvor han kan gaa og ængste

sig for den mindste Feil eller Mangel paa Punktlighed i sit Embede.""

„Jeg mener den Onde ri'er Fyren, — naar han er Stiftamtmand!!" udbrød Kapteinen.

„Stakkars Josias!" sukkede Ma, „han var altid den mest nærtagende af Brødrene; men det bedste Hode."

„Ja, Skriveren i Ryfylke har nok ta't baade Kræfterne og Villien for sin Part." ...

Fjorten Dage efter overraskedes de af Brev fra Stiftamtmandinden og indlagt et fra Inger-Johanna.

... Stiftamtmandinden maatte under alle Omstændigheder faa beholde sin kjære Inger-Johanna mindst endnu ét Aar; hun var blevet dem, baade hende og Stiftamtmanden, uundværlig, saa at de endog havde ondt for at tænke sig, at hun overhovedet kunde have et andet Hjem ... „Sin Onkel har hun nu engang forvænnet ved det ungdommelige Liv, hun har tilført Huset. Min kjære Zittow med sin skrupuløse Samvittighedsfuldhed er i sit store Embede overlæsset af Ængstelser og Ansvar og trænger saare vel til Adspredelse og Opmuntring efter sine mange vaagne Nætter. Ja saa egoistiske er vi," spøgte hun, „at jeg vil foreslaa, at vi deler hende paa den uretfærdige Maade, at hun til Sommeren gjør et Besøg hjem; men kun for atter at komme ned til os. Andet vilde være en stor Skuffelse.

Men, lad os ikke for tidligt bringe et maaske unødigt Tvistens Æble paa Tapetet; det kunde blive som med Trætten mellem Stormagterne om den smukke Ø i Middelhavet; midt under de diplomatiske Forhandlinger forsvandt den! Og jeg tør jo langt fra indestaa for, at vor kjære Tvistens Gjen-

stand ikke om en kortere Tid selv disponerer over et Hjem, der staar i Forhold til, hvad hun med sit Væsen og sin Skjønhed kan gjøre Pretention paa.

At jeg som hendes Tante skulde være noget ensidig blind for hende, kan jeg neppe tro; idetmindste tør jeg paaberaabe mig en erfaren, kyndig Meningsfælle i vor fælles Ven, Kaptein Rønnow, som i forrige Uge fulgte hidind med de kongelige fra Stockholm og, i Parenthes sagt, det maa blive mellem os, — nu staar paa Spranget til at gjøre en ekstraordinær Karrière. Han var aldeles enthusiasmeret ved at se Inger-Johanna igjen, erklærede hende for en fuldendt Skjønhed og en født Dame, der var skikket til at gjøre Opsigt i Kredse, der endog laa over det almindelige, og meget andet, som vi ikke tør lade vort kjære Barn høre. Jeg kan kun tilføie, at han ved Afskeden varmt og med en vis Ængstelse anbefalede mig hendes Bevarelse og videre Udvikling.

Om ikke netop i sin første Ungdom, er han jo endnu maaske den eller ialfald én af de smukkeste og mest distinguerede Mænd inden den hele Landetat, og han vil ikke have ondt for at vinde selv den mest fordringsfulde" ...

,,Nei, det skulde jeg pikajor tro. ... Du, Ma," sagde han blinkende, ,,hvad siger Du nu? Nu tror jeg Læsset gaar opefter."

Kapteinen tog sig en svingende Marsch henover Gulvet og faldt saa over Inger-Johannas Brev:

,,,,Kjære Forældre!

Nei, nu maa jeg melde Eder noget. Kaptein Rønnow har været her! Han kom netop, som Tante havde Soirée. Han ser endnu én Gang til saa vakker og kjæk ud, som da han var hjemme paa Gilje, og jeg saa godt, at han studsede lidt, da han fik Øie paa mig, endnu medens han stod og hilsede paa Tante.

Det bankede jo ogsaa forsvarlig indeni mig, kan I vide, straks jeg kjendte ham igjen; jeg gruede virkelig saa halvt for, at han skulde have glemt mig.

Men han kom hen og tog begge mine Hænder og sagde ganske varmt:

Den Knop, jeg sidst saa paa Gilje, er sandelig sprungen ud!

Jeg blev jo lidt rød, for jeg véd godt, det var ham, som fra først af udvirkede, at jeg kom herned.

Men det kalder jeg et udsøgt Væsen og en fri, ligefrem Maade at føre sig paa. Saa underholdende han var, mistede han aldrig et Fnug af sin prægtige, mandige Værdighed, og der var da ikke Spørgsmaal om at lægge Mærke til synderlig andre end ham, den hele Aften. Jeg maa tilstaa, at jeg herefter lægger et andet Maal for en rigtig Kavaler, det jeg vil kalde en Mand, og det bliver der sandelig mange, som ikke staar sig paa.

Tante har ogsaa udbredt sig over hans Væsen; jeg tror, hun blev smigret, fordi han var saa elskværdig og hjertelig mod mig. Hun har bagefter været i saa glimrende Humør.

Siden var han herinde daglig. Han havde saameget at fortælle os om Livet i Stockholm og ved Hoffet, og talte altid med mig om Eder hjemme — om Fader, som, uagtet han jo var ældre"" ...

,,meget, meget ældre ja!" kræmtede Kapteinen ivrig — ,,en fire fem Aar mindst."

... ,,,,altid var hans uforglemmelige Ven.

I kan tro, det var hyggelige Aftener. Tante forstaar den Ting. Det er et helt Savn efter ham. Det samme synes Tante ogsaa; vi har siddet og talt om ham og næsten ikke om andet end om ham disse to Aftener, siden han reiste.

Igaaraftes kom Grip her. Vi har ikke set ham helt siden den første Gang, Kaptein Rønnow var

her. Og kan nogen begribe sig paa et saadant Menneske? han lader til at se ingen Ting ved ham. Han sad og modsagde og var saa tverken og ubehagelig hele Aftenen, at Tante blev ganske lei af ham. Han ræsonnerede om at leve paa Ydersiden, hul Tromme, og saadant noget, som om det ikke netop skulde være den ægte Mandighed og Naturlighed, man maa sætte saadan Pris paa hos Kaptein Rønnow.

Huf! jeg har ligget den halve Nat og ærgret mig! Han sad og rørte i Thekoppen og snakkede om Folk, som kunde gaa igjennem Verden med et Silkebind af Talemaader og Komplimenter, at man kunde smigre ihjel en sund Forstand, saa der tilslut stod igjen en affjæret, jeg hørte tydelig han mumlede, Fagergaas! Frygtelig uforskammet. Jeg er sikker paa, han mente mig.

Tante sagde ogsaa, da han var gaat, at hun herefter vilde nægte sig hjemme for ham, naar her ikke er flere; hun var træt af hans Produktioner paa Tomandshaand; den Slags Mennesker maa have et vist Baand paa sig! Nogen Karrière kommer han aldrig til at gjøre, mente hun, dertil bærer han sine egne Meninger for høit.

Det er forresten kjedeligt om han bliver borte, for med alt sit er han mig mangen Gang en god Krigskammerat mod Tante.""

VI.

Kapteinen havde holdt Laaget paa sin store, gamle Merskumspibe kridtpudset nu i tre Dage uden at ville tage den ned fra Pibestilladset; han havde beskaaret og sat ind nye Mundstykker og holdt

Renselsesfest over Resten saavelsom over hele Tobaksbordets Askebeholdning, Petumsgrus og lavaartede Pibekrads. Han havde ladet Klokkeren gjøre sit bedste med at stemme Klaveret og sat to hvidmalede Bænke paa Trappen. Det stadig forsømte Sprinkelværk om Haven skinnede nu her og der med friske hvide Stokke som enkelte nye Tænder, der stikker af mellem en hel Rad af gamle graa. Gangene i Haven maatte feies og strøes, Gaardspladsen blev afsopet, og endelig den Lem sat over Brønden, som stadig skulde have været der i alle de Aar, Børnene var smaa.

Det var Kapteinen, som, under et næsten høirøstet godt Humør, ivrig færdedes overalt.

Undertiden undte han sig en vis Ro og stod og dampede paa Trappen eller i det Storstuvindu, som vendte ned imod Landeveien; eller han tog sig i Eftermiddagsskyggen en Svip helt ned til Grinden og blev siddende der med Piben paa Stengjerdet. Kom der saa nogen forbi, som gik sydover, lød det:

„Skal Du til Landhandleren og kjøbe Dig en Rul Tobak, Lars? ... møder Du en fin Jomfru i en Karjol, saa hils fra Kapteinen paa Gilje; det er min Datter det, ser Du, hun kommer fra Hovedstaden!"

Var vedkommende en eller anden gammel, fattig Stakkar af det andet Kjøn, faldt der til hendes Forbauselse en Kobberslant ned i Veien foran hende:

„Der, Kari! Der, Siri ... Du kan trænge noget til at bestille Dig Krykkeskyds for;"

— en Overraskelse, der faldt saameget stærkere, som Kapteinen ellers havde et sandt Liebhaberi for at hudskjælde gamle Kjærringer. Hele det Oplag af styrtende Eder og i Øieblikkets Inspiration fremdigtede Skjældsord, som sad ham i Blode fra Pladsen og Militærlivet, maatte engang imel-

lem have et Udbrud. De krykkebærende gamle var længst indøvede i Behandlingen og vidste, hvad der vankede, naar de skulde afsted igjen fra Gaarden, efter først inde i Kjøkkenet at have faat baade godt og vel i Madsækken. Det var som en Tappenstreg om Ørene paa dem, akkompagneret af Pasops vilde Gjøen.

Men i disse Dage, medens han gik i glad Spænding og ventede sin Datters Hjemkomst, var han, hvad der gjorde ham til en likt Mand baade i Bygden og blandt Mandskaberne, saa ligefrem og spøgsom, — noget af den gamle, letlivede Peter Jæger.

Kapteinen havde netop været inde i Eftermiddag igjen og prøvet Kammertonen paa Klaveret, den var i stadig Faldende; og derpaa konfereret sin dybe Bas med dets næsten lydløst murrende G, da Jørgen gjennem Vinduet trode at øine en bevægelig Plet paa en af de lyse Stumper af Landeveien, som var synlig over paa den anden Side af Vandet.

Kapteinen snappede Kikkerten og fo'r ud paa Trappen og ind igjen og raabte paa Ma, — og tog siden taalmodigen Post i det aabne Vindu, idet han forlangte Ma ind for hver Gang, de igjen kom frem i Svingningerne.

— Dernede gik det ikke saa raskt. Svarten stansede af sig selv for hvert Menneske, den mødte i Veien; og saa maatte Stor-Ola give Besked.

En ung Dame med en om Livet tæt spændt Støvkaabe, Parasol og Hansker og en saa fin messingbeslaaet, engelsk Kuffert bagpaa Karjolen var i sig selv intet sædvanligt Syn. Men at det var Kapteinens Datter paa Gilje, som kom hjem, løftede Sagen op i det opsigtsvækkende, og Nyheden var da ogsaa et godt Stykke udover Bygden, inden Karjolen henimod Kvæld naade frem til Døren hjemme.

... Der stod Mor og Far og Jørgen og Thea og Underofficer Tronberg med sin Væske henne ved Hushjørnet og Gaardens Folk og Jenterne indenfor i Gangen; — og Stor-Ola blev snydt for at løfte Jomfruen hen paa Trappen, for hun hoppede selv fra Karjoltrinet lige i Armene paa Far, og saa kyssede hun Mor og klemte Thea og luggede Jørgen en liden Trækdans rundt om sig paa Trappen, for at han skulde føle Hjemkomstens første Indtryk ...

Ja, det var Parasollen, hun havde mistet i Trappen, og som en barbenet Jente kom med. Ma tog omhyggelig vare paa den; ... den dyre, fine frynsede Parasol med det lange Elfenbens-Haandtag havde ligget der midt imellem Trappen og Karjolhjulet.

Kapteinen tog selv Kaaben af hende ... Haaret, Dragten, Hanskerne, — saadan saa hun ud! ... en fin voksen Dame fra Hoved til Fod.

Og saa havde de Giljesolen i Stuen!

„Jeg har siddet og længtet i hele Dag efter Petumlugten og at se lidt af Røgskodden om Hodet dit, Far! — Jeg tror Du er blet lidt tykkere ... og saa Stasfrakken! ... jeg tænkte Dig altid i den gamle blanke. — Og Mor, ... og Mor!" ... Hun løb ud efter hende i Spisekammeret, hvor hun blev en lang Stund.

Saa kom hun ud roligere.

I Kjøkkenet lyste en høi Ild. Der stod Marit, en kortvokset, rødmusset Fjeldjente med hvide Tænder og smaa Hænder og stampede Grøden, saa Sveden haglede; hun vidste godt, at Stor-Ola vilde have den, saa femten Karer kunde danse paa Skorpen; — og nu fik hun med ét Hjælp af Frøkenen ... Bagefter maatte Inger-Johanna hen og spinde paa Torbjørgs Rok.

Kapteinen fulgte blot og saa til med halvfugtige Øine, og da de kom ind igjen, fik Inger-Johanna

Flasken fra Skabet for at skjænke dem derude hver især en Sup for Hjemkomsten.

I Stuen ventede Aftensbordet; — paa nylagt Dug frisk, rød Fjeldørret og hendes Yndlingsret Jordbær og Fløde ...

— — Ikke Tale om at vække hende, saa træt som hun var igaaraftes, havde Far sagt.

Og derfor sad ogsaa Thea udenfor Dørstokken fra Klokken halv syv af og ventede paa, at der skulde høres nogen Støi, saa hun kunde styrte ind med Brættet og Smaakagerne, — for Inger-Johanna skulde have Kaffe paa Sengen.

Jørgen holdt hende med Selskab, optaget af at studere den underlige Laas paa hendes Kuffert og saa af at betragte de lette, fine Sko med Lakering. Han gned sig i Panden og paa Næsen med dem efter at have aandet dem fugtige.

Nu vaagnede hun derinde, — og op gik Døren for Jørgen, Thea, Pasop og bagefter Torbjørg med Kaffekoppen.

Jo, nu var hun hjemme! ...

Høduften kom ind af det aabnede Vindu, og hun hørte, de kjørte Læssene buldrende ind paa Laaven.

Og da hun saa ud af Vinduet nedover det lange, smale Vand i Dalen og alle Fjeldtopperne, som løftede sig saa steilt mod Himlen over den lette Taage paa den anden Side, forstod hun endel af sin Mors Fornemmelse af, at her var trangt, og at der var en og tredive lange Mile til Byen. Men saa var det saa duftigt vakkert, — og saa var hun jo hjemme paa Gilje!

Afsted maatte hun og ligge i Høet og lade Jørgen holde Bukken, som var stangvis, saa hun slap forbi, og saa se til hans Værksted og det hemmelige Jagtgevær, han holdt paa at lave sig af Løbet og Laasen af en gammel Soldaterbøsse.

Det var en speciel Betroelse til hans voksne

Søster; thi Krudt og Gevær var ham paa det strengeste forbudt, hvad der ikke hindrede, at han havde sine Arsenaler af Faderens grovkornede Patronkrudt baade hist og her omkring i Bakkerne.

Og saa skulde hun være med Thea og faa vide alt om Haven og med Faderen paa hans Spadsereture hid og did; ... det gik opad Koveie mellem viftende Ormegræs, hvide Bjerkestammer og grønt Løv paa skraa hele Giljeaasen opover.

Det var som en glad, næsten ør Hjemkomstrus i tre, fire Dage!

Først da der blev ligesom mere Hverdag, begyndte Ma at tale om dit og dat af de huslige Anliggender og sætte Inger-Johanna ind i sine forskjellige Omsorger og Bekymringer ...

Hvad skulde der blive af Jørgen? De maatte jo engang tænke paa at faa ham ind til Byen! Ma havde grublet meget paa at skrive ind til Tante Alette og raadføre sig med hende ... Far maatte ikke forskrækkes med for mange Pengeudlæg. Skulde Tante Alette finde paa at foreslaa at tage ham i Kost og Logis, saa vilde det ikke forvolde de forfærdelige kontante Udtællinger. De kunde jo sende mange Slags Madvarer didind, Smør og Ost og Fladbrød og Spegekjød og Flesk, saa tit der gik nogen Byleilighed ...

Hun maatte se til at snakke med Far om dette ud paa Vinteren engang, naar hun havde hørt, hvad Tante Alette mente.

... Og med Thinka havde de gjennemgaat meget! Ma havde havt al sin Nød og Møie med at holde Far udenfor, — Du véd, hvor lidt han taaler af Ærgrelser, — og hun havde gaat paa sit bare Liv Onsdagene for at passe Jørgen op, naar han hentede Posten, saa hun kunde faa fat i Thinkas Breve. Hun havde ivaares skrevet den ene Gang efter den anden og forestillet hende, hvilken Fremtid hun

beredte sig, om hun i Svaghed og Daarskab gav efter for sine ubesindige Følelser for denne Kontorist Aas.

Men der kom jo i Begyndelsen nogle Breve tilbage, som var rent trøstesløse. Det gik an ogsaa at være til i ringere Kaar, skrev hun; — det var nok en tvilsom Udsigt til et lidet Lensmandsombud, hun tilslut stolede paa.

Ma havde sat hende alvorligt for Øie, hvordan saadant kunde ende. Bare om han blev syg eller faldt fra, hvad skulde saa hun og kanske en hel Børneflok ty til?

,,Det gjælder at overstaa den første Sindets Opbrusning ... Nu kommer hun jo hjem til Høsten, og det var at ønske, at hun var kommet paa andre Tanker. — Min Broder Birger er jo saa fremfusende; men at han straks, han fik et Ymt om Sammenhængen, brød løs og, som min Svigerinde skriver, lod Aas faa Reisepas og Afsked og ekspederede ham paa Porten samme Dag, tør dog have faldt ud til det gode. De sidste Par Breve røber, at Thinka er roligere" ...

,,Thinka er gruelig godfjottet!" udstødte Inger-Johanna med sprudende Øine. ,,Jeg tror, de tilslut kunde sylte hende og lægge hende ned og binde for Krukken; hun mukkede ikke ... Onkel Birger skulde gjort saa mod mig, ikke én Dag var jeg ble't der længere!"

,,Inger-Johanna, ... Inger-Johanna!" rystede Ma paa Hovedet; ,,Du har et farligt, forvænnet Sind. Det er kun de aller, — aller færreste af os Kvinder, som faar følge, hvad de helst kunde sætte sin Lyst til." ...

— — Kapteinen forsmaade ingensomhelst Anledning til at vise frem sin fra Hovedstaden hjemkomne Datter.

Han havde nyttet Tiden, thi i Begyndelsen af næste Uge skulde han paa forskjellige Kartforret-

ninger oppe i Almenningen og saa paa Ekser-citie.

De havde gjort en Tur ned i Hovedbygden til Præsten Horn, og paa Veien stanset og hilst indom Klokker Semmelinge og Bardon Kleven, Lensmanden. De havde været hos Distriktslæge Baumanns; og nu paa Søndag havde de Indbydelse til Foged Gülckes, — en Reise paa fire og en halv Mile nedover Dalen.

Det var det gamle, hundrede Gange reparerede Hus af én Kaleschevogn, som var trukket frem af Skjulets inderste, og i hvis sammenlænkede Arme Svarten og Blakken — den blinde borkede var længst afgaarde, — skulde fortsætte sine tre Maaneders lange Forsøg fra Spiltouget paa at forliges.

Havde Dyrene nogen Forestilling, maatte det nærmest være, at det var en uhyre vældig Plog, de trak i Skumsved Bakke op og Bakke ned under idelige Stansninger for at puste og lade dem, som sad indeni, stige ud og gaa.

Var det noget Kapteinen holdt paa, saa var det militær Punktlighed, og Klokken halv fem om Morgenen vandrede hele Familien i sin Puds, Kapteinen og Jørgen med opbrættede Benklæder, Damerne opskjørtede, tilfods nedover Giljebakkerne, — de var nogle af de sværeste paa hele Veien, — medens Stor-Ola kjørte den tomme Vogn ned til Kongeveien.

Blakken duede bedre til at trække end til at holde igjen, saa det var Svarten, der fik lides paa udfor Bakkerne, og Stor-Ola, Kapteinen og Jørgen maatte støtte paa.

Det blev en besværlig varm Dag, og Vognen rullede i et uophørligt tæt kvælende Landeveisstøv om Hestebenene og Hjulene. Men saa bar det jo hovedsagelig nedover hele Tiden, og hvilt og trukket Pusten blev der for hver Mil.

Klokken halv et havde de bare at sætte over

med Færgen, og den lille Veistump paa den anden Side igjen op til Fogedgaarden.

Paa Færgen blev der foreløbig gjort en Smule Toilette, og Kapteinen byttede fra Vognskrinet sin nye Uniformsfrakke paa. Naar undtages, at Jørgen havde faaet „Gris" nedover sine nye Bukser fra Smurningen af Hjulene, var der ikke indtruffet et eneste Uheld paa hele Turen.

Straks de kom op ad Bakken, saa de Sorenskrivervognen rulle foran sig ind ad Grinden, og paa Gaardspladsen kjendte de Doktorkarjolen og Prokuratorens Gig ... Der stod Fogden selv og hjalp Sorenskriverfruen ud af Vognen; Fuldmægtigen og Døttrene var alt paa Trappen.

For Damernes Vedkommende maatte der jo efter Reisen gjøres endel Toilette og ændres Dragter, før de fandt sig presentable. Prokuratorens to Døttre var, den ene i rød, den anden i hvid klar Kjole, og af Sorenskriverens tre var to hvide og en blaa.

... At en Kapteins Datter med hans knappe Gage kom i brun Silke med lakerede Tøies-Støvler, kunde jo kun forklares af de særegne Omstændigheder, mente Fru Scharfenberg i Øret paa gamle Frøken Horn fra Præstegaarden; det var formodentlig en af Stiftamtmandindens omsyede derinde i Byen. ...

Tingen var, at den unge Horn, som ventedes at skulle blive Kapellan hos sin Far, Præsten, lod Inger-Johanna vederfares en hel anden komplimentøs Behandling end hendes Datter Bine, som han var saagodtsom forlovet med; og Fuldmægtigen lod til ikke at være mindre blind for hende. De var to om at skaffe hende en Stol!

Sofaen var selvsagt anvist Sorenskriverfruen og „Ma". Heller ikke det fandt Fru Scharfenberg rigtig paa sin Plads, siden hendes Mand var indstillet Nummer to til Sogns Sorenskriveri; og, at Fogden idag ogsaa havde inviteret den rige Madam

Silje, var, sagde hendes Mand, bare Popularitetsjagt; hun blev dog altid den, hun var — Enken efter Landhandler Silje!

Det var en lang Time at sidde og udveksle Talemaader, inden Middagens Hovedhjørnesten, Fogdens Steg var tilstrækkelig og trygt gjennemstegt, og han af sin Hustru fik Vinket om at bede Selskabet tilbords ude i Storstuen.

Den eneste, som havde let og snakket, før Isen endnu var erkjendt brudt, var Inger-Johanna, der var kommet i Passiar med Sorenskriveren og saa med Horn og Korpslægen.

.Ma kneb jo Læberne lidt urolig sammen, der hun sad i Sofaen og lod saa optaget af Samtalen med Fru Brinkmann; hun vidste, hvad de alle vilde sige om hende bagefter ...

— Det havde været en temmelig hed Middag. Trætheden og Hungeren efter Reisen var ved Fogdens overflødige Anretning gaat over i en høist belivet Stemning, kryddret med Taler og Sange.

De havde siddet længe tilbords, før Sorenskriverens skrabende Stol endelig signaliserede til Opbrud.

Fogden stod nu tyk og straalende under Takken for Maden og fordrede og modtog sin Tribut som Vært, et Kys af hver af de unge Damer.

Den mandlige Del af Selskabet fordelte sig med sine Kaffekopper udover den svale Gang og Trappen eller drev med Tobakspiberne paa Gaardspladsen, medens Damerne sad om Kaffebordet inde i Stuen.

Sorenskriveren underholdt sig noget høirøstet med Fogden, og Kapteinen stod rød og hed et Stykke ude paa Gaarden og kjølede sig.

Korpslægen kom hen og klappede ham paa Skulderen:

„Han tog rigtig Tappen af Spundset idag, Fogden; vi drak godt!"

,,Aa, — den som bare havde en Pibe nu, Du, og fik gaa og drive" ...

,,Du har den jo i Haanden, Mand!"

,,Saa? — ja men ladet, ser Du."

,,Du stod jo netop inde og stoppede den" ...

,,Jeg? ... Nei saa!! — men Ild, ser Du, Ild" ...

,,Hør, Jæger! Scharfenberg er alt oppe og tar sig en Middagslur."

,,Ja, ja; men den Borken Du, den snød Du mig skam" —

,,Aa Snak, Peter! Din Krybbebider aad sig halvt ud igjennem Væggen hos mig ... Den Madeiraen Du, var stærk" ...

,,Du Rist, — min Datter Inger-Johanna" ...

,,Ja ser Du, Peter, — jeg tilgi'r Dig, at Du er lidt hugæln over hende, hun kan snurre anderledes Hjernekasser rundt end din!"

,,Hun er deilig, — deilig!" — det trak op til en betænkelig Rørthed i Stemmen ...

De to Krigens Mænd trak sig i sedat Marschtakt tilbage til et af Soveværelserne ovenpaa.

Inde i Gangen stod lange Buchholtz, Sorenskriverfuldmægtigen, stiv og stille mod Væggen med Kaffekoppen i Haanden; han grublede paa, om nogen kunde mærke noget paa ham. Han havde været inde i Kaffeværelset hos Damerne og prøvet at aabne en Konversation med Jomfru Jæger:

,,Har De været her længe, Jomfru Jæ—ger?"

,,Tre Uger."

,,Og hvor læ—ænge tænker De at blive her?"

,,Til Slutningen af August."

,,Savner De ikke Hovedstaden her o—oppe?"

,,Nei slet ikke."

Hun vendte sig fra ham og begyndte at tale med sin Mor. De samme Spørgsmaal havde hun nu faat af alle Herrerne!

Ved Døren stod den udadlelige Kandidat Horn og nød sin Kaffe — og Fuldmægtigens Nederlag.

Han lurede paa en Leilighed til at faa en Passiar istand med Inger-Johanna, men fandt en uoverstigelig Hindring i Sorenskriverens belæste Frue, der begyndte at underholde sig med hende om fransk Literatur, et Gebet, hvori han følte, han ikke kunde gjøre sig gjældende.

Paa Fogdens Opfordring fandt senere en almindelig Udrykning Sted. Fruerne maatte ud paa Trappen og se paa, at de unge legte Enkemand søger Mage!

Madam Silje sad der bred og godmodig efter al den gode Levemaade og frydede sig ...

,,Neimæn tog han hende ikke dengang, nei! ... Faar spænde Remmen bedre om Livet næste Gang, Fuldmægtig!" lo hun, da hans Forsøg paa at indhente Inger-Johanna glippede ... ,,det er saa pas fin Jomfru at umage sig for."

Fru Scharfenberg fandt, at det trak paa Trappen, og idet hun flyttede ind i Gangen, hvor Fogdens altid sygelige Hustru sad indballeret i sit Sjal, maatte hun tilstaa for hende og Fru Sorenskriveren, at den unge Dames hensynsløse Maade at løbe paa, — saa man endog kunde se Strømperne høit over Støvlen! — smagte vel meget af det fri ... Men Madam Silje fandt det vist ikke det ringeste upassende, mente hun bidende, — ,,hun havde selv gaat saa mangen Gang i Solbakken med de andre Jenter og raget Hø i blotte Linned, før hun blev gift med Landhandleren —"

Ma gav jo ogsaa Inger-Johanna et ængsteligt Vink, saa snart hun kunde naa til:

,,Du maa ikke løbe saa voldsomt, Barn! Det ser ikke godt ud ... man maa lade sig tage."

,,Af den Fuldmægtigen, — aldrig i Evighed!"

Ma sukkede.

De holdt paa med Legen til Thetiden, da de efter Middagsbordet savnede igjen viste sig i ud-

hvilt Stand, parate til at paabegynde en Boston udover Aftenen.

„Men Jørgen ... Hvor er Jørgen?"

Han kom lydende Paaraabet, noget bleg og koldsved, men med freidige Gebærder, ned fra Kontorbygningen, hvor han havde siddet og røgt Tobak i Smug sammen med Fogdens Kontorist samt „Eksekutionshesten", den drastiske Betegnelse for dennes upopulære Andel i Fogedfunktionerne.

— Bostonen fortsattes efter Aftensbordet med voldsomme Beter og ganske mærkværdige oplagte Spil, mellem Sorenskriveren, Kapteinen, Fogden og Prokuratoren.

Inde i den anden Stue sad Ma urolig og undrede paa, naar Far tænkte at bryde op ... de havde den længste Tur hjemover, og Klokken var alt blevet ti! Fogden havde forgjæves fristet dem til at blive over om Natten; men det gik nu engang ikke an; Jæger havde aldeles bestemte Grunde, hvorfor de maatte være hjemme igjen imorgen.

Hun sad i Stilhed og haabede paa den lille hvasse Fru Scharfenberg, om hun ikke snart skulde vove at vise sig i Døren til Spilleværelset.

Men det trak ud; — de andre Fruer haabede vist igjen paa hende. ...

Hun vinkede paa Inger-Johanna.

„Kan ikke Du gaa ind, Du," hviskede hun, „og minde Far lidt om Tiden; ... men bare fra Dig selv!" ...

— Klokken elleve sad de endelig i Vognen, — efterat Fogden paa Trappen igjen havde hævdet sit Gammelmandsprivilegium overfor de unge Damer. Han var en sand Mester i at modmanøvrere alle de spøgefulde Maader, de havde at unddrage sig for at søge sin Frelse fra den smaskende Afsked.

Fuldmægtigen og Kandidat Horn fulgte Vognen ned til Grinden.

„Det var hverken for din eller min Skyld, Ma!" smaahumrede Kapteinen.

Han kjørte Tømmerne, men vendte sig uafladelig for at følge Passiaren inde i Vognen og slænge en Bemærkning ind med. Jørgen og Thea, der hele Dagen havde forholdt sig beskedent passive, men gjort desto flere Iagttagelser, var nu paa deres høie Hest; især var Thea selvfølende som det eneste Liv, hvem det var lykkets at undslippe Fogden. ...

Og hjemover bar det i den lyse, stille Julinat, Bakke op og Bakke op, — paa sine Steder nedover, — Fod for Fod, Skridt for Skridt, uden hvor de turde slippe Vognen lidt i Fart nederst i Bakkeknækkene.

En god flad Halvmil, hvor de alle kunde faa sidde i Vognen, gik det nu Dilt i Dilt.

Det var lummert, med en halvfugtig Duft fra Høsaaterne og et let Præg af Skumring over Egnen ... Stor-Ola gispede, Kapteinen gispede, Hestene gispede, Jørgen duppede, Thea sov indpakket under Ma's Sjal. Af og til opskræmtes de af Susen fra en Fjeldbæk, som fo'r skummende under Veibroen ...

Inger-Johanna sad og smaadrømte og saa tilslut en gulbrun Padde for sig med smaa, nysgjerrige Øine og store Mundviger ... og saa reiste den sig saa mavetyk og kluntet ... og hoppede hen imod hende ...

Hestene stansede.

„Huf! — jeg tror jeg drømte om Fogden!" vaagnede Inger-Johanna frysende.

„Vi faar ud her!" lød det nattesøvnigt fra Kapteinen ... „i Rognerudbakkerne. Ma kan bli siddende med Thea."

Dagen randedes ... De saa Solen gylle og Skjæret drage sig nedover Fjeldtopperne. Den laa ligesom og gløttede paa dem først, til den med ét sprat over Kammen i øst som en Guldkugle og rødnede

nedover Skoglider og Bakker paa Vestsiden, helt ned paa Græsvolden, blinkende i Duggen ...

Endnu strævede de Fod for Fod i Bakkerne ...

Ude paa Giljejorderne stod Folkene alt længst i Arbeide med at brede ud Høet, da de saa dem komme.

,,Det er godt at være hjemme igjen," udbrød Ma ... ,,Undres paa, om Marit har husket paa, at hænge Ørreten i Røgen?"

Ud af Bislagdøren kom Marit farende:

,,Her kom en fin Byfant gaaende igaaraftes ... han, som var her for to Aar siden og fik slaat under Skoene sine ... Jeg vidste ikke bedre Raad end at lade ham ligge paa Blaakammeret jeg."

,,Aa haa — Student Grip! ... Han er vel paa Tur hjemover."

Ma saa med ét hen paa Inger-Johanna; der kom noget grublende over hende. Hun steg i Skynding ud af Vognen.

— ,,Jæger skal paa Kartforretning imorgen et langt Stykke indover Fjeldmarken, — helt ovenfor Grønnelidsætrene!" oplyste Ma, da Grip kom ud fra sit Værelse om Morgenen — ,,og da maa saameget udrustes."

,,Saa—aa? ... Og allerede imorgen tidlig?" Studenten trak paa det.

,,Min Plan er at tage tvært over Fjeldet hjem igjen som sidst, drage lidt ordentlig frisk Luft fra Bykvalmen og Jussen."

,,Men saa kunde De jo følge med Jæger? Det blir vist fem, seks Mile, De kunde faa Følge op i Fjeldet, og for Jæger var det en sand Fornøielse at faa Selskab. De har vel intet imod, at jeg skjærer Dem lidt Niste?"

,,Takker, takker saa uhyre meget, Frue! — for al Deres Venlighed" ...

,,Hun vil ikke ha' mig, det er greit," mumlede han medens han drev paa Gaarden udover Formiddagen; de sov allesammen undtagen Fruen.

Men ikke var han kommen hid for at geleide Kapteinen ...

Om Eftermiddagen, da det begyndte at svale lidt, var Kapteinen, Inger-Johanna, Jørgen og Student Grip gaat den vakkre Vei henover til Kværnen. Stor-Ola og Aslak, Husmanden, fulgte med; det var Kværnhjulet, som der skulde gjøres noget ved nu, Kværnbækken var næsten tør.

De stod der i ivrig Studeren paa, hvordan Hjulet bedst skulde lettes af Aksen, da det med ét gled. —

,,Den Jørgen ... den Jørgen, han fandt Snittet med Hjulet han!" udbrød Kapteinen stolt:

,,Du faar ta' Tore Snedker tilhjælp, Ola! saasnart Du kommer tilbage med Hestene fra Fjeldet ... Og lad Jørgen vise Jer det, han skjønner det, han! — Bare det ikke er Bogen, saa er han gløg nok" ...

,,Du faar holde Dig i Luggen og puge, Jørgen, ... gjøre som med Rugmelsgrøden, jo før den er spist, des fortere er den over," trøstede Grip.

,,Se saa, sa'n! — der holdt jeg paa at glemme Fiskesnøret til imorgen. Du faar ned til Landhandleren ikvæld, Du Jørgen! ... Vi fisker selv Ørreten deroppe, skal De se," vendte Kapteinen sig til Grip.

,,Aa—haa, ja," pustede han ud, idet de vandrede hjemover. ,,Jeg kan vel trænge til at komme tilfjelds nu ... jeg kommer altid tre, fire Pund lettere ned igjen."

,,Jeg har undret paa det Stykke af Landet helt fra Skolebænken," bemærkede Grip, ,,vi maatte sætte Bygdinsøen til i Geografien ... at den var

opdaget for bare nogle Aar siden midt i et vidtløftigt Fjeldplateau, som bare en og anden Rensdyrjæger vidste noget om."

,,Ikke afsat paa noget Kart, nei, — saa blankt som inde i Afrika ... punkteret som uopdaget!" oplyste Kapteinen. ,,Men saa gaar der jo Færdsel nok Bygderne imellem baade med Folk og Fædrifter ... og Fjeldene har sine Navne fra gammel Tid nede i Almuen."

,,Sandt nok, — de indfødte kjender jo ogsaa det indre af Afrika, men derfor kaldes det ikke opdaget af den civiliserede Verden!" lo Grip. ,,Jeg studerede altid paa, hvad der kunde findes i et saadant hemmelighedsfuldt Strøg midt i Landet. Der kunde være meget der! hele forladte Dalfører fra Oldtiden, — gamle indsunkne Bjelkehaller ... Og saa Vildrenen fygende hen over Vidderne" ...

,,Ja Skytteri!" samstemmede Kapteinen, — ,,vi faar mangen lækker Rensteg derovenfra."

,,Det var det, som drog mig, da jeg traf Renskytten for to Aar siden. Jeg vilde opdage lidt, — se hvad der var."

,,Akkurat som alt det, vi gik og indbildte os om Byen," udbrød Inger-Johanna.

,,De skulde følge Deres Far et Stykke indover Fjeldet, Frøken, — se, om De kunde finde et eller andet Høienloftsbur!"

,,Det var en Idé, — slet ingen dum," optog Kapteinen ... ,,ikke umuligt ... sletikke! — Du kunde faa ride helt til Grønnelidsætrene" ...

,,Ja, kunde Du sætte det igjennem, Far!" udbrød hun ivrig. ,,Nu har jeg ogsaa faat Lyst til at se, hvad der er. Jeg tror, vi altid tænkte, at Jorden endte der indover med vor egen Sætermark."

,,Jeg har Tepper med paa Kløvsadelen, — og hvor de kan skaffe Tag over Hovedet paa mig, er der vel ogsaa saavidt, at Du kan være med" ...

„Naa, naa, Morten! — vil Du lade Folk i Fred Du!" ...

Kapteinen tog op en Tobaksrul og holdt en Stump ud til Staldbukken, der kom farende imod dem inde fra Gaarden.

... „Saa Skjæggemimre! — han vil ha' sin Ranson, den Karen."

„Du, Ma!" raabte han, da han saa hende komme fra Staburet. „Hvad siger Du om, at jeg ta'r Inger-Johanna med mig imorgen? — saa har de Følge hjemover igjen paa Fredag med Ola og Hestene, — hun og Jørgen!"

„Men kjære Jæger, hvad skal hun deroppe? ..."

„Hun kan overnatte i Grønnelidsætrene."

„En saa anstrængende Tur. Det er jo aldeles uveisomt og vildt, hvor Du maa fare!"

„Hun kan faa sidde paa Hesten langt ovenfor Sæteren. Svarten gaar saa stø som en Præst med hende og Kløvsadlen, baade i Fjeld og Myr. Jeg ta'r selv Blakken." Han var blevet helt hidsig ved Udsigten til at faa hende med.

„Javist skal Du være med!

Du faar lægge godt i Nisteskræppen til os, Ma! Klokken fem imorgentidlig maa vi være afsted.

Tronberg støder til med Hest længere oppe, saa der kan bli' Raad til at sidde op for Dem ogsaa, Grip!"

Grip tog et Sprang med Jørgen henover Gaarden, fakkede ham endelig og kjørte ham ind igjennem det aabne Kjøkkenvindu.

— Kapteinen strævede brunstegt i Nakken, rød og svedende i Skjorteærmerne i Fjeldmarken oppe under Torsknuten.

Foran gik Kløvhestene med Inger-Johanna og al Oppakning og ved Siden af ham nogle Bønder,

der bar deres Kofter paa Stokke over Skuldrene for Heden og ivrig forklarede Skjel og Mærker, hvergang der stansedes, og Kapteinen foreløbig skulde optage en eller anden Linie.

De havde ligget Natten over i Grønnelidsætrene og været ude i Marken og krokeret Klokken fem imorges, havde redet henover flade Flyer mellem Vidiekrat, medens Hestene Gang paa Gang vadede over Bugtningerne af den samme Elv.

Nu gjorde de igjen Holdt efter en steil Opstigning for at bie paa Tronberg, som de havde set nedenfor i Bakkerne.

Kapteinen tog Kikkerten frem og efter et løseligt Streif henover de skinnende Fonner, der laa som et fjernt Melkehav, rettede han den længere og længere nedover ...

Sveden trillede i store Draaber af Panden og Øienlaagene, saa at Glasset blændedes, og han maatte pudse det igjen med sit store, tyndslidte Bastes Lommetørklæde.

Nu lagde han Kikkerten over Ryggen paa Kløvhesten og holdt den længe stille ...

„Det maa være Rognelidfolkene alligevel det, som rører sig der vest ved Brækstadheiene ... Hvad?"

Folkene, han vendte sig til, behøvede blot at skygge for Øinene for at komme paa det rene med, at det var Modparten, som de skulde møde imorgen ved Tiskevandet. Men de var for slebne Karer til at give det Udtryk anderledes end ved et smigrende:

Nei for Kikkert, Kapteinen har!

Han bares under disse Kartforretninger saa at sige paa Guldstol af begge Procesparters ængstelige Interesser; det hørte med til hans Høifjeldsbehag om Somrene at føle sig paa det Vis hænderbaaret ...

„Har De fisket, Tronberg?" raabte han, da Ho-

vedet af Underofficerens „Rauen" viste sig nikkende nede i den steile Kløvsti.

... „Ørret ... Taget idag?"

„Imorges, Hr. Kaptein!"

Kapteinen tog Knippet og saa i Ganen.

„Ja den er fra idag!"

Underofficeren tog af sig Huen og tørrede Pande og Hoved.

„En kunde frit stegt Fisken i Fjeldvæggen hele Dalgryden opover der, jeg fo'r," lød det fra Tronberg.

„Pen Fisk. Se den, Grip! ... veier saavist sine fem Mærker."

„Kors i Jøsse Navn er Frøkena her da!" udbrød Underofficeren, han rettede sig uvilkaarlig til Honnør, da Inger-Johanna vigede Hesten hen og betragtede de rødprikkede, blanke Fisk, der hang paa Kløvsadlen. Men gamle Lars Opidalen, han som havde begjært Kartforretningen, strøg sagte sin grove Haand over hendes, medens han talte Ørreterne paa Vidiehanken:

„Kan sligt ogsaa være Mold og Jord!" ... sagde han stille undrende.

„Stø Jomfrua, Du Lars, mens hun stiger ned; det er ikke Raad til at sidde op for hende længere her over Svaberget ..."

Veien drog sig brattere og brattere opover med enkelte fladere myrlændte Pust imellem; den blev ofte rent borte i Graafjeldet.

Øde Skrig af en Fiskeørn lød over dem. Den kredsede og skreg og fjernede sig, naar Jørgen huiede til den. Den maatte have Rede nogetsteds deroppe i Fjeldvæggen.

Kapteinens Hagelrifle maatte frem, og Tronberg forsøgte sig; men kom ikke paa Skudhold ... Den, som bare kunde ligge og lure paa den deroppe bag de store Stenene!

Ørnen kredsede igjen nær dem med bredt, aabent Vingefang.

Pludselig knaldede det ovenfor i Uren, og den gjorde nogle heftige, flagsende Slag med Vingerne; den arbeidede for ikke at dale.

Skuddet var gaat gjennem den ene Vinge, saa de kunde se Dagen lyse gjennem Hullet i Fjærene. Fuglen havde tydelig svært for at holde Ligevægten.

,,Fy ... den er skadeskudt!" udbrød Inger-Johanna.

,,Hvem skjød?" fo'r Kapteinen forbløffet op.

,,Jørgen rendte afsted med Riflen," oplyste Tronberg.

,,Jørgen? ... han indbilder ikke mig, at det var hans første Skud det. Den Kanallie! ... Men saa skjød han sig fri for Juling den Gang, — for det var minsæl et godt Skud, Tronberg! ... Knebelen! han er paa det strængeste forbudt at røre ved Gevær" ...

,,Forbudt ja," mumlede Grip. — ,,Er det ikke mærkeligt, Frøken Inger-Johanna, — det er bestandig det, som er forbudt, som vi blir dygtigst i. Vor mest drivende Opdragelse er netop alle disse Forbud. Men det er at gaa Kjæltringveien i Væksten og sætter sine Mærker bagefter, — gjør fikse Hoder, daarlige Karakterer."

Grip og Inger-Johanna gik foran ved Hestene. Der laa en underlig disig Varmerøg nedover Flyerne paa Eftermiddagen; den tilslørede Linierne dernede. Heroppe i Fjeldet var det saa tindrende luftklart ...

Fod for Fod valgte Dyrene sig Vei i Stenuren mellem enkelte uhyre nedfaldne Blokke, der laa som nedmosede graa Huse, her og der med en Troldlug af Dvergbirk paa, medens der om i Berghylderne endnu hang gule Dusker af Vianvangen.

„Se bare al denne krogede, forvredne Troldskaben ... man kan sige, at Livet er rigtig steinet ned her, — og endda pibler det op!"

Han stansede:

„Véd De, hvad jeg kunde ha' Lyst til, Frøken Inger-Johanna?"

Der var ikke længere Spor af det Drag af Ironi, som ellers laa over ham.

„Simpelt væk at bli' Skoleholder! ... lære Børnene at lægge de to første Pinder ikors med deres egne ligefremme Tanker, — det er Grundstokkene, som blir troldvride i os. De skulde faa Lov til at tro og begribe akkurat saa meget og saa lidt, som de virkelig kunde gabe over. Og saa paa Dør med hele Hæren af disse elskede betryggende Forbud. Jeg skulde bare vise Følgerne, — blande Krudt og Fyrstikker sammen for deres Øine, til det gik tilveirs, og saa sige: Værsaagod Jørgen! for mig kan Du gaa med de to Ting i Lommen saa meget, Du vil, det er Dig selv, som springer i Luften. Det er Ansvaret, det gjælder at øve i Opvæksten, skal der bli' Mennesker af os."

„De har gruelig mange Idéer, Grip!"

„Fikse, mener De? — Havde jeg havt noget Talent i Pennen! — men jeg er saa totalt mundtlig slaat ...

Ser De, her gives bare fire Porte, og de heder Theologi, Filologi, Medicin og Jus, og saa har jeg foreløbig banket paa den sidste. Hvad jeg vil der, det véd ikke jeg! ... Har De hørt om Katten, Frøken, som de satte i en Glaskugle og pumpede Luften ud? Den mærkede, der var noget galt paafærde; det kneb for Pusten, Luften blev altid tyndere og tyndere, — og saa satte den med ét Labben for Hullet ... Jeg skal ogsaa tillade mig at prøve at sætte Labben for Trækhullet. For her er lufttomt Rum! — ikke oppe i Skyerne hos Poeterne, bevares, der lyner og lyser det og skrives der om at virke

for Folket og for Friheden og for alt høit og stort i saamange Retninger, som der er Streger paa Kompasset. Men i Virkeligheden, nede paa Jorden, — for en Prosaiker, som vil ta' i og sætte lidt af Talemaaderne i Gang! — der er det totalt stængt. Alle vore bedste Tanker og Idéer er der intet Brug for i den praktiske Verden, skal jeg sige Dem, Frøken! Ikke engang saa meget, at en Mand kan slippe frem til at gjøre sig ulykkelig paa dem ...

Og saa lever man, som man bedst kan, — sit andet Liv med Kammeraterne og gjendøber sig i Punsch sammen med dem, hvergang man har svigtet rigtig brav derude i Theselskaberne ...

Men kjend slig Luft! — hvert evige Drag som et Glas af fineste ... fineste, ja, hvad skal jeg kalde det?"

„Punsch!" lød det lidt kort.

„Nei, Liv! ... Med den fri Natur føler man sig ikke ægget til at disputere. Jeg er enig med Fjeldet, med Solen, — med alle disse krogede, indseige Bjerkevidier, — naar Folk dernede bare var sig selv; men det er de aldrig uden i et godt, vaadt Lag, naar de har faat heiset sig tilstrækkelig op dybt nede fra Brønden. Der lever et helt Frimurerskab, som ikke kjender hverandre uden i den Skikkelse, — eller ogsaa i Westermanns Dampbad, naar Westermann smeiser paa os med friskt Bjerkeløv i tredive Graders Hede. Badstuen var vore Fædres nationale Klub, véd De det, Frøken?"

„Nei, jeg faar rigtig høre adskilligt, synes jeg," sagde hun med lidt skjult Lune.

„Hør, ... hør ... Heiloen, som piber," hviskede Jørgen.

Lyden kom fra en liden sumpet Strækning, der stod hvid af Myruld.

De stod og lyttede.

„Har De hørt noget saa uhyre stille?" sagde Grip ... „efter det enslige lille Pip ...

Der er saadanne Pip her og der i Landet ... Abel han døde han! Hvoraf, — af Drik, sagde de;" han rystede paa Hovedet, — ,,af lufttomt Rum!"

Han gik i Skjorteærmerne og kylede Vidiekjæppen, som han havde slaaet af, medens han snakkede, langt ned over Stenuren.

,,Der ser Kafteinen Linen, som den har gaat fra Alders Tid for Opidalen!" raabte gamle Lars ... ,,ret ... ret langs efter Skardet, hvor vi skal ned og tvært over Vandet ... lige mod Rødkampen i Torsknuten ... Der, hvor Du ser de tre Grønholmene under Stenuren, Kaftein!"

Han truede ud med Stokken i hidsig Iver.

,,For det skal jeg føre Vidner, og stod alle de levende her, som har fisket paa vor Ret i Vandet, baade i min Fars og Farfars Tid, saa blev det mandtykt mod Skarvestregerne deres i Rognelien." ...

— Eftermiddagsskyggen faldt ind i Skardet, hvor Isvandet sivede ned ad Revnerne i den sorte Fjeldvæg. Her og der lyste Solen endnu paa Flekker af grøngul Renmose eller et eller andet violet, hvidt eller gult lille Følge af Høifjeldsfloraen, der udførte det Mirakel at leve sit eget farverige Skjønhedsliv her oppe imod Sneen.

,,Der kommer han Mathis med Eken!" udbrød gamle Lars.

Baaden, som skulde hente dem over til Sønnens Felager, krøb som et Insekt der langt nedenunder dem paa det grønne Vandspeil.

Gangen nedover var en sand Vederkvægelse for Kapteinens noget aandedrætsbesværede, trivelige Krop, og Udsigten til at faa drive sin Yndlingssport, at fiske, bidrog yderligere til at belive Humøret.

,,Vi kommer didned netop til bedste Tiden, han biter," mente han.

Da de indskibede sig i det firkantede Traug, som ventede dem nede ved Fiskeboden, holdt han Snøret parat. Han havde allerede med stor Driftighed besørget Agnmarken indsamlet i Bukkehornet.

De af Følget, som ikke rummedes i Baaden, fulgte rundt Vandet med Hestene. De saa dem af og til mellem Bjerghamrene, medens de roede ud.

,,Hvad siger Du om et lidet Dorg langs Landet derinde i Skyggen, Mathis? Mener Du ikke han gaar paa Krogen der? ... vi ror ikke saa bent over med engang, tænker jeg," sagde Kapteinen lunt.

Under Toften laa Mathis's eget Snøre; og nu vilde Inger-Johanna ogsaa prøve.

Kapteinen satte Agn paa for hende. Men hun vilde ikke lade sig sige og vente, til de naade hen til Fiskepladsen; hun slap Snøret ud straks og lod det drive bagefter Baaden, idet hun under Roningen meget driftigt af og til tog et Drag i det.

,,Se Haandlaget!" udbrød Kapteinen, ,,det er medfødt det ... Du er nu egentlig af Fiskerslægt, for jeg er opvokset ved Bergenskanten og min Far før mig ... Havde jeg en Daler for hver Torsk, jeg har trukket ude i Alverstrømmen, blev der noget at arve efter mig ... Hvad? Hvad?" ...

Der hørtes et Skvulp langt bag i Kjølvandet. Inger-Johanna gjorde et heftigt Drag; en gul Fiskebug viste sig et Øieblik i Solskjæret over Vandskorpen.

Hun vedblev efter de første febrilske Tag i Snøret i halv opreist Stilling at trække det ind.

Idet hun saa løftede den skinnende Fisk høit ind over Baadranden, udstødte hun et Triumfraab:

,,Den første Fisk, jeg har faat i mit Liv!"

Grip løste den af Krogen og slængte den langt udover.

... ,,Saa skal den ogsaa faa beholde Livet!"

Kapteinen gjorde et hidsigt Ryk paa sin tunge Person, saa det skvulpede om Baaden.

Men, at det ubetimelige Offer til Dybet gjordes til Ære for hans Øiesten, formildede jo høilig Dumheden ...

Og da de kom ind under Kollen, hvor han slap sit Snøre ud, sang han pludselig op af sine Barndomserindringer fra Bergenskanten en Vise, der havde sovet i ham mange Herrens Aar:

„Eg laag i Soli og steikte Kroppen,
me' Baaten dreiv lidt for Straumen.
Eg høyrde Seien og klauv i Toppen,
ég var i Yrsla af Draumen.
Eg vaknad blaut,
og Toften flaut,
me' Baaten dreiv ned for Straumen" ...

Hans dybe Bas lød i Stilheden fuldtonende hen under Kollen.

Vandet laa speilblankt, og Kapteinen tog den ene Ørret efter den anden.

Torsknuten med sine Sneflekker og Fonner øverst oppe stod paa Hovedet dybt nedenunder dem, næsten saa det gav en svimmel Følelse, naar de saa ud over Baadripen. Og da de naade hen under Felageret, laa den bratte, grønne Lid med alle de beitende Kreaturer gjenspeilt saa klart, at de kunde tælle Hornene nede i Vandet.

„Ja her gaar Kjørene som Fluer paa Væggen," sagde Kapteinen. „Slipper de Melkekollen deroppe, triller den ned til os i Baaden."

Husrum var der jo ikke mere af end den lille Jordhytte hen i Stenuren og et lidet forfaldent Tømmerskur med Kampesten paa Taget og en Glugge. Det var der, Kapteinen skulde indkvarteres og Inger-Johanna faa sove, til Solen randt, og hun med Jørgen, Stor-Ola og Svarten igjen skulde tilbage til Grønlidsætrene.

— De havde spist til Aftens, — Ørret og en improviseret Rømmegrød og stod nu og saa paa, at Solen gik ned indover Storfjeldene.

Kapteinen gik i Tøfler og opknappet Uniformsfrak ude paa Volden og røg sin Pibe med yderste Velbehag. Han stansede af og til og saa paa Sollegen i Fjeldtoppene der langt indover ...

Saa tog en Række hidtil sortblaa Tinder Fyr i violette rødmende Farver, indtil det blev en hel luende Ild. Og nu laa Fonnerne der i øst rosenrøde. Der blinkede forunderlige Eventyr i Taarne og Slotte, — de tre Snepigger derhenne blev til Blod med et stikkende, lynende Blink øverst i den midterste. Og atter bagenfor endnu utændte blaanende Tinder, Skavler og Skar, hvori Skyggerne bevægede sig ...

Jørgen laa med Faderens lange Kikkert og keg efter Rensdyr indover Fonnerne.

— ,,Farvel, Frøken Inger-Johanna!" sagde Grip. ,,Jeg gaar over Fjeldet inat med en af Folkene til at føre mig. Her er flere, end Herberget rummer ...

Men lad mig først faa sige Dem," lagde han dæmpet til, ,,at denne aabenhjertige Dag i Høifjeldet har været en af de faa i mit Liv ... Jeg har ikke behøvet at sige en eneste feig, ussel Vittighed, og spytter ikke af mig selv" ... lagde han rydt til.

,,Slig ja, — akkurat, som De staar der saa fin og rank og overmodig under den store Straahat, kommer jeg til at huske Dem, til vi træffes inde i Byen igjen!"

,,Der er gode fem Fjerdinger til Svartdalsboden," underrettede Kapteinen, da han nu tog Afsked ... ,,Altid velkommen til Gilje, Grip!"

— Han var alt, hilsende tilbage, et godt Stykke opover den bratte Opstigning i Torsknuten.

,,Lader ikke til at kjende til Træthed, den Karen!" sagde Kapteinen.

Hun stod og saa efter ham ... Det sidste af

Solen laa som et bleggult Skjær i Aftenen med dette luftklare speilende ...

Der var et saadant varmt Liv over hendes Ansigt ...

Et og andet Insekt — en Humle eller en Hveps — summede gjennem det aabne Vindu ind i det med ny Blaafarve oppudsede Kammer ... svirrede saa larmende om paa Ruden, næsten saa det forstyrrede den unge Pige med det frodige sorte Haar og det lidt mørklette, retskaarne Ansigt, der laa og sov udover Morgenen.

Hun laa paa Siden tungt indsovnet, efterat være kommet hjem om Natten ... Høifjeldsindtrykkene skimrede endnu indeni hende ...

Hun havde en ny Ørret paa Snøret, — den blinkede og sprættede derborte i Vandet ... Grip kom med to Pinder, som skulde lægges ikors ...

Surr ... Svirrr ... lige i Ansigtet paa hende, saa hun vaagnede ...

Det var jo langt paa Dag!

Henne paa det med hvidt omhængte Toiletbord med Speil indeni, som var sat istand til hendes Hjemkomst, laa Violsæben paa Sølvpapir.

Det var tydeligvis den, som drog alle de uerfarne Fjeldinsekter i Fordærvelsen. De havde veiret en hel ny Blomsterverden der og styrtede sig blindt hovedkulds troende ind paa Opdagelsen, uden Anelse om Tidens mangehaande Kunstigheder nedenfor Fjeldbygden, — at Violduften ikke gav Viol, men bare slemt, slemt Mavevrid! ... Der eksisterede tydelig en hel Forvirring i Begreberne mellem dem, at slutte efter al Uroen og Summingen ind og ud af nye, som mulig begyndte at ane Uraad og tog et Togt eller to om i Værelset først, før Fristelsen blev dem for svær, og af gamle, som

langsomt krøb ud og ned ad Væggen med den vundne Erfaring i Livet, eller blev liggende bedøvede og sprællede i Vinduskarmen ...

„Isch! — og lige op i Vaskevandet!"

Hun saa med en vis Indignation paa Aarsagen, — hendes Violsæbe ...

Den aabnede ligesom en ny Tankerække, medens hun et Par Gange lugtede til den ...

„Mors Gulsæbe er ærligere!"

Hun slængte den raskt ud af Vinduet og feiede med Haandklædet Valpladsens faldne omhyggelig væk af Karmen.

Ma og Inger-Johanna stod siden paa Formiddagen yderst i Haven og plukkede ind Sukkerærter til Middagen.

„Bare de mest modne, Inger-Johanna! — som blir for haarde og træede, til Far kommer hjem ...

Hvad nu Tante vil sige, naar hun faar høre, at vi har ladet Dig følge Far saa langt op i det vilde. Hun vil vist ikke finde en saadan Tur videre indbydende eller fatte, at Du kan være saa veltalende over Sten og Ur."

„Nei hun synes nok, intet kan maale sig med deres Tullerød!" lo Inger-Johanna.

„Ræk Tallerkenen over til mig, saa skal jeg tømme den i Kurven," lød det fra Ma.

„Saa Tante skriver, at Rønnow blir hele Vinteren i Paris!"

„Rønnow, ja ... Men jeg skal rigtig more mig med at læse høit for hende ivinter i Gedeckes Schweitzerbeskrivelser, og saa gi' hende smaa Doser til fra min Tur."

„Nu taler Du uden at tænke, Inger-Johanna! Der blir altid en stor Forskjel paa det, som ligger indenfor Dannelsens Kreds, og øde, vilde Strækninger heroppe i Fjeldene" ...

Ma's kysebedækkede Hoved bøiede sig ned bag Ærtestængerne ... „Far siger, at det vist er, fordi

de vil bruge ham derinde i Stockholm, at han nu perfektionerer sig saa i fransk."

„Ja, han blir vist noget stort ... Du kan tro, vi har det grulig lunt og hyggeligt, naar vi imellem er hjemme alene om Aftenen og jeg læser høit for Tante."

Ma's store, blaaprikkede Kyse reiste sig; med Bordkniven i Haanden rakte hun Tallerkenen tom tilbage.

... „Og saa har han vist det Væsen, som passer, jo høiere han kommer."

„Aldeles fuldendt, komplet! Men jeg véd ikke, hvordan det er, han passer ligesom saa lidt at tænke paa heroppe paa Landet."

Ma stod lidt med Bordkniven i Haanden:

„Nu faar det være nok," udstødte hun og tog Kurven noget besværet ... „Det blir ikke videre med Ærterne iaar!" sukkede hun.

VII.

I Kjøkkenet paa Gilje herskede fuld Travlhed med Juleslagtningen ...

Der var en kold Træk fra Bislaget, en Lugt i Luften af Muskateblomme, Ingefær og Nelliker, — en Duren af Hakkeknivene og dumpe Døn og Stamp, saa Gulvet rystede, fra Træmorteren, hvor selve Stor-Ola var placeret med hvidt Forklæde og Serviet om Hovedet.

Øverst ved det lange Kjøkkenbord sad Ma med Stoppenaal og Lintraad og syede Rullepølser, medens nogle af Husmandskjærringerne og Thea, hvide som Engle, skrabede Kjød til den fine Bolledeig.

Henne ved Kjøkkenbænken sad den nylig hjemkomne Thinka med blodige, morderiske Arme og stoppede Blodpølser over et stort Traug. Det gik med stor Færdighed raskt gjennem Pølsehornet, og hun satte Pinden for og vred til den ene mørke, uhyggelige Kjæmpeigle efter den anden, medens deres Brødre eller Søstre kogte i den vældige Gryde, hvorom Luerne spragede og slog henne i Skorstenen.

Kapteinen var kommet ind i Kjøkkenet og stod med en vis Fornøielse og oversaa Slagmarken ... Her var mangeslags behagelige Udsigter at lade Tanken svæve over, og Smagebiter af de færdige Produkter blev ogsaa uafladelig skikket op paa Kontoret til ham for at høre hans Formeninger.

„Jeg skal vise Jer, hvordan I skal hakke, Jenter!" spøgte han og tog Knivene fra Torbjørg.

De to Hakkeknive gik op og ned i Brættet saa raskt, at de næsten ikke kunde skjelnes, i hans Hænder og vakte utvetydig Beundring over hele Kjøkkenet, medens de holdt inde i Forbløffelse over Mesterstykket.

Det varede rigtignok kun i to, tre Minuter, istedetfor at Torbjørg og Aslak maatte staa med Linklædet om Hodet og hakke den ganske Dag.

Men Seir er nu engang Seir, og naar Kapteinen bagefter gik inde i Stuen og humrede indfornøiet, var det ikke uden en liden polisk Bitanke paa sit Krigspuds ... For, ja minsæl, værkede det ikke i Armen efter alligevel, det kjendte han. Og han tog sig et Par Gange over dem, inden han bandt Servietten om Halsen og satte sig ved Bordet for at lade den varme Blodpølse med Rosiner og Smør over, som Thinka kom ind med til ham, vederfares sin Ret.

„Lidt Sennep, Thinka!"

Thinkas stilfærdige Skikkelse gled hen i Hjørneskabet efter det forlangte.

,,Tallerkenen, Du! kunde for den Sags Skyld gjerne været varmere, — den skal egentlig være næsten brændhed for Smørret og Rosinerne" ...

Den altid letvindte Thinka var i et Nu ude ved Skorstenen med en Tallerken. Hun kom ind igjen med den i en Serviet; den lod sig ikke holde paa andet Vis.

,,Held nu bare alt over paa denne Tallerken Far, saa skal Du se."

En af de heldige huslige Sider, Thinka aabenbarede, efter at hun kom hjem, var et mageløst Snit til at stelle om Far; der var næsten ikke Tale om Grættenhed længere.

Med Thinkas lune, hyggelige Føielighed og uforstyrrelige, jevne Ligevægt fulgte der et sandt Hustække. Kapteinen vidste, at han bare behøvede at sætte hende paa Snippen af en eller anden god Idé i Madveien eller Anretningen, saa blev der altid noget af det. Hun var saa letvindt, medens, naar Ma føiede sig, var det altid saa tungt og besværligt, at det ligesom knagede i hende, saa han blev grætten og kom til at disputere alligevel, uagtet hun saa vel vidste, han ikke taalte det.

Der var udrettet overordentlig meget siden i Mandagsmorges, og imorgen Aften engang var de forhaabentlig færdige. To Kjør, en Kvige og et Svin, det var ingen liden Slagtning — foruden Faareskrottene!

,,Fauten! — Futehesten er paa Gaarden!" ... rapporteredes der pludselig i Skumringen ind i Kjøkkenets Travlhed.

Fogden! — det var Lynet, som slog ned ...

,,Skynd Dig op paa Kontoret og faa Far ned til at tage imod ham, Jørgen!" fattede Ma sig ... ,,Du faar kaste af Dig og slutte op, Stor-Ola, — saa galt det er!" ...

,,De lugter, naar Pølsen ryger i Gryten, mener jeg," udbrød Marit i sit rappe Fjeldsprog, — ,,er

det ikke andre Aaret, han kommer her lige i Juleslagtningen ... saa er de kvit Karfolket til at ligge iveien hjemme hos sig selv."

,,Snabelen din gaar, Marit!" irettesatte Ma. ,,Fogden har det vel ikke for hyggeligt hjemme nu, siden han har mistet sin Kone, stakkel."

Men det var forfærdelig uheldigt, at han kom netop idag ... grænseløst uheldigt ...

Stillingen maatte holdes; det gik ikke an at stanse op herude nu.

Kapteinen kom hastig ud i Kjøkkenet:

,,Fogden blir her til imorgen. Det er ingen Raad med det, Ma! Jeg skal sørge for ham, naar vi blot faar lidt at leve af."

,,Ja det er let at sige det, Jæger, — saadan som vi staar i det med Hænderne fulde allesammen" ...

,,Benløse Fugle ... Frikadeller ... lidt Pølse! — Det greier sig nok ... jeg har sagt ham, at han skal faa Slagtermad. — Og saa, Thinka!" nikkede han til hende, ,,lidt Toddy, — saa fort som muligt."

Thinka var alt i Fart; hun bøiede bare af en Svip ovenpaa i sin Komode.

Hun var saa naturlig fordringsfri og havde det ikke med at genere sig. Derfor var hun ogsaa lige efter som en Vind inde med Toddybrættet blot med et rent Blaaforklæde paa; — og saa, efterat have hilst paa Fogden, i Skabet efter Rom og Arak, ... og til Tobaksbordet efter endel Fidibusser, som hun lagde hen til Herrerne ved Brættet, før hun forsvandt ud Kjøkkendøren igjen ...

,,Du faar vaske Dig, Torbjørg, og gjøre istand for Fogden oppe paa Gjæsteværelset; — og saa faar vi ha' Bud hen i Pladsen efter Anne Vælta til Hjælp her, saa lidet hun duer. — Jørgen springer," lød det fra Ma, der mere og mere saa sig blottet for sine allernødvendigste Tropper.

Stor-Ola havde stelt Fogdens Hest og stod nu atter og stampede ved Morteren i sin vældige Messesærk ... Duns ... Duns ... Duns ... Duns ...

„Er I fra Forstanden herude? tænker I ikke en Smule?" kom Kapteinen farende; han talte sagte men desto hidsigere ... „Skal I ikke til at rulle ogsaa? — saa fik Fogden rigtig tilgavns Rammel baade over og under sig. Det er, saa det ryster i Gulvet!"

Ma fik et Præg af Fortvilelse, i det pludselig mørke, vilde Øiekast lyste næsten Opstand ... Nu begyndte han at drive hende langt! ... Men det endte i et resigneret:

„Du faar tage Morteren med Dig ud paa Stengulvet i Bislaget, Stor-Ola!"

Og Thinka fik det gaaende Arbeide, at gjøre istand og sætte ind Aftensmaden, saa Ma blot behøvede at sidde derinde den Stund, medens de spiste, — rigtignok som paa Naale; der maatte jo lades som intet var.

Da Ma kom ind, var der i Begyndelsen en Smule høitideligt mellem hende og Fogden i Anledning af det svære Tab han havde lidt. Hun havde ikke truffet ham, siden han for tre Maaneder siden havde mistet sin Hustru ...

Det var ensomt for ham nu, han blot havde sin Søster, Frøken Gülcke, hos sig ... Baade Viggo og Baldrian, hvilket var et forkortet Navn for Baltazar, var inde paa Latinskolen og kom først hjem til næste Aar, naar Viggo blev Student ...

Fogden glippede lidt med Øienlaagene og gjorde en trist Geste, som han vilde give en Idé om at stryge vemodig henover den ene Øienfrynse, men hellerikke mere. Han havde givet Sørgeforestilling indenfor saagodtsom hver Dørstok i Distriktet i denne Tid, og han var her hos altfor fornuftige Folk til, at de ikke skulde eftergive ham det vidt-

løftigere Udbrud lige foran et dækket Bord med hede Tallerkener ...

Det udviklede sig til en længere Session ved Bordet, — med stigende stærke Komplimenter, saa ofte der udover Maaltidet var Anledning til at se i en Snip af Fruen, for hver ny Ret, Thinka kom med rygende delikat lige fra Panden, — rigtig en Slagtersmaus! — med et gammelt brillant Flaskeøl til, det nye Julebryg var endnu for ferskt, og en to, tre velanbragte pene Snapse.

Fogden forstod ogsaa saa vel, hvad der var paafærde i Huset, og hvordan Fruen og Thinka opererede.

Den voksne Datter tog af Bordet og besørgede alt saa letvindt og hyggeligt uden al Snak og Ophævelse, — og saa omtænksomt! De havde Piberne og Toddyglasset ved Siden af sig igjen der i Sofaen med en ny dampende Mugge, inden de vidste Ordet af ...

Fogden Gülckes nysgjerrige, smaa Øine stod langt fra hinanden; de kunde gløtte i to Kroge med engang, medens hans runde, haarslidte Skalle lyste mod den, han talte med.

Han sad rigtig og saa paa den blonde, lidt smale unge Pige med den fine, lyse Hud, der syslede saa lydløst og tækkeligt ...

„Du er en lykkelig Mand Du, Kaptein," sagde han hen for sig.

„Drik lidt, Fut!" trøstede Kapteinen godmodigt og klinkede med ham.

„Ja Du kan nok snakke, som har Huset fuldt af Hygge ... Puder om Dig paa alle Kanter, saa Du kan eksportere til Byen. Men jeg, ser Du," — han blev fugtig i Øinene, — „sidder nu der paa Kontoret med disse Protokollerne! ... Jeg var dygtig forvænnet, véd Du. Naa ja lad os ikke tale om det. Jeg skal vel ha' min Straf for et og andet jeg ogsaa" ...

,,Ikke sandt, Jomfru Kathinka!" spøgte han, da hun kom ind, ,,det er en slem Foged, som falder saadan lige lukt ubeleiligt ned i Slagtningen hos Jer? Men I faar laane ham lidt Hushygge, siden den er sluppet op for ham hjemme ...

Ei da, jeg havde jo nær glemt det!" udbrød han ivrigt og skyndte sig med Piben i Munden hen til Protokolvæsken, som hang over Stolen nede ved Døren. ,,Jeg har anden Del af den sidste Mohikaner med til Dem fra Bine Scharfenberg, — og skulde faa igjen — ja, hvad var det nu? det staar paa Seddelen: — ,,En nyckful Qvinna" af Emilie Carlén!"

Han tog den ivrig ud og leverede hende den, ikke uden et vist Galanteri.

,,Nu maa De ikke glemme at give mig den imorgen, Jomfru Kathinka!" truede han, ,,ellers gjør De mig rent ulykkelig nede hos Bine Scharfenberg! — hun er ikke grei at komme ud for, véd De" ...

Thinkas Øie gled endnu, medens Fogden talte, spændt ned i de første Linier — blot for at forvisse sig om Fortsættelsen, og i et Nu var hun nede fra sit Værelse igjen med den udlæste af Carlén og første Del af Mohikaneren, slaat ind i Papir og knyttet med en Sytraad.

,,De er saa prompte som en Forretningsmand, Jomfru Thinka!" spasede han, medens han med en vis langsom Omhyggelighed forvarede Pakken i Væsken; de to smaa Øine lyste indblidt paa hende.

Uagtet der havde været Slagtning og Travlhed siden tidlig imorges, maatte Thinka dog efterat have lagt sig unde sig at kige lidt i Morskabsbogen.

Der gik ét Kapitel og ét til og nok ét med stedse svagere Forsæt om at slutte i næste.

Endnu Klokken to om Natten laa hun med

Lyseblakerten bag sig paa Hovedpuden og tøirede den sidste Mohikaner med alle den ædle Uncas's omskiftende Forfølgelser og Farer ...

Ma undrede sig jo over, at der gik saa mange af de tynde Talglys til i Vinter.

— — Fogden maatte tage en liden varm Frokost, inden han fik reise afsted om Morgenen.

Og nu, han tog Afsked og takkede for de saa behagelige og opmuntrende Timer, endda han kom ubeleiligt, — aa Frue, han vidste, han kom ubeleiligt! — ,,skjønt nu har De jo faat en høire Haand i Husvæsnet ... Jo, Frøken Thinka, jeg har nok kontrolleret Dem; man har ikke Politiøine for ingenting. ...

Usynlig, og dog altid tilstede som en stille Aand i Huset, — er det ikke det bedste, som kan siges om en Kvinde?" komplimenterede han hende livligt, da han havde faat Skjærfet rundt Peltsen og gik ned til Slæden, blidøiet med lidt graaagtige Skjæggestubber, da han ikke havde faat barbere sig idag.

,,Hyggelig Mand den Fogden! ... Hjerte er der i Livet paa ham," sagde Kapteinen, da han oplivet og hændergnidende efter Kulden kom ind igjen i Stuen ...

— Men Far blev jo klein efter al den stærke Mad i Slagtertiden!

Korpslægen raadede ham til at drikke Vand og gaa dygtig; — en Toddyrangel engang imellem havde han bare godt af.

Og det forbedrede ikke Blodopstigningerne, at de fik Julen saa lige efter.

Far gik trykket, men vilde nødig aarelade sig udenfor de vanlige to Gange om Aaret, Vaar og Høst.

Bare efter det lille Traktement for Buchholtz, Sorenskriverfuldmægtigen, i Torsdags blev det rent

galt. Han gik og var ulykkelig og saa Tab og Tilsidesættelse og gale Regninger paa alle Kanter.

Det fik ikke hjælpe, nu maatte der gaa Bud efter Kirkesanger Øiseth! ...

Foruden sine kirkelige Forretninger, læste denne med Ungdommen, vaksinerede og aarelod.

Hvad han duede til i de førstnævnte Retninger skal være usagt; men i det sidste kunde der trygt siges, at han havde saare meget, ja bøttevis, af Bygdens Blod paa Samvittigheden og ikke mindst den fuldblodige Kaptein, som han havde aftappet regelmæssig nu i en Række af Aar.

Virkningen var storartet. Ovenpaa den lumre, klemte Torden- og Ulykkesstemning, der fyldte saa at sige hver Fuge i Huset og trykkede alle Miner lige ned til Pasop, — et glimrende Klarveir, Spøg med Thinka og vilde Planer om, at Familien til Sommeren skulde faa reise ned og se Korpseksercitien!

Det var paa det Point af opsvulmende lyst Humør, at Ma resolut greb Anledningen til at tale om Jørgens Skolegang, — alt, hvad Tante Alette havde tilbudt om Kost og Logis og ellers ment, der burde arrangeres ...

Der blev en Overregnen og en Studeren med Bevis og Modbevis ind i de fineste Detailler for et Menneskes Livsophold i Byen.

Kapteinen repræsenterede Udgiftsposterne og Debetsiden i Form af indignerede Spørgsmaal og Formodninger for hver enkelt, om hun agtede at ruinere ham.

Og Ma forsvarede seigt og ihærdigt Kreditsiden, idet hun gjentog og atter gjentog alle de Poster, som var at trække fra.

Naar det saa en og anden Gang under de idelige Gjentagelser snurrede rundt, saa hun forplummede sig, var der slemme Stunder, inden det lykkedes hende at rette sig i Bygen.

Kapteinen maatte langsomt vænnes ind paa det, indtil det sank saavidt ned i ham, at han begyndte at se og tænke. Men som en ihærdig, utrættelig Krydser havde hun Maalet altid for Øie og nærmede sig det ogsaa umærkeligt.

,,Disse Kontanter!" ... Det var for Ma at røre ved en Byld, som dog maatte opereres.

Resultatet blev, at Kapteinen lod sig overbevise og nu selv blev den ivrigste paa Arrangementet.

Jørgen blev kontrolleret i alle Fuger. Han maatte sidde oppe paa Kontoret, og Kapteinen repeterede paa Spreng med ham.

,,Det er saa gammelt som alle Haugene!" blæste Kapteinen. ... ,,Svinger man en Høne rundt og lægger den baglængs med en Kridtstreg for Næbbet, ligger den muk stille, tør ikke røre sig. Den tror vel, det er et Toug, som holder den. Jeg har prøvet det saa mangen Gang, — det kan Du tryggelig hilse hende med, Thinka!"

,,Men hvorfor skriver Inger-Johanna dette?" spurgte Ma lidt alvorligt.

,,Aa aa, — for ingenting, — bare saadan" ...

Thinka havde igaar faat sit eget Brev indeni det til Forældrene; det var lidt i Anledning af Ma's tilstundende Fødselsdag, som afhandledes mellem Søstrene.

Og Inger-Johanna havde derunder holdt hende en Forelæsning, noget henimod en Opmuntring til Opstand og at holde ved sin Flamme der vesterpaa, om der virkelig endnu var Ild i den. Det om Hønen og Kridtstregen var noget paa anden Haand fra Grip. Fruentimmerne lod sig indbilde alt muligt og lagde sig gjerne godvillig til at dø, naar de fik saadan en Kridtstreg foran Næbbet!

Det kunde være sandt nok, mente Thinka ... Men naar hun saa, hvor det bedrøvede Far og Mor, saa — hun sukkede og havde Graaden i Halsen, — var Kridtstregen sandelig tykkere, end hun aarkede med den alligevel! ...

Inger-Johannas Brev havde gjort hende rent tung tilsinds. Hun kjendte sig saa ulykkelig, at hun kunde storgrædt, bare nogen saa paa hende. Og det gjorde Ma flere Gange udover Dagen; hun gik vel lidt rødøiet.

Om Natten læste hun i Arwed Gyllenstjerna af Van der Velde, saa de modige Taarer randt.

Søsterens Brev indeholdt ogsaa endel for egen Regning, som ikke netop var myntet paa Far og Mor.

... „For ser Du, Thinka! naar man har gaat igjennem Ballerne herinde som jeg, saa hopper man ikke længere blindt om med alle Lysene i Øinene. Man véd en Smule for sig; der faar være noget paa et eller andet Vis over Passiaren eller Personen. For dètte Balprat. Jeg siger som Grip; jeg er kjed, kjed, kjed af det! Tante er da heller ikke saa hidsig længere paa, at jeg skal der, skjønt mange Gange hidsigere end jeg.

Jeg gjælder da ogsaa nu for hovmodig og kritisk og, hvad det er altsammen, blot fordi jeg ikke bestandig vil finde paa noget at snakke væk om. Tante finder, at jeg har faat en vis egen Kulde ind i mit „for livlige Naturel", en tilbageholdende Ro, der imponerer og er pikant, — altsaa vel det forønskede rette! Formodentlig ligesom den i hed Puddingdeig indbagte Is hos Kineserne, som vi læste om i Bien, husker Du.

Tante har saa mange Indfald i Vinter. Nu skal vi to tale bare fransk sammen. Men at hun skrev til Kaptein Rønnow, at jeg var saa perfekt i det, ligte jeg egentlig ikke; jeg har ingen Lyst til at staa Skolepige for ham, naar han kommer til-

bage. Heller ikke er min Udtale saa „sød", som hun siger.

Jeg forstaar mig virkelig ikke paa hende længere. Var der nogen, som kunde og burde forsvare Grip i denne Tid, saa var det vel hende; men i det Sted angriber hun ham, hvor hun kan.

Han har begyndt at holde en fri Søndagsskole eller Foredrag for hvem, som vil, paa en Sal ude i Storgaden. Det er saadan noget, Du véd, som vækker Opsigt. Og Tante trækker alt paa Skulderen og forudser den Tid, da han vil forsvinde af det gode Selskab, skjønt hun selv altid har været den første til at interessere sig for ham og finde, at han kom med noget nyt. Det er saa inderlig lumpent af hende, synes jeg!" ...

VIII.

Jørgens Reise maatte gaa for sig, før Slædeføret gik op; thi Førefaldet kunde vare til Sankthans, og at spendere Hestebenene i alt Telebruddet vilde være det rene Vanvid. Skulde han ikke gaa tabt af et helt Aar, maatte han ind itide og forberedes privat til Optagelse paa Skolen.

Jørgen gik stedt i Grublerier og Tanker over alt det, han nu maatte skilles fra. Geværet, Kjælkerne, Skierne, Dreierbænken, Værktøiet, de henne i Bakkerne efterladte Vindmøller og Kværnbrug, alt skulde forstandigen borttestamenteres, — naturligvis til Thea først og fremst, mod at hun tog vare paa det til han engang kom hjem igjen.

Havde man spurgt ham, hvad han helst vilde blive, havde han vel nærmest svaret Dreier, Møller

eller Smed; det sidste i Verden, der skulde frembudt sig for hans Forestillingskreds, end sige dukket op som nogen Drift eller Trang i ham, var vel at blive løftet op i de høiere boglige Regioner. Men Hellas og Latium laa nu engang som en uforanderlig Skjæbne tvert over hans Vei, saa derved var intet at gjøre eller engang at tænke.

I Lommen paa de ny Klæder, der var omsyede efter Kapteinen, stak paa Reisens Dag en hel Betroelse af hemmelige Depescher.

Først et fjorten Sider langt Brev, skrevet om Natten under Taarer fra Thinka til Inger-Johanna, hvori hun i alle Detailler forklarede Oprindelsen, Fortsættelsen og den haabløse Udvikling af sin Kjærlighed til Aas. Hun havde tre Erindringer efter ham: — en liden Brystnaal, den Eau-de-Cologne-Flaske, han havde foræret hende paa Juletræet, og saa hans Brev med Haarlokken til hende den Morgen, han maatte reise fra Kontoret ... Og vilde hun nu end ikke handle sine Forældre imod, men hellere gjøre sig selv ulykkelig, saa havde hun dog givet sig det usvigelige Løfte aldrig at glemme ham, — tænke paa ham til sin sidste Stund!

Den anden Depesche var fra Ma til Tante Alette og indeholdt — foruden endel økonomiske Forslag — et lidet Vink om at sondere Inger-Johanna nu, naar Kaptein Rønnow kom tilbage fra Paris. Ma kunde ikke rigtig blive klog paa hende i den sidste Tid. ...

— — At der skulde blive saadan Tomhed efter Jørgen, havde Kapteinen aldrig forestillet sig. Han havde paa sit Vis udfyldt Dagen, givet Anledning til saa mange Sindsbevægelser, saa megen Anstrengelse og Ærgrelse og saa megen forhøiet, rask Cirkulation i Blodet, at nu, han var borte, havde Kapteinen mistet et helt virkende Element. Han havde nu ikke længere nogen at gjæte og kontrollere med Øine i Nakken, at øve sin Skarpsindighed paa eller

overrumple, — kun den stilfærdige, uangribelige Thea at holde Skole med.

Korpslægen havde tilraadet ham en blodrensende Løvetandskur.

Og nu, da Foraaret kom, — blændende lyst, vandblankt overalt, med smeltende Sneflekker og sine Fortropper af rød Stenbræk i de bratte Fjeldvægge, — var Thinka alt ude med Bordkniven i de valne Hænder og stak op Løvetandsrødder af Marken. De var smaa, unge og lyse endnu; men alt kraftigere blev de Dag for Dag.

Kapteinen tømte med militær Punktlighed hver Morgen Klokken syv det ham foresatte Bæger og stormede ud.

Idag stod et tungt, stridt, iskoldt Regnslask med Hagl og Sne imod ham i Gangdøren og langt ind paa Gulvet. Fjeldsiderne laa igjen hvide.

Han var de sidste Morgener vant til at tage Turen nedover til det nyopbrudte Potetesland, der gik under Plogen; men i dette Veir —

,,Vi faar opgive Jordarbeidet, Ola," lød hans Resolution ude paa Gaarden, — ,,det ser ligere ud til, at Gamperne skal gaa for Sneplogen igjen!"

Han traskede afsted; her var ikke Veir til at staa stille i ...

Paa Dagligstuvinduerne drev og skyllede det bygevis med lange Regndamme nedover, saa at der uafladelig maatte tørres op og lægges Kluder i Vindusposterne.

Derinde stod ved det graa Dagslys Ma og Thinka over Frugten af deres fælles Arbeide ved Væven i Vinter, — en Rulle med endnu ubleget Dreiel, som de alnede op og regnede ud i Duge og Servietter.

Døren faldt op paa vid Væg, og Kapteinens tykke, regnvaade Kappeskikkelse viste sig i den.

,,Jeg mødte en langfarendes hernede med noget

til Dig, Thinka! — indpakket i Voksdug. Kan Du begribe fra hvem?" ...

Thinka slap Dreielen og gjorde blussende rød et Skridt imod ham, men rystede straks paa Hovedet.

„Reierstad, — han Eksekutionshesten, havde det med sig paa Turen opefter. Han skulde levere det hidind."

Kapteinen stod og besigtigede Pakken ... „Fogdens Segl! ... Hid med Saksen der."

Han gav sig i Iveren ikke Tid til at tage af sig.

„En Para—sol! ... en deilig ... ny" — udbrød Thinka; hun blev staaende og stirre paa den.

„Nei, se mig til den gam ...... Pikajor! Futen strammer sig ordentlig op for Dig, Thinka!"

„Ser Du ikke, her staar „Filipine" paa Seddelen, Jæger!" lagde Ma dækkende ind.

„Jeg vandt Filipine af ham, ja — første Nytaarsdag, da Far og jeg spiste Middag hos Præsten Horns, — efter Kirken. Jeg havde rent glemt det," sagde hun tonløst.

Hendes Blik gled fra Gulvet halvt op paa Forældrene, idet hun gik stille ud og lod Parasollen ligge efter sig paa Bordet.

„Mener, Du kommer til at nytte Dreielen din til Udstyr jeg, Ma!" gned Kapteinen sig i Hænderne og slængte Kappen med et vist Sving af sig.

„Hvad siger Du om Fogden til Svigersøn her paa Gilje?"

„Thinka gik, saa Du, Jæger!" — Ma dirrede lidt i Stemmen. „Hun syntes vel, det ikke er længe siden, hans Kone lagdes i Graven. Thinka er saa altfor god og vil saa gjerne føie sig efter os; men der kan være Grænse for, hvad man kan forlange!"

Der var noget forhastet i hendes Bevægelser over Dreielen, der tydede paa indre Oprør.

„Fogden — Ma! Er nu det heller ikke et Parti? — pen, vakker Mand i sine bedste Aar. Jeg véd bitterdød ikke, hvad I Fruentimmer vil ha', jeg! ... Og, Gitta!" mindede han hende lidt rørt ... „Det er netop de Mænd, der har levet lykkeligst i sit første Ægteskab, som snarest gifter sig igjen!" ...

— — Det gik med rivende Fart fremover mod Sankthans ... Vaaryre over Luft og Vand! Marken stod fugtig og vaad opefter, Tue i Tue, som frodige Hestelugger. De opsvulmede Bække suste og fossede med nyskinnende Bredder. De kogte ligesom over af den samme gjærende Livskraft og Saft, der lod Knopperne springe frem i Or, Silje og Bjerk næsten med hørbart Smeld og afsætter sin Natur i Fjeldguttens sprættende, livlige Bevægelser, rappe Sprog, levende blikkende Øine og spændstige Gang.

— Fra Inger-Johanna kom der i Randen af Sommeren et Brev, hvis Indhold satte Kapteinens Tanker i ny Flugt.

„Kjære Forældre! 14de Juni 1843.

Endelig et lidet Pust til at skrive Eder til; Kaptein Rønnow reiste igaar, og jeg har endnu næsten ikke faat summet mig fra de to, tre Ugers uafbrudte Selskabelighed, medens han var her.

Det skal blive godt at komme ud til Tilderød nu i næste Uge ovenpaa alt dette! Her begynder ogsaa at blive hedt og kvalmt i Byen.

Der er ikke gaat en Dag, uden at vi har været i Selskaber enten til Middag eller Aften; men Perlen i dem var jo Tantes egne smaa Middage, som hun har Ry for, og hvor vi nu næsten bare talte fransk. Passiaren gik saa let; der har man jo saa anderledes Udtryk, og Tankerne fangede hverandre halvgjættede allerede. Rønnow taler vist et brillant Fransk.

En Mand, der komporterer sig som han, gjør et vist nobelt, herremæssigt Indtryk; man hensæt-

tes i en Atmosphære af chevaleresk, mandig Værdighed og hører Sporerne klirre, jeg havde nær sagt musikalsk; man glemmer næsten, at der findes dem, som tramper.

Naar jeg sammenligner de klodsede Komplimenter paa Ballerne, der kan komme én saa klaskende lige op i Ansigtet, med Kaptein Rønnows Maade at sige og ikke sige og alligevel faa Tingen frem paa, saa nægter jeg ikke for, at jeg faar Følelsen af et vist opstemt Velbefindende. Han paastod, at han havde saadan Illusion af at sidde lige over for mig ved Bordet. Jeg lignede saa et Portræt, han havde set i Louvre af en historisk Dame, der naturligvis var sorthaaret og hovmodig i Nakken og smilede hen for sig med et Udtryk, som det kunde være underskrevet: ,,Jeg venter, — og vrager, — til den kommr, der kan sætte mig paa min rette Plads!"

Naa, kan det more ham at finde saadant ud, saa tager jeg gjerne Komplimenten. Der findes jo saadanne Gudfædre eller Onkler, som er rent forgabede i deres Guddøttre og forkjæler dem baade med Snak og Slikkerier. Jeg er bange for, at Rønnow er lidt af dette for mit Vedkommende, for, saa forstandig og grei han ellers er, saa gaar det i Forhold til mig bestandig i Superlativer; og jeg kan jo ikke lade være at synes, at det er baade smigrende og morsomt, naar han idelig siger, at jeg er som skabt til at gjøre Honneurs, hvor Herrer og Damer af større Omgangsforholde skal modtages. Han maa jo mene noget mere om mig, end jeg fortjener, fordi han ser, at jeg kanske er lidt mere oprigtig og lige ud end andre og ikke har Natur til altid at skjule, hvad jeg mener, om jeg ogsaa er i Selskab.

Ja, ja, der faar I Takken, fordi I bestandig har forkjælet mig; jeg kryber ialfald ikke straks under

en Stol, men prøver at sidde, der jeg sidder, i det længste.

Men hvorfor har nu ikke en saadan Mand giftet sig? Havde han været yngre, og jeg endda lidt mere forfængelig, kunde han næsten været farlig. Han har endnu et smukt sort Haar; lidt tyndt og lidt vel omhyggelig soigneret er det jo! Det er ét, jeg ikke kan komme tilrette med, og det er, at Folk søger at skjule sin Alder" ...

Kapteinen kløʼde sig i Parykken:

,,Naar man gaar paa Frierben, Du Ma!" lo han. —

— To Postdage efter kom han hjem fra Postaabneriet med et længere Brev fra Tante Alette til Ma. Hun var ikke hans Yndling. Først var hun for ,,belæst og dannet"; dernæst var hun ,,sød", endelig var hun gammel Jomfru!

Han satte sig i Lænestolen med en resigneret Mine og Hænderne sammenkneppede over Maven og lod sig det forelæse. Han betragtede det øiensynligt som et surt Aktstykke.

,,Min kjære Gitta!

Det er intet let Hverv, men sandelig et noksaa indviklet og vanskeligt, Du dennegang har læsset paa Skulderen af en gammel Jomfru, — lad hende end nok saa meget være din aldrig svigtende trofaste Tante Alette. Kunde vi endda have samtalet, skulde Du snart skjønnet Meningen; men nu levnes der mig ingen anden Udvei til at faa min Samvittighed frigjort end at skrive og skrive, helt til alt endelig er kommet med, som jeg har paa Sinde.

Nu véd Du jo nok, at Stiftamtmandinden ikke er af mine Folk, og havde det ikke været for, hvad Du tilskrev mig, da Du sendte Inger-Johanna herind, vilde jeg visselig ikke have bevæget mine gamle Lemmer saalangt udenfor Gamlebyen, hvor jeg har mine faa faste Venskaber, og ind til at gjøre Stasvisiter hos Stiftamtmandinden, ihvorvel hun er

altid saa over al Maade venlig, og vist ogsaa mener det.

Først og fremst maa jeg dog sige Dig, at Inger-Johanna i alle Dele er en Dame, men dog med mere Saft og Kraft i sig, om jeg saa tør udtrykke mig, og stærkere Villie end vor stakkels Eleonore! Det er sikkert, at hun i en Mængde Stykker imponerer, for ikke at sige kuer din Svigerinde, saa striks og afgjørende hun ellers har Ord for at være. Og derfor maa hun ogsaa i mange Ting ty til Bagveie, hvor hun finder ikke at turde lægge Spillet saa aabent for Inger-Johannas Øine, hvilket nu efter min bedste Overtydelse har været Tilfældet med Hensyn til Kapteinen. Han kom her sikkerlig denne Gang fra sin Pariserreise i fuld Tanke om at fuldføre et Frieri, efter som klog og forsigtig General først at have undersøgt Terrænet med egne Øine. Blot den Maade, hvorpaa han altid henvendte sig og gjorde hende sin Opvartning, kunde overtydet en blind derom.

Den eneste, som ikke forstaar det, uagtet hun attacqueres paa de tusinde Maader, er imidlertid Gjenstanden selv. Hun sidder der midt i Viraken isandhed beskyttet mod al Verdens Kløgt ved sin naturlige Uskyldighed, hvilket er dobbelt at forundre sig over, og gamle Tante Alette siger nu: beundre, med hendes udmærkede Forstand ellers.

Jeg vil jo ikke ganske fritage hende for mulig at blive lidt svimmel af al den Virak, han, og din Svigerinde med, nu røger for hende uafladelig (og hvilket ældre erfarent Menneske bærer ikke over og tilgiver saadant hos en ung Pige!). Men Svimmelen gaar blot ikke i den forønskede Retning, nemlig til Forelskelse, men lader hende nærmest kun svulme lidt over i sin Følelse som Dame og indskrænke sig til at hylde i ham den ridderlige Kavaler og — sin Faders høit ærede Ven.

Det er dette, han fortiden saa at sige er slagen

tilbage paa, saa han igjen reiser, og dette vistnok efter din Svigerindes Raadførelse. Inger-Johanna findes, hvis mine gamle Øine ikke skuffer mig, — og lidt har vi to set og oplevet baade hver for sig og sammen i denne Verden, kjære Gitta! — ikke moden til Kjærlighedsspørgsmaalet endnu, idet hendes Forfængelighed og Stolthed hidtil har vist sig som en fra dette altfor afsondret Følelse" ...

Det snorkede borte i Skindstolen; og Ma fortsatte sagtere:

,,Hun kan nok, og det temmelig hedt, ville efterstræbe at herske i en fin Salon; men er vist ikke endnu bragt til at begribe, at hun da ogsaa maa tage Herren, som eier den, med. Der er noget i hendes aabne Væsen, som altid holder Grøften for bred mellem disse to Spørgsmaal til, at selv en Kavallerikaptein kan sætte over den. Gud velsigne hende!

Kjærligheden er som en Vækkelse den ogsaa, uden hvilket man intet véd eller forstaar af dens hellige Sprog; og ulykkelige er de, som kommer til at lære den at kjende forsilde, naar de først har fanget sig i det saakaldte Pligtens Baand. Hos Inger-Johanna tror jeg næsten ubedragelig, at Kjærligheden endnu ikke er vakt, — maatte en god Engel beskytte hende!"

,,Æsch! — slige gamle Jomfruer!" vaagnede Kapteinen. ,,Videre! ... videre ... er der mer?"

,,Hvorvidt den unge Student, som har Post der paa Kontoret, kan være i nogen Grad hinderlig for disse Planer, derom tør jeg ikke sige hverken fra eller til. Men at Stiftamtmandinden mener og frygter noget, derom er jeg uryggelig forvisset efter hendes hele Maade paa det sidste at behandle ham paa, om hun end er alt for fin til at lade Inger-Johanna faa end saa meget som den mindste Skygge af Mistanke om hendes sande Bevæggrund.

Jeg hørte det jo tydeligt, da jeg var der til

Kaffe Søndagen, før de nu reiste ned til Tilderød, og hun lod Pigen nægte sig hjemme for ham. Der faldt ikke naadig Omtale i Anledning af hans „Søndagsprofessorat i rabulistiske Idéer" som hun benævnte det.

Jeg antager, at det maa være noget af den Slags, som ogsaa jeg i min Ungdom sværmede for ved at læse Rousseau's Emile, der optog mig meget, ja tildels endnu kan udfylde endel af mine Tanker. Thi hun anførte som en Hovedanskuelse hos ham, at han i sin fremfusende Blindhed mente at kunne simplificere Verden, og derunder først og fremst Opdragelsen, til enkelte ganske faa, naturlige Sætninger eller saakaldte Principier. Og Du véd, vi — dog det bliver nok alt for langt. Kort at sige, da Inger-Johanna med Heftighed faldt ind til hans Forsvar, saa hun i ham kun Sønnen af den fjollede „Kadet paa Lurleiken", som han kaldes, en af Landets velkjendte, morsomme Figurer; men denne var, foruden med Faderens forstyrrede Idéer, tillige udrustet med en Evne til at haandtere det frygtede Vaaben: Satiren, — voilà Blændværket Grip!

Ungdommelige Studenteridéer kunde maaske nok saa klædeligt bruges som pikante Samtaleemner; men derfra til fremfusende og paa en opsigtsvækkende Maade at sætte dem i Gang uden Agtelse for ældres Mening, var et stort Skridt, var pretentiøst og viste noget umodent, første-generationsmæssigt, der paa ingen Maade burde gouteres!

Jeg har anført dette saa vidtløftigt for af selve Udtalelserne at vise Dig, at der her kan være nok-saa meget Bomuld i Linet, som man siger.

Og siden jeg skal op i Lyset med Hjerteroden, vil jeg have sagt Dig, at han ser mig ud til en troværdig, sanddru ung Mand, der er i sin Natur, som han taler til og ikke anderledes, og bærer et vakkert Stempel i sit Ansigt og hele Væsen! Om

han mulig glemmer lidt af: „Min Søn, om Du vil i Verden frem, saa buk!" da er det jo værst for ham selv og ikke til hans Vanære, véd vi.

Det var mig ogsaa en sand forfriskende Nydelse, som at se ind i Ungdommens Rige, og vækkende mange Tanker, at tale med ham de to Aftener i Vinter, da han fulgte mig (for ham vel lidet tiltalende) gamle hjem fra Stiftamtmandens den lange Vei ud til Gamlebyen, som jeg ellers maa gaa med Ængstelse kun med Pigen og Lygte."

„Aah, — der overfalder ingen hende!" brummede Kapteinen kjed ...

IX.

Kapteinen havde havt et sandt Kjørpaa i Tjenesten lige fra isommer, da han og Løitnanten visiterede Teltboden samt Armatur og Vaaben paa Lægderne. Saa Korpsekserciten og endelig nu sidst Sessionen.

Der havde været temmelig stridt Leben paa Gjæstgiveriet nede i Hovedsognet de to, tre sidste Aftener sammen med Korpslægen, Prokurator Sebelow, lange Buchholtz, Lensmand Dorff og Løitnanterne.

Men Resultatet var jo for saavidt glimrende, som han istedetfor Blakken nu kjørte hjemover med en prægtig svart tre-fireaarig for Karjolen med hvidt Blis i Panden og hvide Sokker, der næsten lovede at kunne blive Jevning til Svarten om — om ... den ikke var lybsk ...

Den havde nu netop, da den gamle Lægdekjærring reiste sig fra Veigrøften, vist frem noget i Øiekastet og Ørelaget, som den sandelig havde

gjemt vel undaf alle tre Sessionsdagene. Han havde tilslut til Prøve skudt over Hovedet paa den, uden at det saameget som vak i den!

Det vilde være altfor nederdrægtigt, — efterat baade Korpslægen og Premierløitnant Dunsack havde været aldeles enstemmig af samme Mening som han om Dyret, — og han ovenikjøbet havde git Hestehandleren fem og tyve Daler kontant i Mellemlag ...

Men nu travede den jo lige støt og pynteligt igjen for Karjolen. Den Smule Lyst til at slaa over i Galop var bare Uopdragenhed og lidt af Ungfølunoderne, der stak i den endnu, og fort gik væk ved Indkjøringen.

„Fo—ola! Fo—ola!

Støere Hest har Stor-Ola nok ikke havt i Spiltoug ved Siden af Svarten alligevel ...

Du skal bli' gammel hos mig Du, forstaar Du, Ungsvarten! ... faa gaa til Byen i Par med Farbror din ... for Stasvognen til Inger —

Naa da, din Svine—ne—hund! Svip Svup Svip Svup! — jeg skal lære Dig af med Unoter jeg!

Staa!" tordnede han. — „Saa ... saa!" ...

Det var et helt Følge af lystige Folk, som stod og snakkede og huiede og drak nede i Veien udenfor Grinden til Bergsetgaarden.

Ved Synet af Kapteinens velkjendte Skikkelse gjorde de høflig hilsende Plads for ham. De vidste, at han havde været længe nedenfor nu; og Mandskaberne, der havde mødt frem til Tegningen, var netop igaar og idag vendt hjem rundt om i Gaardene.

„Ikke sandt, Halvor Heien! — en spræk Fole? ... lidt ung endnu" ...

„Kan være det, Kaptein! gjild Gamp, om den ikke er skvætten af sig," mente den tiltalte.

„Hvad er paafærde her, — Auktion efter Ole Bergset?"

,,Ja, han Bardon, Lensmanden, holder paa nu med Hammeren inde i Stuen."

,,Saa, saa! — — Du Sølfest Staale," blinkede han til en ung Mand, ,,tror Du noget paa, at han Lars Øverstadbrækken gaar paa Friera's til Enken her? ... Jordene ligger svært pent til Du!"

Der kom en slet dulgt Lystighed i Ansigterne rundt om. De skjønte, hvor Kapteinen vilde hen. Det var netop Rivalen han talte til.

,,Ikke nogen høstbær Ko deroppe at faa kjøbt vel?"

Kunde nok være det, mente man.

,,Hold Hesten min lidt, Du Halvor, mens jeg gaar op og snakker lidt med Lensmanden om det."

Der var folksomt op til Huset, og Kapteinen hilsedes af den ene Klynge efter den anden af støiende og snakkende Mennesker, Mænd og Koner, Jenter og Gutter, mellem hvilke Brændevinsflaskerne flittigt vandrede, indtil han naaede ind i Auktionsstuen.

Der sad Bardon i det pakfulde, osende Rum med sin kjendte, vældige, hæse Stemme og raabte op og gjentog og truede med Hammeren og sagde en Vittighed og truede endelig for aller, allersidste Gang, inden han med Lovens Slag spigrede Budet fast for evigt ned i Bordpladen.

For Kapteinen blev der Vei, hvor han kom.

,,Er Du saa gal Du ogsaa, Martin Kvale, at slippe Konen paa Auktion!" spøgte han i Forbigaaende hen til en Kakse med Sølvknapper.

Ude i Svalen stod den vakkre Guro Granlien med en Flok andre unge Jenter.

,,Du Guro!" strøg han hende om Kinden ... ,,Nu er han Bersvend Vaage kommen hjem fra Ekser- citien! Han gik i Tanker og var rent ørsk, Gutten, saa jeg holdt paa at sætte ham i Kachoten ... Du

er for haard med ham, Guro!" Han nikkede hen til de fnisende Jenter.

Guro saa med store, blanke Øine op paa Kapteinen. Hvor kunde han nu vide det?

Kapteinen kjendte Bygden baade ud og ind, fremlængs og baglængs, som han udtrykte sig. Han havde en ganske ubegribelig Spornæse for paatænkte Gaardhandler, Giftermaal, Forlovelser og endel af den Art, der vedkom de unge Mandskaber. Guro Granlien var ikke den første Jente, som spilede Øinene op i den Anledning! Han havde ypperlige Kilder i sine fem Underofficerer, men ikke mindst i sin egen for disse Ting altid vaagne Interesse.

Og naar han idag gjorde den lille Afstikker opom Auktionsstedet, var Grunden vistnok langt mindre den „høstbære Ko", end hans livlige Begjær efter at fange Nyheder, der kunde være kommet til under hans lange Fravær.

Det var ham derfor heller ikke saa uvelkomment, da Enken kom ud og bød ham ind i „Andre-Stuen", hvor han ialfald maatte nyde en Taar Øl, før han forlod Gaarden.

Han var nysgjerrig efter at faa skriftet hende lidt om Muligheden af nyt Giftermaal, — og havde jo ogsaa den Tilfredsstillelse efter en halv Times fortrolig Passiar at have udvundet af hendes Tillid hele den sande og virkelige Stand af hendes Tanker for sig og Gaarden.

Der snød ham nu ingen længere for den Sag ... Enken paa Bergset vilde sidde i uskiftet Bo og — ikke gifte sig. Men det brød hun sig ikke om at lade komme ud; hun vilde være omstridt, i Kurs, som et Parti i Bygden naturligvis. ...

Kapteinen forstod det saa godt; — det var det fule. ...

Noget skulde der tales om andet ogsaa tilslut, og saa sagde Randi i Aand af det forrige:

„Og Futen, som skal gifte sig igjen!"

„Saa?"

„De siger, han vanker støt og stadig nu hos Scharfenberg, Prokuratoren ... Det er vel den yngste Datteren da?"

„Véd ikke ... Adiøs Randi!"

Han gik hastig, saa det raslede i Sporerne, og Sabelen daskede under Kappen nedover til Hesten uden at se og hilse igjen hverken til høire eller venstre. Han trykkede Chakoen fastere i Panden, før han steg op i Karjolen.

„Saa Tak, Halvor. Giv mig Tømmen! ... Der, din —"

Han gav unge Svarten, der begyndte med nogle Kaprioler, et Smeld af Svøben, og afsted gik det for stiv Tømme og i fuldt Trav, saa Gjerdestolperne fløi som Trommestikker forbi hans Øine.

I den stille, taagede Høstdag gik Buskapen her og der ude i Landeveien.

En Gris forbittrede ham ved haardnakket at gallopere foran Karjolen.

„Der! — se til at faa draget Skankerne dine undaf, din" ...

Det endte med et Smeis over Ryggen paa den.

„Se saa, der ligger et Kobæst midt i Veien!" udbrød han med sammenknebne Læber ...

„Ja ja, vil ikke Du reise Dig, saa for mig værsgo'. ... Vær saa god ... jeg er ogsaa dum ... kjører paa." ...

Bitterheden gik fuldstændig i ham, og han vilde urokkelig have ladet Hjulet gaat over Dyrets Bagparti, om det ikke i sidste Øieblik raadsnart havde reist sig, saa nær, at Kapteinens Karjol halvt løftedes, idet den strøg an, og var paa yderste Nippet til at vælte ...

„Hm! hm!" mumlede han noget bragt til Besindelse, idet han saa tilbage paa Gjenstanden for sin forfeilede Hævn.

,,Saa saa, — afsted, siger jeg, din svarte Rakker ... gløtter Du engang til saadan tilbage, saa slaar jeg Dig ihjel! ... He, he, he, — rend Du, Du skal nok finde Bakke for Dig, min gode Ven!"

Han havde havt dygtig Tømmermænd hele Dagen; men det var ikke det, som kreperede ham, det vidste han.

Og da han kom hjem, hvor de idag ventede Far med stor Spænding efter det lange Fravær, var han mørk i Ansigtet.

,,Der Ola! Strigl Hesten ... tør den med en Halmvisk først. — Stel den ordentlig, — et Klæde over Ryggen, hører Du! ... Jeg har bare kjørt Karen lidt ind imod Bakken."

Stor-Ola saa paa Kapteinen og gjorde et troværdigt Ryst paa Hovedet, idet han ledede Kjøretøiet bort fra Trappen; — det var vel noget, Kapteinen var snydt paa med denne nye Gampen igjen!

,,God Dag, Ma, ... god Dag," kyssede han hende hastigt ... ,,Jo jeg lever vel."

Han tog af Kappen og Chakoen ... ,,Aa, kan Du ikke lade Marit tage Kufferten og Vadsækken, saa de ikke staar der paa Trappen længere!"

,,Aa jo, ja, — har havt det noksaa slidsomt," unddrog han sig noget kjøligt Thinkas Opmærksomheder ... ,,Læg Sabelen over Knaggene og bring Væsken op paa Soveværelset!"

Selv gik han først op paa Kontoret for at undersøge Posten og saa ned i Stalden for at efterse, hvordan Stor-Ola haandterede Svarten.

Der var noget, som gik af Far, det var klart det. ...

Ma's Ansigt svævede ængstelig bekymret efter ham her og der i Døraabningerne, og Thinka gled ind og ud uden at bryde Tausheden.

Da han kom ind, stod Aftensbordet dækket, —

Sildesalat, farvet med Rødbeter, og Æg og en blinkende Dram ved Siden af, — og saa Rakeørret og det gode Flaskeøl.

Far var mulig ikke ganske ufølsom, — men høist ordknap. Der var rent ud kun Enstavelsesord at faa paa de snildest udtænkte Spørgsmaal ...

„Fogden skal gifte sig igjen, siger de, — — for aldeles vist!" undslap det ham endelig som den første behagelige Nyhed, han vidste fra Udenverdenen ... „med Scharfenbergs yngste."

Bemærkningen efterfulgtes af dyb Taushed, om der end over Thinka gled et Skjær af levende Tilfredshed, og hun fik travlt med at spise. De følte begge, at det var her Humøret stak.

„Den Mand kan sige, han har Lykke med Døttrene ... Bine snart i en Præstegaard og nu Andrea Fogedfrue. ... Du kan kanske faa Post der, Thinka, naar Du engang trænger det, — som Lærerinde for Børnene eller Husjomfru; hun behøver ikke at gaa mere i Huset, end hun netop akkurat vil, hun faar god Raad!"

Thinka saa blussende rød ned i Tallerkenen.

„Ja, ja, Ma! — som man reder, saa ligger man i denne Verden."

Mere blev der ikke sagt, før Thinka tog af Bordet, — da Ma undskyldende yttrede:

„Stakkels Thinka!"

Kapteinen vendte sig mod hende paa Gulvet med Fingrene i Ærmegabene paa Vesten og myste harmfuldt paa hende:

„Véd Du hvad! Ovenpaa Parasollen og den ene Opmærksomhed efter den anden, som han har bemøiet sig med nu i hele Sommer, kunde hun vist Manden en Smule anderledes Tak og Imødekommenhed, end hun har ... Saa skulde det hellerikke gaat, om jeg havde været hjemme," — begyndte det at hæve sig lidt op i Tordenstilen. „Men jeg mener, det er en Gaaseflok, jeg har i Huset, og ikke voksne

Kvindfolk, som sér lidt ud for sig. — Andrea Scharfenberg lod sig det ikke byde to Gange, hun!" drev han af igjen, da Thinka kom ind; hun kunde gjerne høre det. ...

— Ma stirrede jo af og til noget betænkt paa ham, medens de i Dagene efter paa alle Maader kjælede og dæggede, for at faa Far lysere tilsinds. Og Thinka slog midt i sin stilfærdige Omhyggelighed uvilkaarlig Øinene ned, naar han saadan stønnede og pustede.

Han gik ikke længere ud end ned for at se til Ungsvarten.

Idag var den hed i den ene Hov efter den ny Skoning. Det var et Søm, som var slaat for dybt ind af den Klodrian af en Smed. Det fik ud igjen ...

Kapteinen stod taus og saa til paa sin Yndlingsplads med Armen over den underste Halvdel af Stalddøren, medens Stor-Ola, med Ungsvartens Bagben over Laaret, udførte Udtrækningen med Hovtangen. Dyret var godkyndt, ikke saameget som rykkede i Benet ...

,,O—o—ola!" hæsede det halvkvalt.

Stor-Ola saa op.

,,Kors i" — seg ikke Kapteinen der langsomt ned, medens han endnu holdt sig i Stalddøren, ... lige ned i Møgen! ...

Ola saa et Øieblik raadløs paa sin Husbond og slap Hestebenet. Saa tog han Staldbøtten og skvættede Vand i Ansigtet paa ham, indtil der igjen viste sig Liv og Gjenkjendelse.

Nu holdt han ham Bøtten for Munden.

,,Drik, drik, Kaptein! — Vær ikke ræd ... Det er bare efter al Eksisen og Turingen. Det er som, naar én har drukket Bryllup forlænge, — Bror min." ...

,,Hjælp mig ud, Ola! — Saa, lad mig støtte mig, — sagte, sagte ...

Aah! — det gjør godt at puste ... puste!" stansede han.

,,Nu er det over, tror jeg ... Javist, — komplet over — andet end saadan halv mat ...

Gaa bare et Stykke efter mig, Du Ola, — for en Sikkerheds Skyld ...

Hm, hm, det gaar nok saa bra ...

Ja, ja, kan sandelig gjerne være ... uregelmæssigt Liv hele Høsten udover.

Saa, gaa ind og kald paa Frua. Sig jeg er oppe paa Soveværelset ... Det gaar bra i Trappen" ...

Der blev ingen liden Forskrækkelse.

Denne Gang var det Kapteinen, som beroligede og vilde slaa det hen, og Ma, som uden Bemyndigelse sendte Bud nedover. Var ikke Korpslægen hjemme, saa til Distriktslægen.

Da Korpslægen Rist kom, — og i Gangen havde modtaget Ma's ængstelige Mening om, at Jæger havde været let rørt af Slag, holdt han til Husets Beroligelse et humoristisk Foredrag:

Det hele var et Spørgsmaal om Graden. Den, som drak blot saameget, at han stammede, led af paralytisk Lammelse paa Tungen, — og paa det Vis blev hver evige Mand af de, han kjendte, Slagpatienter. Dette var kun en hos blodfulde Individer ikke uvanlig Kongestion ...

Jæger selv var jo saa langt over det, at han rekvirerede Toddybrættet ind om Aftenen, — rigtignok kun en yderst tynd Lavning for sin Part. Men Røverhistorier fra Eksercitien og om Svarten blev der snakket i Petumskyer og under stadige Fornyelser af den tynde Essents til Klokken halv to om Natten ...

— — Det durede i Ovnen en af de følgende Formiddage, medens Kapteinen sad paa Kontorstolen og skrev, saa Gaasepennen spruttede.

Som vanligt paa den Tid af Aaret var der efter

hans lange Fravær en hel Hob efterliggende at ekspedere. Theas norske Grammatik laa paa det grønne Bord ved Døren; hun havde netop læst den op og hørtes at nynne udenfor paa Gangen.

Der blev en Støi i Trappen, og Ma's Stemme viste nogen ovenpaa — „den Vei — til Kapteinen!"

Det bankede paa.

„God Dag Far! — Naa?"

Det var Ekspres fra Fogden — i Søndagspuds — med et Brev. Det skulde leveres til Kapteinen selv.

„Saa? — Skulde Du ha Svar? — Naa saa! ... ja gaa ned i Kjøkkenet, saa faar Du lidt at leve af — og en Dram."

„Hm, hm," kræmtede han og kastede det med Segl forsynede Postpapirs Brev hen paa Pulten, medens han foreløbig tog sig en Tur paa Gulvet ... „Underretning om Forlovelsen vel ... eller kanske alt Indbydelse til Bryllup."

Han aabnede og læste det staaende ... ivrigt, flygtig nedover ... En besat lang Indledning! ... over den ... over den ... helt til tredie Side ...

Naa der kom det!

Han slog Bagen af Haanden, hvori han holdt Brevet, med et Klask i den anden og satte sig saa ned ...

„Ja, ja, ja, ja, ja, ja, ja!" ...

Han knebsede en to tre Gange i Tanker med Fingrene, kløʼde sig bag Øret og endelig polisk op ved Paryken ...

„Nei, vil man se, — vil man se.

Og det Sludder om Scharfenberg!" ... Han stormede hen til Døren og rev den op; men besindede sig og gik paa Taa hen til Trappen:

„Hvem er der nede i Gangen — Dig Thea?"

Den lille undersætsige, brunøiede Thea fløi op i Trappen.

„Bed Ma komme op Du," nikkede han.

Thea saa op paa Faderen, der var noget uvanligt ved ham.

— Da Ma kom ind, gik han med Brevet paa Ryggen og kræmtede. Der var over ham det tilbørlige overveiende Alvor, som Situationen krævede.

„Jeg har faat et Brev, Du — fra Fogden. — Læs! ...

Eller skal jeg læse?"

Han stod lænet til Pulten og foredrog dets alle tre Sider, Punktum for Punktum, med stor Taalmodighed, til han kom til Humlen, — da slængte han det, saa det snurrede i Luften, og omfavnede Ma vildt ...

„Naa, — naa! ... hvad siger Du Ma — Tage os en Tur saadan, naar vi vil, ned til vore Svigerbørn!"

Han gned Hænderne ...

„Det var en Overraskelse Du — tilgavns. ...

„Hm! Hm!" tog han sig igjen kræmtente. — „Det er bedst, Du! vi beder Thinka komme herop, og meddeler hende Indholdet ... Mener Du ikke det?"

„Jo—o!" sagde Ma tonløst, hun havde vendt sig til Døren; — hun saa nok hverken Raad eller Udvei mere for hende, stakkar.

Kapteinen gik frem og tilbage paa Kontoret og ventede. Han havde den opstemte, værdige Fadermine, der helt indser Øieblikkets Betydning.

Men hvor blev hun dog af? ...

Hun var ikke at finde. De havde ledt efter hende over hele Huset.

Men Kapteinen var idag ikke hidsig ...

„Naa da, ser I hende ikke," spurgte han mildt et Par Gange ud af Døren.

Endelig fandt Thea hende oppe paa Mørkloftet. Did havde hun, da hun saa Ekspressen og hørte, den var fra Fogden, i Anelse om Indholdet tyet

op og gjemt sig. Og hun sad nu der med Hodet ned mod Fanget og Forklædet over sig.

Hun havde ikke grædt; det var bare kommet som en saadan Flugt eller Panik over hende; hun følte en uvilkaarlig Trang til at stikke sig bort nogetsteds og lukke Øinene, saa det blev rigtig sort, og hun ikke behøvede at tænke ...

Hun saa lidt fjollet ud, da hun fulgte Thea ned til Far og Mor paa Kontoret.

„Thinka," sagde Kapteinen, da hun kom ind. „Vi har faat et vigtigt Brev for din Fremtid idag — fra Fogden! Det er vel overflødigt at sige, — efter alle de Opmærksomheder, Du har ladet ham vise Dig i hele Aar, — hvad det handler om ... og at din Moder og jeg anser det for den største Lykke, der kunde falde i din Lod ... og i vor med.

Læs nu Brevet og betænk Dig vel ...

Sæt Dig og læs det, Barn!"

Thinka læste; men det lod ikke til, hun kom langt; hun rystede blot hele Tiden stum paa Hovedet uden at vide af det.

„Du forstaar vel, det er ikke om en ungdommelig Kjærlighed, Sværmeri og sligt noget høit Sludder, han anmoder Dig! Det er, om Du vil udfylde en æret Stilling hos ham, Du spørges, og om Du kan præstere den Velvillie og Omhu for ham, som han ganske naturligt maa kræve af en Hustru?"

Her var intet Svar at faa, — uden et svagt Støn ned i Fanget.

Det drog op til Høitidelighed i Kapteinens Ansigt ...

Men Ma hviskede med Luer og Lyn i Øinene:

„Du ser jo, hun kan ikke ...... tænke, Jæger!

Mener Du ikke som jeg, Far!" sagde hun høit, „at det er bedst, vi lader Thinka faa Brevet, saa kan hun overveie det til imorgentidlig ... Det var jo saadan Overraskelse."

„Det er naturligvis, som Thinka selv vil det!" lød det stramt fortørnet efter dem, da Ma fulgte hende og lukkede hende inde paa Soveværelset.

— Der blev tudet ud under Dynen hele Eftermiddagen.

I Skumringen gik Ma op og satte sig hos hende.

... „intet Sted at vende sig, ser Du, naar én ikke vil blive et stakkels uforsørget Lem bortover i Familierne ... sy, sy Øinene ud af Hovedet, til én tilsidst ligger der i en Krog hos nogen ... Et saadant hæderligt Tilbud vilde mange synes, var store Ting."

„Aas! — Aas — Mor!" ... udstønnede Thinka ganske svagt.

„Det véd Gud, Barn, at, saa jeg nogen anden Udvei, jeg skulde vist Dig den, om jeg saa skulde holde Fingrene i Ilden for at gjøre det."

Thinka smøg Haanden hen paa Ma's magre og hulkede sagte ned i Puden.

„Far er ikke saa stærk længer, — taaler ikke mange Sindsbevægelser, — saa det kan se mørkt nok ud. Attaken nu sidst han kom hjem" ...

Da Ma var gaat ud, lød der Suk paa Suk i Mørket.

Sent udover Aftenen sad Ma og holdt paa Datterens Hoved, for at hun skulde faa Søvn; hun vak saa idelig op.

Og nu, Thinka endelig sov uden disse Rykninger længere, — stille og rolig med det unge, lyse Hoved jevnt aandende paa Puden, gik Ma ud med Lyset ... Det værste var over!

— Var Kapteinen i løftet Humør efter fra Kontorvinduet at have set Aslak, der gik Ekspressen ned til Fogden, forsvinde ud af Grinden, saa blev han i visse Maader dobbelt sat op i Forhaabningernes Rige ved en liden Brevstump fra Inger-Johanna dateret Tilderød:

... „Her er fuld Travlhed med Indpakning og Flytning til Byen. Derfor blir Brevet denne Gang kort.

Gjæster har her været lige til det allersidste. Ensomhed er nu hverken for Onkel eller Tante; og saa længe havde de sagt „Velkommen til Tilderød!" til vi fik det ene længere Besøg efter det andet udover Sommeren — i al Landlighed hed det jo. Men jeg tror nok, man ikke er reist igjen uden at føle, at Tante holder Stil i det. Med al Frihed for enhver især og Anretninger baade ude i Havestuen og paa Verandaen var og blev der dog stadig dette over det, som lod Gjæsterne præstere noget og være paa sit bedste. Man synker ikke let hen i Hverdagslighed, hvor Tante er tilstede; hun smigrer mig nu med, at vi er to om det.

Og jeg véd ikke, hvordan det er, jeg føler mig nu næsten lige saa meget tiltalt af Selskaber som før af Baller. Der er dog en ganske anderledes Anvendelse for den Smule, man kan have af Forstand, og kan jo være en hel, indflydelsesrig Virkekreds; det har Tante aabnet mine Øine for i denne Sommer. Naar man læser om disse aandfulde franske Saloner, hvori Kvinden var Sjælen, faar man et Indtryk af, at der her er et helt Felt for hende. Og at faa leve med og virke i Verden har siddet i mig, siden jeg var liden og sørgede saa over, at jeg ikke var Gut og kunde faa blive noget.

Saa langt var jeg kommet, kjære Forældre! da Jomfru Jørgensen hentede mig ned i Havestuen til Tante. Posten var kommet fra Kontoret inde i Byen, og paa Bordet laa i en Pakke en flad, rød Saffiansæske med et Brev til mig.

Det var et Guldbaand til at have om Haaret med en gul Topas i, og i Brevet stod blot:

„For at kompletere Portrætet!

Rønnow!"

Tante maatte jo straks prøve det paa mig, slaa ud Haaret og kalde ind Onkel. Rønnows Smag var aldeles clairvoyant genial, naar det gjaldt mig, udraabte hun.

Aa ja, det klæder.

Men med Brevet og al den sværmeriske Overvurderen er det, som jeg kjender Guldbaandet klemme mig i Nakken. Taknemmelighed er en kjedelig Dyd!

Tante lægger saa mange Planer for vor Selskabelighed til Vinteren og glæder sig til, at Rønnow mulig kommer en Tur ind igjen.

Jeg for min Part maa sige, jeg véd ikke rigtig; jeg vil det baade nødig og gjerne" ...

X.

Jo hastigere og stillere Brylluppet kunde gaa for sig, des ønskeligere, — udtalte Fogden. Det havde sin Betydning at komme alskens Udlægninger og Folkesnak i Forkjøbet. Man bøiede sig for et fuldført Faktum.

Tredie Juledag var netop den rette til at undgaa formegen Opsigt; og for Fogden passede det jo saa akkurat at kunne optræde med sin ny Husstand lige paa Nyaaret.

Om ethvert af disse Punkter blev naturligvis Kathinka spurgt; og hun fandt regelmæssig alt rigtig saaledes, som hendes Far tænkte.

Den Bestemmelse, at Brylluppet skulde gaa hastig og prompte for sig, var nu saa aldeles taget som ud af Kapteinens eget Blod.

I det andet Punkt derimod, at alt skulde holdes saa tyst og stille, var han jo vistnok enig med

Fogden og Ma bevar's; men saa laa det nu ikke rigtig i hans Natur, at hele Glæden skulde gaa for sig blot kvalt ind med Tørklæde for Munden og hviskende paa Taa, som det skulde være en Sygestue, de skulde holde der paa Gilje og ikke Bryllup ...

Nogen Glans fik der være over det; det skyldte han Thinka — og sig selv lidt med!

Og saaledes gik det da til, at han før Jul tog sig en Smalslædetur i Føret nedover til Premierløitnanten og til Prokuratorerne Scharfenberg og Sebelow, hos hvem han havde nogle Pengeopgjør at faa berigtiget i Anledning af udførte Kartforretninger i de to sidste Processer.

Og naar han saa mødte Rygtet om, at der var lyst i Kirken for hans Datter og Fogden, kunde han jo svare med et Spørgsmaal, om de ikke skulde ville komme og overtyde sig? Han bad — i Fortrolighed sagt, — ingen andre end Korpslægen og de høist nødvendige ... Men — plirede han — pikajor, hvor Du skal være velkommen! — tredie Juledag, — ikke den anden og ikke den fjerde, Far, husk det!

Og Viktualier saavelsom Batterier af stærkt, sørgede han for, blev stablet op indenfor Voldene hjemme, saa Fæstningen skulde klare sig.

Juleaften kom der kjørende Ekspres fra Fogden med Slæden fuld af Pakker, — lutter Foræringer og Overraskelser til Thinka!

Først og fremst hans forrige Hustrus varme Peltsværkskaabe med Ekornskind indeni og Muffe til, der var besørget omsyet til Thinka af Jomfru Brun nede i Hovedsognet; saa hendes Gulduhr med Kjæde og Ørendubber og Ringe; — alt som nyt og oppudset af Guldsmeden i Byen, samt et Wienersjal, — og endelig Eau de lavande og Hansker i Overflødighed.

I Brevet antydede han for sin inderlig kjære

Kathinka, at hans Tanker blot var hos hende, indtil de snart kunde blive forenede ved et stærkere Baand, samt at hun, naar hun først kom ind i sit ny Hjem, vilde finde adskilligt andet, der mulig kunde være efter hendes Sind, men som det ikke vilde være praktisk at sende op til Gilje kun for straks at lade det bringe tilbage igjen.

Baldrian og Viggo havde han, — hvad han haabede, hun var enig med ham i, — ikke taget hjem til Jul; han havde sendt dem ned til sin Broder, Præsten i Holmestrand.

— Men aldrig havde der i Stor-Olas Tid været en saadan Høitidspuds paa Hester og Kjøredoning! Da de tredie Juledags Morgen fo'r afsted ned Bakken til Anekskirken, var det, saa det lyste af Sæletøi og Dombjelder, og begge Svartene skinnede for Bredslæderne, som om de kunde være blankede op baade i Haar og Man.

Under Bjørneskindsfælden i den første sad Kapteinen i Ulveskindspelts og Thinka indsmedet i Fogdens førstes Kjæder og Klæder med Ungsvarten for. I den anden Ma og Thea med Stor-Ola bag paa Hundsvoten og Gamlesvarten ...

Der stod Underofficererne og gjorde Honnør ved Kirkeindgangen i Uniform; og inde ved Kirkestolen reiste sig i Gallauniform Løitnanterne Dunsack, Frisak, Knebelsberger og Knobelauch.

Saa Fogden fik føle, her dog var Glans! ...

Og hjemover vendte, efter endt Ceremoni — nu med Kapteinen og Fruen i den første Bredslæde og Brudeparret i den anden, — et saa langt Følge, at Fogdens Idé om at feire Brylluppet i Stilhed maatte anses som totalt overkjørt.

Paa Gilje ventede Middagen! ...

Under denne udviklede Bataillonens Kræfter fra yngste Løitnant og lige op til Kapteinen et Ungdomsmod i Angrebet paa de stærke Varer saa vildt

og ubekymret for Følgerne, at det kun kunde opfordre Fogden til vis Forsigtighed.

Alle vilde drikke med Bruden og Brudgommen, — op igjen og op igjen.

Fogden sad tilfreds foroverludende med sit store, tyndhaarede Pandehvælv, agtpaagivende for at vælge sine Ord paa den kvikkeste og for Tilfældet mest passende Maade.

Og saalænge det kom an paa Talerne, var han ubetinget Mester, uagtet han nok kunde have en Rival i Korpslægens adskillig dybere lagte Satirer, der blev mere problematiske og snertende, eftersom han drak.

Men nu helligede de smaa blide, blikkende Øine sig mere og mere taageblanke og ømt omslørede udelukkende til Bruden ...

Hun maatte spise af Taarntærten og Vinkremen — for hans Skyld! ... Han vilde ikke drikke mere, hvis han kunde undgaa det, — for hendes Skyld! ... Jeg forsikkrer Dig, for din — bare for din Skyld ...

Og Indhug blev der gjort i Varerne paa Gilje under fortsat Lystighed til langt udover Natten, da endel af Slæderne i Stjerneskin og Nordlysskjær slingrede hjemover med deres halv ubevidste Indhold trukket af de ædru Heste, — medens saa mange, som Huset kunde rumme, blev over for videre at ture Bryllup og Jul den næste Dag. — —

— — — Ved Nytaar var Huset endelig tomt for fremmede, Fogden og Kathinka vel installeret i deres Hjem, og Kapteinen reist ned paa Besøg til dem sammen med Thea for at ture Nytaarshelgen der.

Men da var ogsaa Ma træt og opgivet tilgavns!

Hun følte det, nu Arbeidshjulet med ét var stanset, og hun sad der alene hjemme paa anden Nytaarsdag, hvor uhyre det havde været at trække

det altsammen. ... Udstyret Høsten udover og Husstellet før Helgen, — Julen og Bryllupet, — og alle Bekymringerne ...

Det havde gaat i ét Kjør nu, saa langt hun blot vilde tænke tilbage ... Det var som at række op et Garn i en Strømpe, deslængere hun tænkte, deslængere blev det, — helt tilbage til den Tid, da hun syntes, det var en Hvile de Dage, hun laa i Barselseng ...

Men det var nu længe siden ...

Hun sad i Sofahjørnet halv indsovnet i Skumringen med Strikketøiet urørt foran sig.

Aslak og et Par af Jenterne havde faat Lov til at gaa paa Julemoro nede i Skreberggaardene, og foruden gamle Torbjørg, som sad med Salmebogen og lullede og sang i Kjøkkenet, var ingen hjemme ...

Der skranglede Bjelder ude paa Gaarden. Stor-Ola kom hjem med Bredslæden og Gamlesvarten efterat have skydset Kapteinen og Thea.

Han slog af sig Sneen i Gangen og gløttede ind Døren.

Da han kjørte forbi Teigen, var Postaabneren kommet ud med Kapteinens Post ...

„Naar var I fremme igaaraftes? — Thea frøs vel ikke?"

„Var det likt! Vi var dernede i god Tid før Kvældsverden. ... Skal nu hilse saa rent flittig fra unge Frua; hun var nede i Stalden og klappede og strøg Svarten igaarkvæld. — Det var nok som en Skilsmisse" ...

Ma reiste sig:

„Der ligger Lys ude til Staldlygten."

Stor-Ola forsvandt igjen.

Derude stod Gamlesvarten med Slæden alt bag sig lige i Stalddøren og knæggede utaalmodigt.

„Mangler bare, Du skulde vride op Nøglen ogsaa!" brummede Ola, medens han spændte af og

nu med Sæletøiet og Bjelderne over Armen lod den spadsere foran sig ind.

„Jamæn knægger ikke Ungsvarten ogsaa!" ... Det var første Gang, Du har sagt et skikkelig Goddag her paa Stalden, véd Du det? ... Men Du faar nu vakkert bie."

Han striglede og pudsede og gned den nyindkomne som en gammel priviligeret Herre. De havde tjent sammen nu akkurat paa niende Aaret.

Inde i Kjøkkenet spragede og knaldede Granveden i Skorstenen og lyste med en uvis rødlig Glans paa Ma's nypudsede Kobber- og Bliktøi om Væggene, som det kunde være mystiske Skjolde og Vaaben.

Stor-Ola sad nu der og gjorde sig tilgode med Eftasverden, Julekost og Traktement, — Smør, Brød, Flesk, Vørterkage og salt Kjød; og Torbjørg havde faat Ordre til at tappe en Bolle af Tyndøllet til ham nede i Kjælderen.

Ola havde nok hørt baade ét og andet dernede ...

„Hun Thinka var gaat ud i Kjøkkenet og vilde tage over Husholdningen straks. Men der traf hun den, som vilde holde Tømmen ...

Gamle Frøken Gülcke vilde nok ikke vide af det! Hun gik lige op paa Kontoret, sagde de, og snu'de og vendte det for Bro'ren hele Formiddagen, til hun fik det, som hun vilde ...

Og om Kvælden sad Futen i Sofaen og snakkede saa fint for unge Frua. Beret Stuepige hørte, han sagde, at han vilde, hun skulde have det saa urimelig godt og være til for bare ham, — sa'n ... Høsch den gamle Graatassen! — vi fik da se, hvad han fo'r her efter ifjor. ...

Og dermed," — smaskede Ola mellem Tænderne, medens han skar og lagde paa til et nyt Smørrebrød, „blev hun kvit for Uleiligheden, og Styret med!"

„Det nytter ikke at drage Løkken til, ser Du Ola, naar én har Ho'det i Snaren" ...

— Inde i Stuen havde Ma beset den ankomne Post henne ved Ovnsmundingen. Foruden et Nummer af „Hermoder", „Den Konstitutionelle" og en portofri Embedsskrivelse var der Brev fra Tante Alette.

Hun tændte Lys og satte sig hen til at læse.

Det var i visse Maader et Held, at Jæger ikke var hjemme. Dette burde han være udenfor ...

„Kjære Gitta!

Jeg har taget mig anden Juledag til at nedskrive for Dig mine Tanker vedkommende Inger-Johanna. Jeg nægter ikke for, at hun er kommet til at interessere mig næsten mere, end jeg kunde ønske; men, kan vi være i en vis Spænding for den mindste Blomst i vort Vindue, som skal bryde ud, hvor meget mere da for en menneskelig Knop, der staar i sin Ungdoms svulmende Skjønhed bristefærdig med en Livsskjæbne. Saadant er mere end Romanen, det er Alstyrerens herlige Kunstværk, der i Dybde og Glans og uendelig Rigdom overgaar alt, hvad den menneskelige Fantasus formaar at fremstille.

Ja hun interesserer mig, kjære Gitta, næsten saa mit gamle Hjerte kan skjælve ved at tænke paa den Livssti, der kan vente hende, hvor Opreisning og Fald kan bero blot paa et eneste blændet Øieblik. Hvad Naturen kan mene med at lade saadan en Hær af Eksistencer, hvori der slaar Hjerter, gaa under og fortabes i dette Valg eller, om den derved i sin store Smeltedigel netop holder den Guldprøve, uden hvilken intet faar passere over i en fuldkomnere Udvikling, — hvem raader Naturens Runer? Mit Haab for Inger-Johanna er, at det Fond eller den Tyngde af egen Personalité,

som hun besidder i sin Natur, vil veie i Valgets Vægtskaal i den afgjørende Stund.

Jeg forudskikker alt dette som et Hjertesuk af mit inderste; thi jeg følger med stigende Angst, hvorledes Stien mere og mere gjøres glat under hendes Fod, og hvor fint din Svigerinde spinder Nettet om hende, ikke med de smaa Midler, hvorover Inger-Johanna vilde være hævet; men med dybere liggende, høitklingende Lokkelser.

At aabne den blændende Udsigt til at gjøre sine personlige Egenskaber og Evner gjældende, — hvilken større Dragning kan der vel lægges ud for en Natur saa ivrig higende som hendes? Man fortæller om Englænderne, at de fisker med et Slags eftergjorte, glimrende Fluer, som de drager henover Vandspeilet, indtil Fisken snapper; og paa en ikke mindre behændig Maade forekommer det mig, at din Svigerinde idelig frister Inger-Johannas Illusioner. Hun nævner ikke engang Vedkommendes Navn, for at det ligesom kan dæmre op af sig selv.

Blot den ligegyldige Antydning til mig nu sidst i hendes Paahør, at Rønnow sikkerlig alt længe havde set sig noget kræsent vragende om mellem Eliten af vore Damer efter en Hustru, — hvor var det ikke anlagt paa at hidse hendes, hvad skal jeg kalde det, Ærgjerrighed eller Virketrang?

Jeg havde maaske ikke i den Grad eftertænkt Bemærkningen, om jeg ikke havde set det Indtryk, den gjorde paa sit Sted; hun blev stærkt adspredt og stod hen i Tanker.

Og dog skulde det Spørgsmaal, om man vilde give sit Hjerte hen, være saa enkelt og enfoldigt. Har Du Kjærligheden? Alt andet dreier sig jo blot om — noget andet.

Det ulykkelige, skjæbnesvangre er, at hun indbilder sig at kunne elske, binder sig i Pligt til at elske, og mener at kunne sige til sit umodne Hjerte:

Du skal aldrig vaagne! Kjære Gitta, — end om det vaagnede? — bagefter, — med hendes stærke, vældige Natur.

Det er det, som svimler for mig, saa jeg har maattet skrive. At tale til hende og gjøre hende klog vilde være at vise den blinde Farverne; hun maatte tro blindt paa den, som advarede hende. Derfor er det Dig, Gitta, som maa gribe ind og skrive" ...

Ma lagde Brevet ned i Fanget; hun sad blegere og skarpere endnu end vanligt ved Lyset ...

Tante Alette, den prægtige Tante Alette, havde godt for at tænke saa lykkeligt, at alt skulde være, som det burde være. ... Hun havde sin lille Arv at leve af og afhang ikke af nogen. Men, — Ma fik et tørt, afvisende Udtryk, — uden de fire Tusind ... gammel og pint ind i Jomfru Jørgensens Plads hos Stiftamtmandens, havde hun ikke skrevet den Slags Englebreve. ...

Ma læste videre:

„Jeg maa ogsaa her fremføre endel yderligere Betænkeligheder, saa Du vist vil synes, at dette er et trist Julebrev. Det er da om den kjære Jørgen, som skal have saa ondt for det paa Skolen. At han endda har kunnet følge saavidt med i Klassen, skylder vi Student Grip, som, ihærdig og uden at ville engang høre Tale om noget Vederlag, har gjennemgaaet og forklaret for ham hans værste Anstødsstene: den tyske og den latinske Grammatik.

Og naar jeg nu fremfører hans Mening om Jørgen, er det med en vis ikke ringe Tillid til, at den kan være begrundet. Han siger, at Jørgen saa langt fra er noget daarligt Hoved, at han er lige det modsatte. Kun er han ikke anlagt for det abstrakte, hvilket er Betingelsen for boglig Fremgang, men desto mere for det praktiske.

I Forening med et sundt, klart Omdømme er

han baade hændig og opfindsom. Jørgen vilde blive en ypperlig Haandværker eller endog Mekanikus, og lige saa vist komme til at udmærke sig som saadan, som han vil høste Sorg, Møie og kun høist middelmaadige Resultater ved at pines fra Eksamen til Eksamen igjennem Studeringerne.

Vel er det saa, at jeg ikke kan hylde Student Grips noget vel ungdommelige, vilde Tanker om at sende ham i Haandværkerlære over til England (eller endog saa fjernt som til de amerikanske Fristater!), eftersom her ikke er en lige med den konditionerede Stand agtet Tilværelse at opnaa for en Haandværker, saaledes som Tilfældet jo skal være i de nævnte Lande.

Meget af dette er dog, synes mig, værd at tage under fuld Overveielse.

Jeg kan undertiden næsten tvivle paa mig selv, om jeg, saa gammel jeg er, dog alligevel skulde være for ung? Lad det være Frugten af indre Udvikling eller simpelthen kun en Attraktion; men de unges Tanker udøver altid en forfriskende og styrkende Indflydelse paa mit Livshaab. Aldrig forsoner jeg mig dog med, at det skulde være en Naturfølge, at Idealerne ligesom afmattes og svækkes og lider Brist med Alderen som andet gammelt Krustøi.

Og naar jeg ser en ung Mand som Grip blive saa haardt bedømt af de saakaldte praktiske Mennesker, — ikke, saavidt jeg forstaar, for selve hans Idéer om Opdragelsen, men fordi han vil offre sig og sætte dem i Værk, saa kan jeg ikke lade være at skjænke ham min hele Sympathi og Agtelse.

Nu har han forladt Jussen og kastet sig over Studiet af Filologien; thi, siger han, her i Landet nytter endnu ingen Gjerning uden et Skildt, og han vil nu forsøge at skaffe sig et rigtig forgyldt et i en udmærket Eksamen, bide sig fast i den ube-

arbeidede Jordbund, lige som Dvergbirken oppe i Fjeldet, og ikke slippe, om der saa kom et helt Skred over ham, som han udtrykker sig.

Naar det betænkes, at han maa arbeide meget og undervise flere Timer daglig for blot at kunne subsistere, kan jeg ikke andet end beundre dette ildige Mod og, — ja jeg har ikke mange med mig, — ønske ham inderlig til Lykke!"

Ma sad og grublede ...

Saa klippede hun den ene Side ud, der handlede om Jørgen. Det var dog værdt ved Leilighed at vise Jæger det. ... Hun vidste retnu ikke i sit Hjertes Enfoldighed, hvad hun skulde tænke ...

XI.

Alt var hvidt nu lige i Hjertet af Vinteren, hvidt fra Ruderne i Stuen til Haven og Voldene og Liderne, hvidt hvor Øiet gled opefter Fjeldkammene lige mod Himlen, der laa som en halvklar, matfrosset Rude og lukkede for det hele.

Her var koldt, paastod den varmblodige Kaptein. Han begyndte at adsprede sig med at føle og spore efter, hvor det trak, og saa at klistre lange Papirsstrimler med Tøi og Drev under. Og lige fra Arbeidet gik han, blot med Paryk uden Hue, ud og snakkede med Folkene i Stalden eller paa Laaven, hvor de tærskede.

De gik jo der nu bare Ma og Thea og han; — Thinka havde været det, ingen forstod, for ham. ...

Han havnede tilslut i Grublerier paa at lægge ud Rævesakser og Gildrer og Selvskud for Ulv og Gaupe i Udmarken.

Ma maatte jo svare hundrede Gange paa Dagen, hvad hun syntes, endda hun havde akkurat saameget Begreb om det som om at tage Maanen ned.

,,Ja, ja gjør det, kjære Jæger!"

,,Ja, men tror Du, det vil lønne sig? — det er det, jeg spør om ... at koste Rævesakser!"

,,Hvis Du faar nogen saa" ...

,,Ja hvis" —

,,Et Ræveskind har jo Værdi" ...

,,Skulde jeg hellere prøve at lægge ud Aat for Gaupe og Ulv" —

,,Det er vel dyrere?"

,,Ja men Skindet, — om jeg fik nogen? — det er det, det kommer an paa, ser Du." ...

Og saa drev han betænksomt ud af Døren, — for en Stund efter at komme ind ad den anden og atter fylde hendes Øren med det samme.

Ma's Instinkt sagde hende, at Gjenstanden for hans første Fangst egentlig var hende; lod hun sig narre til at give et bestemt Raad, glemte han ikke at lade hende føle Ansvaret for Udfaldet, om det gik til Tab.

Han havde netop idag igjen grublet og vendt paa Sagen for hende, da de aldeles uventet overraskedes ved, at Fogdens Bredslæde kjørte frem foran Trappen.

Op fløi Gangdøren skrigende i Frosten for Kapteinens ivrige Haand.

,,Ind med Dig i Stuen, Fut!"

Bag hans Ulveskindspelts stak Thinka frem, statelig indballeret i Peltsværk.

,,Ærbødigste Tjener! ... Svoger og Ven" ...

Fogden var paa Forretningsreise opefter og bad om Hus for Thinka de to tre Dage, til han kom igjen; han skulde ikke undlade prompte at kræve hende tilbage. Og dernæst maatte han udbede sig af Svoger overladt en Smalslæde til den videre

Reise; han skulde være helt oppe i Nordals Aneks iaften.

Thinka havde alt Torbjørg og Thea kappende en ved hver Raggesok for at faa dem af hende, og det var ikke frit for, at Marit i Iveren gløttede i Døren.

,,Du skal ialfald ha' lidt at leve af og en Thevandsknægt, men's Hesten puster, og de bytter Slæde."

Fogden havde ikke megen Tid at spilde; men Familielivets Sol skinnede her for mildt til, at han ikke skulde afgive en Halvtime — præcis efter Uhret ...

Han gjorde et Par Tilløb til at tage af sig, men gik saa hen til Thinka:

,,Du har knyttet Knuden paa Silketørklædet saa vel for mig, at Du selv skal faa tage det op igjen ...

Tak, Tak, Thinken min, — hun forvænner mig aldeles ... Ja Du kjender hende, Kaptein!

I ser, hvad hun alt er begyndt at blive for mig," appellerede han siden med et lunt Smil til Svigerforældrene ved den i Hast fremsatte Anretning; han maatte have Thevandsknægten lavet af Thinkas Haand.

Da Fogden saa igjen, omhyggelig omskjærfet af sin unge Hustru, var fulgt ud til Slæden, stod Thinkas The der endnu næsten urørt og kold.

Men nu kom Ma ogsaa med en frisk varm Fornyelse i Koppen, og kunde de sætte sig til i Ro at nyde Hjemkomsten.

Han er jo snil, tænkte Ma, — havde skjønnet, at Thinka længtede.

,,Fogden er rigtig betænksom mod Dig, Thinka, som lod Dig se hjem saa snart," yttrede hun.

,,Prægtig Mand, — skulde lede langt efter Magen!" udstødte Kapteinen med fuld Kraftbas ... ,,bærer Dig som en Dukke, Thinka."

,,Han er saa snil, som han kan ... I næste Uge kommer Jomfru Brun for at sy om en Atlaskes Kjole til mig; den har bare været paa én Gang. Gülcke vil ha' mig saa staselig," oplyste Thinka.

Tonen var saa stille; det var ikke let for Ma at høre, hvad hun mente.

,,Fyren staar jo paa Hodet for Dig, — véd ikke, hvad han skal finde paa!" —

Foruden Ønsket om at imødekomme sin Hustrus Hjemlængsel turde Fogden mulig dog ogsaa være bestemt til at tage hende med sig af en Smule Hensyn til de yngre Kræfter nede i Hovedsognet, — Buchholtz og Horn. De var begyndt at vanke hos ham noget ofte og øiensynlig hygge sig, efterat der var kommet en ung, indtagende Vært-inde i Huset.

Udover Aftenen fik Kapteinen sig en lun Picquet.

Det var, som Hyggen fulgte med Thinka. Hendes mæglende og udjevnende Væsen var kommet tilhuse igjen; det sporedes baade ude og inde.

Far kom igjen om Formiddagen til en liden Portion Mølje med Myseost over, da der i Kjøkkenet kogtes Saltkjød og Ærter, og Ma fandt saa det ene og saa det andet gjort for sig og blev forekommet med mange letvindte Haandsrækninger, uagtet Thinka jo ogsaa havde et Par Tøfler, som Gülcke havde ønsket sig, at brodere færdig med Kanava.

Men det var sletikke saa farligt med det! Hun kom langt paa Mønstret, naar Far hvilte Middag, og hun sad deroppe og havde læst ham isøvn.

Kapteinen fandt det saa hyggeligt, naar han vidste Naalen og Uldgarnet gik der i Thinkas Haand; det var saa fredeligt stille, — ikke Tale om andet end at sove.

Og saa havde han jo hende bare de tre Dage.

Medens Fingrene gik over Kanavaen, sad Kathinka og holdt sin ensomme Tankestund ...

Aas havde sendt hende en Skrivelse, da han erfarede hendes Giftermaal ... Hende havde han trot paa, saa han kunde gi't sit Liv paa det. Og om der skulde gaat Aar hen, vilde han have arbeidet, kravlet og kradset for engang at kunne naa til hende igjen, — skulde de end begge da have Ungdommen bag sig. Det havde været hans glade Haab, at hun vilde holde fast og vente paa ham selv gjennem Tranghed og Uanselighedens Kaar. Men nu, hun havde solgt sig for Gods og Guld, trode han ikke paa nogen mere! ... Han havde bare ét Hjerte, ikke to; men det ulykkelige var, det vidste han bedre, at ogsaa hun havde ...

„Huf, jeg syntes, Du sukkede saa tungt," vaagnede Kapteinen, — „det kommer af at ligge og stride paa Ryggen ...

Nu skal vi ha' Kaffe Du!" ...

Kunde Thinka end ikke svare Aas, saa vilde hun dog prøve at lette sit Hjerte en Smule til Inger-Johanna. Hun havde taget med sig hendes sidste Brev til Besvarelse i denne uforstyrrede Tid hjemme og sad oppe paa Værelset med det foran sig om Aftenen ...

Inger-Johanna er lykkelig, som ikke har andet at tænke paa, sukkede hun læsende:

... „Og Du Thinka, bør have lidt Øie paa din Kant Du ogsaa, og gjøre noget ud af den Plads, hvorpaa Du nu engang er kommet, det kan saa vel trænges deroppe. For der er ingen Tvil om, at Selskabeligheden har sin store Mission til Sædernes Forfinelse og Kamp mod det raa, som Tante udtrykker sig.

Jeg skriver ikke om dette for ingenting eller saa ganske hen i Luften; jeg staar jo, kan Du vide, for nær mange Forholde til at kunne lade være at tænke mig Muligheden af nogen Gang at blive sat

i en saadan Stilling. Sagde jeg andet, var jeg ikke oprigtig.

Og jeg maa sige Dig, jeg ser alt saa mangt og meget, jeg skulde have Lyst til at prøve at faa frem. Der maatte kunne skaffes Plads for en hel Del af de Interesser, som nu ligesom skal sættes i Ban.

Selskabelighed bør være Tolerance, siger Tante; hvorfor skal saa ikke Anskuelser som Grips rolig kunne diskuteres? Det første, jeg vilde gjøre, var at slaa mig ekstravagant og hævde dem. Hos Kvinden bliver det jo alligevel aldrig mere end Pikanteri. Men Meninger faar kjæmpe sig frem til godt Selskab, de ogsaa.

Jeg grubler og jeg tænker mere, end Du kan ane; jeg føler, jeg skulde udrette noget, ser Du!

Heller ikke er jeg længere saa rent slagen af Mændenes Visdom allesammen! En Kone som Tante tier og trækker i Snoren; men Du kan aldrig tænke Dig, hvor mange der dreier sig. Hun er, mellem os sagt, lidt gammeldags diplomatisk og snirklet, saa hun næsten gjør sig en Nydelse af, at det skal gaa umærkelig og ad Omveie. Lige ud gjorde det mangen Gang bedre, tror jeg, ialfald er saa min Natur.

Og endnu en liden Advarsel med det samme, Thinka, (uf, hvor jeg føler, jeg taler, som jeg sad i Tantes Hud!) Husk paa, at man regjerer aldrig en Stue uden fra Sofapladsen; jeg véd, Du er saa beskeden, at de faar Dig hen paa Stolene bestandig. Du er slet ikke saa dum som Du tænker, Du skulde blot prøve ikke at gjemme undaf, hvad Du mener.

Traf jeg Grip en Gang igjen, skulde jeg overbevise ham om, at der kan gives andre Veie til Rom end netop at gaa hovedkuls paa. Jeg har faat lidt Mening jeg ogsaa, siden sidst han hovmeste-

rerede mig med sin Foragt for det selskabelige og stadig var den overlegne. Men jeg har ikke set mere end et Par Skimt af ham paa Gaden den hele Vinter. Han er vist saa optaget af sit; og det passer ikke nu at bede ham til vore Soiréer, siger Onkel, efter at han ligesom har forpligtet sig til nogle faste Meninger, som man ikke tør røre ved uden at risikere en hel, alvorlig Disput. I et Par Herreselskaber havde han været alt for stortalende, drukket formeget, mente Onkel. Men jeg véd saavel hvorfor; han maa finde paa noget, har han sagt, naar han kommer træt og kjeder sig for slemt, og hos Dürings er der forfærdelig lufttomt!" ...

Thinka havde gjennemlæst Brevet; der kunde være meget at tænke paa. Men hun var saa optaget af Aas, — hun blev aldrig færdig med at rulle den Møllesten ...

Under Vinterens Ensformighed, midt i Februar, indløb der et Brev, som Kapteinen først veiede i Haanden og besaa et Par Gange ... hvidt, glat Velin ... C. R. i Seglet, — og, han rev det op —

Jovist var det fra Rønnow! — hans brillant henrullende Haandskrift med de enkelte Sving, der kunde minde om ham selv, naar hans elegante Skikkelse drev op og ned af og til med et flot Slæng med Benet: —

„S. T.

Hr. Kaptein Peter Jæger!

Høistærede, kjære ældre Kammerat og Ven!

Jeg skal ikke indlede med lange Præludier om Livsstilling, Udsigter etc., men gaa lige paa med min Bøn og Begjæring.

Som Du har set Kortene har lagt for mig, —

sandelig mere som de har faldt, end som jeg har spillet dem! — vil Du vist forstaa, at jeg i de sidste Par Aar har fundet det rigtigt at se mig om efter en Hustru og Livsledsagerinde, der kunde passe til mine Forholde. Men under al min Søgen gjemtes dog i den lønligste Krog af mit Hjerte en sorthaaret, mørkøiet Pige, som jeg først saa oppe ved Spillebordet en Vinterkvæld paa Gilje og siden, altid mere og mere betaget, gjensaa og atter gjensaa under hendes Udvikling til den stolte Kvinde og Dame, hvis overlegne Natur var uomtvistelig.

Nu, — jeg skal med mine runde seks og firti Aar ikke opvarte med nogen længere Kjærligheds-historie, skjønt der kanske kunde være en Del at sige om den Sag ogsaa. At jeg ikke er af de gamle indvendig, har jeg ialfald fuldt ud mærket ved denne Anledning.

Det falder af sig selv, at jeg ikke henvender denne min Begjæring til Dig uden først gjennem et nærmere og længere Bekjendtskab at have forvisset mig om, at din Datter ogsaa kunde nære noget tilsvarende Følelser for mig.

At Resultatet ikke har været til min Desavantage, fremgaar af hendes igaar modtagne dyrebare Svarskrivelse til mig, hvori jeg har hendes Ja og Samtykke.

I Haab om, at en oprigtig Færd og Mening ikke vil støde paa Mistydning, retter jeg herved den Bøn og det Spørgsmaal til Dig og din kjære Hustru, — om I vil betro mig eders dyrebare Inger-Johannas Fremtid?

Hvad en Mand kan gjøre for at lette og bane hendes Livsvei, tør jeg nok paa *parole d'honneur* love, hun aldrig skal savne!

Jeg skal kun tilføie, at naar de høie Herskaber i Slutningen af Mai eller Begyndelsen af Juni reiser til Kristiania, vil ogaa jeg have Tjeneste og følge

derind. Jeg vil da kunne gjense hende, til hvem al min Længsel og Hu staar.

I Spænding imødeseende dit ærede Svar

Din høiagtelsfuldt
altid trofaste Ven
Carsten Rønnow."

Her var nu andet at tænke paa end at snakke med Ma om Rævesakser og Selvskud! ...

Der vilde ikke blive Middagssøvn idag.

Han føg ud paa Gaarden i stor Force ... Der maatte tærskes med nok en Mand paa Laaven ... Gjødselen kjøres ud ... Her maatte drives paa!

Han kom ind og satte sig i Sofaen og tændte Fidibusen, men fo'r op igjen, medens han holdt den til Piben. Han huskede, der maatte sendes Bud til Smeden for at reparere Harver og Redskab til Vaaren ...

Det var intet Raad for, — han maatte reise ned og selv fortælle Nyheden til Fogden!

XII.

Inger-Johanna skrev i de første Dage af Marts:

... „Dette kommer saa lige ovenpaa mit forrige, fordi jeg netop har faat Brev fra Rønnow om noget, hvori jeg gjerne vilde have eder, kjære Forældre, til at staa paa min Side, naar I, som jeg forudser, faar Tantes udførlige og kraftige Fremstillinger og Grunde i modsat Retning.

Rønnow skriver allerede som noget sikkert og afgjort, at vi kommer til at have Bryllup til Sommeren i Juni eller Juli. Tante vil, at det skal holdes hos dem, og haaber, at ialfald Du, Fader, kommer herned.

Rønnow anfører saa mange elskværdige Hensyn, som skal tale derfor, og jeg tviler slet ikke paa, at Tante i sin overflødige Godhed vil sørge for at skrue det videre fast med endnu et fire Siders Brev fuldt af Grunde.

Men imod alt dette har jeg kun et eneste at sætte, — at jeg, dengang jeg gav mit Samtykke til Rønnow, aldeles ikke forudsatte saadan Hast uden ligesom lidt Tid og Luft for mig.

Det er muligt, at andre ikke kan forstaa denne min Følelse, og især lader det til, at Tante finder, det just ikke beviser den Grad af Følelsens Inderlighed, som Rønnow kan have Fordring paa.

Men til dette sidste, som egentlig er det eneste af alt det meget, hun kan anføre, som er at spendere Svar paa, vil jeg kun sige, at det umulig kan være Rønnows Mening at krænke mine inderste Fornemmelser, naar han først faar vide, hvordan jeg føler det.

Jeg beder jo blot om en passende Tid, f. Eks. til en Gang i næste Vinter. Jeg vil saa gjerne have dette Aar, Sommeren og Høsten ialfald, lidt i Ro og Fred. Der er saa meget at tænke over, blandt andet til min kommende Stilling. Den franske Grammatik vil jeg have studeret igjennem i Sommer, helst hjemme alene, og overhovedet forberede mig. Det er dog ikke blot som at springe i en ny Silkekjole.

Gid, gid, gid jeg kunde faa være paa Gilje i Sommer! Jeg sad igaar og tænkte paa, hvor deiligt der dog var ifjor i Høifjeldet.

Nei, Tante og jeg vilde ikke komme til at forliges i Længden. Hendes inderste, inderste Egenskab er (lad den være aldrig saa vel indhyllet i Elskværdighed og pene Talemaader), at hun er tyrannisk. Derfor vil hun nu bestemme over mit Bryllup, og derfor, hvad der kan harme og oprøre mig, saa jeg ikke har Ord for det, — har hun nu

i disse Dage faat min snille (men ikke just synderlig kraftige, det var Synd at sige!) Onkel til at begaa den lidet ridderlige Handling at opsige Grip fra hans Post paa Kontoret. Det er lige til at berøve ham Halvparten af, hvad der udfordres for at kunne leve og studere herinde, og det blot fordi hun ikke fordrager hans Idéer.

Jeg lod hende vide lige rent ud, hvad jeg syntes om det, at det var baade hjerteløst og intolerant; jeg var saa oprørt.

Men, hvorfor hun til syvende og sidst — for der er hos Tante altid noget til syvende og sidst, — forfølger ham, det skulde jeg endnu have Lyst til at vide" ...

— — Hensyn maatte der naturligvis tages til Inger-Johannas Ønske om at udsætte Bryllupet. Og der blev da ogsaa skrevet og skrevet frem og tilbage.

Men saa kom Rønnows nye Udnævnelse og med denne det afgjørende praktiske Hensyn i Vægtskaalen, at der maatte sættes Hus til Flyttetid i Oktober.

Der var Generaloppudsning paa Gilje fra øverst til nederst, inde og ude. Værelserne ovenpaa maatte hvidtes, og alt gjøres istand, til de nygifte skulde komme og være der isommer efter Bryllupet, i hele Juli.

Og naar Inger-Johanna kom, skulde hun møde en Overraskelse — hele Chefsgaarden i Henhold til Armédepartementet, flunkende ny rødmalet med Mønje og hvide Vinduskarmer.

Kapteinens Hverdagsfrak havde en Regn af Pletter fra alle de Gange om Dagen, han havde staat ude ved Malerstigen og set paa Arbeidet, — først Grundingen og nu anden Gang Overstryg-

ning; saa kom Fuldendelsen, den tredie og sidste. Vaarluften trak, saa Væggene tørrede næsten øieblikkeligt ...

Lidt svimmel blev han jo af og til under alt dette, saa han maatte stanse og sunde sig; men det havde sin gode Grund i, at Kirkesangeren iaar, han var blevet saa meget triveligere, ikke havde taget ham for nok Blod, — og saa af, at han kanske drev for haardt og ivrigt paa; for længtede gjorde han, saa det havde Skik.

Han snakkede bare om Inger-Johanna, om hendes Udsigter, Skjønhed og Evner, og hvorledes Ma ikke kunde nægte, at han havde set, hvad der bode i hende, fra hun var ganske liden.

Kun tænkte Ma i sit stille Sind, medens han gik der høirøstet og glad, at han dog var magrere og sundere, dengang han havde flere Ærgrelser og maatte tage Verden lidt tungere. Hun havde indviet ham i Tante Alettes Betænkeligheder i Anledning af Jørgens Evner for det boglige.

,,Jeg har ikke kunnet lade være at tænke paa, Jæger, om Jørgens rette Lykke kanske ikke skulde være at komme paa den Hylde?"

,,Paa hvad for anden Hylde da? — bli Skomager og ligge paa Knæ og ta' Maal af os andre kanske ... Aa—haa, nei," — rækkede han sig i overflødig Overbevisning, ,,har vi Raad til at holde ham frem til Studeringen, saa kan han sagtens læse. Mange dummere end han Du! som er kommen sig frem baade til Præst og Fut" ...

En Dag sondrede Kapteinen i Hast et Brev fra Tante Alette ud af sin Embedspost og kastede det paa Bordet til Ma's behagelige Gjennemlæsning. Var der noget, fik hun sige det til ham, raabte han tilbage, idet han gik op Trappen til Kontoret; han var bleven en hel Del tykkere og mere aandpusten i den sidste Tid og tog mere trofast i Rækværket.

1ste Mai 1844.

„Inderlig kjære Gitta!

Det er med en vis vemodig, stille Følelse, jeg skriver til Dig denne Gang; ja jeg kunde endog have Lyst til at betegne det med et stærkere Udtryk. Mit gamle Øre synes, der lyder ligesom en Jammer over at saa mange lyse Forhaabninger bøier Hovedet til Jorden; og jeg kan kun finde Trøst i den, gjennem et langt Liv erhvervede, faste Tro, at intet sker uden som et Led i en høiere Visdom.

Ligesom jeg hidtil har prøvet at stille alt vedkommende Inger-Johanna saa klart for Dig, som jeg blot selv kunde se det, saaledes finder jeg det rigtigst heller ikke at skjule for Dig den Kamp, som hun øiensynlig gjennemkjæmper imod en Følelse, fra hvis Magt jeg haaber, der dog skal ligge Redning i den lykkelige Omstændighed, at den ikke har faat fuld Tid til rigtig at blive til eller modnes hos hende.

Den er der, og den smerter, men mere, det er mit Haab, som en Mulighed, der ikke har faat slaa tilstrækkelige Rødder, end som en Virkelighed, en levende Vækst, der ikke, uden Krænkelse af hendes inderste Væsen, koldt kunde kues og kvæles ned igjen.

Men aldrig har kløgtig Beregning feiret en daarligere Triumf end, da Stiftamtmandinden troede at finde Modmidlet i at holde vedkommende borte og tilsidst endog forfølge ham for at gjøre ham det umuligt at soutinere herinde. Naar det betænkes, at Inger-Johanna under al den Medfart, Grip har døiet for sine Meninger, øiensynlig har sympathiseret, næsten ivret for dem, skulde Virkningen dog ikke være vanskelig at forudse.

Og en kold Frostdag tidlig i Vinter kom Inger-Johanna hidud i fuldt Sindsoprør for gjennem Jørgen at faa forhørt om hans Forholde. Det var

da ogsaa paa hendes Opfordring, at Jørgen anmodede ham om at læse med sig fire Timer i Ugen.

Jeg fik ved den Leilighed Klarhed paa, hvad jeg før kun havde anet, men hvad der ikke var undgaaet din Svigerindes skarpe Øie, — at Student Grip, uden at Inger-Johanna har gjort sig rede derfor, har beskjæftiget hende som en stedse mere dragende Personlighed.

Det nytter ikke at fordølge det, det er en Krise, som maa gjennemkjæmpes, før hun endelig bliver nogen andens, skal hendes Stilling ikke blive en falsk, og hun komme til at bære paa en hel Livssorg.

At Efterretningen om hendes Forlovelse er faldet som en nedslaaende Skuffelse af et (om end kun fjernt) Haab hos den unge Mand, anser jeg langtfra for usandsynligt.

Jeg glemmer vist ikke de to unge, alvorlige Ansigter, der et Øieblik stod og saa paa hinanden, da de en Eftermiddag mødtes i Stuen hos mig. Meget blev der ikke talt.

Hun vidste, der var sket ham Uret, ymtede hun noget om.

„Mulig, Frøken," sagde han skjærende, idet han tog i Dørklinken. — „Der brister saa mangen Sæbeboble."

Inger-Johanna blev staaende og se ned i Gulvet. Det var, som der foregik en hel Forandring med hende; der gik vist ogsaa noget op for hende om, hvad han følte.

Afskedigelsen fra Stiftamtmandens Kontor har vistnok været velkommen for mange af de Huse, der lige bagefter saa forunderlig raskt greb Anledningen til at opsige ham som Informator. En Mand af saa paafaldende afvigende Idéer var længst mindre vel set. Og nu var Eksemplet givet.

Jeg bød ham af et oprigtigt Hjerte et Laan, saa han kunde leve i Ro og studere et Par Maaneder, indtil han igjen fik ordnet sine Informationer; men enten var han for saar og stolt, eller ogsaa troede han, at Inger-Johanna havde Fingre med i det.

At den totale Mangel paa Soutien nu har tvunget ham til at lukke sin Stolthed og Trods: — Skolen, saa han staar paa en Maade som Gjenstand for Harcellas, har vist gaat uhyre ind paa ham og lagt Topmaalet til. Han gaar ubeskjæftiget omkring, beretter Jørgen, og søger Kredit paa Skjænkestuer og Restaurationer, hvor han sidder udover Aftenen og Natten.

Jeg forstod jo nok, at det ikke netop var for sin gamle Tantes eller Tingens Skyld, men for at høre om ham, at Inger-Johanna sad ude hos mig saa ofte og lærte den gammeldags Stikning med Perler og Guldtraad. Hun var saa spændt og adspredt og fo'r op, naar Jørgen om Aftenen kom hjem og — ak desværre! — som oftest forgjæves havde søgt ham for at læse med ham.

Det staar saa for mig, Gitta, det blege, sorttindrende Ansigt, hvormed hun saa en Aften udbrød: Tante ... Tante ... Tante Alette!

Det var som et gjemt Skrig.

Hvor han bor nu, er Jørgen ikke istand til at opdage; formodentlig er han af Mangel paa Midler opsagt fra sit Logis.

Jeg beretter alt dette saa udførligt, fordi det er at tro og haabe, at det haardeste af Krisen for hendes Vedkommende nu er over.

Siden nævnte Aften, da hun følte, hun havde forglemt sig, har hun ialfald ikke talt om ham, heller ikke, hvad jeg med Vished véd, henvendt et Ord til Jørgen. Hun har vistnok set høit op til hans Karakter, og nu lidt en Skuffelse.

Det er ikke godt at være ung og have meget Liv i sig, som kan lide! Jeg siger Dig, at det er

som med Tænderne; der er ikke Fred, før man har dem alle i Bordskuffen" ...

Nei alt dette var ikke noget for Far! — tænkte Ma.

— Stor-Ola stod med Brækstangen. Det var en Sten, som skulde lempes ind i Gjerdet. Men Telen var haard deroppe i Marken, endda Solen stegte saa hedt, at han maatte tørre Panden med Topluen, hver Gang, han hvilte.

Underofficererne var vendt tilbage paa Kontoret udover Formiddagen med Lønningerne i Lommen, den ene efter den anden; og, at det ikke var med Maade slet Føre og Grøp i Landeveien, det saas paa deres tilskvættede Hjulkærrer; de var som dyppet i Sølen.

Han gjorde sig netop færdig til at sætte Jernstangen under igjen, da han med ét holdt inde. Der var noget, som optog hans Opmærksomhed, — en Karjol med en Skydsgut gaaende ved Siden og en liden gul, helt under Bugen tilsølet Hest ...

Med Tougstumper til Tømmer og de surrede Karjolarme sled og arbeidede den Kjøretøiet op ad Giljebakkerne i Zigzag, i ét væk stansende for at drage Pusten ... Solen stak tilgavns dernede i Telen.

Skydsen nede fra Drevstad — han kjendte baade Hesten og Skrangledoningen ...

Det var hellerikke det, som skulde have beskjæftiget ham saa farligt; men der sad nogen i ... et Fruentimmer med Hat og Slør ...

Ikke skjønte han det ... det Lag med Ho'det ... Var det ikke ...

Han gjorde et Par langsomme, betænkte Skridt, tog saa med ét til Sprang, og over Gjerdet dernede gik det med et Kast, som kunde taget Bjelken i en velbygget Stue:

„Nei i Herrens Navn er det ikke sjelve Inger-Johanna!" kom det, idet han pludselig stod ved Hesten.

„Hvad vil Kaft—"

Ved Synet af hende kom der en pludselig Anelse om, at alt kanske dog ikke kunde være saa brav endda. —

„Og slig Skrangledoning da," tog han sig — „er det for Frøkena?"

„God Dag, Stor-Ola! Er Far hjemme, — og Mor? ...

Nei jeg har det ikke saa godt, ser Du nu; men det bli'r nok bedre."

Hun blev igjen taus.

Stor-Ola gik og leiede Hesten ved Tømmerne, da Inger-Johanna kjørte ind paa Gaarden.

Der stod hendes Far under Malerstigen og saa op.

Han skyggede pludselig for Øinene og var med ét henne ved Karjolen.

„Inger-Johanna!"

Hun omfavnede ham heftigt derude, og Kapteinen drog hende forfærdet befippet med sig ind i Gangen hen til Ma, som stod der stum:

„Hvad er det, hvad er det, Inger-Johanna!" udbrød hun.

„Gaa ind ... gaa ind lidt i Stuen. Du Jæger!" hun vidste, hvor lidt han taalte.

„Lad hende faa snakke med mig først, saa kommer vi ind til Dig, — det er vist ikke noget uopretteligt."

„Far, Ma? — Hvorfor skulde ikke Far forstaa mig?"

„Kom, kom, Barn!" skyndte Kapteinen paa; der var næsten ikke Stemme i ham ...

Og derinde i Stuen sad hun saa, med Far ved Siden i Sofaen og Mor paa Stolen, og fortalte dem, hvorledes hun havde kjæmpet og arbeidet for at faa

sig selv indbildt, at der laa en Livsgjerning for hende sammen med Rønnow.

Hun havde gjort sig op en hel Stabel Illusioner ...

Men saa blev de fra en Dag, — og hun vidste ogsaa hvilken, — som slukte Lys for hende allesammen! — kulsort og tomt, hvor hun saa frem, — ikke det, hun havde tænkt, ikke det, hun havde ment, ... som at kaste sig hen i et Øde ...

,,Og Tante holdt paa med, at jeg skulde vælge Mønster til Brudekjolen. ...

Jeg tror, jeg havde gaat ind i det blindt, med lukkede Øine alligevel, — for jeg tænkte paa Dig, Far, hvad Du vilde sige, og paa Mor ... og paa hele Verden dernede, hvad den vilde sige, om jeg saaledes uden Spor af Grund sendte mit Opslag ...

Og saa paa, at det jo igrunden var afgjort altsammen. Jeg havde kastet mig i Vandet og holdt jo bare paa at synke og synke ... jeg havde ikke Ret nu til andet end at drukne — Men saa" —

,,Naa!" et kort lynsvangert Kræmt; Kapteinen sad og saa ned i Gulvet med Hænderne paa Knæerne.

... ,,saa," tog Inger-Johanna i med lav Stemme, endnu mere bleg og voldsomt opfyldt af sit ... ,,Ja det behøver ikke at være nogen Hemmelighed for Dig, Far, og Dig, Mor, siden I ellers ikke vilde forstaa mig, — saa kom det næsten som et Lyn saa klart paa mig, at jeg alt i ét Aar, kanske to, havde havt hele mit Sind hos en anden" ...

,,Hvem?"

,,Grip!" hviskede hun.

Kapteinen havde siddet taalmodig og hørt til, — aldeles taalmodig, — lige til det sidste Ord.

Men nu fløi han op og stillede sig foran hende; han kneppede Hænderne sammen omvendt og strakte dem ud aldeles ude af sig:

,,Men Du Himmelens Rige!" brød det endelig

ud, „hvor er Du henne? — Hvad tænker Du paa? ... Du vil da vel aldrig et eneste Øieblik sammenligne saadan en — Grip! med en Mand som Rønnow? ... Jeg siger Dig, Inger-Johanna, — din Far er aldeles totalt ... Du ... Du kunde ligesaa godt reise op og slaa mig ihjel med engang." —

„Hør, Far!" kom det fra Inger-Johanna; hun var i samme Øieblik sprunget op og stod foran ham:

„Har ikke Thinka og de andre reddet sig selv ... mig træder ingen ned!"

Ma sad med presset, skarpt Ansigt.

... „Saadan ren Vanvittighed bort i Natten!" ... Kapteinen slog sig med Næven for Panden og dreiede fortvilet bortover Gulvet ... „Men nu skjønner jeg det," stansede han igjen og nikkede for sig selv ... „Du er blevet forvænnet, frygtelig forvænnet, — udskjæmt, fra Du var liden. ...

Og saa faar vi det igjen ... bare, fordi jeg holdt saa af Dig!"

„Hele Verden kunde sagt mig imod, Far, — jeg havde bare min bene Vei at gaa, — gjøre, som jeg har gjort, — skrive til Rønnow ... give fuld Forklaring og sige det til Tante.

Og," — hun lænede sig mod Sofaen og saa bittert ned, idet Erindringen kom paa hende, — „Tante har gjort, hvad hun kunde, kan jeg forsikkre jer! ... mente som Du, Far, at det var det rene Vanvid ... hun holdt saameget af mig, at hun ikke brød sig om, hvilken Elendighed det blev til for mig, bare Partiet kom istand! ... Saa forfængelig og ung, som jeg var, tænkte hun, det gjaldt blot at faa nedsat og forfulgt Grip, saa at han stod der uden Midler, stængt og raadløs for alle Udveie, — som en latterliggjort Mand, der maatte forlade sit ... blot sin Far op igjen!

Det var saa let gjort, alene som han stred for

sit, — og saa villigt, som hun vidste, det vilde optages." ...

Hun stod der saa selvberoende, dirrende fortabt i sin egen Tanke med de nedslagne Øine og dunkle Bryn. Hun var blevet mager og slankere ...

,,Og nu er jeg kommet hid hjem med mere Sorg, end jeg kan sige ud til eder eller forklare, — saa angst" ...

Der blev en Taushed, hvorunder der rørte sig underlige Følelser hos Kapteinen:

,,Siger ... Siger Du det ... at vi ikke holder af Dig ... vil gjøre Dig alt ondt ...

Naa ja, ... kanhænde, at jeg siden ikke finder det saa rigtig igjen, hvad Du har gjort ...

Jeg siger, kanhænde det! ... Men nu siger jeg Dig, at, maatte Du gjøre det, saa skal vi staa for det, akkurat som Du selv vil med den Sag. Du skjønner den ialfald ...

Aa jeg mener, Du endnu ikke har kommet til at sætte Dig, Barn! ... Lad hende endelig faa noget at leve af, Ma!"

Han fo'r med ét ud. Der maatte skaffes bort endel oppe paa hendes Værelse, saa hun ikke fik se, at der repareredes ...

XIII.

Kompagnichefsgaarden stod der frisk rødmalet Sommeren udover oppe i Aasbrynet og saa udover Bygden; den var blevet som en hel Pryd.

Men Stor-Ola vidste nu ikke, hvordan det var ... Siden den Malingen var Kaftein' ligesom ikke lig sig. Det var vel ikke den rette Velsignelse med den.

Der kom han ud den ene Gang efter den anden og glemte, hvad han gik efter, saa han maatte vende igjen. Ikke et ondt Ord i hans Mund længere. Var det ligt, — ikke drev han til nogen. ...

— Kapteinen var jo saa lidet tryg for Svimmelen iaar. Han gik med stadige Stansninger, og den, som altid maatte følge med ham paa hans forskjellige Ekskursioner udover Jorderne, staa, naar han stod, og gaa, naar han gik, var Inger-Johanna.

Det var som han likte at se sig stærk paa hendes ranke Skikkelse og derhos trængte til at forvisse sig om, at hun ikke gik og sørgede.

„Tror Du, hun vil ride eller kjøre, Du!" spurgte han Ma ude i Spisekammeret ... „Hun staar der og planter om og tager op nede i Haven; hun er nu ikke vant til det, ser Du, Ma! ... Jeg synes, hun gaar der saa alvorlig ... Men kan Du skjønne, hvad der skal bli' af hende? ... Huh!" han pustede ...

„Ja kan Du skjønne det?" ... Han tog med Øsen af Vallestampen ... „drikke brav Valle, det fortynder Blodet og forlænger Livet, siger Rist, — saa hun kan være Kapteinsdatter i det længste her paa Gilje! ... Jeg har tænkt paa det, Ma! jeg reiser ikke nedover til Fogdens Geburtsdag paa Torsdag. Thinka kommer snart opover, og ...

Aah, det er godt, naar én er tørst!"

Paa den samme nævnte Torsdag gik Kapteinen om mere end almindelig taus og ordknap. Ikke en Stavelse ved Middagsbordet fra han satte sig, til han reiste sig igjen og grættent, tungt stabbede op Trappen for at tage sig sin Middagslur, som den nu skulde være, siddende og blot et Øieblik.

Ikke vidste han, enten han havde lukket Øinene eller ei; — det samme kunde det være ogsaa!

Han drev ud af Kontordøren ...

„Tænker nok, de snakker nu mellem sig Scharfenberg og de andre ... Akkurat saa morsomt som

at løbe Spidsrod hele Bygden igjennem at reise dernedover." ...

Han stod hensunken foran det store Klædesskab ude paa Gangen, da Inger-Johanna kom didop.

„Vil Du se noget," sagde han —

„Skaftestøvlerne dine, fra Du var liden." ...

Hun likte ikke at gaa i Husholdningen, men udviklede en stor Driftighed i det udvendige. Foreløbig skulde nu Haven udvides, Sengene være maalte og opspadede og Gjerdet sat, til Thinka kom derop i Besøg.

Hun stod der med Straahatten nede i Haven fra tidlig om Morgenen. Der var saadan Fred i at faa arbeide i den friske Luft og slippe at sidde inde over Sømmen og tænke.

— Kapteinen gik og kviede sig for Eksercitien.

Ma havde flere Gange foreslaaet at hente Rist; men nu besluttede hun og Inger-Johanna i Samraad at gjøre Alvor af det.

Der fulgte altid saadan Beroligelse med ham, naar han kom:

Javist skulde han paa Moen! — lidt Springmarsch daglig i Række og Geled tog Fedtet saa prægtig væk og satte Blodet i Orden rundt, som det skulde gaa ... „Aldrig har Du endnu snakket om Svimmel, naar Du var paa Pladsen, Jæger! — Det er just den rette Kur, om der skal blive Tale om et Glas Punsch igjen paa denne Side af Jul."

Medens Gülcke var paa Thingreiserne, kom Thinka saa didop paa Besøg.

Der gik Søstrene igjen hjemme sammen og snakkede som i gamle Dage; men ingen af dem undredes længere over, hvad der kunde være i Verden udenfor dem ...

De vidste det saa vel begge to!

Han kjendte sig saa hyggelig, sagde Kapteinen, naar han saa Thinka sidde der med Strikketøiet

og Morskabsbogen enten ude paa Trappen eller i Stuen ...

,,Hun synes nu vel selv, hun har det godt, Du?" sagde han til Ma.

Han gjentog det saa ofte; det var, som han havde en vis hemmelig Uro paa det Punkt. Ved at se Syn for Sagen gjennem Inger-Johanna havde han paa et Vis faat Øinene op, ialfald anelsesvis, for Muligheden af, at et Kvindemenneske dog nok alligevel kunde blive ulykkelig ved et godt Gifte.

Hans stadige Beroligelse var jo saa igjen, at saadant nok kunde hænde et Undtagelseseksemplar af Menneskeheden som hans Inger-Johanna — med hendes fremragende Natur og Utaalsomhed for at leve under nogen andens Villie.

Men almindelige Pigebørn havde det nu ikke med at føle og tænke saa høit op i Applikaturen; — og Thinka var jo som skabt for at rette og føie sig efter nogen. ...

Spørgsmaalet laa dog alligevel som en Orm og vred sig i Maven paa ham ...

— — ,,Du Inger-Johanna!" sagde Thinka ude paa Trappen, ,,læg Mærke til Far, hvor han ser sammensunken ud nu, han gaar der nede ved Havegjerdet ... og i ét væk glemmer han Piben; den er ikke halvrøgt, før den slukner" ...

,,Saa Du synes, han er saa forandret," gjenoptog Inger-Johanna i Tanker Samtalen oppe paa Værelset om Aftenen ... ,,Stakkars Far! — det er saa rent umuligt for ham at komme over det. Jeg var jo bestemt til Paradehest ... Men tror Du, han nu vilde kræve det op igjen af nogen af os?"

,,Du er stærk, Inger-Johanna! og det er vist rigtigt. Men han er blevet saa snil," sukkede Thinka; — ,,og det er det, som tager saa paa mig" ...

Eftersom Tiden rykkede nærmere, gik han mere og mere og gruede for Eksercitien, saa Ma tilslut

begyndte at tro, at det kanske dog ikke var raadeligt for ham at reise, siden han selv havde saa lidet Mod og Lyst paa det. Han gik der alene om Dagene, saa han kunde blive rent folkesky.

Og det første oprigtige Lysglimt, hun paa lang Tid havde set i hans Ansigt, var, da hun foreslog ham alligevel at skrive til Korpslægen efter Sygeattest.

Den Sag gik jo glat nok, efterat den først var sat igang. Men der fo'r dog alligevel som en Angermand i ham, da Indvilgelsen af hans Permission saa virkelig laa der paa Pulten.

Han gik og ærgrede sig og tænkte paa dem allesammen dernede. Nu vilde Kaptein Vonderthan naturligvis skjæmme ud Folkene for ham paa Pladsen. Og baade den ene og den anden spekulerede vel alt paa, at han kanske vilde gaa af paa Vartpenge. Men han skulde da fornøie dem med at være til i det længste, om han saa skulde drikke Valle Aaret rundt! ...

— Den hans Sind saa beskjæftigende og foruroligende Tid, da Eksercitien stod paa, var endelig over, og han havde allerede ved Ma's Forestillinger saa smaat forsonet sig med en mulig Tur ned i Hovedsognet, da der i Posten indløb en kort Brevlap fra Jørgen, som satte dem alle i dump Bedøvelse.

Han aarkede ikke mere at sidde der som den daarligste i Klassen og havde nu taget Hyre paa et Fartøi, som ikvæld gik til England. Derfra haabede han at finde noget Raad til at komme over til Amerika, hvor han vilde prøve at blive Smed, Hjulmager eller andet. Han skulde ikke undlade at skrive hjem til sine kjære Forældre, hvordan hans Skjæbne blev.

„Du Ma!" sagde Kapteinen med dyb, dirrende Stemme, da han endelig havde hentet sig en Smule

af Bedøvelsen ... „Den Grip har kostet os! — Det er ikke andet end hans Lærdomme" ...

Det var allerede langt udover Høsten. Sneen var kommet og gaat et Par Gange og nu igjen føget bort af de glatte, klakede Veie.

Liderne og Fjeldene var hvide med endnu mangesteds røde og gule Farvetoner fra de frosne Blade i Løvskogene, og Sjøen dernede skinnede kold blaa, færdig til at fryse.

Det durede henover Landeveien paa Barfrosten, saa det gav Ekko i den stille Oktoberdag; en Kraake sad og en anden lettede sig fra Garstauren ved Lyden.

Det var Hjulene af en Karjol, og i den sad, med en lang Svøbesnert nedover bag Nakken, i Kappe og store Udenpaastøvler, Kapteinen paa Gilje.

Han havde været de halvanden Mile nede og havt Aarsopgjør med Bardon Kleven.

Lensmanden havde jo ikke villet slippe ham af Huset, uden at han maatte smage lidt Brændevin af Tomlingen med en Taar Øl til og lidt at leve af. Men han havde været forsigtig. Det var saa omtrent den eneste Tur, han havde været ude nu paa lang Tid, fradraget Besøget hos Fogden.

Gamlesvarten rendte den lange, flade Strækning i det tunge, takige Trav, som den var vant til; det vistes i Landeveien, at den var skarpskod med fuldt Grev. Den vidste, at nu skulde den først stanse, naar den kom den halve Mil opunder Brækken i de lange Giljebakker.

Det var vel, fordi den var nyskod og Søleknuderne saa høie og haardfrosne; men nu snublede den.

Det var første Gang, det var hændt. Den følte

det maaske selv, thi den fortsatte kun i haardere Trav, men sagtnede saa efterhaanden. Den kjendte Tømmen var løs og slappet; dens Bugter faldt længere og længere nedover Boven.

Svøbesnerten hang som før nedover Kapteinens Ryg, kun endnu skraaere.

Han havde begyndt at kjende det med saadanne Kuldegysninger, ligesom der med ét sad Frost i Kroppen ... Og nu var han blevet saa døsig — fik saadan Trang til en Lur ...

Han saa Tømmerne, Ørene og Hængemanen over Nakken paa Svarten nikkende op og ned foran sig og et Fyg forbi af Jorden under ...

Det var, som en Kraake fløi op og mørknede lige over Ansigtet paa ham; men han kunde ikke faa Armen op for at gribe ... saa fik det være ...

Og der stod Kornstaurene som krogede gamle Kjærringer ... de vilde hævne sig, — strittede mere og mere med Halmluggerne som Trold imod ham og vilde forbyde ham at faa Armene op for at naa Tømmerne og komme til Gilje ... De vrimlede ligesom mellem Himmel og Jord, dansende, svimlende, — lyste og sortnede. Saa var det som et Raab eller Brag nogetsteds fra. Der kom Inger-Joh ...

Svarten havde faat Tømmerne helt nedover Forbenene; om lidt maatte den komme til at træde i dem ...

Fra det lune Trav, hvori den tilslut var kommet, begyndte den at gaa ...

Saa vendte den Hovedet om, — og blev staaende midt i Veien.

Svøbesnerten hang ned som før. Kapteinen sad der urørlig med Hovedet noget bagover ...

De var endnu paa Fladen, og Svarten stod taalmodig og saa hen mod Giljebrækken, der laa et Stykke foran, indtil den atter vendte Hovedet om et Par Gange og saa indover Karjolen.

Nu begyndte den at skrabe i den frosne Jord

med det ene Forben, stærkere og stærkere ... saa Klumperne føg ...

Saa knæggede den! ...

En god Timestid efter i Skumringen var der dæmpet Snak ude paa Gaarden og Lyden af Karjolhjul, som bevægede sig langsomt.

Stor-Ola var hentet hen til Grinden af Manden nedenfor i Søgaarden; han havde truffet Karjolen med Kapteinen nede i Veien ...

„Hvad er det?" hørtes Ma's Stemme gjennem Mørkningen henne fra Bislaget ...

Udenfor Indgangen til Kirkegaarden stod otte Dage efter Gamlesvarten og Ungsvarten for tom Slæde.

En Salve før og en efter Jordpaakastelsen forkyndte Bygden, at her laa Kaptein Peter Wennechen Jæger.

XIV.

Opimod et Snes Aar var gaat, og Trafiken nede paa Landhandler- og Gjæstgiverstedet viste en hel anden Tidsmæssighed baade med Bygninger og Varer. Der var ogsaa begyndt at blive en Rute for reisende og Turister om Sommeren op igjennem Dalen.

Sneen føg, saa den laa høit oppe paa Trappen nu Søndag Eftermiddag ...

Men i det lille varme Værelse bag Butiken var der Lystighed! ... Han var kommet igjen han, den fornøielige Gripen; og nu sad han der med

Krambodsvenden, Lensmandskarlen og Eksekutionshesten ...

Bare lad ham faa lidt at drikke ...

... „Skaal, Du gamle Eksekutionshest!" lød Grips Stemme ... „naar jeg tænker paa alle dem, Du har flaad Huden af uden nogensinde at faa Part i Stegen, kan jeg faa en vis Sympathi for Dig ... vi er snydte Sjæle begge to!"

„Vel har jeg ikke tilegnet mig den Lærdom og de Kundskaber," — begyndte den tiltalte graahærdede noget irriteret, — „men forbeholder mig" ...

„Alt lovligt, ja. — Aa—aa ... ingen Sorg for det, Reierstad, — betænk, at Kundskaben er Uendelighedens Hav, og nogle Draaber mere eller mindre gjør hverken til eller fra. Kig lidt ud i Stjernenatten, og Du vil ane, at hele den Planet, min Ven, hvorpaa Du eksekverer i en ganske liden Sprække, kun er en Ært i hele Suppen! ... Suppen siger jeg, — alt er ét. — Ikke sandt Hr. ... Hr. Simensen?"

Han appellerede altid til Krambodsvenden, der med sine smaa Griseøine smilte meget overlegent og smigret.

... „Og i Anledning af den sidste Oplysning skulde man vel have lidt til at forstærke Olien i Lampen med, Hr." ...

Det var Eksekutionshesten, som havde spenderet først, — en Trepægleflaske med Akevit ...

Eksekutionshesten havde en vis gammel ærbødig Respekt for Gripen. Han vidste, at han havde hørt til i den høiere Sfære, og at han endnu, naar det skulde være, turde vise sig baade hos Fogden og gamle Rist, Steder, som han aldrig forlod uden Forbedringer i sin Ekvipering.

„Jeg skal betro Dig en Hemmelighed, Reierstad! Naar der er lidt til Hoved, saa maa én drikke ... ialfald var det sandt i min Tid. ... Det var en stor Ødelæggelse paa den Slags, ser Du,

paa Grund af lufttomt Rum! ... Mærkede Du ikke noget til det?"

,,Hi, hi, hi," vrinskede Simensen.

,,Ja, De forstaar, hvad jeg mener, Simensen? ... Et godt Glas Punschekstrakt i denne Kulde, — af Deres i Butiken, skulde gjøre godt nu, hvad? Jeg er ikke for Øieblikket ved Muffen; men, hvis De vil ha' den Godhed at skrive mig" —

Jo vist skjønnede Simensen Ulden ... ,,Lad gaa da." ...

,,Som man smør, saa kjører man, véd De nok, min kjære Simensen! ... og — naa der kommer Fluidumet ...

Vil De vide, hvorfor man drikker?"

,,Aa, det kan nu ikke være saa farligt at skjønne det."

,,Nei nei; — men maaske vil det dog kunne stilles i en høiere Belysning, hvad en Mand som De ikke vil undlade at paaskjønne. De véd, der ellers er stor Uvillie mod nye Belysningsvæsker. ... Ser De, hm!" — Han satte sig tilrette ... ,,Man lever i tynd Frak og Kulde, smaa Forholde ... undser sig i sin Sjæl ... føler sig at gaa under som Menneske Dag for Dag ... Disputeres der, tør man ikke hævde sig; placeres man ved et Bord, tør man ikke tale ... Og saa — bare to Drammer ... to Glas Finkel til Briller at se igjennem, — og ein, zwei, drei Marsch! Hele Verden er en anden, ... man blir sig selv, føler sig i den Sundhed og Vigør, som man en Gang var emnet til; éns Person blir selvfølende, stolt og djærv, Talen klinger paa Læberne, Idéerne lyser, Menneskene beundrer. De to Glas, — bare de to Glas, — jeg nægter forresten ikke de tre, fire, fem og seks, Skaal! — udgjør Differentsen — De véd, hvad Differentsen er, Simensen! — mellem hans sunde og hans syge Menneske, medens den Mand, som Verden slog ihje— Naa ja ...

... Men de to Glas fører ham altid videre ... videre ... ubønhørlig videre, ser De, — indtil han ender paa Mangelsgaarden ... Det var en svær Syllogisme, Di!"

„Ja det var nok det," plirede Simensen til Eksekutionshesten; — „den tog med halve Flasken!"

Gripen sad der og mumlede ...

Det stærke havde øiensynlig taget mere og mere paa ham; og han havde nok gaat ude i Kulden hele Dagen ... Støvlerne var vaade og daarlige ...

Men drak gjorde han; det var næsten ham alene, som havde klaret Punschekstrakten ...

„Naa naa, sid ikke saa melankolsk — ellers blir der ikke mere at faa," purrede Simensen.

„Nei nei; — nei nei ... Mere Syllogismer mener De ... noget, som ogsaa Reierstad skjønner" ...

Han rystede paa Hovedet i stille, dump Selvbetragtning ...

... „Traf et udmagret, blegt Barn, som gik og græd saa overgivet hjælpeløst hernede ... Der er meget, som skriger hjælpeløst, — véd Du Reierstad, — naar én først har faat Øre for den Musik, og har én ikke en Elv af Graad, — saa drikker, drikker man ... Hid med Buteljen!"

„Bedst at faa ham hen i Sengen over i Bondestuen nu," mente Simensen.

„Kanske Svinet er fuld" — murrede Grip ...

— Afsted var han Mandag Morgen igjen, før det lyste af Dag, uden at have nydt noget; han var folkesky saa tidligt, før han havde faat den første Dram at stive sig paa.

Gripen havde sin egen Taktik. Han var snart sagt kjendt over hele den søndre Del af Landet.

Som han havde Raptuser med at drikke og fare om, havde han havt tilsvarende Perioder, hvori

han levede aldeles nøgternt inde i Hovedstaden, studerede og gav Informationer. Han vakte atter og atter de mest grundede Forhaabninger hos sine faa gamle derværende Kammerater og Venner. En Mand med et saadant Informatortalent og en saa mærkelig Divinationsevne for Sprogrødder og Love — ikke blot i Græsk og Latin, men lige op til Sanskrit — turde endnu maaske naa frem til noget. Baseret paa hans totale Afholdenhed nu i tre, fire Maaneder og hans egen stærke Selvbeherskelse, talte de allerede om at virke for hans Ansættelse ved nogen høiere Skole, da det med ét aldeles uventet igjen forlød, at han var forsvunden fra Byen.

Saa dukkede han efter nogle Ugers Forløb op — aldeles udblottet, i et af Landdistrikterne, skjælvende og mager og medtaget af Drik, af Veiret, af at ligge i Udhuse og paa Hølofter, sjelden ude af Klæderne og i en ordentlig Seng ...

— — Ud paa Formiddagen viste han sig paa Gaarden hos Fogdens.

Gülcke var den eneste af Embedsmændene fra hin Tid, som endnu hang ved Embedet, efterat ogsaa Rist havde taget Afsked. Han gik der endnu pleiet af en omhyggelig Hustru, som stadig havde omgivet ham med et Velvære af Puder, synlige og usynlige.

Grip vidste, hvad han gjorde; han vilde træffe Fruen, medens Fogden var paa Kontoret.

Derinde i Dagligstuen sad hun i Lænestolen lunt bag de dobbelte Vinduer med Strikketøiet og „Den evige Jøde" foran sig, medens hendes ferme Søster Thea, en ugift Jomfru nu over de tredive, sørgede for Middagsmaden ude i Kjøkkenet.

Thinka førte jo selv Overopsynet med Huset nu efter Frøken Gülckes Død, og var sin gamle Mands Støtte og Krykke, utrættelig Døgnet rundt ...

Og disse fedtede, slidte Morskabsbøger med

Nummer bag paa fra Byen var den lille Gren, som var levnet hende til at føre sit eget Liv paa.

Som saa mangen af den Tids Kvinder, hvem Virkeligheden ikke levnede nogen anden Udvei end at tage en hvilkensomhelst Mand, der kunde forsørge hende, førte hun i disse sine Romaner -- midt i en knagende, knarrende Hverdagslighed, — et høist spændt Fantasiliv. Der anedes de Lidenskaber, som hun selv kunde havt, elskedes og hadedes der, oplevedes der at se to ædle Hjerter, — trods alt, — lykkelig forenede; — eller man trøstede billedskjønne Helte, der fortvilet stirrede i Bølgen. ...

Der — i Skyen, — fortsattes med Hjertets og Aandens uudslukkelige Tørst det Liv, hvorfor Virkeligheden ikke havde givet noget Fodefæste, og der flyttede den noget store, koselig rund og trivelig blevne Frueskikkelse, som engang var den smale, slanke Thinka, endnu sin uforglemmelige Aas over fra den ene Helteham i den anden, — fra Emilie Carlén til James, fra Walter Scott til Bulwer, fra Alexander Dumas til Eugène Sue!

Henne paa hendes huslige, driftige Søsters Plads laa Sømmen med et Solstreif over paa Stolen.

Det mørke, indlagte Sybord var Theas Arv efter Ma. Og Sølvfingerbøllet, det gamle ud og ind tyndslidte, øverst i Randen lidt sprukne og brustne Skal, benyttede og bevarede hun, fordi hendes Moder havde brugt det i al sin Tid. Det stod der efterladt som et Monument over Ma, — over alle de mødige Stik, hun havde gjort — og faat! — i sit hæderlige trællende, offerfulde — skal man kalde det Liv?

Det var mere for et Tryk end ved ordentlig at banke paa, at Døren til Dagligstuen gik op, og Grip varsomt traadte ind.

„Dem Grip? ... Nei nei, ikke ved Døren, sæt

Dem op der ved Vinduet! Saa skaffer min Søster Dem lidt at leve af ... Aa lidt Smørrebrød med salt Kjød kan De vel smage? ...

Nei, saa De er her opover, Grip!"

,,Søger Informationer, skal jeg sige Dem, Frue!" kom det undvigende ... ,,De har jo hørt fra Jørgen ovre i Amerika?" hastede han bort fra det kildne Emne.

,,Ja tænk, Jørgen er en velstaaende, rig Værkstedsforstander over i Savannah. Han har nu skrevet to Breve og vil have sin ældre Søster over; men Inger-Johanna søger nu ikke efter Lykken mere" ... tilføiede hun med en vis Betoning.

Der blev en Taushed ...

Grip satte Smørrebrødstallerkenen, som Pigen havde bragt, med stærkt rystende Haand hen paa Sybordet. Drammen ved Siden af havde han drukket ud. Der var kommet nogle Trækninger ved Læberne.

,,Glæder mig ... glæder mig overmaade," fik han frem med en Stemme, som han havde ondt for at beherske. ,,Ser De Frue! ... at Jørgen blev til noget, regner jeg for et af de faa sparsomme Straa, der er vokset op af mit usle Liv." ...

Der lød Dombjelder henne i Veien; en Slæde svingede ind paa Gaarden.

,,Sorenskriverens!" sagde Thinka.

Grib begreb, han kunde ikke netop ønskes nu, og reiste sig.

Thinka skyndte sig ud i Sideværelset og kom ind igjen med en Dalerseddel ...

,,Tag den Grip! — en liden Hjælp, til De faar Dem nogle Informationer."

Hans Haand nølede lidt, før han tog den.

,,Man ... muss ... muss" ...

Han greb Huen og fo'r ud.

Nede ved Grinden stansede han lidt og saa sig tilbage.

Vinduet slængtes op derinde ...

,,Lufter vel ud efter Gripen!" mumlede han bittert, idet han tog Retningen opefter Dalen. Med Skjærfet høit om Nakken, og Huen, som nede i Hovedsognet havde afløst den gamle, buklede Filthat, ned over Ørene, beskyttede han i den kolde Østenvind Hænderne i Lommerne paa den gamle, tynde Frak, der slog om hans magre Skikkelse.

Det var en ikke usædvanlig Rute, enten han paa sine vidtløftige Vandringer om Sommeren tog over Fjeldene eller, som nu, i den korte, mørke Midvinter mere maatte holde sig til Landeveien.

Bygden havde som en Dragning for ham; han lyttede og speidede overalt, hvor han kom, efter selv det ringeste af, hvad han kunde opsnappe om Inger-Johanna, medens han omhyggelig undveg hendes Nærhed.

,,Frøkenen paa Gilje", som hun kaldtes, bode i et lidet Hus deroppe, det hun havde kjøbt for det ene af de fire tusinde Speciedaler, som gamle Tante Alette havde testamenteret hende.

Der holdt hun Skole for Bygdens Børn og læste med Kapteinens, den ny opflyttede Doktors og Lensmandens.

Og hun havde nu mange Gutter at passe paa, som hun havde anbragt rundt omkring i Landet, idet hun gjennem Aarenes Løb havde arbeidet for at faa flere yngre Begavelser derfra sat i Vei og Gang nede i Byerne ...

Myndig var hun og Gjenstand for Folkesnak for sin usædvanlig selvstændige Færd; men op i Øinene mødte hun lutter Ærbødighed. Hun var endnu med sine firti Aar fin og slank med uformindsket, om end roligere, Ild i Øinene og et aldeles ravnsort Haar.

Hun ledte efter Evner i Børnene som Firkløver i Bakken, skulde hun have yttret; og naar Grip nede hos Thinka talte om, at Jørgens lykkelige

Undafkomst fra Forholdene var et af de faa grønne Straa i hans Liv, saa fortaug han den inderste Tanke, han bar paa, at hendes lille Skole var en Aflægger plantet af hans Idéer.

— I Skumringen den næste Eftermiddag sneg en Skikkelse sig hen til Gjerdet om Skolestuen ... Trangen til mulig at se et Glimt af hende drev ham nærmere og nærmere.

Nu stod han lige ved Vinduet.

En dunkel Skikkelse bevægede sig engang imellem foran det.

Derinde spillede et uvist Skjær fra Ovnsmundingen. Der var ikke tændt Lys endnu, og han hørte en Guttestemme sige op noget udenad, som han ikke just kunde; det lød som Vers ... Det var vel Børnene fra Kompagnichefsgaarden ...

Gangdøren var aaben, og lidt efter stod han derinde aandeløs lyttende ...

Han hørte hendes Stemme! ... hendes Stemme ...

„Sig det op, Du Ingeborg ... Gutter er saa dumme paa saadant noget."

Det var Vers til Norgeshistorien ... Ingeborgs Stemme lød klart: —

„Og det var Dronning Gyda,
den Blomst i Kong Haralds Vaar,
mon endnu saa stolt en Jomfru
hen under Liderne gaar?

Høiættet hun var og storraadig;
hun vilde ei dele paa,
de hørdske og holmrygske Piger
hun bød ifra Kongen gaa.

Hun vilde det hele Rige
til yderste Odde Land,
en Konge hel for en Dronning,
for Kvinden den hele Mand!"

Han stod som fastgro't til Gulvet, indtil han hørte Inger-Johanna sige:

„Saa skal jeg tænde Lys og give Lekser til næste Gang ..."

I samme Nu var han udenfor Vinduet.

Han saa hendes Hoved lige i Skjæret af den nytændte Lampe ... denne Renhed i Øienbrynenes Drag og Trækkene ... dette usigelig skjønne, alvorlige Ansigt, kun endnu mere karakterfuldt udpræget ... den gamle ranke Holdning med den høie, faste Hals ...

Det var Billedet, som havde staat indeni ham i alle disse Aar, — af hende, som skulde været hans, om han havde naa't, hvad han burde naa't i Livet ... om det havde budt ham, hvad det skulde ... og han selv havde været, som han skulde ...

Han stod der bedøvet som i en svimmel Rus ... og tog saa afsted med lange Skridt bortover, da han hørte Børnene kom ud i Gangdøren.

Fødderne bar ham uden at han kjendte det ...

Nu var han langt nede i Giljebakkerne, og Maaneskjæret begyndte at lyse opover Aasen. Han skyndte blot paa; hans Blod var i Oprør, han saa, — næsten talte til hende ...

Der kom en Slæde diltende bag ham med mattede Dombjelder af Frosten.

Det var gamle Rist, som sad og duppede i Peltsen, medtaget af, hvad han havde nydt paa Gilje.

„Skal De over Søen, Grip, saa staa bag paa!" hilsede han efter lidt Anskuen.

„Jeg skal sige Dem, kunde De lade være at drikke," begyndte han at formane ...

... Foran Lampen saadan ... gik det i Grips Tanker ... Der løftede hun Melkekupelen langsomt nedover Glasset, og der kom et Skjær over den fine Mund og Hage ... den mørke, tætsluttende Kjole ... og Panden, medens hun bøiede det

prægtige Hoved ... hun saa op — lige hen i Vinduet ...

... „Og naar man bare vil prøve at staa imod ... med det samme Raptusen kommer ... som er det samme som den lebendige Satanas" ...

Grip aarkede ikke at høre mere, og koldt var det at staa paa over Sjøen.

Han sprang af og lod gamle Rist fortsætte sine Taler i den Tanke, at han stod bag ham.

Det var en kold Sno derude paa Isen ...

Han saa en Stund sin egen Skygge med Hænderne i Frakkelommerne fare afsted, mens Maanen seilede mellem Skyerne ... Lampen lyste saa varmt paa hendes Ansigt ...

Tre Dage efter om Aftenen stod Inger-Johanna i Vinduet og saa ud. Brystet gik i svær Bevægelse ...

Grip var død af Lungebetændelse nede i Løvviggaardene.

Hun havde været dernede og pleiet ham til nu, hun var kommet hjem — talt med ham, hørt sig leve i hans voldsomme Fantasier og faat hans sidste bevidste Blik, før det sluktes ...

Maanen stod saa klar og kold paa Himmelen. Hele Landskabet med Fjeldene og alle de store, rene Former skinnede magisk hvidt i Frosten ... hvidt som mellem Høifjeldsfonnene ...

„Aandens Magt er stor!" sukkede hun i sorgfuld, endnu bævende Eftertanke ... „han gav mig noget at leve paa!" —

EN MALSTRØM

(1884)

I.

„Der var ingen Raad for det," sagde Brugsfuldmægtigen, Andreasen, ... „slettes ingen heller. Kommissæren var syg. De saa selv, begge Gardinerne var nede i Hjørneværelset ovenpaa, — om de havde Øine i Hodet!" Det sidste blev tillagt for simplere Folk.

Og saa var han ikke til at faa tale med ... ikke imorgen heller ... ikke i hele denne Uge; — ja, kanske paa Mandag ...

Andreasen var en skarp Fyr med en lidt skjæv, snipformet Næse og et Par gløgge, kvikke Øine; han forstod at drive Mygsværmen fra Gaarden hver paa den Maade, de skulde ha det.

Og imidlertid sad han paa Kontorværelset over i den røde Bygning og ekspederede Folkene, som kom for at faa Lønninger. Der stod en hel Flok foran Døren, for Mads Foss paa Fossegaard havde vidtløftige Kjørsler for Møllebruget paa denne Tid af Aaret, Korn og Mel til og fra Byen og Ladestedet og Vedleverancer didned over hele Bjølstadmarken.

Ekspeditionen gik for sig med en Røst, som var vant til at skulle høres nede ved Møllen i Fossesusen, og som nu under den stadige Gjentagelse søgte at gjøre sig indtrængende:

... „Nei han er syg, — og saa kan der ikke blive kontant, før han blir frisk igjen!

Naar, siger Du, min Mand? Aa, — om en tre,

fire Ugers Tid, naar Kommissæren faar sine Opgjør. Men her, ser Du, har Du det, som er lige godt som kontant, — Seddel paa Tilgodehavende ...

Hæ! — skjønner Du ikke det? Naar Du faar Mjøl og Gryn og Tobak og Salt og Brændevin i Sækken din for det nede hos Kjøbmanden lige friskt, som om Du havde Kongens Mynt, saa er det vel Penge da, ... at sige, om Du gaar til Kjøbmand Buaas, ikke til den andre Rakkeren der nede i Strandgaden.

Naa skjønner Du det, eller skjønner Du det ikke? Jeg har andre at ekspedere end Dig. Du begriber det nok, naar det bærer hjemover ... Kom saa Du, Olai ...

Bi, bi lidt!" — han keg ud. Der klang Dombjelder udenfor.

En Smalslæde kom svingende ind paa Gaarden.

,,Hør Du, Nils, spring ind og varsko Jomfru Holst. Det er Majoren paa Moberg."

Med et vanemæssigt Slag over Bagskjødet, som han netop kunde have siddet paa en Melsæk, fo'r han ud.

Der blir ikke noget Kortspil ikvæld, mumlede han, medens han med Næverne, én i hver Sidelomme paa den korte Jakke, skrævede over Sneen hen imod Slæden.

Der blev han staaende med et venligt-forbindtligt Ansigt, foroverbøiet, saa Ryggen blev lang og Uhrkjæden hang ned fra den grønstribede Hverkens Vest. Han trak paa Skuldrene, rystede med Betydning paa Hovedet og saa op mod Gardinerne:

,,Er desværre ikke at faa i Tale, Hr. Major! — har været syg nu i tre Dage."

,,Rigtig ubeleiligt," kræmtede det kort. Majorens Ansigt med de glanssorte, viksede Knebelsbarter blev endnu rødere, end det var af Naturen.

,,Var det noget, Hr. Major, som" ... lød det atter med et forbindtligt Buk.

,,Hm, hm! Ser De, Andreasen," han tog i Brystlommen, — ,,det var et Papir, som skulde fornyes. Tror De ikke, det lod sig gjøre" ...

Andreasen saa ned i Sneen og tyggede raadvild paa et Prøvekorn fra Kræmmerhuset i Sidelommen.

Nu kom Kirsten Holst ilsomt ud paa Trappen

,,Det var, Jomfru!" instruerede Majoren, — ,,om De kunde tage en dyppet Pen og saa gaa ind til Foss med dette Papir ... Blot hans Navn," pegte han — ,,der ... under" ...

Jomfru Holst rystede paa Hovedet.

,,Det er rent umuligt, Hr. Major!"

,,Blot hans Navn, forstaar De."

,,Han vil ha det ganske mørkt hos sig, taaler ikke at se Lyset."

,,Aa, det gjør han uden at se."

,,Taaler ikke engang Dombjelder udenfor," hviskede Andreasen. ,,Der er nedlagt Bud, at der ikke maa være den mindste Larm paa Gaarden."

,,Naa, saa!"

,,Det kommer altid saa voldsomt paa ham, Hr. Major!" forklarede Jomfru Holst noget unaturlig usikker i Foredraget, — ,,og dette har vist sin Grund i noget, han har spist hos Proprietær Rings i Søndags. Der var saameget fed Aal" ...

,,Hm, hm, — ja; og den maa sættes godt ned, Jomfru Holst!" kræmtede Majoren og plirede ubarmhjertigt op paa hende, da han saa, hun blev rød. Hun var en Blanding af noget vakkert i sort og lidt karikaturmæssigt, der just kom frem nu, hun nervøst trippende bevægede sig paa Trappen og skulde anstille sig rolig for at værge Huset mod Majorens Formodninger; — han hed ikke for ingenting Ekstraposten!

Nogen indenfor tog et pludseligt Vrid i Gangdøren; men den aabnedes blot ganske fint og sagte paa Klem.

,,Kirsten!" hviskede en kvindelig Stemme.

— ,,og saa har han forkjølet sig paa Hjemveien," vedblev hun — ,,han er saa uhyre uforsigtig ... og, siden Fruen døde, og Marianne blev gift ... og" ... skottede hun — ,,har han ingen til at passe paa sig, naar han saadan er ude. For Hilda er jo" —

,,Kirsten!" hviskede det igjen ud af Gangdøren.

— ,,saa rent for ung til at have nogen saadan Slags Myndighed" ...

Døren reves halvt op, og Skimtet af et Hoved og et Par tynde kvindelige Arme viste sig et Øieblik.

,,Kirsten Holst!" hven det saa ud i en Angst, der knap fik Lyd for sig.

,,Det er vist noget derinde, som De maa hjælpe med," sagde Andreasen roligt.

Overvundet af Situationen forsvandt hun uden at hilse.

,,Aa haa," hviskede Majoren ... ,,forstaar, forstaar, Andreasen ...

Naar i næste Uge tror De, det nytter at komme?" spurgte han diskret, medens han vigede Hesten rundt for at kjøre bort igjen ... ,,Véd De, om gamle Tolderen er hjemme? — Saa ... End over hos Futen?"

Han strammede Tømmerne, nikkede og lod dilte afgaarde.

Dilla! Det var, forsørge mig, Dilla!

Forsyne mig en hel Komedie! ... Kirsten Holst vippende som en Skjære paa Trappen for at dække Indgangen, Andreasen bukkende i Sneskavlen ... Gardinerne tæt for der ovenpaa, og Mads Foss bagom i fuld Travlhed med at fange Fluer ...

Det var noget for Futen! Men først indom Veiinspektøren

Han smurte paa Hesten, blinkede og smilte, — naturligvis sub rosa! ...

Det Ord Delirium førte for hans Sjæl med sig noget afgjort komisk; dets blotte Nævnelse var uadskillelig forbundet med en hel Hær af vittige, humoristiske Forestillinger, der blot behøvede at anslaas for at flyve op som en Fuglehær, naar der bankes i Baaden. Det havde ogsaa sine Kjælenavne; — det, at én gik i „Dilla", lunt fortalt, kunde virke som den rene Sprængbombe. ...

— — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — —

Stakkars Kirsten Holst, alene, som hun stod for Bestyret, skulde ikke kunne sætte stor Dæmning for Strømmen af alle dem, der nu efter Husfruens Død mere og mere vilde prøve Fossegaards bekjendte Gjæstfrihed. Hun vidste, at det ikke nyttede at tælle sine Fiender — bare tage imod.

Kortspillet kunde gaa for Høitryk hele Natten udover, medens Konjaken i Bollen forstærkedes, og Pointerne sattes op til Tolvskillings og Marker.

Hun var overhovedet altid forberedt paa Overraskelser, aldrig tryg — havde længst gjennem alle de otte, ni Aar, hun havde været der, faat i Blodet, at det usandsynligste her paa Fossegaard bare var det sandsynligste.

Og, hvad Mads Foss ikke netop vilde have sat Pris paa at se nede i Stuen, det fik hun med Tjenestefolkene under Angst og Bæven sno sig imellem, naar Gjæsterne fandtes mere eller mindre ude af Stand til at hjælpe sig selv og maatte besørges til Hvile oppe paa Gjæsteværelserne.

Datter af en Ungdomsven af Mads Foss, der var død som Toldbetjent nede i Ladestedet, blev hun seksten, sytten Aar gammel taget didop for at lære Husholdning og var efterhaanden groet fast til Familien. Hun vilde vist blevet forbauset, om

nogen havde betvilet, at hun hørte med til det mur- og nagelfaste i Huset.

— — Andreasen stod en Stund betænkt med Næverne strammede i Sidelommen paa sin melede Frak og saa efter Majorens Slæde, som forsvandt nedover Alléen.

Han finder nok frem til en Kortleg ikvæld den Karen! mumlede han. Han saa op mod Hovedbygningen, steg saa op af Trappen og ind Yderdøren.

Derinde i den store, tomme Gang blev han staaende ved Trappegelænderet og lytte.

Fra Kjøkkenet hørtes endel undertrykt Pigesnak af de mange Tjenestefolk, der hang ved Husholdningen fra den Tid, Fruen levede og alle Børnene var hjemme. To, tre Gaardsgutter og fire, fem Piger til alle de Gjæsteværelser, Bruget og hele det store udvendige Stel var ikke formeget her, hvor Huset saa ofte var fuldt af besøgende.

I den umalede brede Trappe, der førte op til anden Etage, stod et efterladt Vaskevandsfad med en blodig Svamp i. Fra Soveværelset ovenpaa hørtes en høi Kalden, efterfulgt af en uhyggelig Lyd som et Kreaturs Buren eller Brøl, afdæmpet gjennem Salsdøren.

Man gik paa Taa og ivrede halv hviskende der oppe paa Gangen ... De frygtede nok et Anfald igjen.

Nu lød Madam Torbjørnsens Stemme ud af Døren kort og haardt. Hun maatte have Vaskevandsfadet med friskt Vand ind,

... og mere Edike. Spring ned Du, Hilda, og hent af Platmenagen!

Det var Landdistriktets gamle, grundfæstede Jordemor med sine egne Doktormeninger og sin egen myndige Doktorpraksis. Hun havde taget imod de fleste af Børnene der i Huset og var den altbetrode for disse Tilfælde af privat Beskaffenhed,

der ikke gjorde nogen Tilkaldelse af Husets officielle Læge ønskelig.

Ned af Trappen og op igjen med Edikflasken smøg sig hastig en bleg ung Pige; Forskrækkelsens Panik laa over hele den vege Skikkelse.

,,Bedst Du gaar over paa dit eget Kammer, Du Hilda!" lød Madamens Stemme.

,,De maa holde Barnet afveien, Jomfru Holst! Det er ikke noget for hende dette, slig som han nu bærer sig og skriger derinde. For nu har ,,den Hin" Overtaget ... Det løsner og kryber og glor med Djævelskab fra alle Krogene, saa Haaret kan reise sig!" ...

Der hørtes en pludselig Larm som et større Møbel væltedes indenfor.

,,De faar lade Stor-Anne holde sig i Nærheden for, ret som det er, springer han op og blir ustyrlig," sagde Madamen i Farten, idet hun skyndte sig ind.

Andreasen stod med den ene Haand paa Gelænderet.

Alt var igjen blevet stille, ganske stille gjennem hele Huset.

Døren til Dagligstuen og indenfor Værelserne stod aaben efter Hilda, og hans Blik fulgte tanketomt langs Gulvsprækkerne forbi en Rad af Stoleben og Skjænken og de rare Glasse og Sølvtøiet hen mod det gamle engelske Slaguhr med den maanestore Perpendikelskive af Messing, som gik med et hørbart Tik-tak bag Glasruden i Klokkeskabet. Han skimtede gjennem Storstuen helt ind til de to gamle Portræter i Fruens Kabinet, hvor nu Kortbordet pleiede at arrangeres for de mest udvalgte.

Formiddagslyset faldt didind. Kattepus gik der alene og strakte og gispede og kjedede sig som elektrisk Medføler af Husets trykkede Humør og saa af og til op til Kanarifuglen i Buret; — der

var ikke saa meget som en Flue at fange i Vinduet endnu! ...

Den uhyggelige burende Lyd lød af og til.

Kirsten Holst stod deroppe udenfor Salsdøren.

Hun tog i Klinken og slap den igjen, vred sagte knirkende i den, som hun gruede. Der lød en underlig hæs Latter, da hun endelig gik ind.

„Skulde ha et Par ordentlige Karer til at holde sig Suggen! ... de driver et stakkars Fruentimmer fra Vettet!" udbrød Andreasen og lukkede iltert Døren til Dagligstuen; — Kanarifuglen var begyndt at synge som den var gal derinde i Ensomheden.

II.

Hvorfor gamle Bastian Borg hængte sig?

Man kunde vel først og fremst spørge, hvorfor han giftede sig —

Svaret havde nu i de sidste tre Aar gaat rundt om i Distriktet under allehaande Variationer, og det lød paa, at Mads Foss ikke havde set andet Raad til at faa klaret sin Halvpart til ham i den feilslagne Rugspekulation med Barkskibet Kronos, end at lade ham faa sin Datter Marianne.

Han brugte, blev det velvillig udlagt, at likvidere sine Beter med sine smukke Døttre; de sad nu, den ene her og den anden der, underlig gifte.

En vis stormodig Flothed og Rundhaandethed var Familietrækket hos dem alle. Der kom en stadig Selskabsturen tilhuse med Konerne, — og, hed det, Panteobligationer den ene efter den anden i Eiendommene, man kunde regne én for hver Barnedaab.

— At Bastian Borg havde hængt sig var desværre utvilsomt nok!

Det var hellerikke det Spørgsmaal, man brød sig saameget med som, hvorfor han havde gjort det?

Dette stod saa rent, totalt uklart, — stred mindst mod to Aftaler, han havde gjort samme Formiddag om næste Dag at indfinde sig nede paa Beddingen i Ladestedet for at modtage Afregning for Mastetræer og derefter at møde op hos Veiinspektøren.

Han var underlig nok, det var vist, den gamle, oplagte Skipperen, som han gik der mellem sine surøiede, gulbrune Husbygninger nede i Borgsviken, skutrygget, faamælt og mistænksom med de buskede Bryn, de smaa runde Øine, den krumme Næse og Arret i Ansigtet efter Minérskuddet, — Hubroen kaldte de ham.

Og det vakte jo en aldeles hovedstyrtende Forbauselse, da det spurgtes, at Marianne Foss, den vakkre, kvikke Marianne Foss! skulde „gaa i Hubroen", giftes med Bastian Borg. Han lignede en Hauk, som havde hængt for gammel paa Spigeren.

Men over til Borgsviken fik han hende, hvordan det nu gik til.

Og op fra Ladestedet kom gamle Bastian hvergang behængt med Presenter, Kjoletøier og Hatteslør og Syskrin og fine Støvler, — for den Mand er en Daare, sagde han, som ikke forstaar en ung Kones naturlige Begjær.

— Som rimeligt blev der anderledes Indryk og Besøg end før paa Borg, det var jo ogsaa noget, som Bastian indsaa ...

Men mere og mere underlig af sig blev han.

Han gik stilfærdig omkring for sig selv. Folkene kunde se ham staa og lytte i Skumringen paa de urimeligste Steder, saa her og saa der. De

mente, han maatte have Uro af den gamle Skibsnissen sin, — et og andet uopgjort dem imellem, — at det var den Karen, han var synen for ...

Nu ivaar havde den unge Ferdinand Wiese, som altid pleiede at være paa Julebesøg hos Fogdens, Søn af Skibsbyggeren oppe i Fjorden, bedt om at faa logere sig ind der de Par Uger, han skulde annamme Skibsknæer og Egemateriale til Kranen i Skogene deromkring.

Det var en Eftermiddag i Skumringen, at Bastian nok syntes, der blev noget ensomt nedenunder. Han steg op ad Trappen til Gulsalen, hvor han vidste, Marianne lagde ind Dækketøi i Klædesskabet. Der blev han staaende i Dørgløtten.

Men, hvad han der havde set, var ikke godt for nogen at sige, for Stuepigen, som havde været ovenpaa og hængt væk Klædessnorer, saa, at han var ganske hvid i Ansigtet, da han vendte sig om og gik op ad Loftstrappen. Hun hørte, det knagede langsomt og tungt i Fjælene efter ham, og saa blev det saa stille, at hun hørte Dryppet udenfor af Tagrenden.

Da hun siden kom op paa Loftet med Klædeskurvene og Praasen i Haanden, trode hun først, han igjen stod der og lurede og grundede. Men saa fik hun se, hvordan det havde sig, — og da var det, de hørte Skriget nedover alle Trapperne.

Ja saa forklarede Stina den samme Aften.

Dagen efter vidste hun imidlertid nøiagtig at berette om, hvorledes hun havde fundet ham med Ryggen mod Bjelken død af Slag ...

— Og idag havde der været Gravøl paa Borg, et ordentligt Gravøl. Det vil sige sletikke noget overdaadigt flot, hvor det bugnede af Retter og flommede med Vin, saadan, som man forøvrigt ellers kunde ventet det i Fossegaardsfamilien. Men tvertimod hellere et ordentligt i Betydningen pent og passende, næsten henimod nøgternt.

Det var en stille, lavmælt, høitidelig Begravelse med én for én Skaaler udbragte af Mads Foss for Autoriteterne: Præsten, Fogden og Sorenskriveren.

At gamle Foss saa noget medtaget bleg ud efter Sygdommen, gjorde ham kun vakker og værdig; han rørte næsten ikke ved det stærke mere end, saavidt Skaalerne krævede.

Sønnen, Grossereren nede fra Kystbyen, takkede paa sin Søsters Vegne i velvalgte Udtryk de mange udenbygds, som havde vist Huset den Ære.

Noget, som havde tynget Luften, var ved fælles Venners Konduite lykkelig ryddet afveien. Bastian Borg skulde begraves i indviet Jord! Der var endog demonstrationsvis bestilt fra Hovedstaden et Jerngitter med forgyldte Knopper.

Det var en officiel Hemmelighed, som man her stod om, tause og velforseglede. Og hver, som vilde regne sig i nogen Sammenhæng med „the upper" i Egnen, følte Æren af at være med i dette Fossegaardsfamiliens Privatissimum, og at han havde at bidrage sit til at kræmte og støtte det.

Alle naturligvis — undtagen gamle Tolderen paa Furusæt, som altid gik der med Luggen strittende op ad Nakken og gren imod Strømmen. Han paastod uden Sky, at det var Selvmord, og at Stina Stuepige — og flere end hun! — var underkjøbt. Der nyttede intet Gitter om det, for alle saa gjennem Sprinklerne ...

Men hvem brød sig om en slig ansvarsløs Kjæft!

Enken var vakker i sin sorte uldne Dragt, det lod sig ikke nægte, de Glimt af hende, de selskabelig udvalgte fik, — saadan hyggelig, lun ung Kone med den ranke Vækst og de graa talende Øine under tykke, sorte Bryn. Det ellers saa livlige og letbevægelige Ansigt var idag saa stilfærdig nedslagent. Det var en Kone med Takt, Marianne

Borg; — og skulde nogen fra Fossegaard mangle det? ...

Ja, hvem skulde hun nu have, — Marianne Borg? Eller rettere, hvem vilde hun tage?

Det var det stille, dybt i Forundringen og Formodningen tilbagetrængte Spørgsmaal, som svævede om i den bedrøvede Luft over Kisten og Granbaret nede paa Borg, og alt der var begyndt at hviskes og blinkes mellem to og to af de røde Ansigter henne ved Kransekagen og Portvins- og Madeiraglassene.

Og bagefter, man gik vinøre omkring i Værelserne, havde man alt et helt Sæt af Kombinationer istand, — mærkelig nok, uagtet hendes kun fire og tyve Aar, allesammen med temmelig middelaldrende, endog tilaarskomne Mænd, naturligvis af Egnens første.

Hvorfor det heller skulde være med Enkemænd og ældre end med Sønnerne, kom der ingen rede for; det lod kun til at fremgaa af et Slags Fællesinstinkt. Hun var saa forstandig og koselig at tale med. Saadan leende halv dulgt, snurrede hun, naar hun vilde, baade Hode og Hjerte rundt paa en gammel Kavaler; og det var sandelig ikke for den gamle envise Ulk af en Skippers Skyld, at baade den ene og den anden af Omegnens graahaarede og skaldede Koryfæer saa flittig havde taget op paa Borg.

Vaarluften og Søndenveiret havde taget alvorlig paa Føret. Det laa godtsom blot med en Strime af Sne og Is i den ene Side af Veien, saa Slædemeien gik bar i Sandet og det gnurede og ulede lange Stykker.

I Bredslæden med den store brune for, de med sort omvundne Dombjelder og Bjørneskindsfelden

kjørte Mads Foss paa Fossegaard. Ved Siden af ham sad hans Datter Marianne med et tæt sort Slør for Ansigtet. Hun havde uvægerlig staat paa at komme hjem fra Borg straks.

Hesten havde trukket med uformindsket Fart over halvanden Mil, og mange Ord var der ikke vekslet mellem dem underveis. Hun forstod, at han var tilfreds med at faa hende hjem igjen, det passede jo ogsaa saa for ham i alle Maader i det store Hus.

Hun skimtede fra Siden i sin Fars Ansigt. Haaret og hans korte Kindskjæg var sølvhvidt nu; det saa saa godmodigt og jovialt ud.

Hun havde altid syntes, det var saa strængt, da hun var Barn, havt saadan Angst for det ... Den var gaat bort mere og mere, efterhaanden, som hun lærte sig til at omgaa og besnakke den ... Endel af Kulisserne faldt, dengang han bad og tryglede og saa tilslut tvang hende over til Borg ...

Hun gøs over den mørke, bittre Ubøielighed, som kunde komme op i ham; den havde sat sit Mærke i alle Børnene.

Hans Ansigt kom just for hendes Erindring, tydeligt som i en Vision, — kraftigt, sorthaaret, rødt ophidset, — hun var liden da ... dengang Mor saa med ét havde sendt Anne Barnepige paa Porten. Han gik endnu med Reisehuen paa, som han var kommet lige fra Hovedstadsmarkedet, og ravede og tordnede og slog Huen i Thestellet. Mor fik Krampe inde i Stuen, og vi blev skydset ovenpaa; — og stakkars Bror Henrik rasede og spændte med Hælene i Sovekammerdøren ...

— — — — — — — — — — — — — —

— Saa sad hun bag Sløret de to Mile som i Drømme ved alt det, som saa pludselig var overgaat hende.

Og hun kjørte fort i Tankerne, fortere og for-

tere, — undaf noget, som bestandig jog efter og vilde melde sig, og som ogsaa et Øieblik indhentede hende ...

Tankerne kjørte fra det igjen. Det var noget helt nyt, hun nu skulde ind i — fra Gaarden og Stellet og — Ægteskabet der ...

Det var, som hun pludselig var sluppet ud af en Gravkjælder; hun havde virkelig et Øieblik tænkt, at hun skulde være med ham did ogsaa!

Og nu var hun kommet slig fra det. ...

Hun hadede at tænke paa alt der, — Kjørene, Hestene, Værelserne, Folkene. Faderen og Skifteretten fik styre med Gaarden og det økonomiske.

Hun skulde igjen gaa som Datter hjemme, notabene nu som en Datter, der eiede noget selv ...

Den samme Sneskavl, som man maatte vare sig for, laa endnu altid i Svingen op til Fossegaardsgrinden derhjemme med Kanten af Sneplogen kjørt langt ind i sig, kun lidt høiere eller lavere, eftersom Vinteren var. Den voldtes af de to attentoms Stokke, som stak Enderne ud tvertover hverandre ved Grøften som en Gaardshilsen og stiltiende Reklame om Fossegaardsskogen, hvad enten de nu vidnede sandt eller løi ... Sandhed havde det nu vel været engang, — hun havde aldrig tænkt over det før, — kanske i den Tid, da de tog ud de to gamle sprukne, vældige Portstolper med Kuglerne paa, som stod paa hver sin Side af Grinden. Men en Mærkeøkse vilde gaat af Skaftet af Forbløffelse, om den traf paa den Slags Dimensioner nu ...

Her var maaget ny, ren, lys Sne udover Veien, saa Slæden fik en pludselig Lettelsens Fart, idet den slugtes af Portgabet og forsvandt indover Lindealléen op mod Trappen paa Fossegaard.

Bygningens vældige Teglstensskraaning med alle Kvistkarnapperne i syntes en hel Etage forvandlet til bare Tag over en Mængde smaarudede Vindusfag i to Rader henefter Længden.

Med den underlige lille By af store og smaa Udhuse, som stod sammen, — gamle og nye, — den lange røde Laave og Staburet med den egne svære Madklokke gjorde Stedet trods sin Gammeldagshed et herremæssigt Indtryk. Det laa tronende mellem vidtstrakte Gjerdesgaarde, der i Vaartøen rablede sine sorte Streger henover de hvide Marker. Her var Husrum nok baade for Gjæster og Kjøretøier.

Oppe paa Fjeldknarten stod det gamle Udsigtstaarn, hvorfra man kunde se ud til Fjorden og i de øverste Ræer paa Skibene mellem Holmene nede ved Kystbyen.

Nedenfra tordnede Fossen og Møllebruget, og længere henne stak det forfaldne Teglværk sit graamosede Tag op af Bakken ...

Hjemmet laa foran hende, som det kunde været rigtig længe, — Aar, — siden hun havde været der ...

Erindringer gjennem alle Værelser; — kunde de fortælle, Døre og Vægge! ...

Det var begge de vakkre Værelser indenfor Sørsalen, Marianne fik, de, som vendte ud mod den vidtløftige, parklignende Frugthave med Lysthusene og alle Ribs- og Stikkelsbærgangene, Bjerkelunden og de forgrode Græsbænke og Anlæg.

Nedenfor laa en fed, sumpig Strækning med et hist og her opdukkende Krat, hvor Morgen- og Aftentaagen altid lagde sig — om Sommeren let dunstagtig, om Høsten som en tæt hvid Stribe langs Marken.

Det var en med Grønske næsten helt overvokset Dam. Det skimlede grønne Havegjerde gik tvertover det nederste af den, hvor alle de fede Vandplanter stod og trykkede sig sammen. Af og til kunde en stille Lurer overkomme at høre et dæmpet Plask, — en gulbuget Karuds, som snappede en Flue eller et Froskeembryo i nogen Skikkelse ...

Ellers laa Dammen lang, smal og taus, næsten igjengroet og gjemte sin Tilværelse under Græstørven, der varmede den om Vinteren, medens Taagen lagde sig som Uld over den om Høsten, — til Isen kom, da Karudserne stod med Hovederne sammen i Dyndet midt nede paa Dybet, hvor det aldrig naade til at bundfryse, eller tyde til mørke, hemmelighedsfulde Lunheder langt indunder Myrvolden.

Fossegaard var i sin Tid berømt for sine store, fede Karudser. Der gik det Sagn, at de skrev sig fra en dansk Foged og Justitsraad, som engang i forrige Aarhundrede eiede Fossegaard med til- og underliggende Eiendomme hele Elvedraget opover.

Faktum var imidlertid, at de nu var blevet saa besværlige at faa fat paa.

Forklaringen laa kanske i, at Karudser, som har staat to hundrede Vintre, Hoved mod Hoved og Øie mod Øie, sammen og grundet paa de Ting, som er ovenover dem, ogsaa kan blive kloge og erfarne.

Om deres Hjerner efter en darwinistisk Begrebsdannelse kunde have udviklet sin stumme Undren til et Slags, om end kun dunkelt bevidste, Idéer eller en anelsesfuld Spekulation om, hvad der kunde vente dem, naar det mystiske i Skikkelse af en Haav med Sækkenet dukkede ned og hævede enkelte sprællende op i den høiere Sfære, — skal lades staa hen. Men sikkert og vist var det, at deres gløgge Øine holdt Udkig med Buskekrattet og Havegjerdet, og at den mindste mistænkelige Skygge, som bevægede sig der, var Signalet til en almindelig sky Forstikken langt indunder Græstørven; — man kunde komme med eller uden Haav eller slæbe den efter sig saa listig man vilde.

Den tilsegne Karudsdam laa der som et dunkelt Øie paa, hvad der bevægede sig Slægt efter Slægt ...

Den havde været uroet af smaa Gutter og Piger, som kastede Vedkubber i den — plask til Forskrækkelse! — og rodede og gravede ned i den med Grene og seilede med Barkskibe; — den blev altid fri for dem, naar Madklokken ringede.

Det gamle, grønbrillede Øie havde skimtet unge Piger i hvide Kjoler, som bevægede sig i det fri under Bryllupper og Fester i Sommertiden og dansede ovenfor paa Plænen, set Træerne om Kvældene illuminerede med Begfakler og derunder allehaande ravende og lallende Skikkelser ... havde vel og i Tidens Løb set et og andet blegt, forstyrret Ansigt staa og stirre ned — saa en Mands, saa en Kvindes, — som det vilde finde ud, hvor dyb den var der under Grønsken. Mads Foss's Bedstefar, Kommerceraaden og Skibsrhederen John Foss, da han maatte opgive sit Bo, gik der længe en Eftermiddag med Armene overkors og grundede paa de Karudser. ...

Det var d a, alle Eiendommene ned mod Sjøsiden kom over i fremmed Haand. Men ogsaa da, Møllebruget blev bygget, som durede og rystede saa Dag og Nat der nedefra og tjente Penge til Fossegaard som det eneste Aargangsfald videnom, — helt til Processen kom paa om Damretten, som tabtes. Da blev det stilt, og Duren stansede lange Tider paa Aaret ...

At Haaven nutildags sjeldnere gjorde sine herjende Greb ned i Dammen end i tidligere Dage, turde ogsaa have sin Forklaring i, at Mads Foss selv aldrig vilde spise Karudser. Grunden, — at en Husjomfru i hans Fars, Krigskommissærens, Tid var forsvundet og fundet igjen der ud paa Vaaren, — fandt han ikke forgodt at rykke ud med.

De gamle Karudser kunde have adskillige Ting fra gammel Tid af at grunde og ruge over der i Slammet ...

Men lad os ikke rive op Tørven!

De værste Hjemsøgelser, der fra Alders Tid var overgaat de gamle brave Karudser, var dog alle de farlige, hvasse Flaskeskaar og skarpe, kantede Buteljestumper, som Aar efter Aar nu i Sommerferierne blev kastet ned i den.

Medens de voksne gastererede i Hovedbygningen, holdt Husets to Sønner deres eget Leven i det nederste Lysthus, det af Træ med Muren under. Brødrene havde Kammerater fra Skolen med sig hjem i Besøg, stjal Vinflasker i Kjælderen og begrov dem — efter klink, klink mod Muren, — omhyggelig i Karudsdammen, hvor de endnu laa med Spidser op af Dyndet og flængede og rev og skar.

Formanden for dem var den samme lange, lyshaarede Plageaand af en Gut, — Johnny, Lorden til Fossegaard, som han kaldtes, — Husets ældste Søn, — der saa hændig havde gjort Opdagelsen at bringe tomme Flasker ud af Verden. Og den næstældste, Henrik, han med den mørke Lug, som forstod at jage Haaven saa langt indunder Tørven, fulgte trolig Eksemplet.

Det var nu til Sommeren otte Aar, siden de havde faat den sidste Portion over sig, — tildels knusende smaat, saa en Karuds kunde faa Glasfliser i Øinene. Der var hylt og skreget og sunget i Kor den hele Kvæld i Lysthuset, og saa var de, seks Stykker i Rad, draget ravende og skraalende afsted ...

Noget henimod saa langt vidste Karudserne.

Men Mads Foss fik i Dagene efter Besked paa det mere!

Hans næstældste syttenaarige, der snart skulde blive Student, havde om Natten brudt ind i et Vinlager nede i Ladestedet og langet ud Flasker til sine Kammerater, — to Styrmænd og nogle Sjøfolk fra et fremmed Skib, han var kommet sammen

med. Og, da der blev Tale om at arresteres, havde de brugt Vold imod Vægteren og dukket Politibetjenten flere Gange udenfor Bryggen.

Det var først et Par Maaneder efter, de fik et Brev fra ham fra Håvre. Han agtede at se sig om i Verden, — vilde ikke være Familienavnet til Skam derhjemme ...

Det var et Slag lige i Mads Foss's stolte Hjerte!

Han vilde siden aldrig høre ham nævne, — havde ikke mere end én Søn, — John — den ældste!

III.

Hjemme maatte Marianne bare faa alt, som hun ønskede det, og én af Hestene skulde staa til hendes Raadighed, havde Mads Foss befalt.

Hun var kommet paa Solsiden af ham, og han hyggede sig synlig ved igjen at have nogen, som der var Forslag ved, til at staa for Værtskabet inde i Stuen. For lidt, lidt Ballast af Fruentimmer maa der være i et Hus, skal det ikke slingre for langt ud af Sporet! mente han. Det kjendtes nu ikke længere saa tomt og ødt at sætte sig med Piben inde i Sofaen.

Og visse andre Betragtninger kom til. Siden Sygdommen i Vinter havde han sin Ængstelse for at gaa der alene og se paa Hjørneskjænken med den lille gammeldags forgyldte Flaskeopsats indenfor ...

Marianne og Hilda tog, ret som det var, Trille eller Gig og reiste ud i Smaabesøg, saa her og saa der, — til Majorens, til Svoger Biermanns paa Nedre-Bruget, over til Elven til Fogdens eller vel

ogsaa den længere Tur nedover til Byen, hvor de da gjerne blev over hos deres Bror, Grossereren og Skibsrhederen, til næste Dag.

Dernede i Byen var der som oftest noget selskabeligt paafærde og hos Bror ,,Johnny" altid nogen. Flot og muntert gik der til. Han havde saa mange Forretningsvenner og Forbindelser at varetage og gjøre Honnør for, naar de kom strygende forbi med Dampskibene fra Hovedstaden eller Udlandet.

En og anden Gang tog de saa en Veninde med sig hjem i Besøg.

Forresten gik jo Spillepartierne og Korttoddyerne sin vante Gang mellem Familierne i Egnen, og, — var ikke Møllebruget paa Fossegaard rigtig Aargangs, men stoppede de Par Maaneder i Sommertiden, — saa var ialfald, som Tolderen sagde, ,,Kortbruget" der aarvist! Spillebordene skulde jo flyttes i en Slags Omgang helt oppe fra Lensmanden og Eksam. jur. Robarth ned til Henschen. Men ,,Hovedbruget" stod dog, især siden Mads Foss var mindre rørlig og villig til at sætte sig i Karjolen, og Marianne var hjemme, de tre, fire Aftener i Ugen paa Fossegaard. Det gik jo ogsaa nu i alle Maader ordensmæssig pent og passende til; der sad ingen der nogengang ved Kortbordet efter tolv, ét om Natten.

Og hænde turde det vel, at der her ligesom paa Borg ogsaa var kommet en anden Dragningskraft. Doktoren og den formuende Eksaminatus Robarth, der begge var Enkemænd, fordrog ikke videre at træffe hinanden der, — satte Majoren ud; — men vel søgte de hver for sig ganske hændig Anledningen og hyggede sig og trivedes vidunderlig godt ved en liden lun Passiar med Enken ... ,,Forliebte som Rotter begge to!" paastod Tolderen, — „sidder der hos Mads Foss og spiller bort i Natten og grubler paa at fri, — og Robarth gjør Ve-hers!"

— harkede han for Latteren. ,,Ja mæn gjør han Vers, ... he ... he og — drømmer!" jog han Stokken ind i Luften.

Igaaraftes sent var Johnny kommet kjørende alene i sin ny Trille op til Fossegaard. Han havde saadan Trang til at lufte sig ud fra Forretningerne engang imellem og at gaa der hjemme alene og drive, sagde han til Marianne. Jomfru Holst fik skaffe ham et ordentligt Bryg af sin gode Punsch ude paa Trappen, — saa godt at sidde og ryge og tænke. ...

,,Nei, nei, ikke vække den gamle! ... Hvordan er det med ham?" han saa forskende paa Marianne.

Hun forstod Meningen og nikkede beroligende.

,,Ak og saa faa styrte sig i sin egen Seng igjen! For der er ikke Senge til alligevel andetsteds i Verden, endda vore er hjemførte, Marianne, — første Rangs, — Mage til de i Hotel de l'Europe i Hamburg. ..."

Der næredes et høit Maal af Beundring for den vakkre flotte Broder. Opdraget mellem en hel Flok Søstre som ældste og vordende Herre til Fossegaard, var hans tillidsfulde, selvfølende Fremtræden saa naturlig, og Reiser og Bekjendtskaber havde givet hans vindende Person en hel Del overlegen Verden. Naar Lorden engang imellem kom hjem, blev der altid lidt festligt.

... ,,Fars Cigarer ... Nei Tak!" Han tog en ud af sit eget mærkelige brune Etui. — ,,Lugt, Marianne ... ah! — kjender Du Forskjel? ... Paa den sidste af dem, jeg bød en Bremer idag ombord i Nordstjernen, tjente jeg nu mindst, lad mig se, — minus Emballagen, Taraen, Fragt, Kurtage — aa, saadan en hundrede og femti ... Vi kom i Handel om et Parti Fisk, ser Du!"

„Sæt dem i Banken!"

,,Snakker, som Du har Forstand til. Det er nok Bastians Visdom det.

Husch ja," — pustede han ud, — ,,kjedt bare at gaa og tænke paa Affærer og Penge hele Dagen! Og naar én saa endda ikke maatte lade saa meget Fortjeneste gaa fra sig. Men ser Du, Marianne ... hør nu her lidt, sæt Dig nu her, smag lidt paa Punschen. Til al Spekulation skal der en vis Pengeryg, ser Du, om én har aldrig saa godt Hoved. Penge, Penge, Penge, det er Krudtet, vi skyder med.

Og den, som havde lidt flot med Kontanter at sætte ind i det ... netop nu, bare saa jeg kunde telegrafere en skikkelig Ordre ned til Riga, — jeg skulde tjene hundrede Procent ... Behøvede egentlig ikke mere end fire, fem tusind!" tillagde han let. ,,Det er Hampen, Stryet, som nu gjør Folk rige, maa Du vide," — han tog en god Slurk af Glasset, — ,,saa rige, at det er en Skam at staa og se paa det" ...

Han sad med Benene oppe paa Bænken og saa op mod Svalsloftet.

,,Saa er der nu mange, som spekulerer sig op i Stry ogsaa," raillerede Marianne ud af et vist Instinkt; — det var netop fire tusind fem hundrede, hun havde i Sparebanken.

Han kastede lidt ærgerlig Cigarstumpen ... var kommet her just paa denne Tid af Aftenen for at faa snakke lidt lunt alene med Marianne; men det var kommet paa en gal Gleis.

Han tog et dybt Drag af Glasset.

,,Ellers skammelig at tænke sig," begyndte han igjen, ,,at det netop er baade med dine og andres Penge, de spekulerer ... Laaner i Sparebanken, ser Du" ...

,,Naa, der kan jo Du ogsaa være fremme."

,,Aa ja, — puh! — Kjender Du Røglugten? —

de brænder Myr nogetsteds, det er det værste, jeg véd!

Kan Du ikke spille lidt derinde, Hilda!" raabte han ind af det aabne Vindu.

Han tog sig nok en Cigar.

,,Angrer næsten paa, at jeg ikke tog Alette og begge Smaagutterne med i Trillen. Ja det er sandt, hun kunde jo ikke være fra Lillemor Natten over ...

Naar jeg kommer saa langt op, Du Marianne! at jeg hører Susen af Møllefossen, saa kjender jeg mig hjemme. Bare sidde slig og se Svalen tusle og vippe i Halvmørket deroppe under Stabursgavlen, jeg har været efter dem der engang! ... Du skal faa se en Tegning til et Stabur, som Arkitekt Schiørn gjorde mig forleden Aften, da han var over hos mig i Byen, — ægte gammel-norsk Burstil. Det er saa én kunde ha Lyst til at sætte Øksen i Stokken straks. Men jeg faar bygge i Luften saalænge;" sukkede han; ,,der maa Penge til, mange Penge ... Maa nok spekulere i andet end bare Korn til Møllen! ... Og den gamle, ser Du, — jeg er bange for, det vilde knage i ham, om jeg begyndte at rive Stokkene ned" ...

Han fyldte i Glasset ... Ak ja, her var hyggeligt ... Dette pinlige Pengesnak til Marianne fik opsættes til imorgen. ...

— — Høslaatten havde gaat længe den næste Dag, og Solen begrov sig mere og mere i den vanlige Hededimme.

Johnny havde været med den gamle ned til Møllen, og hans lange, velskabte Skikkelse hang nu i Skjorteærmerne ud af Stuevinduet, hvor der endnu var lidt Skygge og Luftning.

Formiddagen var grundig varm. Mellem Brandstigen og Solvæggen udenfor summede og surrede Fluerne.

,,Neimæn om jeg tror, at Brandstigen staar paa

mere end ét Ben her paa Gaarden; det andet er bare raadnet væk," — han plystrede.

,,Siger sig selv det, saalænge den gamle ikke spenderer Maling nogetsteds. Sprækkerne i Væggene gaber værre og værre Aar for Aar ...

Kan Du huske, Marianne, da de malte Laaven, og vi sminkede Dig med Rødmaling, Henrik og jeg. Saa længe er det siden, der var nogen Malerkost her paa Fossegaard, — bare fjorten Aar."

Han reiste sig og slentrede plystrende indover Gulvet med den ene Haandspids nede i Lommen paa den lange, elegante Vest, hvori Guldkjæden hang som en kort, vreden Tougstump.

,,Nu har den stakkars Fodpude danset to Gange henover Gulvet for Dig, Johnny!"

Marianne sad i Sofaen over et Fad Stikkelsbær, som Jomfru Holst havde skaffet op fra Haven.

,,Saa ikke mere. ... Jeg holdt sandt at sige paa at sparke overende alle disse raadne Udhusbygningerne, — saadan bare først til en Begyndelse, skjønner Du! — For den Dag, jeg kommer paa Fossegaard, skal hele denne svære Hætten af et Tag væk, — Bjelkerne de duer ... Og saa en ordentlig øverste Etage med Altan, og moderne store Vinduer over hele Huset, saa der kan blive Udsigt over Fjorden, og det hele kan tage sig ud, saa der staar Nug af det ... Hvad? — mener Du ikke, Fossegaard skulde ligge nok saa prægtigt deroppe mellem Træerne som den gamle, kjendte Herregaard, naar de keg opover Landet med Kikkerterne ude fra Dampskibene?"

,,Hvidmalt med blanke blaa, hollandske Tagsten, Du!" ivrede Marianne henført af Tanken.

,,Og Gangen, det svære Skrumlet, deles, — dobbelte Døre, — varm Entré. — Betænkt alting ... alting!"

,,Ogsaa Plads til det store svære Pengeskabet, som Du maa ha'?" — spøgte hun.

,,Det er jo det, jeg slider og arbeider og læg-

ger mig i Sælen for nu, for at faa alt op igjen! ... Men den gamle driver det jo saa rent aflægs, piner ud og piner ud, — skraber Bakken ren med disse Vedkontrakterne sine. Det tager sig daarlig ud dernede i Byen ... Og hvormeget tror Du, der bliver igjen, naar Kjøringen er betalt? — Det er ikke rigtig passende for Navnet, ser Du, ligner saa svært en nødtvungen Udhugst! ... Han tror, det er bare at gaa her paa Fossegaard og knarre med Bruget.

... Og saa Værelserne ved Sørsalen, ser Du, de har jeg gjort op, skal bli dine, og ombyggede og udstyrede saadan med Speilruder og egen Altan ud mod Haven, at jeg vil se paa den, som skal ha et vakkrere Bur! Du faar saa at sige raade i dit eget Hjørne af Gaarden ...

Men" — han stansede foran hende og spandt med betænksom Vægt sine smukke blonde Whiskers ud fra begge Kinderne, — „jeg betinger mig, at Du ikke gifter Dig, Marianne! — Ellers kan Fluerne surre om Dig saameget, de vil. Du kan ha' været gift nok nu" ...

Der gik som en Rykning over Marianne; hendes mørke Hoved bøiede sig helt ned over Fadet, medens hun med nervøs Hast arbeidede i Stikkelsbærene.

„Der er ellers mange, som har Øine nok i Hodet til at se, at Du er en Fugl at fange, — saare, overflødig mange. De snakker nu ikke mindre om Marianne Borg nede i Byen, end de gjorde om Marianne Foss før! ... Men saa har Du Vet nok selv nu," drev han igjen fra hende.

„Til at sidde i Bur hos Dig paa Sørsalen, mener Du!" lød det lavt, næsten som et Udbrud, idet hun skjød Stikkelsbærene fra sig.

„Indtil videre, — bare indtil videre" ... stansede han lidt ved det egne i Tonen. „Saa ser man sig om med Ro.

Sidde der som sin egen, Du! — en ung, vakker, afgjort Enke paa fire og tyve Aar. Det har ingen Hast med at give sig under Kommando igjen! ...

Og saa," — han slentrede atter langsomt ligegyldigt hen til Vindusposten, ,,kunde det ogsaa være godt, om Du fik lidt anderledes ud af dine Penge end de lumpne fem Procent i Sparebanken. Satte Du dem ind i en Forretning," vendte han sig indover fra Vinduet, — ,,med Part i Udbyttet, vilde de gi' femten, — kanske mere! Man lar bare Pengene arbeide for sig, saa vokser de som en Snebold."

,,Tak skal Du ha; men Risikoen?" — hun mysede op paa ham.

,,Ja de fallerer naturligvis allesammen! ... Skjønner Du ikke til Overflod, at enhver bare betror sine Penge til dem, han kjender? — Men Kvindfolk og Forretninger!" ... Han vendte sig om igjen.

,,Py—yh" ... Det var ikke muligt at foretage sig noget i slig Hede, for kultiverede Mennesker! Man fik tage sig en Cigar, saa fordrev man ialfald Myggen ...

,,Var det ikke saa, at Holst holdt paa at lave Kirsebærlikør? — Prr ... Prrr ... Der kommer en Røgstøtte rullende nede i Veien, og det er nogen, som er god for et Glas Madeira før Middagen, tænker jeg. Doktoren skal Du se, som er ude og sluger Støv."

Han slentrede ud med Cigaren.

,,En Fyr i Panamahat, — kjører med Skyds!" raabte han ind fra Forstuen. — ,,Varsko Far!"

Han lagde Cigaren fra sig mellem Blomsterpotterne i Vinduskarmen og sprang ovenpaa for at tage paa sig.

Et Øieblik efter var ogsaa Marianne ved Vinduet.

Hun stod i stigende Sindsbevægelse, mere og mere dækkende sig bag Gardinet, som hun havde ondt for at slide sig løs ...

Den smukke, magre, lidt nervøst udseende Mand med de rappe Øine op mod Vinduet, som steg ud af Karjolen i den moderne smaarudede Sommerdragt, hilstes høirøstet kammeratslig af Johnny. Han var brunstegt og rødskoldet over Ansigt og Hals og bar Blaaskjorte med Halstørklæde knyttet paa flot Façon.

,,Kom indom i Anledning af en liden Affære, jeg haabede at faa afsluttet," sagde han, da han lidt efter sammen med Johnny traadte ind i Stuen ... ,,Skal opover til Solberget og forhøre efter Eg til Stevntræer, — prøver at gjøre Forretninger paa Veien, ser Du!" ...

,,Marianne! — hvor er Marianne? ... Aa meld Far," raabte Johnny ud i Kjøkkenet, ,,at unge Wiese er her ... Far er nede paa Bruget. — Lad os saa faa ind et Glas Vin!"

Jomfru Holst viste sig om lidt med en Presenterbakke vel udstyret med Vin og Kager.

,,Sæt det ud paa Trappen. Vi firer ned Solseilet.

Er ikke min Søster tilstede?" spurgte han idet han skjænkede i og holdt Karaflen over det tredie Glas.

,,Fru Borg har faat saadan voldsom Hovedpine — af Heden, — har lagt sig ned paa Sengen" ...

— Det gav jo en hyggelig Middag med ivrig interesseret Snak om Fartøispriser, Kontrakter om Skibsmateriale, Forholdene og Vederhæftighederne deropover, Udsigterne for Fragter i Udlandet, — og nær ved en Leverance af Hamp og Stry til Firmaet Wiese & Komp.s Reberbane!

... ,,Haaber, Du for Tilfældet rykker ud med din gamle Konjak, Far! — den egentlige, der inderst

paa Hjørnehylden i Kjælderen ... Cigarer? — hold Dig til mig, Wiese! Du staar Dig paa det. De her paa Fossegaard skal der den rene sønlige Kjærlighed til at konsumere" ...

Mads Foss var altid bedst oplagt efter Bordet, og Bud var der gaat over til Majoren for at faa en Trediemand til Kaffewhisten med Nødadresse hen til gamle Tolderen, om den første ikke var hjemme.

Den gik kvik trekantet, til ogsaa den sidste indfandt sig.

Der var Liv i den unge Wiese, han spillede udmærket, saa raskt og gløgt, — akkurat som han var i Forretninger! — og dertil adskillig uvørren om Beterne, saa der blev en hel Steam i Spillet. Mads Foss kom rent i opstemt Humør. Der blev Storspil ... Slem!

Og saa vendte Johnny sig pludselig om og raabte ind til Hilda, at han ikke reiste i Eftermiddag men blev over til imorgen. Kanske kom ogsaa Søster Antonia hjemom fra Hovedstaden med Dampskibet idag ... Bi lidt, han maatte jo først se i Notitsebogen.

Han gik den igjennem med Guldblyantspennen.

„Jo da, han blev over ... Dig, som har Udspillet, Far!"

At Johnny havde forandret Bestemmelse og vilde blive, maatte jo hastigst meldes over til Svoger Biermanns paa Bruget, — Mina ialfald maatte kunne kjøre over, — og nogle af Nabofamilierne indbydes til The.

Kaffewhisten varede helt, til Fortropperne af Præstegaardsungdommen, to tre sommerklædte Damer viste sig paa Gaarden efterfulgt af to lange Studentemner og Huslæreren Cand. filol. Hysing.

Efterhaanden indfandt sig endel andre.

Men, da nu virkelig ogsaa Antonia, gift med gamle Konsul Grüner, — de boede i Sommer paa

Landstedet Folkvang, — kom lige op fra Dampskibsstoppestedet med Vognen fuld af Pakker bagom sig i Kaleschen, blev der intet Raad for det mere, — Marianne fik virkelig se til at lægge Hovedpinen fra sig saa godt hun kunde, deroppe og prøve, om den ikke gik over med en Kop stærk The.

Da hun kom ned i Stuen, mødte Johnny hende med et Glas Sodavand og Punsch; — probat Medicin, paastod han. Hun saa aldeles bleg og medtaget ud.

Og, enten det kom deraf eller af Adspredelsen, — den smukke Enke saa allerede oplivet ud, da hun, efterat have hilst paa Gjæsterne, gjorde Følge med de andre ned i Haven. Hun kom blot hastig op igjen for at hente sin Parasol.

Kirsten Holst stod i Kjøkkenvinduet og tørrede Glasser, da hun saa Damerne nede ved Stikkelsbærbuskene ...

Bedst at nytte sit Snit til at faa taget af Thebordet og sat ind Syltetøianretningen.

Hun stansede i Farten derinde, som hun skulde sætte Assietterne paa Bordet; hun hørte Marianne hviske ivrig i Døren til Johnny:

„Bed ham endelig ikke blive over her inat! — Saa kan vi snakke sammen iaften, ... i Ro om de Penge, vi talte om imorges, Johnny!" lød det, idet hun skyndte sig ud igjen.

Hilda behøvede altsaa ikke at gjøre istand Gjæsteværelset til Wiese, indsaa Jomfru Holst.

... Der er noget iveien med Marianne idag, kom det saa grundende mellem to Glasvaser, som skulde forsigtig ind paa Brættet, inden hendes ivrige Tanke i næste Øieblik igjen styrtede sig i Havet af det kommende Aftensbords utallige Ansvar og Bekymringer ...,

— Det var begyndt at dugge derude, og Lamperne blev tændte.

Mellem Damerne i Sofaen og Lænestolene om

Bordet i det mellemste Værelse sad Husets Døttre; — den sværtbyggede, myndige ældste, Fru Grüner, der mindede om Faderen og var noget af en Skjønhed i sit Slags. Den lille trivelige, glade Fru Biermann, gift med Sagbrugseieren, og Fru Marianne Borg. Der var prægtige, livlige Øine paa dem alle tre og en paafaldende rig, mørk Haarvækst, der lod den syttenaarige lyse yngste næsten stikke mat af.

Paa Bordet og i Sofaen omkring dem laa hulter til bulter af Fru Grüners indkjøbte Sager ud for Bedømmelse: — Kjoletøier, Kniplinger, Hansker, Børnesokker og Legetøi og midt imellem, med Kjøbmandsmærket paa, i trist Alvor et Par forede, svære engelske Patenttøfler med Elastik, — til Gubben, som hun kaldte Konsulen; han var saa udsat for Gigt!

Passiaren gik imellem dem, saa Lystigheden hørtes ind til Kortbordene, og de, som sad fastgrode der, blev distræte og spidsede Ørene.

For Øieblikket havde imidlertid kun Kandidat Hysing Anledning til nærmere at tilgodegjøre sig Fornøielsen.

Han havde placeret sin noget skjødesløst klædte Person røgende indenfor Døren hos Damerne. Der var et stille overlegent Smil paa hans Ansigt; han morede sig ved alt dette „Fruentimmersladder, al denne Sauce om Nichts, om en Barnestrømpe og et Par Hansker!" ... Men, medens han kastede ind et Ord nu og da til Fru Biermann, som sad uhyre optaget med Brystet mod Bordet og klippede med Øine næsten vaade af Moro, var hans forskende Opmærksomhed egentlig fængslet af Marianne. Han havde opfanget et Forstaaelsens Snarblik henimod sig ved Døren. Denne sortklædte, blege unge Enke ... der var noget interessant ved hende ...

Bag ham ved det nærmeste Bostonbord sad Johnny, Tolderen, Biermann og Ferdinand Wiese.

,,Uagtet Grossererens Cigar, Tolderens Pibe og Hr. Hysings ditto kunde Wiese kjende, at det duftede som en Hæggebærhæk derinde" ... Han bad om at faa slaa sig lidt ned hos Damerne, — tillod sig at forhøre, om der ogsaa kunde forundes ham et Glas? Hæggebærlikør var hans Svaghed. ...

Da den unge Wiese holdt det lille Glas op fra Brættet for at opnaa en Forsyning, vendte han sig nærmest til Fru Borg.

Noget ilfærdig tog hun Karaflen og spurgte hastig, om hun ikke ogsaa maatte skjænke i for Hr. Hysing? hun gjorde samtidig en Bevægelse mod den tomme Plads nær ved sig.

,,Om ikke Tobaken generer?" ...

Hysing rykkede Stolen nærmere, saa han kunde række og lade det sortbrune Fluidum nippevis operere ved Siden af Piben. Hun havde aabenbar Blik for, at der gaves andre Betragteligheder end netop merkantile Flotheder med Diamantnaal i Blaaskjorten.

,,Kandidaten har valgt den bedre Del, — havde jeg heller aldrig kjendt et Kortblad!" udbrød Wiese.

,,Tror ikke, De vilde staat Dem paa det," trak Hysing overlegent paa Læben ... ,,Under vore trange Omstændigheder herude paa Landet, ser De, blir man henvist til bare Damepassiar ...

Naturligvis ... man mener ikke Damerne fra Fossegaard!" indhentede han komplimentøst Bommerten.

,,Damepassiar?" hug Fru Grüner i. ,,Jeg véd saamæn ikke, om det altid er slige Dybsindigheder, Mandfolkene har mellem sig. Naar jeg hører paa, hvad de taler om mangengang, saa pyt, — jeg gir ikke en harsk Nød for det og langtfra en Barnestrømpe! ... Og min Gubbe har endda Ord for at være en ualmindelig klar og skarpsindig Mand. Det siger de alle ... Jeg synes det nu ikke! "

,,Glemmer, at Manden er Kvindens Hoved, Fru Grüner!" spøgte Hysing, ,,løber De fra Deres Børnelærdom?"

,,Pyt, naar han nu ikke har noget!"

,,Det er kanske beregnet paa, at hun forstyrrer det saa brav for ham alligevel," mente Wiese lidt skjærende.

,,Makker, — Makker!" — lød Johnnys Stemme utaalmodig derindefra.

Wiese tømte Resten af sin Likør.

,,Smaa Glas, det samme som et Fingerbøl, naar man vil ha hele Haanden!" mumlede han, da han gik.

Her om Bordet ved Syltetøibrættet, Kagerne og Hæggebærlikøren var overhovedet den Evje, hvor Femtemændene og de, som blev tilovers i Spillet, drev hen for at høre; der vankede baade et og andet, naar de kvikke Døttre paa Fossegaard var sammen. Forsigtighed var ikke deres Sag. De satte paa engang baade Liv og lidt Ryg i Tingen.

Og naar Rygtet i Skikkelse af Majoren saa ofte drev derigjennem fra Kortbordet for at stoppe sin Pibe, havde hans stive Barteansigt Øren som Skaaler, og var hans Øine sande Fotografiapparater. Fornøielsen var jo ved allehaande Paafund og for høit udtalte Hemmeligheder at give ,,Ekstraposten" noget at fare med.

Søstrene var ogsaa egentlig først sig selv her i deres gamle, overlegne Hjem, som helt, til deres Mor for fire, fem Aar siden døde, ubestridt havde været det første i Egnen. Med hende havde Huset mistet det kvindelig styrende Element, som forstod at holde dets overflømmende Selskabelighed til en vis Grad under Formen.

— Det blev jo nu, tre af Husets gifte Døttre var hjemme, igjen én af de gode gamle Kvælder paa Fossegaard. Den bekjendte store Punschebolle med Sølvøsen i blev bragt ind, og Tobaksrøgen laa blaa

og graa over Kortbordene indover til Hjørnekabinettet, hvor Mads Foss's store graa Hoved med de endnu kulsorte, retskaarne Øienbryn og noget selvgode Raceansigt saas bøiet over Whisten.

Lidt tilbagetrukket fra de øvriges krydsende Snak og Latter sad Marianne og Hysing fordybede, hun lænet i Sofahjørnet og han paa Stolen ved Siden af.

Kandidaten var kommet ganske i Aande. Den unge Enke havde en saadan egen Maade at formode, spørge og undres paa. I det stille, udtryksfulde Smil, hvormed hun fulgte ham, opdagede han saamegen gjemt Mening og Forstaaelse, og, naar hun saa kunde slaa Øinene op et Glimt lige paa ham og lade det tilsløret igjen hvile ligesom i Tanker, følte han noget dragende og æggende ...

Ikke uden Blik for den Virkning, han opnaaede, lyste hans lidt nikotinblege Ansigt iaften af en mere end vanlig stærk Selvfølelse, og hans issehøie, blonde Hovedskalle nikkede selvbevidst. Her var Plads for andet end Fruentimmersnak. ...

,,Du Marianne!" hviskede lille Fru Biermann, ,,er det om Himmellegemerne og Saturnus, han snakker igjen? ... jeg ser, han svæver over os ...

Var det atten eller tyve Masker paa hver Pind, Du?" kom det høit. —

Det ramlede og skrabede med Stolene inde i Sideværelserne. Man var buden tilbords, og ud fra Tobaksskodden kom de snakkende og rettende sig, den ene efter den anden, ind til Damerne, — høist elskværdige om end endel høirøstede, noget omtaagede i Blikket og stærkt illuminerede efter Aftenens Anstrængelser.

Lille tykke Biermann — Sagproppen kaldet, — forklarede ivrigt for Majoren, hvorfor han havde dristet saa stærkt paa med Spaderne. Det havde været oplagt Spil, — rent ud oplagt ...

Men Majoren hørte ikke. Hans røde Ansigt

med de stive lyseblaa Øine og de glansviksede, sorte Barter strakte sig ud af Halsbindet som et Garverskildt for at se efter Hysing og Fru Borg; han havde alt taget Veir af den Sag. De sad der virkelig igjen ivrig optagne af hverandre. ...

,,Lad Dig lodse af Søster Grüner, Du Wiese!" anviste Johnny broderlig flot, da han saa ham staa fortænkt i Døren; ,,hun kryddrer nok Maden for Dig, det indestaar jeg Dig for!"

Gamle Tolderen stod og mønstrede Tropperne ...

Han rugede paa noget, han ikke kunde dy sig for, — gik saa hen til Marianne ... ,,He, he, he," sagde han med noget hæst, som skulde være fortrolig Hvisken, — ,,he, he, he, — den Wiese har sat svært mange Beter, — svært mange, — he, he, — bare kiget ind i Solbærhækken i hele Eftermiddag. Ser De, en gammel Posekiger, Fru Marianne! ..." han dukkede det graaskaldede Hoved ned imellem Skuldrene paa sin blaa, ankerknappede Uniformsfrak.

,,Aa, slige Mandfolk, som bare liker sødt! — Kom Tolder!" sagde hun og tog ham under Armen, ,,jeg skal skaffe Dem et Stykke Fiskepudding, det véd jeg, De liker." ...

— — Det var først temmelig sent i den skumre, varme Aften, at Karjoler og Vogne blev kjørte frem paa Gaarden, og at Gjæsterne i Døren og nedover Trapperne sagde Farvel.

Havde Fru Grüner alle Pakkerne med? — — ,,Nei, jo, — nei, jo," — ledte hun i Vognen — ,,der er Bomuldsgarnet ... men begge Skindbelterne til Børnene, Hilda min? — Og Hatteblomsterne ... oppe paa Sørsalen hos Marianne, Jomfru Holst! ...

Aa, kjære Mina, se til at ikke Biermann glemmer Støvfrakken sin, han snakker saa. ... Hils i Præstegaarden — til Far og Mor!" raabte hun, som hun rullede afsted.

Der stod Biermanns og Majoren og Tolderen

endnu og tog paa sig ude ved Døren, og Præstegaardsungdommen myldrede i Gangen efter Hatter og Sjaler, og der længst inde i Halvmørket mellem Reiseklæderne ledte Wiese efter sin Panamahat.

,,Ikke et Ord, ikke et Blik i hele Dag, Marianne! — Og med det lader Du mig reise."

,,Synes Du, det ikke har været forfærdeligt nok!" lød det beklemt.

,,Forfærdeligt? — stænge mig hver Vei, det er forfærdeligt! Men Du er ikke kvit mig, Marianne!" ...

,,Uforsvarlig — uforsigtig — komme hid! — Tolderen har Mistanke" ...

,,Er det for Folkesnak, Du er ræd?"

,,Gaa, gaa ... jeg kan aldrig vinde over det, — aldrig!" — skalv det angstfuldt.

,,Lade sig trampe og trakke ned! — Og saa være færdig til at gaa under Hælen igjen," dirrede det haanligt ... ,,gaa i Skyllevasken ... forspilde Lykken for os begge ... Du har intet Ansvar, siger jeg Dig ... intet!"

,,Gaa, jeg beder Dig, Ferdinand! ... kan ikke høre mere ... vil ikke" ...

,,Er Du der, Wiese?" lød Johnnys Stemme.

— Johnny begreb endnu ikke, hvorfor han ikke kunde bede Wiese blive over om Natten. Men han havde ikke Brug for at gjøre Marianne imod nu iaften.

... ,,Adiø, Wiese! — — I Byen tar Du ind til mig, ikke paa Hotellet, hører Du!" lød det efter ham, medens Karjolen alt durede afsted nedover Alléen.

Johnny havde tændt en Cigar ved en af Lamperne og gik nu og drev for aabne Vinduer i de tomme Værelser; hans flotte Skikkelse var lidt ustø i Seiladsen mellem Spillebordene og Møblerne.

Marianne sad indhyllet i sit Sjal i Sofaen.

,,Den Hysing Du!" han efterhærmede dennes Tonefald — ,,gav han sig ikke til at underholde mig om din Karakter og Intelligents; Du var et interessant kvindeligt Problem ... og mere sligt noget — Røg" ...

Han stirrede demonstrativt i de opstigende Hvirvler fra Cigaren ...

,,Svært saa Du feterede ham ellers, — puh," — han stod og vuggede langsomt med begge Benene foran hende. ,,Ja ja, — stiler paa at blive Stipendiat, siger de" ... han kneb sammen Øinene, som om Tobaksrøgen var sur. ,,Professor engang?" ... trak han sig med den ledige Haand betænksomt ironisk først i den ene og saa i den anden af sine prydelige Whiskers.

Han flyttede en Kaminstol hen til hende og lagde sig mageligt tilbage.

,,Ingensteds saa hyggeligt alligevel, Marianne, som her paa Fossegaard! — saadan sidde og røge ovenpaa, at de er borte ... og snakke ... Det er nu vi to, som skal styre for Legen alligevel ... gjøre hele Dansen, ved Hjælp af det Tryllemiddel, som kaldes Penge ... pu—uh! ...

Svoger Grüner, Du maa ikke tro, der er megen slægtskabelig Haandsrækning at faa paa den Kant, — eller hans Navn paa et Papir, om han saa kunde redde ti tusind for én. Nei da! det Ord Noblesse passer ikke der. Det er, mens det endnu er Liv og Omløb i Hodet paa én til at gjøre noget, at man trænger rede Penge. Siden kan man sidde paa Pengesækken" ...

Han laa med Hovedet bagover og blæste Tobaksrøgen ud i langsomme tynde Traade.

Hun havde kastet et Blik op paa Broderens af Dagens Strabadser noget slappe Ansigt og vidste, hvori alle disse Omsvøb skulde ende.

,,Du Marianne! Der er noget, jeg har grundet

over, og som Du faar gi mig Klarhed i. Dengang Wiese nu ivaar var hos Jer paa Borg" ...

,,Aa sluk Lampen, Johnny! — tag den bort, — den skjærer mig saa rædsomt i Øinene" ...

,,Er Du klein?"

,,Aa, et Ryk af Hovedpinen igjen!"

... ,,Ser Du, dengang ... Hvorfor indlod din Mand sig ikke selv paa Leverancer til Wiese ned til Borgsviken; der staar jo Skogen fuld af Skibstømmer? ... Ja, for det er det, han nu vil gjøre Kontrakter med Far om saa høit oppe som helt fra Bjølstadmarken."

Hun rystede paa Hovedet.

,,Forretninger véd Du ... Kjære, faa igjen Vinduet, her trækker saa." Hun gjøs.

... ,,Gløg, fiks Fyr, — passer Prisfaldet! Nu reiser han, ser Du, og gjør den ene Kontrakt efter den anden. Svært, hvor han har slaat sig op, siden Faderen stod der bare for nogle Aar siden omtrentlig fallit med Skibskranen sin. ...

Værdifuld Forbindelse ... spekulerer paa at faa ham med i Hampaffæren, han lod ikke uvillig" ...

Hun rettede sig heftig i Sofaen:

,,Tag mine fem tusind ud af Sparebanken, Johnny! Jeg har tænkt paa at byde Dig dem i hele Dag. Det var jo det, Du behøvede? Indlad Dig nu ikke med nogen anden, saa kan vi to ha det sammen," tilføiede hun. ,,Du sagde jo, det var saadan god Affære."

,,Jeg siger det, jeg siger jeg," — fo'r han rask op og slængte Cigarstumpen i Ovnen ... ,,Du og jeg, Marianne, vi forstaar, at det gjælder at reise Fossegaard!

Hør, der var lidt igjen af den fine Konjaken; den kunde gjøre sin Virkning nu, Du!" sagde han lunt.

IV.

Kladdebogen laa aaben og vaad efter den sidste Mølleseddel. Andreasen sad med den ene Albue i Vinduet og Bordskuffen halv udtrukket under sig og stirrede og grublede. Nede i den laa endel ruskede, uordnede Regnskabsbundter med Hyssing og Baand om, og henne i Hjørnet vaggede et lidet lukket Pengeskrin af Blik ovenpaa en Hob Kontrabøger og Papirer.

Det var Udenpaaskriften paa det Brev, han havde forvaret der, som i høi Grad sysselsatte ham. Det lignede ... for en Del ... aldeles ... Snyde mig, ligner det ikke Henriks Skrift! ...

Ja, ja, hvorfor ikke? — at Henrik kunde falde paa at skrive til Søstrene? ... Men saa maatte jo Stemplet være nogetsteds fra Udlandet, og dette var greit nok norsk! ... Og saa maatte han for det første være her i Landet, og saa — — Ja det var det, som — Andreasen snufsede i Luften, som han veirede, — var saa besynderligt! ... Alle disse Breve, der i ét væk gik mellem Johnny og Søstrene, og for hvilke han skulde være den hemmelige Postkasse, saa de ikke kom til den gamle ...

Andreasen havde en fin Næse, fast den var noget skjæv ude i Tippen, og hans vekslende Ansigtsudtryk røbede, at der ogsaa fæstede sig visse Resultater af hans Funderinger, — et Slags Ekko af Husets mangeaarige stille, svævende Ængstelse: — Du skal se, han er kommet hjem i et eller andet Skibsrum der nede paa Havnen! ...

Da Mads Foss senere ud paa Formiddagen i den kjølige Høstdag havde faat sin Overfrakke paa og var gaat ned til Møllen, sad Marianne og Hilda sammen oppe paa Sørsalen i fuld Befippelse over Broderens Brev:

„Kjære Søstre!

Hvorlænge vil I, jeg skal gaa her som Katten om Vellingen? engang muss man dog deran! Gaa her hos Antonia og se denne Konsulen vade med Vat om Benene og høfligt skjæve og skjele til mig, gider jeg ikke længere; han er vist ikke sikker paa, om jeg ikke har ladet mig spærre inde hos ham for en vakker Nat at gaa ned i Pengekisten hans. En vidtløftig Fyr, som har været tilsjøs og paa Land om hverandre baade her og hinsides Atlanten og saa tilslut kommer hjem fra St. Francisko ikke mere beslaat paa Lommen end jeg, er ikke at tro; — har naturligvis ogsaa gravet Guld og skudt Indianere og røvet sine Kompagnoner for de stakkars otte, ni hundrede Dollars, han har at vise for sig! Jeg synes, jeg i al Venlighed læser adskillige af den Slags Formodninger i Øinene paa ham.

Leve hos Biermanns en otte Dages Tid, mente I? Takker! jeg skal ikke ha hans Vindighed Sagpropsen sprækkefærdig af Vigtighed og Protektion og Mina i søsterlig Angst surrende omkring mig med smaa glippende Øine som en forskrækket Svale.

Og Johnnys nede i Byen vil jeg ikke mere misbruge; han flaar jo gjerne Skindet af sig for mig, — vil absolut, at jeg skal ha Regninger baade her og der i Verden, som han vil betale; og saa plagede han mig tilslut med den Pokkers Skrædderen, som i Stilhed skulde tage Maal af mig — til tre Dragter! — naturligvis, for at jeg, naar Stunden endelig kom til behagelig at overraske den gamle med min Person, ikke skulde støde hans faderlige Nerver alt for voldsomt. Men ser I, slig som jeg nu har greiet mig med mine Sjømandstrousers og min slidte Jakke og min gamle Tegnebog hjemmenifra, — altid lidt at begynde med, — over til Paimboeuf og Leeds og saa hid, slig agter jeg — for Sandfær-

digheds Skyld om ikke for andet, — ogsaa at styre helt ind i Stuen paa Fossegaard lige i den faderlige Favn, hvordan den nu vil slaa sammen om mig. Jeg er jo saa stor en Prygl som han selv, saa han dog ikke vil byde mig slige Narrestreger.

Naa ja, for at slutte med det jeg begyndte med, — her vil jeg ikke længere være, om ikke af anden Grund, saa fordi Antonia og jeg ligner hverandre altfor meget, hun vil tilslut raade for hvad for Støvler, jeg skal tage paa, endda jeg bare har det ene Par; hun minder mig om et Lokomotiv, jeg engang saa i Chikago hoppe paa bar Mark, slig urolig Damp er der i hende; — og Konsulen, som har hægtet sin Vogn i hende, faar da kjende, det rykker baade hid og did.

Og altsaa, kjære Marianne og Hilda! — jeg aarker ikke at holde det ud længere, — har I den forlorne Søn spaserende tilfods til Fossegaard imorgen Aften med Ankomsttid ind af Stuedøren Klokken seks Eftermiddag præcis efter Byens Uhr. Forbered den gamle slig, som I synes fornuftigst; alle de Breve, jeg har prøvet paa at skrive til ham, duer ikke; de blir enten for korte eller for lange.

Ellers ikke ved saa stort Mod, som jeg lader til.

Eders Henrik."

„Nu i Eftermiddag!" ......

Hilda stirrede udtryksløst paa Marianne og gjentog utrøstelig uden at vide det; — „Nu i Eftermiddag!" ... Hun begyndte at gaa rundt i Værelset.

Ogsaa Marianne sad der ude af det under Indflydelsen af den gamle huslige Panik.

Til sine Tider var han lidet skikket til Afgjørelser, — kunde være saa overstrømmende bitter. Hun vidste altfor vel, hvad han i Skjulthed tyde til ved den mindste Anledning, og at dette den ene Gang efter den anden, før hun kom, havde taget

saa rent Overhaand. Det havde været en slem Tid, da Søster Binas Mand, Skibsrheder Berthelsen paa Vestlandet havde maattet opgive sit Bo ...

Voldsomme, yderlige Scener med Gutterne — det ubændige Udbrud, da Broderen havde gjort Familien slig Skam, havde hun endnu i friskt Minde. Det var umuligt at vide, hvad der kunde ske, naar Henrik dristede sig lige ind i Stuen til ham! ... Det steg mere og mere til en Scene mellem voksne Mænd, — mellem Far og Søn! ...

Det var først Søsterens hjælpeløse Jamren, som kaldte hende tilbage til en fornuftig Overveielse:

,,Nogen maa naturligvis forberede ham, — og det blir nu ikke Dig, Hilda! Jeg faar jo se at faa prøvet paa det, naar vi drikker Kaffe."

,,Ja, ja ... Aa Gud, hvor jeg blir ræd!" ...

— Det var egentlig ikke ved Stemning, Mads Foss kom fra Møllen op til Middagen. Der over Fjorden havde de igjen sat Prisen ned paa Malingen. ...

,,Naa fuldt saa galt, som Marianne ved Bordet saa ivrig holdt med ham i, var det nu ikke ... Konkurrencens Medfør ... De fik nok mødes og være lige gode Venner for det. ... For en delikat Torskelever! — Nei nei, ikke mere Hode nu til mig, Marianne!" ...

Hilda rendte i pludselig Forfjamselse ud med Smørskaalen for at hente mere, bare han saa paa den, og kom saa ind med, at hun havde slaat Hanken af den i Farten. Marianne blev stigende livlig og fortalte kvikt om gamle Mølleren, som de sagde, gik i Giftetanker.

Efter Bordet tog Marianne sig af Fars Hue, som var itu indvendig i Foret.

Men det skjæbnesvangre Øieblik nærmede sig jo ubønhørligt, og Hilda saa ham næsten gjennem en vis svimmel Taage stoppe og tænde Piben. Da Jomfru Holst satte ind Kaffebrættet, forsvandt hun

med ét af Stuen for at hente — man hørte ikke hvad; — hun kom ialfald ikke igjen.

„Undres, hvor gammel denne Huen din er, Far!" snakkede Marianne. „Erindrer godt, da Du havde kjøbt den, og vi strøg os over Ansigtet med det bløde Pensylvanskind, Mina og jeg. Der var Guldstempel i Foret dengang, — — og Johnny satte den paa sned for ikke at faa den nedover Ørene og spankulerede op og ned med den, og Mor lo og sagde, — det husker jeg saa godt, „at alting klæder Lorden!" ... Det er vel efter Mor, han har sit Væsen og sin vakkre elastiske Figur? Alle fortæller om, hvor nydelig og slank og fin, hun var, da hun var ung."

„Ja Jenta mi! Du skulde set hende, da hun stod Brud, — Portrættet der bærer ikke Vand mod hende!"

„Haa — ja!" — Marianne sukkede og saa en Stund ned i Gulvet; hun kjendte sig kold sved ... „han lignede saa akkurat Dig, Far, ... Henrik! — Samme bredskuldrede, sorthaarede Kraftskikkelse, — rigtig af Ætten paa din Side! Aa — haah — ja" ...

„Marianne!"

„Jeg mener bare, Far, at vi kom til at snakke om ham sidst, Johnny og jeg, som vi altid gjør" ...

„Saa—aa?" — lød det med Snippen af et Brøl.

„Det er jo længst strøt Sand over det gamle nu, og," — vovede hun Angrebet, „engang ialfald maa han jo ogsaa faa komme hjem."

„For at hente Morsarven sin kanske?" lød det haardt, „og plyndre Reden?"

Han stirrede paa hende, som en Mistanke fo'r igjennem Hodet paa ham:

„Kommer han ... nogensinde ... hid, før jeg ligger derhenne paa Kirkegaarden, saa" — —

Han reiste sig saa braat, at Koppen foran ham

stødtes overende, og, som han følte, han ikke kunde beherske sig, gik han voldsom udaf Døren og ovenpaa. Der hørte hun hans Skridt.

De saa ham senere gaa uden Overfrakke ned til Møllen og sendte en af Pigerne efter med den.

— Den sidste Del af de Par pinlige Timer, hvori de gik i Spændingen for Henriks Ankomst, tilbragtes angstfuldt ovenpaa.

Den gamle var endnu ikke kommet op fra Møllen, — og saa manglede det bare, at de skulde akkurat mødes i Veien!

Endnu var det Tid nok til, at Far kunde komme, — næsten et Kvarter igjen ... men, nede i det lille, de kunde se, af Mølleveien, strævede der bare et Mellæs, som af og til stod stille ...

Viserne gik forfærdelig fort nu, — kun syv, seks Minutter igjen, og ingen i Mølleveien endda? ... Bare han nu ikke kom før efter seks!

„Bare han ikke kom!" næsten hvinede Hilda uden Lyd for sig og kramsede med Fingrene; thi, at Henrik vilde vise sig der sikkert som et Slaguhr, det følte de indvendig.

Og der kom Huen og Skuldrene af den gamle, som han pleiede, med sin tykke, messingholkede Stok med Piggen i roligt opover; han gik og snakkede med Andreasen ... Aa Gud, aa Gud! ... nu var det bare at passe paa nedover Alléen ...

Hvad for Slags gigantisk Sønneskikkelse Hilda ventede sig der, gjorde hun sig ikke rede for. Hun havde bare Forestillingen om noget umuligt, som to Møllestene, der skulde gaa tomme mod hverandre bare med hendes gnissende Angst mellem sig!

Far og Andreasen var kommet sig ind. Han havde først staat en Stund og set henover; men det var nu vel, som han pleiede efter Udsigterne for Kvælden, om der ikke skulde vise sig et eller andet Kjøretøi i Veien derover paa Mobergkanten,

som mulig dog kunde mene sig op om Fossegaard paa en Whist eller Boston.

Klokken var retnu otte, ni Minutter over, og der begyndte at opdæmre et vanvittigt Haab — kanske Henrik alligevel havde ombestemt sig — Antonia i sidste Øieblik faat ham fra det?

Det var et Lettelsens Sekund, hvori de gjættede hinandens Tanker, — da et Individ med lavpullet Hat og Pjekkert viste sig udenfor Portstolperne.

De udvekslede ikke et Ord, medens han med en vis resolut, maadeholden Fart skjød op af Alléen og i en kraftig, bredskuldret Mandsskikkelse mere og mere usvigelig aabenbarede Broder Henrik, — hvad ingen af dem fra første Øieblik havde betvilet.

„Dette maa ikke ske!" udbrød pludselig Marianne op styrtede ned ad Trappen ...

Hun var ude Kjøkkenveien gjennem Haven og fangede ham henne i Alléen endnu betids, før han kunde ses inde fra Gaarden.

„Henrik! — — — Henrik!" — —

Han stirrede gjennem Gjensynets Overraskelse paa hende, som han undrede sig over, hvor hun var blevet udviklet, — formodentlig mente han noget fordelagtigt.

„Henrik! ... Du maa ikke træffe Far iaften! ... Jeg har prøvet paa at forberede det idag, og da blev han aldeles ude af det, — endda han ikke engang tænkte sig, at Du kunde være kommet hjem igjen."

„Han faar nu finde sig i, at jeg bibringer ham den Tanke, og at jeg vil faa Lov til at eksistere, ... skjønt," udbrød han bittert, — „Forlegenheden efter mig ikke just har været overdreven glødende!"

„Du maa ikke, Henrik! der vil ske en Ulykke! — ikke iaften." ...

,,Synes Du bedre om, den sker imorgen? — Nei, vi faar ha Resultatet nu, — iaften!"

,,Jeg siger Dig, han kan faa Slag, kommer dette saa aldeles uforberedt paa ham!"

— ,,af lutter Glæde over at se sin Søn igjen ... det er tilfredsstillende at tænke paa det!"

,,Du skal ialfald først komme op til mig paa Sørsalen, Henrik!" sagde hun fortvilende og trak ham med sig. ,,Der maa findes paa nogen Ting først — noget, noget, som forbereder" ...

,,Saa Du mener virkelig for Alvor, at den gamle risikerer sligt noget som Slag?" ... Han saa mørk ned for sig og fulgte hende.

— — Ja deroppe var gode Raad dyre! — Henrik sad der stille, han vilde ikke have et Glas Vin, ikke smage noget ... Hilda strøg ham ubemærket et Par Gange i Haaret bagfra, som hun var bange for, at han kunde eksplodere ...

Der gik de alle tre, Jomfru Holst med. ...

Marianne følte, hun eiede ikke Natur til nu igjen at optage Dysten med Faderen; hun havde prøvet sig et Par Gange, men Modet svigtede nede i Trappen, for — hvad havde hun videre at sige ham?

Ja, saadan kunde det nu ikke blive ved, det forstod Jomfru Holst. Der sad den stakkars Henrik og vilde ikke faa Lov til andet end at komme hjem. Slig en vakker, bred Kar, sad han ikke der saa bleg som et Lig! ...

Eftersom hun saa paa ham, følte hun sig mere og mere forarget. Her skede jo en af Husets retmæssige Børn den skrækkeligste Uret! Og der gik de alle. ... Hilda holdt jo paa at blive rent forstyrret. De kunde da ikke drive ham fra Gaarden som en anden Hund! ...

I sin selvforglemmende Iver stod hun tilslut uden selv ret at vide hvorledes inde paa Kontoret hos Mads Foss og snakkede over sig om Børnene

og et Faderhjerte og et Moderhjerte med, ja, hvad Fruen vilde gjort, naar en slig Søn kom hjem tilgaards — som Henrik, og sad der med Hjertet i Halsen for at faa se sin Far ...

Kirsten Holst begreb egentlig lige lidt, hvorledes hun kom ud af Kontoret igjen, som hvordan hun var kommet ind; men, at hun havde Kinden rød helt over af et Ørefigen af Mads Foss's tunge Haand, var synligt nok, da hun ophidset og med Taarer i Øinene igjen kom ovenpaa ...

„Saa saa, Jomfru Holst," sagde Henrik og reiste sig, „det videre af den Slags finder jeg mig forpligtet til at tage selv!" Dermed gik han roligt ned og bankede paa og gik saa ind, da der ikke lød noget Svar.

De holdt Døren deroppe paa Gangen aaben, hørte nedenifra Mads Foss's korte, høirøstede, afgjørende Udbrud, og derimellem Henriks roligere ...

Den gamles Stemme lød et Øieblik voldsom. Men saa taltes der igjen lavere, og tilslut blev det ganske tyst.

Det havde været stille over en halv Time; — Hilda havde hele Tiden set den messingholkede Stok som i en Vision. Det blev ordentlig ængsteligt, og Kirsten maatte vove sig ned i Trappen og lytte ...

Hun hørte Henrik snakke roligt indenfor, og at han brugte Udtrykket Far; — de sad der i Mørket.

Endelig ringede det, og hun tænkte, det var bedst at gaa ind med de vanlige to Lys til ham.

„Skal vi ha Lys til at se paa Gutten med, Kirsten," lød det med en vis Bevægelse, „saa lad det blive tændt i Stuen. Sig Marianne og Hilda, at de træffer Henrik der!"

V.

Majoren kjørte baade sig selv og Hesten skumsved for at holde à jour med Nyheden og Rygterne i Anledning af den næstældstes Hjemkomst paa Fossegaard ... Nei, han havde ikke gravet Guld eller havt en Forretning paa Stillehavskysten i tatoveret Rødhudskind, som solgtes til Museerne. Det havde bare saadan været Hr. Henriks behagelige Spøg; men, hvad den skulde dække, var en anden Sag! ... Alt dette om, at han havde været Fyrbøder paa et Dampskib paa Hudson, Tømmermand i Chikago, paa Redaktionskontor i Madison, paa Handelskontor i St. Francisko og dertil paa et Maskinværksted! det lød dog noget for righoldigt.

Overhovedet, — en Søn af Mads Foss paa Fossegaard finde sig i at staa der mellem Verdens Bærme, svedende og svart som en Neger og skuffe Kul ind i Gloheden, tro den, som vilde, at det var andet end Hr. Henriks sindrige Eventyr til Opbyggelse for de enfoldige herhjemme! ...

Det problematiske, — hvad han hidtil havde bedrevet, og hvad han nu egentlig tænkte at tage sig for, blev naturligvis i høieste Hjertelighed og Gjæstfrihed druknet i al den Selskabelighed, hvortil Hjemkomsten gav Anledning. Der var ingen af dem, til hvem Fossegaardsfamilien stod i noget Omgangsforhold, som ikke netop her vilde gribe Anledningen til at vise Oprigtigheden af sit Venskab.

Og der var nu selskabereret rundt med ham ude hos de forskjellige Familier. Der begyndte saa smaat at klarne sig ud et Slags Mening baade her og der, — og ikke mindst mellem hans egne.

„Men kan Du skjønne, Marianne!" undslap det Mads Foss en Dag, „hvad han tænker paa med det Vandfaldet dernede i Solumsvigen? ... snakker om

at kjøbe al Bjerkeskogen rundt om ... Fabrik for Stavskjæring og Økseskafter og, jeg véd ikke, hvad for Idéer ... og nu er han dernede idag igjen!"

Han stansede og saa hende i Øinene:

,,Men der skal Kapital til alt sligt, ser Du. Det skulde da vel ikke være Guttens Mening at tage ud sin Morsarv? Værre Ugagn kunde han egentlig ikke gjøre os nu, Johnny maa drive med saamange Penge!"

,,Han har faat den amerikanske Damp i Blodet, Far! det er let at høre paa ham."

,,Ja, ja, — lad ham bruge den her paa Fossegaard, naar der endelig skal dampes. Her er saa nok, som han kan snu op og ned paa, — og endevendes skal jo alting nu, hører jeg!

Som der ikke skulde være saa himlende nok for ham at gjøre her!" kom det en Stund efter igjen.

,,Har Du lagt Mærke til, Far!" henkastede Marianne op fra Sømmen, ,,hvor godt Folk synes om ham? Og saadan mærkelig Lykke han gjør hos Damerne, endda det er Synd at sige, han er nogen Kavaler. Det er sletikke frit for, at de sværmer for ham baade den ene og den anden!"

,,Saa—aa—aa? — Hm! hm! — — — Var det ikke Dig, som sagde, at han lignede paa mig?" knæggede Mads Foss over Pibespidsen ... ,,Lykke hos Fruentimmerne he, he ... Lykke hos Fruentimmerne" ... han humrede og knæggede ... ,,har jo ikke det værste at slægte paa!" ...

Han drev op og ned og dampede ... ,,Hm, — ha—ah, — hm—mm! — ja—ah, — — kan stikke Kapital der, hvor én mindst tror ... Den Landeveisrøveren ligt af Fruentimmer!" ...

Themaet beskjæftigede ham øiensynlig:

,,Du Marianne! Tænker Du aldrig paa at bede Ellingsens Døttre i Sandkilen hidop! Den Gouvernanten har gjort noget ud af de Smaapigerne ...

Bertha især har vokset sig til en pen og staut Pige, — og den Oplagstomten og de Skibsparterne hans gir af sig, hoh! — saa det forslaar. Han har slaat sig op den Ellingsen. Det er firti, femti tusind blankt ud paa Brættet det for hver af de to Døttrene ... Bertha, det er Væsen paa hende!"

,,Aa ja, rød og hvid og dygtig opsmigret. De har nu aldrig hørt til vor Omgang, og jeg tænker Henrik —"

,,Henrik!" — lød det haardt; der fo'r lidt af det brutale op i den gamle; men han tog sig igjen, — ,,er en fornuftig Gut, som véd, hvad der maa til, om alt skal staa og ikke tilslut ligge overende her paa" —

,,End Minda Henschen da? — saa gammel som jeg, fire og tyve Aar, — før skulde én aldrig giftes, — og dertil saa elskværdig, som han bare kunde ønske sig en Kone. Og Midler er der nok af, skulde jeg tro, gamle Prokurator Henschen lever jo bare af sine Penge!"

,,Flaar ja!" — røg han op. — ,,Véd Du, hvad jeg maa betale den — hm, hm!" ... harkede han.

Det var den rette Svoger, hun viste ham til — alle de Stringeringer og Rykkerbreve og Skruninger, han i aarevis havde havt fra Henschen! Den gamle Blodiglen udsugede ikke Fossegaard for at sende Datteren did igjen ...

,,De Penge, Henrik kom til at faa med Minda, paa dem fik han nok vente, til Henschen vel var død! — Nei, Ellingsens, ser Du, det er Folk, som vil tilveirs det, en Mand, som slaar sig op aarlig aars og ikke er ræd for at levere Penge ud heller ... I Familie med Foss paa Fossegaard! det er noget, som synger om Ørene paa dem det! Og, ser Du Marianne, det, som trænges her nu, er Kontanter," tilføiede han med Betydning. —

— — Da Henrik om Eftermiddagen i Skumringen kom hjem, havde han været nedom i Byen og

besøgt en gammel Skolekammerat, som nu drev en Smaahandel nede i Strandgaden.

... „Ganske snurrig, hvad der blir af Folk i denne Verden!" — gik han og smaasnakkede med Marianne, som sad i Kakkelovnskrogen og lunede sig. „Den Anton Johannesen tænkte aldrig paa andet end Marryat og at rømme tilsjøs. Jeg var hans stille Medvider, dengang han blev knebet inde i Hundehuset ombord i Bellona og hentet hjem igjen af Faderen. Hui, hvor der vankede! ... og, havde ikke han vist mig Veien, saa var jeg kanske ikke — naa! — — aldrig har jeg kjendt en slig uregjerlig Gut, det skulde da være mig selv! Ikke et Spor læste han; og nu, — en pen, stilfærdig, betroet Kar, som murer sig smaat paa smaat en Formue til, gaar der med fedtet Hue og veier Grønsæbe og blir rig saa sikkert som Amen i Kirken. ...

Kjender hvad der er under Luven i hele Byen, han! Det er som at sætte et Par Briller paa Næsen at sidde derinde bag Butiken og prate med ham. Godt Hode! — blev klog paa meget og mangt der ...

... Liv er der kommet i Smaabyen, det er vist, — og Johnny har en Finger med i alt ... Kniber det for nogen, saa gaar de til ham! Han har ikke Natur for det smaa, mente Anton Johannesen ...

— Ikke ét af alle de Dampskibe, som anløber Byen, uden at Lorden er kjendt, naar han kommer i Baaden og raaber an ved Falderebstrappen med Cigarstumpen og den svarte engelske Cylinderhatten! ... Perleven og Dus med Chefen — og ombord paa en Toddy i Ruffet, og saa Forretninger med en eller anden reisende, om det saa ikke ligger mere end et Kvarter og piber paa Havnen! Dampskibsulet er rent som en Klokkestræng for ham, — tut! — saa maa han ombord ... og Alette i Vinduet for at se, hvem han kommer hjem med, om de skal ha Sel-

skab. De siger, han gjør aldrig bedre Affærer end ovenpaa en slig Middag! ... Me—n, Du Marianne, — saadan halv paa en Sløi med Cigarstumpen i Mundvigen helt fra Morgenen af!" trak han misfornøiet paa Læben; — ,,over i Amerika vilde én, som drev det paa det Vis, se langt ud efter Krediten.

Johnny maa alligevel ha et Pokkers Snit til at tjene Penge," tilføiede han betænksomt. ,,Det skal ha været rent uforlignelig, gaar det i Byen, med hvilken Air og knusende Overseen Lorden kort og godt afgjorde — saadan blot ved Chèque, nogle Blyantsord paa et udrevet Blad af Notitsebogen og et Bud op til Sparebanken! — en Hamburger, som kom og vilde gjøre Protest paa ham for nogle Kaffeveksler, som der var noget galt med ... ,,Værsaagod, ni tusind Bankomark! Har De mere at forlange i vor By?" gaar som et Mundheld efter ham. Gik ikke iland engang, — og der luskede Hamburgeren af bag Ryggen paa ham ...

Det er bare to tre Maaneder siden! Johnny var netop kommet hjem fra Fossegaard den Dag, fortalte Johannesen, og snublede over Fyren paa Dampskibsbryggen. Manden fik ikke saameget som anmeldt sig paa Kontoret ... Men saadan to, tre tusind Daler som ud af Vestelommen, Du!" ...

Marianne faldt i Tanker. Det var dengang, hun gik ind med ham paa Hampspekulationen; hun havde ikke hørt et Ord om den siden.

VI.

Det var i Julen. Grüners var kommet til Fossegaard i Besøg med Børnene. Johnny og Alette var

der med alle deres, — den mindste transporteret op med samt Vuggen, Flasken og Barnepigen.

Biermanns paa Nedrebruget laa over Nat efter Nat; og fra Frokostbordet med det syltede Svinehoved i Papir, omfrynset af de klare Akvaviter, Griselabberne, Saltkjødet, den kolde Steg, Fattigmanden, Vørterbrødet med Rosiner og alle de andre mange Sorter — til Aftensanretningen engang uberegnelig sent ud paa Natten turede Husets forskjellige Omgangsvenner Julen med. Nogle kom og andre reiste; Gangdøren stod ikke.

Johnny befandt sig nu aldrig saa vel som hjemme i Julen! Han yttrede det med et ordentligt Julegisp langt ud paa Formiddagen til Alette, naar Kaffeen og Julekagen kom op til dem paa Sengen, — Fru Grüner havde alt banket paa tre, fire Gange; — han gjentog det under Frokosten, medens de sad ved Svinesylten, og ud paa Kvælden betroede han det endel stivøiet, kanske overflødig mange Gange til dem, han fik med sig hen paa at fornye Toddyen i Glasset. Han klappede og var snil mod Hilda, — som „ikke havde det saa greit!" iaar fik hun et Uhr af ham, — gjorde Skøi med Søster Mina Biermann, som aldrig kunde lade være at le, talte i Fortrolighed med Marianne og planede Familiesædet op efter allernyeste tilkomne Tidsmæssighed i Bygningsvæsenet, og gik med Armen om Skulderen paa Søster Grüner, helt til hun blev kjed, trak et dybt utaalmodigt Pust og skjøv ham fra sig.

Faderens Idé om, at et forstandigt Giftermaal var den ene rette Udvei for Broder Henrik, var slaat ned i hende.

Det manglede hellerikke paa, at hun havde faat ham sat virksomt i Stil. Hun talte ikke om andet end den hjemkomne Brors uventet prægtige, solide Karakter og udmærkede Forstand. „Det vilde blive en hel økonomisk Omrevision i Eiendomsskjøtselen,

hvor han tog fat. Og, kunde han være lidt slem og uvørn i Munden, saa mente han ikke saa stort med det, det laa til Familien!"

Hun drev nu paa, at de skulde faa noget Ungdom derover en Aften og danse. ,,Noget burde gjøres for Hilda, saa kunde de med det samme ogsaa engang bede Ellingsens! — Det var saa mange Aar, siden der havde været en Dans paa Fossegaard, og Faderen skyldte baade her og der at gjøre Gjengjæld for al Selskabeligheden i Anledning af Henrik.

Antonia gik som en stængt Kraft ... ,,Nu i Juledagene — naturligvis! — saa de andre ogsaa faar Til til at gjøre noget, — Grüner," truede hun, — ,,kunde ellers snart faa det Indfald at reise igjen; Gubben var ikke vant til at gaa saa længe ørkesløs og hænge!" ...

Stilfærdig, som Konsulen gik der med Stokken og flyttede Fod for Fod, saa han just ikke ud til at være saa glubende hidsig paa Ungdomsbal! mente Henrik.

Henrik prækede ellers fortiden bare om at faa tappet ud hele Bjølstadmyren, det vilde give Aargangsvand igjen til Fossegaardsmøllen, betroede han Faderen.

,,Hø, høh, — saa ja, — ret saa," — harkede den gamle — ,,skaf bare den Slump tusind Dalers Udlæg, som skal til, ogsaa! — For, ser Du, Henrik," sagde han betydningsfuldt, ,,Fossegaard aarker ikke at føre Krig paa to Kanter, — har saa fuldt nok med Johnny endda!"

Mads Foss tog sig en ekstra Knert ovenpaa den Sats.

Det lettede, at han engang havde faat sagt fra til Sønnen, saa skjønte Gutten nok, hvad han havde at gjøre for at skaffe Kapital. — Ellingsens Bertha! ...

Han og Grüner gik til Whistbordet inde i Kabi-

nettet, hvor de lukkede Døren; — for nu skulde der ryddes til Danseselskabet, ordnes og arrangeres.

... „Bare ind med Dig, Grüner!" lød Antonias travle, myndige Stemme, — „ind i Kabinettet igjen. De sætter Dørene op, saa det trækker gjennem hele Huset!

Aa, Du vesle Ola, — gaa en Tur efter dem allesammen Du, og sig ingenting, men bare luk, luk Dørene! Grüner er jo færdig at forgaa ...

Ræk Geleerne ud igjennem Vinduet, Jomfru Holst! — i Rad og Række her i Kulden paa Kjælderbrættet, — saa stivner de ...

Hvad farer Du efter hernede, Lina? Jeg har jo sagt, Du skal sidde som en Mur oppe hos Børnene; ellers har vi dem hostende i Vinddraget i Trapperne igjen ... Vent, vent, her skal Du faa med Dig en Smag af Mandelpudding til dem; — se her, en Ske til hver! — Ja, Alettes mindste gir Du naturligvis ikke, Du har nu vel Forstand? — Lidt mere rød Sauce, Holst!"

Antonia dampede ovenpaa med Lys til Lysekronen ...

Johnny kom hjem i Skumringen. Han havde taget sig en Tur ud i Smalslæde omkring til Naboerne, medens Sjauen og Uhyggen stod paa hjemme, for at afgjøre Indbydelser, og havde spist Middag over hos Fogdens ... Ferdinand Wiese var kommet der igaaraftes! ...

Det blev ialt saadan en vel femti Stykker, regnede han over, „hvis de kom, som Vesle-Ola var gaat ud til. Kan være saa passe mange" ...

Han vilde nu mønstre og supplere en Smule paa Drikkevarerne! —

— — — Ægte Juleveir! ... En mild Søndenvind med en Væg af sorte, urolige Skyer bag sig stuvede Havtaagen tæt og vaad opover Landet, og endnu saa høit oppe som ved Fossegaard laa den graa og leveirsfugtig med et mildt Snefald i sig.

Ind paa Gaardspladsen kjørte om Aftenen Slæder, brede og smale, og Indholdet — tulup- og kaabeklædte Familier fra Omegnen med deres Julebesøgende, — steg ud, medens den store Fjeder i Gangdøren med sin egne trækkende Strubelyd i ét væk skreg velkommen.

Oppe i Salen stod det gamle Flygel med Laaget løftet ... Strauss's og Falbes Valser og Galloper, af og til en Feier og Fandango eller Engelskdans, afløste hverandre gammelt og julekjendt. Man vidste, hvem der sad bag Pladen. Fløi Fingerspidsen let og flygtig henover Tangenterne for Mina Biermann uden Spor af Anstrængelse, — hun kunde gjerne holdt paa halve Natten, — saa var Fru Grüners kraftige, distinkte Bearbeiden at ligne med en stærk, tung Artillerihest, der gik præcist, taktfast, — ikke Forandring paa Farten; men man anede, at den trætnede og skummede i Sælen. Og der var Kræfter nok til at afløse dem blandt Egnens vante pianospillende Damer.

Flygelet havde gjort sin Pligt paa den samme Plads før; — de brede hvide Planker i Gulvet var glatslidte af mangen gjennemdanset Nat, — der var noget over et saadant Julebal paa Fossegaard! ...

Det var en Hændighedskunst for Tilda, Stuepigen, at komme frem med al Bispen, Punschen og Limonaden paa Brættet.

Hun kom netop ned i Kjøkkenet rød og livlig fra et nyt Togt med alle de tomme Glasser ... nogen var kommet dansende lige imod Brættet, medens hun stod ved Sofaen og bød Sorenskriverfruen, saa det kunde blevet et net Spild over hendes Atlaskes Kjole, om hun ikke netop havde faat saa heldigt snud sig undaf; men hun knælte næsten. — Flinkt gjort, min Pige! havde Fruen sagt ... Naa, — Tilda vidste nok, hvem der havde faat det yderste Glas Bisp over Kjoleskjødet! ... „Fru

Grüner støver og danser," lo hun, ,,og Konsulen sidder derinde i Salen med Stokken og kjender og gnider paa Benene!" — Og, da hun saa stod fast med Brættet, var denne Majoren lige bag hende og tog det ene Glas Vinpunsch til Damerne efter det andet over Skulderen paa hende, — og Fuldmægtigen hos Skriveren mente, at Fru Borg kunde da gjerne danse nu for den gamle Bastians Skyld, hun havde jo svunget sig lidt før en Kvæld i Julen. Der var ingen af dem allesammen, som kom op mod hende paa Gulvet, — saadan en Vidie af en Skikkelse! ... og saa knæggede Majoren ... ,,Fru Borg havde nok sin Mening med det," sagde han, ,,for Hysing dansede heller ikke!"

,,Han og Fruen!" — Tilda drog spodsk paa Latteren.

Brættet var igjen fuldt.

— De fleste af de ældre var taget afsted efter det sildige Aftensbord. De smaa fordryppede Stumper i den gammeldags blinkende Glaslysekrone blaffede under Luftningen af de dansende Par. Kotillonen gik just nu paa sit aller bedste.

I Døren ud til Gangen stod Pigerne Hoved ved Hoved og keg ind.

,,Phyh! — Phyh! ... Der maa bydes Limonade omkring igjen, Tilda, hvor blir den af? Faa op Vinduet derude i Gangen! — Er ikke Kari Kokkepige heroppe? Sig, hun maa kaste paa sig en Kjole og komme op og se paa hun ogsaa nu, hun har gjort fra sig Opvasken. — Kaffeen vil vi ikke ha ... ja, lad mig se!" — Antonia saa paa sit vægtige Guld-uhr, — ,,før om en Timestid, naar Klokken er fire ... Danser De ikke, Wiese?"

Wiese var netop kommet ud fra Røgeværelserne; der var noget uroligt falkeagtigt i Ansigtet eller ved Øinene, medens han saa sig om i Salen.

,,... Ingen Dame?" ivrede Fru Grüner. — ,,Der

sidder jo to, tre Stykker henne ved Pianoet! Jeg skal skaffe ..."

Som hun satte sig i Bevægelse, vendte han sig med ét om og bukkede for Jomfru Holst, som sad nede ved Døren.

Hun kom ikke til at sige nei, huskede Kirsten siden, — for, før hun vidste Ordet af det, var hun oppe paa Gulvet ... Men, da han saa satte baade sig og hende ned lige ved Siden af Marianne, takkede hun jo og gik hen til Døren igjen. Og saa snappede Henrik hende underveis, og rundt gik det én og to og tre Gange! — Kirsten vidste jo, at hun nok kunde; — men bare høihalset, i simpel sort Kjole!

„Har lykkets godt at undgaa mig i hele Aften, Marianne!" begyndte Wiese dæmpet, — han saa velbehersket rolig lige ind i hendes Ansigt, det var kun Øinene som glødede, — „bestandig vel indkilet imellem alle Fruerne! Synes Du ... synes Du, dette kan gaa an? Du mener, jeg maa være fra Forstanden, som slet ikke er ræd alle dine Hensyn? ...

Deres Hanske, Fru Borg!" bøiede han sig mod Gulvet, da Johnny og Alette i en Tur kom til at staa lige foran dem.

„Tænk, Johnny har været saa naadig at ville danse med mig, Marianne!"

Alette var en fin, lyslet, rørende Skikkelse; det var ikke vanskeligt at se, at hun var blind beundrende og forelsket i sin Johnny.

Marianne kjendte det, som hendes lykkelige Sol skar i Hjertet, da Johnnys Hustru saadan smilte til hende. Hun saa stum, pint paa Wiese, da Parret igjen blev borte; der steg et Øieblik som et vildt Udbrud til ham i hendes Øine, og saa — igjen dette kjendte uoverkommelige, som sagde ham, at alt deres Haab var dødelig anskudt og blot angstfuldt bad om Skaansel! ... om ikke at føie denne forfærde-

lige Pine til; hun vilde jo bare faa være død indvendig baade for sig selv og ham.

Aa Gud, som han vidste, han maatte kunne hviske Ord ind til hende! ...

,,Marianne," sagde han, ,,jeg har intet andet i Verden end Dig; — og Du bryder Dig ikke om nogen anden end mig" ...

Hun sad og smilte ud, som hun var i en Konversation, og lyttede og lyttede, hun vilde ikke gaa Glip af et Ord; — og nu nikkede hun.

,,Husker Du det første Julebal, vi mødtes paa? — Det var hos Fogdens, tror jeg, Fru Borg? Fogden holdt altid Juleballer i den Tid," kom det, da der atter stod dansende foran dem.

— ,,morsomme Ungdomsballer," sagde Fru Borg; ,,Fogden er altid saa prægtig Vært" ...

,,Aa nei, Fru Biermann! — hele Frynsen af Garneringen" ... kom Ring skrigende.

,,Knappenaale i Hildas Værelse, Mina!" sagde Marianne hastig.

,,Jeg véd ikke, om Du var saa vakker, som jeg har syntes, Du er nu — iaften! Det var vel paa en anden, barnagtigere Maade. Men vakker var Du med dine femten, seksten Aar, — saa rask og myg behændig som en rigtig svarthaaret, udklædt Skibsgut! Og Du gjorde Nar af Folk lige i Øinene med saadan hellig skøieragtig Mine. Mig havde Du tilbedste, saa det kogte i mig om Natten; de gummielastikums Stropper, jeg spradede med dengang, blev hakket istykker" ...

Hun smilte forbindtligt: ,,Nei saa? — ja, jeg husker, de var i Mode dengang" ...

,,Gummielastikums Benklæder ja," optog Henrik, som kom med Bertha Ellingsen. ,,Ja vel! Aa, hvor vi halte og drog, Du Wiese! for at de skulde sidde rigtig tæt og stramt. Mønstret blev mere og mere storrudet, til de sprak." ... Han lo over den

forsvarlige Berthas Skulder, mens han dansede væk.

... „Saa var det Sommeren efter, Marianne! Da tror jeg, Du var en Klat glad i mig alt ... Eller" — sagde han langsomt, „hvorfor betrode Du mig saa hidsigt i Præstegaardshaven, at Du for din Part aldrig vilde gifte Dig med nogen, som havde været forlovet før? Gad nok vide, om Du ikke var lidt jaloux dengang."

Marianne trak paa Smilet med et ganske lidet Nik; hun kom til at glemme det forbindtlige. Javist havde hun havt sin Pine for Minda Henschen dengang.

... „Og saa kom Julen igjen ... Ser Du, fra da vidste jeg, hvad jeg vilde, — at jeg maatte arbeide de ødelagte Affærer hjemme op igjen for at kunne byde mig til Datteren paa Fossegaard. Naa ja, — det var nu det, jeg blev Forretningsmand paa! Naar hver Skilling er saa god som en Draabe Blod, saa blir en ganske gløg ...

Nei nei, jeg mente ikke at tale om dette; — før jeg vilde saare Dig! — Jeg har set paa Dig iaften, Marianne" ...

„Jo, tal om det!" — hviskede hun; hun var ganske bleg og saa ret ud for sig ...

Hun havde nok engang fortalt ham, hvorledes hun havde kjæmpet med Faderen; men det sidste Ord i Sagen, at det dengang saa henved gjaldt, om han skulde ruineres, tilhørte ikke hende, det laa forseglet i Stumhed.

Det var ikke første Gang, hun følte, hvad der var offret for Fossegaard; og dog faldt der atter i denne Stund som et nyt, graakoldt Syn paa det.

Hendes Øie gled hen paa Antonia, som havde fundet sig i at tage gamle Grüner ...

Hun saa sig omkring med et næsten hadefuldt Blik paa Væggene, — de blev ligesom rimede og svedige ...

„Tal om det, tal om det!" stammede hun.

„Vi skal tale om, hvordan vi skal faa hverandre igjen. Vi to vil leve, Marianne!"

Det blussede et Øieblik i vanvittig Forglemmelse op i hende; han sagde det jo, saa hun kunde tro det! ... Men saa dyngede der sig pludselig en mørk Grusgrav tvertover. — — Det maatte ikke ske!

Hun vendte sig rask imod ham; hun trængte netop nu saa brændende vildt til rigtig at lide ...

Vi vil leve, havde han sagt! ... Hendes Blik dvælede med Undværelsens Nydelse ved dette fine, mandige Ansigt med det opstrøgne Haar og de energiske, stempelskarpe Træk ved Mund og Hage. Hun saa, hvorledes Sindsbevægelsen arbeidede og dirrede i bleg Sved.

Den, som kunde faa strøget, blot med Lommetørklædet, — af Vanvare, — Haanden over Panden! ...

Lommetørklædet gled ned, og, som han bøiede sig, bøiede hun sig ogsaa, — og han kjendte Varmen af hendes Haandled og Kniplingstørklædet glide sig hastig over Ansigtet.

... „Tak, Hr. Wiese!" — hun havde opdaget Hysing.

„Marianne," sagde han hastig og dristigt: — „svar!"

„Hvorfor jeg ikke danser, Hr. Wiese?" kom det afgjørende bittert lavt, „ser De da ikke, at jeg er ganske sortklædt med Stenkulspynt?" Perlebaandet gled over Fingrene, — — „og saa er jeg udenfor! ... Og da indser De, jeg taler gjerne med Kandidat Hysing," tilføiede hun, da denne stilede over Gulvet henimod hende.

„Stakkars Marianne! de har gjort det tungt, — for tungt for Dig!" ... hviskede han overvældet af Bevægelse og gik hastig fra hende.

Han forsvandt bag Rækkerne af Pyramideturen, hvori Henrik, der havde Ordre til at opføre Kotil-

lonen, atter med Held udfoldede en Levning af sin Ungdoms Danseerindringer ...

Der saas nu ogsaa Majoren og Tolderen som gamle vastrukne, slingrende Skuder suget ind i Strømmen af de paraderende Rækker og svingende Par. De var komne fra Kortbordene for at paaskynde Opbrudet; men blev fangne ved den fristende Udsigt til Kaffeen.

Sagproppen svingede i fuld Vigør først den ene og saa den anden rundt i Vinden, væsentlig dreiende sig om sin egen Akse, og hans utrættelig muntre Mina trak leende om med den stædige Tolder ...

De ældre Tropper maatte i Ilden! — og Majoren saa jo Hysing for tredie Gang iaften sidde og konversere Enken ...

Den dampende, rygende Kaffe voldte Lampens sidste Opblussen i en animeret Inklinationstur med frit Valg.

„Og saa en ekstra Ekstravals!" klappede Johnny op til Antonia ved Pianoet; han gik i en glad Juletaage.

„Nei, nu fik det være slut!" — Tolderen vendte sig saa afgjørende mod Døren, at Lona, hans Broderdatter, maatte bryde af og skynde sig efter ham ...

Antonia var ikke ganske tilfreds med igaaraftes! ... For det første syntes Henrik nu just ikke at være videre følsom og tændbar af sig; — hun huskede dog, han havde været dygtig forelsket som Gut i Julene! — og dernæst var han saa aldeles uden Hensyn til hvem, han talte med, rent ustyrlig i Munden om alt i Distriktet ...

Det var paa det Kapitel, Antonia fandt, hun burde slaa en Smule til ham, medens de den næste

Eftermiddag holdt Kaffeskumring omkring i Værelserne:

... Han var paa god Vei til at vække Forargelse! Folk likte ikke at blive disputeret rundt bestandig ...

,,Du var sletikke videre hensynsfuld, synes jeg, igaar mod Prokurator Henschen. Ja Du ler, Du! — men det var Svoger Biermann, som bad mig nævne det for Dig. Snakke til gamle Henschen om anden Lønning til Arbeidsstokken! Jeg hørte han brummede til Lensmanden, at det ingen Kunst var at bli af med sine Penge, værre at faa dem ind!

... Og saa sidde og regalere Damerne med det Morderfjæs, Du satte op nede i Folkelugaren fra St. Francisko, for at indbilde Kjæltringerne, at Du var endnu farligere end dem, — rulle og vrænge med Øinene! jeg synes ikke, dit svarte, bredsnudede Fjæs er saa for skjønt før ...

Naa! — og hvad synes Du saa om Minda Henschen? — ser Du, hvor hun klæder sig, hun var nydelig igaar."

,,Slet ikke fri for Tække," medgav Henrik, — ,,men tør, — saadan en Gammelmandsdatter, — af anden Slaat, som de siger i Høbjergingen!"

,,Det er den Ryheden din, Henrik, det er ikke vanskeligt at vide, hvor Du har den fra — Farsarv!"

Hun gyngede en Stund irriteret, til Interessen for Emnet igjen tog hende:

,,Fars Kjæledægge, Bertha Ellingsen, var paa Gulvet i hele Gaaraftes. Svært i Vinden!"

,,To staute Jenter, hun og Søsteren," supplerede Henrik gispende.

— ,,og Bertha spiller da saa udmærket."

,,Ja—a, jeg beundrede hende rigtig, hun sad og knadede ned i det gamle Flygelet med de tykke

Armene sine som i et Bagstetraug. — Perfektioneret sig i Udlandet! ...”

„Den Fordel har da Du ogsaa at paaberaabe Dig, Henrik!” føg hun ærgerlig op.

„Du har ikke noget af Farsarven, Du!” beklagede han fromt ...

— — — — — — — — — — — — — —

— Virkeligheden skulde ogsaa stikke en Snip af sit forstyrrende raa Ansigt ind i denne Jul! ...

Johnny havde ikke villet røre ved det før nu idag, da Helgen akkurat løb ud, og alle skulde afsted imorgen. „Fra St. Thomæ Dag til sjette Januar fik der være Fred!” ...

Han kom noget opspilet flot ind til den gamle straks paa Morgenen, og — Haanden var lidt klam, da han viste ham Skrivelsen, — den var af 19de December, — hvori Londonerhuset uden saameget som en Skygge af Grund eller Varsko behagede at opsige al yderligere Blankokredit, med mindre han skaffede Garantien fra DHrr. Mads Foss, Biermann og Konsul Grüner forøget med adskillige tusinder.

Det var ligesaa uforskammet som dumt, naturligvis! ... „Men ser ikke, der er noget at gjøre ved det, Far, uden at finde sig i det. Det dreier sig jo tilslut hverken om Udlæg eller Tab, blot om de samme Underskrifter paa et rummere Beløb!”

Mads Foss sad i Skjorteærmerne indsæbet over Messingkoppen med det rygende Vand og barberede sig foran Speilet. Han gjorde med den skjæve Mine et fortrædeligt Kast, som han nok havde tænkt, at noget skulde komme:

„Er saa ræd for, Du kjører Dig for langt ind, Johnny.” ...

Han blev siddende en Stund med sammenknebet Mund og stirre og grunde mod sin store udstaaende, hvidsmurte Hage i Speilet ... „Faar jo til! Den, som har sagt A, faar ogsaa sige B,” — brummede han ... „Men forudser, det ikke gaar saa let —

hos Grüner. — Bedst, Du gaar med Papiret til Mina først."

Han tørrede Sæbeskummet forsigtig af Barberkniven og lagde den ned paa Speilet:

„Kom med Pennen!" — —

— Han havde netop iaar havt store Avancer, vundet ind uvurderlige Forbindelser, forklarede Johnny Søsteren, da han bagefter bad hende om at vise Biermann Papiret og faa hans Underskrift under Faderens.

„Biermann skriver naturligvis under," — vippede Mina trøstefuld ind med det.

... „Du véd da, at Johnny er sikker, Biermann! Det er jo bare en Ære at skrive under med Far og de andre, saadan som Johnny er anset." ...

Mina havde en Overflødighed af Overtalelsesgrunde: — De maatte ikke skjæmme ud denne hyggelige Jul! ... tænk, nu Henrik ogsaa har været hjemme ... „Ingen kan vide, Biermann! hvor ofte vi alle efter denne Dag kan være samlet som iaar, — næsten hele Familien! — Far bliver gammel." ...

— Det var med en vis paa mulige Eventualiteter forberedt Force, at Antonia senere paa Formiddagen med det dobbelt undertegnede Papir skjød sin Fart op paa Værelset til Grüner, hvor hun idag, — indtil det blev ordentlig lunt og varmt nede, havde placeret ham med Skjærmbrættet mellem sig og Vinduet.

Med Hverdagen og Stridskjorten forbandt sig ogsaa for Konsulen Udsigten til en ny Kampens og Udholdelsens Tid. Antonia havde i de sidste Aar med vanlig Kraft og Energi sørget for, at han overholdt baade Karlsbader- og Kisinger-, Appelsin- og Multebærkure mod Gigten. Og nu skulde der tages fat paa en Luftkur med Tilbehør af Pas og Pleie i Uld og Gnidninger; — hun havde studeret den hele Fremgangsmaade.

Konsulen læste igjennem Papiret og kastede det saa hen paa Bordet.

,,Uforskammet, hvorledes de har behandlet Johnny, Grüner! — Ja se selv."

,,Ser det, ja!" han trak paa Læberne.

,,Far og Biermann skrev straks under."

,,Lad dem det!"

,,Det er jo hele Familiens Sag dette."

,,Familieskab paa Papirer! — det har jeg aldrig hørt om," rokkede han bestemt paa Hovedet.

,,Hvor skulde det ellers være, Grüner?" sagde hun skarpt — ,,uden hvor det nytter nogenting? — kanske blot saadan med Snak og Fjas op i Øinene paa hverandre?"

,,Naar jeg skriver paa, saa véd jeg, hvad jeg vil forlore, og hvad jeg ikke vil forlore, Antonia, — for Familien, som Du siger, og det véd din Far og Biermann ogsaa, — vil jeg tro."

,,Grüner!" ... Hun saa paa ham med en Mine af et udbrydende Uveir. ,,Jeg vil haabe, det bare er dit behagelige Forretningssnak!"

,,Mærk Dig, jeg siger ikke, jeg forlorer det; heller ikke, at nogen forlorer ... men bare, at jeg véd, hvad jeg vil forlore, — og paa det fik Du min Underskrift dengang, Antonia, — imod mit Princip."

,,Høist nobelt! — Du gaar ud fra, at min Bror er en Svindler og ikke kan svare for sig."

,,Jeg gaar ud fra, at jeg ikke kan skabe mig en ny Formue igjen med denne Krykke!" han pegte hidsig hen paa Stokken.

,,Det er virkelig din Tanke at unddrage Dig, Grüner?" Hun tog Papiret op fra Bordet, som hun forberedte noget afgjørende.

,,Jeg synes, vi skulde reise ja, snarest muligt, saa blir det mindre ubehageligt."

,,Du mener, vi skulde skynde os at luske afsted

her fra min Fars Gaard som vaade Hunde? — Jo—o, sig Du det kun ud! ...

Men, ser Du, min Ven!" lynte det af hende, — ,,paa den Fart faar Du ikke saa mange med Dig hjem, som Du kom hid med; vi har ikke brugt at svigte Honnøren her paa Fossegaard!"

Han trak resigneret paa Skulderen:

,,Vi har ogsaa Børn at forsvare!"

,,Din egen sneverhjertede, grætne, smaalige Person, ja — som jeg slaver under — slaver under ... Dag ud og Dag ind!" — hun bøiede sig stor og stærk og luende over ham.

,,Vil ikke — vil ikke," — raabte han sygelig egensindig. — ,,Vil ikke!" ... han gjorde gjentagende hidsige Drei med Haanden, som om han laaste med Nøglen rigtig durabelt for Pengekisten.

,,Nei nei, Grüner!" — hun lagde igjen Papiret ned paa Bordet foran ham, ,,det er din Sag."

,,Ja min Sag!" hvinede han med sammenbidte Tænder.

,,Men jeg har ogsaa min Sag, Grüner! Jeg vil høre, hvad Du har bestemt Dig til, naar jeg kommer op før Middagen ... For, — har Du kjøbt mig," kom det koldt og langsomt, — ,,saa véd jeg ogsaa, hvad jeg har solgt. Mit har jeg holdt!

Jeg skal sende Havresuppen op til Dig," hun gik haardt ud af Døren.

Nede nævntes der intet. Grüner maatte altid have sin Tid til at overveie.

Men man forstod, at der var noget paafærde, og det føltes lummert; — naar Antonia gik mørk i Hu, som nu, var det nær som Mads Foss selv! ...

Det var først lige under Middagen, at hun kom ned med Papiret underskrevet.

VII.

,,Faar se, faar se, — faar bare se! ... Hvad sagde jeg? — Det, som blev begravet der paa Borg i — he, he, — med Gitter om, — det kommer op — — kommer op! ... Har Di aldrig hørt om Tyve, Di, naar de stjæler Penge, Di, saa gjemmer de dem saalænge, til Nummerne er glemte ... Nummerne glemte. — Og saa tar de dem op igjen, ja! — he, he, — og prøver at gi dem ud som — he, he, — ærlig tjente" ...

Tolderen plirede og trak op den ene lidt skjæve Side af Ansigtet, medens han saa paa vedkommende og sigtede hans Forstandsgaver til at lægge noget langt fra hinanden liggende Omstændigheder sammen.

Han havde med hele sin Haardnakkethed sat sig paa, at der var noget under den Bastians Selvmordshistorie, — hvorfor man havde behaget at gjøre ham til en ansvarsløs Kjæft, — og han var vant til at rode tilbunds paa Toldboden!

... ,,Hr. Ferdinand Wiese dukker saa smaat op igjen! — har været hos Lorden og Grüners, — sætter sig fast her — saa at sige over Fjorden efter Vand, — gjør Affærer — he, he, — med Biermann og, hm! ... Gudbevares, man har Lov til at gjøre Affærer, — især saa forunderlig forsigtig, som Hr. Wiese er!" Han rynkede Brynet, som han saa hele Færden.

,,Saa kommer man ogsaa en og anden Gang til Fossegaard — naturligvis! — man vil ha Skibsmateriale høit oppe i Dalen, he he! ... Faar nu se, om der ikke alligevel tilslut saa pent kommer til at danses paa Bastians Grav! — he, he ... det Gitter, det Gitter, — der skulde ikke være saa aabne Sprinkler i det ...

Faar se, min Ven, faar se, min Ven! om en ansvarsløs Tolder ikke alligevel lugter med Næsen,

hvad de har luret væk for Øinene, — he, he!" ... Han stødte Stokken i Singelen, medens hans knoglede Skikkelse ludede i Uniformsfrakken ...

Men Fru Biermann, da hendes intime Veninde nævnte det, blev flyvende sint og kunde ikke dy sig for at sige til sin Far, hvad det var for Snak, den gode Tolder fo'r med, — han sørgede altid for at sige Behageligheder om dem paa Fossegaard!

,,Sludder og Væv, Mina! — ti, — hold din rappe Trant! Skjønner Du ikke, at jo mere Du roder i Kaffekoppen, desmere grumser den? Men sig ikke noget til Marianne, det kunde saare hende. I bør ikke befatte jer med den Wiese."

,,Nei hverken med ham eller Tolderen!" ivrede Mina.

,,Aa—aa, ... Tolderen! — bare aldrig lade, som vi véd om hans Sludder! — — Men, Du Mina!" — kom han siden igjen — ,,ymt alligevel lidt, ganske fint, om det til Marianne; — bedst hun er forsigtig" ...

Det var nu heller ikke den Side af Sagen, Mads Foss fæstede sig ved ... ,,krænkede Fruentimmerfølelser og sligt noget — bøh!" —

Hans bestemte Beslutning var, at nogen Handel i Bjølstadmarken eller paa nogensomhelst anden Vis med Wiese skulde der ikke blive af ... ,,Nei tak, den Sækken knytter vi for! Borg ubehæftet næsten! ... hun faar da kunne hjælpe til med et Laan, om det kniber for Johnny, det er da ikke bare mig, som skal staa for at øse ud!"

Mina var kommet over den Dag med Kopper og Kar for at faa Stikkelsbær og Ribs fra Haven hjemme til Syltning, og hun nyttede straks Anledningen dernede til at faa rørt ved det til Marianne, — blot saadan lidt.

,,Mig og Hysing?" slog Marianne Øinene op paa hende, som det var hendes første Tanke, medens

hun rolig vendte sig og igjen slap en samlet Haandfuld Stikkelsbær i Fadet. — — „Aa, — Wiese!" ...

Hun stod skraasover Gangen, og Haanden gik lige ufortrødent som før inde i den stikkende Busk. Hun saa noget medtaget og mager ud under den fine brede Straahat; der havde indgravet sig som et Præg af tynget Sind i det mørklette, smale Ansigt, og den noget lange Hage faldt af og til ligesom lidt skarpt frem.

Hun havde set gjennem Søsteren saa klart som i et Glas Vand, hvor hun vilde hen, og havde i Øieblikket havt en sammensnørende Følelse, som af en pludselig Fare.

Og Mina snikkede og snakkede ...

Marianne havde trot paa et Slags indre Ro til Erstatning, den Gang hun saa afgjørende tilbageviste Wiese, — en saadan ialfald, som naar Isen lægger sig over det, der er og skal være visnet.

Hun havde tænkt saadan.

Og dog var det netop Følelsen af, at hun helt og uigjenkaldelig havde udslukket alt Haab, der bagefter kom over hende med en vild nagende Anger lige imod baade Forstand og Samvittighed, — en Sjælsbitterhed, som intet vilde høre, og hun havde lidt og stridt i den lange mørke Vinter. ...

Ud paa Vaaren hørte hun, at Wiese havde været hos Biermanns for at afslutte en Forretning og boet hos Johnny. Hun gjorde sig intet klart op, skydde Tanken, — vidste, hvor den igjen vilde stanse. Men hun kunde ikke hjælpe for, at der kom en Fryd over hende ved at gjætte, at Haabet endnu var til hos ham.

Senere havde han engang været i Selskab nede hos Grüners og et Par Gange i Forretningsanliggende saa langt oppe som hos Biermanns ... Og Underhandlingerne med hendes Far havde han, — hun saa hans Tanke, — hele Tiden holdt langsomt Liv i ... Hun fulgte hans seige Mening ... den

langsomme, stille Beleiring — saa vel betænkt! — med Tid til at lade gro til ogsaa hos hende! — Og i villig Selvskuffelse havde hun begyndt at underholde et Slags uklart skimrende Fantasihaab.

Han var ventende til Biermanns igjen nu i Sommertiden, — kanske i denne Maaned engang …

At stirre ind i dette havde været hendes stille Beskjæftigelse i den senere Tid, — mulig dog et lidet Glimt af hinanden der? … hun vidste, — hun var sikker paa, — han kom ikke til Fossegaard — endnu.

Det var mere end det, som ramlede overende i Stikkelsbærhækken nu under Minas Passiar! … Folkesnakket — Rygterne — krummede det sig sammen indeni hende — holdt altsaa paa med dem … beskjæftigede sig med ham og hende, fulgte dem, gjættede hvert Skridt. Man anede, at der kunde være noget af en Helligbrøde. …

Hun saa med ét hele Udstrækningen af sin Selvforblindelse, — at hun havde holdt paa at lulle sig ind i Muligheden af at komme ud over det! —

Ovenfor lød Stemmer. Henrik og Hysing …

Den sidstes langbenede, slængende Skikkelse med den noget blankslidte sorte Frak, den buklede Hat og suveræne Foragt for det legemlige stilede for Øieblikket direkte nedover Haven hen, hvor han saa Damernes Straahatte og Kyser. Han kom, ret som det var, spadserende over fra Præstegaarden isommer.

Det intelligente, blege, selvbevidst smilende Ansigt stak lige efter frem ved Fru Biermanns Busk.

Han havde, som altid, sine vel udreflekterede Grunde, og, naar han idag begyndte Passiaren med den livlige, let tilgjængelige Fru Mina, var det blot, fordi han med beraad Hu og velberegnet først vilde tage Approcherne. — Maalet var Fru Borg, der i

den senere Tid havde vist sig betydelig mindre imødekommende, end den saa varme Begyndelse af deres Bekjendtskab havde lovet. Han var nu paa en vis Maade drevet til det Point, at han fandt sin Fordel i at falde sideværts ind, overrumplende hendes Interesse med en eller anden pludselig Bemærkning.

Han stod som den lunt gjennemskuende Iagttager og røg og saa til:

„Kunde se Kvindens Karakter af, hvorledes hun plukkede Stikkelsbær — Falder saa lykkelig let i Haanden, Fru Biermann! — og lidt Rusk og umodne Bær gjør ingenting ... De lever som en Fugl netop nu i denne Busk, — er der nærværende helt ... kunde gjerne siddet paa Grenen og gynget og kviddret, Fru Biermann!"

Han blæste en langsom overlegen Røgstraale over Hækken lige op i Luften, saa Strubepartiet blev bart som Halsen paa en Grib, til sin egen gode Bemærkning og gløttede med Øiekrogen hastig hen mod Marianne.

„Der er andre, som plukker, hvad jeg vil kalde, skuffende koncist, — ikke ét umodent Bær imellem, — akkurat og sikkert som Søvngjængersken i Tagrenden ... Der er de Kvinder, hvor Miner og Øine tænker ét, medens Læberne taler et andet. Det er blot Grundsprogets rette Tydning, man kan staa fast i, — — og de Kvinder er ikke tilstede i Busken, Fru Biermann!"

Han sendte Fru Borg et fast, forskende Blik ... Hun var ham en altid beskjæftigende interessant Gaade, — saa interessant, at han følte, han holdt paa at blive fanget i den. Hvor havde ikke disse forunderlige Øine allerede fra første Øieblik gjættet ham. ...

Og idag havde han et ikke lidet behagelig overrasket Indtryk af, at Fru Borg havde tørstet efter en noget mere befrugtende Aandsunderholdning end

den om Stikkelsbærgrød og Sagproppens eller lille Mads Biermanns Smag.

Hun bød ham den Tallerken, hun nylig selv havde plukket fuld; — han havde Øie for den slanke, fine udtryksfulde Figur over Hækken, — og bad ham røge Myggen bort for hende.

„Damerne beskytter sine Hænder med Halvhansker, ser jeg ... Romerinderne i Keisertiden udviklede et sandt Raffinement, eiede hundrede Skjønhedsmidler for Huden, — vaskede sig i Æselmelk ..."

Han fordybede sig i en videnskabelig Tvil, om det Palads, hvor Messalina blev dræbt, havde ligget paa nordre eller søndre Side af Ostia? — og han lyste i romersk-historisk Begeistring.

Det blev næsten et Foredrag, og det var som at bryde en hel Stemning, følte han, da han maatte tage Farvel for at være hjemme til Eftermiddagstimen i græsk.

Paa Onsdag i næste Uge, sagde Fru Borg ham, var her Indhøstning af Hasselnødder; hun vidste, han havde Smag for dem.

Marianne stirrede efter den noget kantede, nonchalant slingrende Frakkeskikkelse i Hatten, der gik og svang Klodshovedpiben med det fedtede Slangerør i Haanden; der var noget af en Seiersfart i den, — og fik en ængstelig Fornemmelse af, at det kunde føre til noget mere afgjørende fra hans Side ... Der maatte holdes en Ballance!

„Men, kjære vene Marianne!" udbrast Fru Biermann, „kan Du virkelig følge alle disse Udspekuleringer? — han studerer én jo tvert igjennem, saa jeg synes ikke, jeg har Klæ'r nok paa Kroppen, naar han er her!" ... — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — —

Der nede stod Karudshaaven mellem Klungeren op imod Lysthusmuren ... „Fik ialfald se til at hale op en Karuds, det gav da noget Udbytte,"

mumlede Henrik, han gik der i sine egne Betragtninger ... Havde nu gaat her bare i Sus og Dus næsten et Aar, og aldrig blev det til mere! — kunde gjerne gaa slig ét Aar til og ét Aar til for det, — han skulde komme lige langt! Det var som at komme ind i en Kværnsus ...

Han gav sig til at knytte sammen Hyssingen paa et Par Steder, hvor der var raknet op fra i forrige Uge, han havde brugt den, og bed i Stumperne for at faa trukket Knuden forsvarlig til. De mange Slags Trækninger og Grimacer syntes dog forvoldt ved en Tankerække, som laa noget udenfor den direkte Anstrængelse.

... Der sidder jo Bertha Ellingsen og vil til Fossegaard saa gjerne, som hun vil leve, — havde den gamle sagt.

Meningen var saare grei, han skulde gaa paa og gifte sig. ...

Han havde idag sagt Faderen, at noget maatte han nu begynde paa enten her paa Fossegaard eller andetsteds. Det var bare ét af to, — enten at slaa sig paa at faa tappet ud Bjølstadmyren og skaffe Aargangsvand hid til Eiendommen eller kjøbe Faldet nede i Solumsvigen.

„Det samme tror jeg ogsaa ... akkurat ... Jamæn tror jeg saa, Du Henrik!" — Den gamle gik der rent gemytlig med Piben i korte Slag paa Kontorgulvet og lo lunt ... „Forstaar bare ikke, hvorfor Du ikke skynder Dig mere med det. Ellingsens Bertha er jo rent forgabet i Dig!" ...

Skvulp!

Haaven plaskede svabset i Grønsken.

„Saadan hyggelig, pen, prægtig Pige, ja! Det prægtige er naturligvis Mynten, — for uden den —"

Han trak ind Haaven og saa efter, slog den saa af i Vandet, — — bare Slam!

„Forelsket ... forelsket! — Ja i at ta fat paa

nogenting ja! — ... U—up!" — han løftede igjen sit Fangstredskab, der var tungt af silende Mørje ... ,,Naa! der kommer da altid noget, naar én tar dybt nok ned i Snavset, — en gammel Skosaale ... og én, — to smaa Fyre. De var smaa de! — — Aa," — gren han sint, mens han stødte Stangen i Jorden for at renske Nettet, — ,,staar her og funderer paa Kjærlighed istedetfor at fiske! — Udi igjen!" ...

Haaven stansede paa et Rodskud i Vandet.

Forelsket just? — han trak Haaven forsigtig ind til Land ... Naar Folk er saa gamle som jeg, er det ikke altid sagt, én er det! — men gifte sig skal én jo ...

Han kjørte Haaven et grundigt Tag under og trak op. U—hup! — Dennegang sprællede det i Haaven, — en ordentlig én!

Han holdt den vægtige, runde, gulbugede Fisk op og betragtede den ... de runde, stive Øine stirrede saa stille, grundende kloge paa ham, som den tilfulde indsaa Faren og Omstændighederne, medens den forsigtig sparsomt aandede med Gjællerne og slet ikke bedrog sig med videre Haab ... Der var noget undersøgende i dens Blik ...

,,Du er enig med Gamlen Du, det kan jeg se paa dit hele betænksomme Fysiognomi! — Tror ikke Du heller tar det saa nøie med Forlibelse og sligt noget ... hører ikke med i Kalkylen ...

Naa ja," — han slængte Fisken ned i Bøtten, — ,,det maa da kunne gaa an at gifte sig med en ung, pen Pige!

U—u—i!" han lagde ud med Haaven igjen ...

— Da han kom ind i Kjøkkenet med Stegefisken til Aftens, lo Jomfru Holst med de hvide Tænder. Hun lo altid, naar hun saa Henrik; det var ikke godt at vide hvorfor; men hun syntes, han var saa morsom.

Han satte sig paa Kjøkkenbænken ved Siden af Fisken.

„Hu ja! — py—h! — — Hvad mener nu De om at gifte sig, Kirsten?"

„Aa, at det kan være paatide for Dem nu."

„Det mener ogsaa Gamlen!"

Hun lo høit; han saa ganske sved og betrykt ud, saadan sagde han det.

„Ja men én faar da være lidt, hvad man kalder, forelsket ialfald først."

„Aa det gaar nok i en Haandevending, tænker jeg."

„Kan ta' den Bøtten og slaa over Hodet og ned Ryggen paa mig, om jeg er mere forlibt end Fisken der; den er ikke for livlig. Hør nu Kirsten, De er grei! — Vilde ikke De som et Fruentimmer synes, det var Snyderi, om jeg kom og sagde, jeg var forelsket og tog Deres Ja til det? — for danse forlibt og gjøre Pirouetter Aar ud og Aar ind bagefter aarker ikke jeg! — Naa, hvad siger De?"

„Aa, fri som en retskaffen Mand. Det er saamæn ikke saa let for en Pige at finde nogen, hun ser ordentlig til Grunds i."

„De mener, det er nok, at én er retskaffen?"

„Ja! De snød ialfald ikke hende, snød ikke hun Dem."

„Bra' og snil, mener nu De! — Men saa var det nu ikke bare det, én lovede; det var henrykt, berust und so weiter" ...

„Ser slet ikke saa mange af den Slags, der jeg er kjendt om i Familierne!" vendte Kirsten sig med et Skuldertræk mod Skorstenen.

„Apropos, — en saadan gammel Karuds, Kirsten! ... Det er dog mærkeligt, at Marianne kan sørge endda over den gamle Skipperen. I min Tid havde hun dem i Garnet baade unge og gamle og drev bare Spil med dem alle! — og saa drog hun da tilslut paa Land denne gamle Bastian.

Det viser sig dog, at det ikke netop er Kjærligheden" ...

Han sad med Hænderne i hverandre og dinglede med Benene nedenfor Kjøkkenbænken, som han grundede.

... „Ganske gul og rund, — behøver vist ikke Smør!" han vendte paa Fisken.

„Ne—i, en saadan én faar da finde sig i at bli' stegt i sit eget Fedt!" sagde hun med et iltert Nakkekast.

VIII.

Det havde været Bestemmelsen, at Hilda skulde faa reise til den samme Pension i Lübeck, hvor Bertha Ellingsen havde været.

Men, hvordan det gik, blev det opsat og opsat hele Høsten og Vinteren udover. Og nu, Vaaren var kommet, mente Mads Foss, at hun endda en Stund fik nøie sig med at kjøre ned og spille med Bertha én Gang i Ugen. Reise nu, lige imod Sommeren var den rene Galimathias.

Søsteren trængte til at komme ud, paastod Marianne. Og hun havde Ret i det. Hvormeget, vidste hun ikke; thi Hilda var ikke let at trænge ind i.

I Aarene efter Moderens Død havde hun været alene hjemme, netop i den Opvækstens Alder, som er mest udsat for at ligge under for Indtryk, set og oplevet, hvad Søstrene og Brødrene ikke havde været tilstede ved. Hun havde flygtet ræd, ude af sig selv og bævende op i Mørkloftstrappen ud paa Aftenen under de lystige, støiende Lag og til dagligdags gaat med Hjertet i Halsen angstfuld lyttende, naar Faderen var alene med sit mørke, bittre

Humør. Hans Udseende, — om han havde nydt noget stærkt, — drukket eller ikke drukket? — var hendes instinktmæssige Forsken og Prøven, naar hun paa sin Skyggevis gled ind og ud af Døren. Hun gik under Vægten af altid at skulle skjule og dække selv for Brødrene og Søstrene.

Og, at han i hele Vaar havde været under Indflydelsen af sin Tilbøielighed, var ikke undgaat hendes urolige Opmærksomhed. Det var en Sjeldenhed at se ham nede i Stuen med Piben mere, — sad alene paa Kontoret ... Hilda lagde Mærke til, at han urolig og amper gik ude paa Gaarden om Formiddagene og ventede paa Posten. Det var vist vanskelige Tider. ...

Han var bitter og grætten. Nu sidst, Søstrene kom hjem fra Biermanns, gav han Hilda ude i Kjøkkenet hastig ilsint sin Mening, at det kunde være Maade med at flakke om paa Besøg; de kunde tænkt paa, at der var Brug for Hestene paa Gaarden nu, de skulde til med Vaarpløiningen ... „Ser ud, som baade Du og Enken paa Borg mener, at det skal gaa af sig selv altsammen!" —

Men inde til Marianne lod han altid som ingenting.

Hilda kjendte paa sig, at der var kommet noget paa, — vel et eller andet med Affærerne igjen, som gav ham Ærgrelse ... Flaskerne og Karaflen baade fyldtes og forsvandt i Skabet ...

— En Eftermiddag svingede en Sagfører fra Hovedstaden ind paa Gaarden.

Mads Foss's anselige, sølvhaarede Skikkelse viste sig ude i Gangdøren og nødte ham ind i Stuen.

Af Kommissærens iltre Mine ude i Kjøkkenet, da han braat forlangte ind alt, hvad der i største Fart kunde opdrives til Eftasværd, forstod Jomfru Holst, at det ikke netop var noget velset Besøg.

Fru Marianne Borg og Hilda var særdeles behagelige og elskværdige Værtinder ved det righoldige Eftasværdsbord og havde den Takt at reise sig og trække sig tilbage, da der blev Tale om Forretninger:

Det var ikke for sent endnu at reise ned til Ellingsens, hvor Hilda skulde havt en Time den Dag!

„Kan tage begge de graa for Vognen, — om I faar Henrik til at kjøre Jer, saa gjør I Veien kort," kom det faderlig omsorgsfuldt fra den gamle.

Banksagføreren havde mødt Fossegaards stille, storladne Gjæstfrihed og følte sig som en Kugle, der skulde gjennem en Væg af bløde Madratser. Den tynde, pene Mand, som under fuld Reservation endnu sad der i Reisestøvlerne og med den underste Overfrakke paa, spiste egentlig mere af Forekommenhed end med den Appetit, som kunde være naturlig efter en længere Reise. Minen i det urbane, forsigtige Ansigt var lidt stram og anfægtet af Situationen og paa sin Post for ikke at lade Høfligheden trække reelle Følger efter sig.

... Auktion maatte der tillyses over Bjølstad, det var uundgaaeligt, Hr. Foss! ... Bankens Regler, ser De ...

Det var disse Panteobligationer, som var deponerede i Banken til Sikkerhed for Johnnys løbende Kredit, som ikke længere skulde være gode nok.

„Stemmer fuldstændig med det bekjendte Blik for Værdierne her, — og med det Ord, Banken har paa sig, at, naar det kniber med Tiderne, stringerer den for Kunderne istedetfor at støtte dem ... Lidt mere af den Rypen, Sagfører? — Ikke?"

Mads Foss's Mine viste en vis ostensiv, hovmodig Ligegyldighed. Han stangede sine lange Tænder med en Guldtandstikker, hvilket altid var saa sit eget Tegn hos Mads Foss, og Bøiningen

bagover med den mysende Manér gjorde Holdningen dobbelt kry og afvisende.

... „Yderligere Kaution. — Ja saa! — yderligere Kaution? — Min Svigersøn Biermann paa Bruget véd nok, hvad Bjølstad er værd ... skriver paa med lukkede Øine ... Og vil De ha Konsul Grüner til, saa — er jeg villig til at henvende mig til ham."

Sagføreren satte paa en megetsigende Maade Hovedet ned imod Tallerkenen:

„Gode Mænd vistnok! Men de staar paa for meget, saare meget alt, — for Hr. Grossereren ... vidtløftige Affærer, Hr. Foss! — Banken maa for Tilfældet forlange nye Navne," tilføiede han noget skarpt.

„Naa, saadan naa! — paa det Vis! ..." Noget stivt fugtigt i Mads Foss's Blik kom af den sidste Dram, som nu netop i Øieblikket lagde sig som en Taage lidt iveien for baade Tanken og Tungen.

„— Og Direktionen," smilte Sagføreren, „kan jo aldrig vide, hvad en saadan Eiendom langt borte paa Landet uden videre Skog er værdt."

„Retsaa! — bare gaa ud fra, at alle Træerne er bortblaaste, og Resten ikke har Værdi, saa sidder vi igjen i Lyngen og paa tørre Sandgrunden allesammen! ... Og hele mit Fossegaard, — om jeg tør forhøre mig?" ...

„Ja—a, kunde De skaffe en antagelig Prioritet i det!" lød det eget langtrukket, saa Mads Foss skimtede en hel opgjort Status i det. Han begyndte med lidt skjælvende Haand igjen at operere med Guldtandstikkeren i Mundvigen.

„Bankens Ordre er klar og ufravigelig."

Der gik en Farveskiftning over Mads Foss; — der sad et lidt brutaliseret prægtigt om end noget poset og i Selvgodhed stivnet Ansigt under hans graa Haarflom. Han reiste sig, saa Stolen skrabede stærkt bagover:

„Ser De, at drive Mads Foss til at sveipe paa

udover Bygden for at hverve Kautionister, det gaar ikke! — selv for Banken, saalænge han er Mand for at kautionere for sig selv. Og ikke større Beløb end de fjorten, femten tusind Daler, saa — tænker jeg nok, der skal findes Raad for det hjemme hos mig selv ... Første Prioritet i Borg?"

„Bastian Borgs — Deres Datters?" ...

„Min Datter, det er mig det!" svarede han afvisende; — „vi bruger saa her paa Fossegaard."

Banksagførerens Tanker arbeidede med øiensynlig Besvær paa Begribelsen af den nys udtalte familieretlige Sats. Den fulde Beroligelse kom imidlertid, da Mads Foss forretningsmæssig fortsatte:

„— og Obligationen skal ligge i underskrevet Stand, naar De iovermorgen reiser indom Sorenskriverkontoret paa Nedveien." —

— Mads Foss stod i Vinduet og saa efter Sagføreren, som reiste afgaarde. Han strøg sig et Par Gange gjennem Haaret; han saa ud, som han var hed om Ørene, enten det var af de tre Drammer eller det passerede ...

Standen i Akvavitflasken sank udover Aftenen til Nulpunktet, og, da Marianne og Hilda kom hjem, var han gaat tilsengs. —

— — Ved Frokosttid den næste Dag gik han frem og tilbage paa samme Gulvplanke nede i Stuen. Der var noget hastigt i hans Gang, medens han trommede paa Vesten med Fingrene. Han stansede ved Skjænken og tog sig en Dram og begyndte saa at drive igjen. Et Par Gange stødte han op Døren til næste Værelse.

Det var mærkelig saa lang Morgen, hun gjorde, Marianne derovenpaa! ...

Han saa utaalmodig ud af Vinduet.

Paa Gaarden stod Henrik med Leren opover Støvleskafterne og snu'de og vendte paa en Harv,

som Folkene skulde kjøre ud med, medens han lod Hesten spænde fra.

,,Henrik!" Han bankede hidsig paa Ruden, rev det saa op.

,,Henrik ... Henrik!" — Vinduet smeldte igjen.

,,Hvad gjør Du der?"

,,Aa, de er bare gale, — sætter den unge, spræke brune for Harven! Jeg sa', de fik ta' en af Møllehestene, som kan dra', hvad saa Andreasen siger."

,,Saa naa — saa! — — Aa ja," vendte han sig derpaa noget haanlig imod ham, — ,,Andreasen tænker paa Hovedsagen, han Du, som er Møllen ... faa Sækkene op Bakken!"

,,Gad vide, hvor mange Heste den Bakken har kostet Gaarden, Far? Dyrere Bakke end den! — en ren Mærradræber, og bare lidt Omlægning, saa var det spart" ...

,,Bare lidt! — Bare lidt her og bare lidt der, — bare lidt ... lidt" ... hvæsede den gamle, — ,,bare staa der op til Støvleørene i Gaardskarspløining og rette paa en Harv, som det er det, som trænges nu? ... Da tar Johnny det anderledes — men — den ene op i Luften, den anden ned i Leira!" ... Han gik og smaasang, som han i Fortvilelse saa efter dem begge ... ,,Skulde være en ung Mand og ikke tænke større ud for mig!"

,,Aa, Far! — det har nu just ikke manglet paa det," — sagde Henrik alvorlig; det lod, som han vendte Beskyldningen om, — ,,har søgt at faa slippe til baade paa det ene og det andet Vis i disse Par Aar ... Og saa faar jeg se til at gjøre Nytte for mig paa nogen Kant i det smaa, — harve!" — tilføiede han bittert.

,,I det smaa, — i det smaa! ... Fanden rive og hakke og harve og karve det altsammen i det smaa, tror jeg ikke, Ungdommen er sturtende besat! ... Gik jeg slig nogengang — som en Gaardsgut ud

paa Akeren eller i Stalden og stelte Gampene? ... Du er jo klædt som en Arbeidskar ... Vil Du harve, Gut! saa gjør det med Firevognen og de to for nedefter Landeveien til Ellingsen. Og lad det bli noget af, saa ikke Jentungen tilslut ler Dig ud! ... Jeg véd ikke, hvor længe Du har gaat og dra't Dig nu ... Klæd Dig fint, kjør ned med Hilda ... Jeg véd ikke, hvor længe det er nu, siden jeg friede for Dig hos Ellingsen! — —

Ja, Du Henrik!" lagde han alvorlig til, da Sønnen vendte sig og gik ud uden at ville indlade sig paa Emnet, ,,der er ingen anden Vei, vil Du faa tappet Bjølstadmyren. — — — Men — med Dig paa den Kant til at trække og Johnny paa den anden kunde Fossegaard endnu bli' til noget ... hø! — hø!" — lo han forsonende. — ,,Jeg maa jo sveipe paa begge de Heste, jeg har, skjønner Du ... og Du er fælt doven i Brurebakken, synes jeg!"

He ... krrr ... harkede han. Han var henne i Skabet og lagde nok en Dram til den, han havde taget før paa Morgenen, da Henrik var gaat. —

— — ,,Naa, hvad skal Du tage Dig for idag, Marianne?" spurgte han en Smule opmygnet i Humøret, da Marianne lidt efter kom ind.

,,Tage mig for?" Hun saa lidt studst spørgende paa ham. Der var noget betændt ved de staalgraa Øine.

,,For nogetsteds maa Du vel hen, det gaar vel ikke an andet?" spøgte han.

,,Ikke i Formiddag ialfald. I Eftermiddag mener Hilda og jeg os hen til Sorenskriverens for at faa Façonen paa et nyt Kjoleliv."

,,Aa ja, hver har sit at tænke paa, Du!"

Der var noget i Tonen, som gjorde hende opmærksom.

,,Aa, Kirsten! Kommer Du med Kaffeen?" bad hun ud i Gjøkkenet. Hun saa ud, som hun gjøs og frøs endnu saa tidligt.

„Har netop riflet over Henrik, Du, — ordentlig!" ... sagde han noget unaturlig opstemt. — „Tænker nok, han snart reiser ned til Ellingsens for egen Regning istedetfor hver Gang bare at sætte Hilda indom Døren. Han skjønner selv, at der maa Penge til nu, vil han ha' sat Bjølstad istand og tappet Myren! — Det blir hans Gaard det da ... Og, naar Myren faar Udløb hidned, vil vi faa fuld Vandhøide her, saa det ene tar det andet. Derfor, Du Marianne," — sagde han lunt fortrolig, — „faa ham bare brav med jer did nu!"

„Aah, — jeg synes virkelig, han selv engang skulde vide, hvad han vilde," udbrød Marianne, — „om han liker hende eller ikke liker hende!"

Gamlen plystrede; han lænede sig med Armen op mod Vinduskarmen:

„Javist, javist ... ja — ha — vist! — Vi kunde været langt fremme nu alt ... Du har Ret i det Marianne ... kunde havt Gutten baade gift og alting! ... Han faar Guld mellem Hænderne, bare Bjølstadskogen faar staa og vokse. De faar ikke mig til at plukke den mere ... Det er det samme som at hugge i Familieroden ... og jeg maa tænke paa mine Børn!"

Marianne saa hastig forskende op paa ham fra Kjolelivet, som hun sprættede paa.

... „Bjølstad har nu altid været Blommen af de Eiendomme, som har ligget til Fossegaard ... Og det skulde ikke se vakkert ud, om den skulde gaa fra Gaarden, Du!" Han begyndte at drive stærkt op og ned ...

„Vilde jeg bare hugge i den! Men det er, som jeg siger, det gjælder at holde fast Tag og spare den, saa der blir noget, som forslaar til jer allesammen. Den er som en Sparebank den!"

Øienfrynserne i Mariannes smale, blege Ansigt lukkede sig haardnakket dulgt, som hun ventede

paa, hvad der skulde komme; hun sprættede ivrig.

,,Jeg havde tænkt at tage ud af den nok et Rap for at klare en Panteobligation til Banken ... men, Du Marianne, det vilde være Galskab ... den rene Galskab! Bjølstad og Fossegaard har hørt sammen fra Alders Tid, — og et Pant i Borg, — bare et Sidepant, skjønner Du, — vilde spare hele Hugsten, saa Johnny fik afvikle det terminvis bortover. Det koster Dig bare et Pennestrøg det, Jenta mi! — og saa har Fossegaard og vi alle vundet tyve ja tredive tusind!"

Marianne sprættede med korte, rivende Lyd ...

,,Du véd, Far, at Bastian aldrig vilde kautionere; ikke heller bad han nogen staa inde for sig ... og saa faar jeg holde det i samme Aand" ...

,,Jeg vidste ikke, Du havde været saa paa Tæerne for at holde det i Bastians Aand før," lo han haanlig.

Sprættekniven flængede ind i Tøiet; hun rettede sig hæftig, som hun tænkte paa at afbryde Samtalen ved at gaa.

,,Naa ja ja, Jenta mi!" tog han sig. — ,,Det er ikke noget at snakke om; det er, som Du vil det. Mig gjør det lidet fra eller til. Jeg er gammel og kan gaa her og slide og stride den korte Tiden, jeg har igjen. Men gjerne havde jeg jo villet set Fossegaard staut og blank forinden, — og Johnny er Manden, som kan føre det igjennem ...

Men saa faar det staa ved det da!" — vendte han sig fra hende ... ,,Som Du vil. Det er for Børnenes Skyld altsammen."

,,Jeg mente, det kunde være godt, om noget holdtes udenfor Strømmen," indkastede Marianne stille forbeholden ... ,,Bastian havde ikke rar Mening om Bjølstad — saa udbrugt og udpint, det er."

„Du har nok faat gode Tanker om Stellet hjemme der borte hos Bastian Borg. ... Ja ja, Du kan ha' Ret, stor Ret, det er ikke alt, som det skulde!" kom det krænket.

„Men saa er det ikke rigtig det samme, ser Du, Marianne, — her og paa Borg! Der var det ikke saa ret mange til at dele paa. Men Børnene stakkar, naar én har syv at lægge sig ud for og faa ivei, er det ikke sagt, Eiendommene kan være saa ubehæftede!" — Tonen lød bebreidende bitter.

„Den, som kunde have en ung Haand igjen. Naar én blir gammel, saa bærer én ikke saameget, ser Du! ... Mor er borte, og jeg gaar her alene. Alt ramler ind paa én" ...

Det skalv om Læberne. Han sad længe foroverbøiet paa Stolen med Hænderne i hverandre og saa ned i Gulvet. I Stilheden hørtes kun Mariannes jevne Sprættekniv.

„Ja ja, Mads Foss!" mumlede han. „Du skal da opleve at se Bjølstad og Fossegaard skilte ... Ud i Skvætten igjen, til én ligger der! ...

Overgaar der først Fossegaard den Skam, at der lyses til Auktion over Eiendommen, saa har den gamle ikke langt igjen" ...

Han reiste sig langsomt resigneret:

„Jo—o, jeg havde Trugsmaal om det igaar af Prokuratoren!" ...

Marianne rev op en Rest af Sømmen. Hun lagde Kjolelivet Stykke for Stykke sammen paa Sybordet: —

„Naar Du finder, det er nødvendigt, Far! saa skal jeg skrive under," sagde hun kort.

IX.

Ferdinand Wiese havde rigtig udregnet, at Mads Foss maatte være i Forligelseskommissionen den Dag, det var første Tirsdag i Maaneden, eftersom han var Forligelseskommissær, — et offentligt Hverv i Hjembygden, som han havde arvtaget efter sin Far, og af hvilket han ogsaa ude i Folket bar sin Titel Kommissæren.

Beregningen kunde forresten let have slaat feil. Marianne havde just idag prøvet paa at overtale ham til at sende Forfaldsseddel, foreholdt ham det uforsvarlige i, hæs og forkjølet, som han var, at udsætte sig for den kolde, vaade Høsttaage.

Det var ikke Mads Foss's gode Periode fortiden! Han gik der taus og indesluttet med et vredt Udbrud, blot man vovede at tale til ham. Overopsynet med Møllen fik Henrik sørge for. Endogsaa de vanlige Kortbesøg syntes at komme ubeleiligt, indtil den rette Stemning meldte sig noget forceret udover Aftenen.

... „Ikke reise til Forligelseskommission? — ne—i, der skulde ingen faa Paaskud til at sige om ham, at han ikke passede sine Forretninger, hverken der eller i Formandskabet!" Han knurrede det hæst og morgenbidsk, medens han famlede efter Tømmen, som Gutten rakte ham op i Karjolen.

— Da Wiese kom kjørende ind paa Gaarden om Formiddagen, for at tale med Mads Foss, syntes Jomfru Holst, han saa underlig aandsfraværende ud. Han hørte næsten ikke paa, at han ikke var hjemme, men stod blot deroppe paa Trappen og énstirrede paa hende som der var en hel Blaast i Ansigtet paa ham, og han vilde spørge, om Døttrene ogsaa var borte i Forligelseskommission? Han saa paa hende og paa Gangdøren bag hende, som han var Mand for at tage sig frem selv, og

hun ikke maatte tro, hun kunde indbilde ham noget. ...

Naa, hun havde jo sin egen Tanke om, hvem han søgte. Og han huskede da hellerikke engang saameget som at vise sig forundret, da hun, straks hun hørte Hilda komme i Gangen, forklarede, at Hr. Henrik var nede i Møllen og Fru Borg gaat ud sin Morgentur. Han blot fo'r afsted Gjenveien henover Jorderne i den Retning, hun havde vist paa, og hun saa ham forsvinde ned ad Veien ved Elvekanten forbi Brugsforvalterens Hus.

„Det er en Mand for Marianne det!" — tænkte Jomfru Holst — „saa driftig og kjæk og vakker, — og det manglede da ikke paa Forelskelsen der, slig som hans Øine søgte og ledte efter hende."

Wiese saa Mariannes Hat dernede i den trange Vei til Møllen og skyndte sig langs Gjerdesgaardene ved Elven.

Peltskaaben skjulte ikke hendes Figur, der kvindelig mindede om Johnnys og bar sig saa frit og let, medens hun gik og saa ned for sig over Muffen. Det var en af de mange Fortryllelser, han huskede ved hende, denne mærkelig granvoksede, spænstige Skikkelse, — der kunde ingen gaa saadan ... Og dette om Skulder og Nakke, som gav saadan Holdning!

Hans Hjerte hamrede, og det suste svimmelt om Ørene, medens han nærmede sig.

Han ventede, hun skulde set op; men hun gjorde det ikke, før han var ganske nær ved hende:

„Marianne! —"

Hun havde alt gjættet ham, fra hun hørte Skridtene.

„Marianne!" udbrød han uvilkaarlig ved at se hendes magre Ansigt ... „Vil Du sørge Dig ihjel?"

Det var kun et Øieblik, Forandringen havde slaat ham, i det næste saa han blot de staalgraa

Øine, som vendte sig mod ham med et saa vemodig resigneret Udtryk under de tykke, mørke Bryn.

,,Lad os slaa bort alle Indbildninger, Ferdinand, saa gjør det mindst ondt ... Tag Dig en vakker, brav Kone, som Du kan have en rolig Samvittighed hos ... Jeg siger det, kan Du vide, fordi jeg holder af Dig og vil, Du skal ha' Fred i dit Liv," sagde hun og vendte sig for at gaa fra ham.

,,Marianne! — det blir vel sidste Gang, vi er sammen, om vi ikke faar Klarhed og Opgjør nu, — og derfor skal Du ikke ende dette Møde, før alt er sagt ud os imellem! — — Du har Skrupler — uovervindelige, mener Du, — for ham, — som var din Mand — og gjorde Dig rig; — andet godt har Du da ikke at takke ham for. Eller kanske, fordi han tvang Dig til at tage sig ved at skrue din Far? ... Naa vel! — saa er det jo bare at kaste fra Dig alle disse Pengene, han har git Dig, og Gaarden med, ... og alt, hvad han har foræret Dig, lige til den Fingerringen, Du gaar med der, som et Lænkeled, han vil holde Dig fast med endnu efter at han er borte. Kast det, kast det altsammen! — gi' din Far det, din Bror det, din Søster det, — kast hver Smule og Bite, Du har at takke og huske ham for — væk! ... ud af dit Eie og ud af din Erindring — og kom saa til mig, —" han udbredte Armene ... ,,Jeg tar Dig og klæ'r Dig og kysser Dig og holder af Dig for det altsammen, Marianne!" ...

Hun rystede blot paa Hodet og saa paa ham med Øine underlig fugtig blanke; hun vidste for vel, at Veien ikke var ryddet ved det.

,,Saa!" udbrød han mørk. ,,Engang havde Du ikke saa mange Betænkeligheder, Marianne!"

,,Snak ikke om det, Ferdinand!" hun saa ned og tilføiede lidt efter: ,,Det har været stængt for os paa al Vis ... Hvad havde det blevet til, — om — om han havde levet ..."

,,Blevet til ... blevet til — Skal vi nu ogsaa

svare for, hvad det kunde ble't, — det er at gaa langt ind i Skruplerne, Marianne! ... At jeg drog Dig ned paa Knæet, — jeg har altsaa rent ud dræbt mig ved det Kys? ..."

„Der blev en anden virkelig dræbt ved det!" — hviskede hun neppe hørligt — „husk, husk det ..."

„Aah, — saadant uberegneligt! ... at han kom til at se det. — Og saa ... Vil Du virkelig som forstandigt Menneske tage det hele Ansvar paa Dig for det?"

„Det var ikke bare det! ... men alt, hvad jeg sagde Dig, før det knirkede ved Døren. Han forstod, hvor uoprettelig Du havde stjaalet hele mit Sind og Tanke fra ham. — — Jeg véd, hvad der dræbte ham, det var, at jeg tilstod, jeg elskede Dig og hadede ham. Og saa gjorde han det eneste, han kunde gjøre, — han lagde i sin gamle Hjælpeløshed sit Lig mellem os, saa vi aldrig, aldrig skulde faa hinanden! ..."

De gik tause sammen langs med Gjerdet. Enden af det bøiede ned til Hulveien; den førte som et Brud i Elvebakken lige til Møllebroen ...

Han var graableg ... Det var første Gang, han i deres Forhold for Alvor forstod, at her var Tale om mere end en Skygge eller et Skræmsel ...

Det suste, suste i Luften nu nær Møllefossen.

Da Mølletaget stak frem over Elvebakken, stansede hun:

„Vi faar gaa hver vor Vei — saa godt, vi kan! ..."

Han saa de alvorlige, staalgraa Øine sige sig skjærende Farvel.

Saa gav hun ham Haanden og gik rask nedover til Møllen ...

Mads Foss var ventet hjem helt til sennattes; men det hændte jo, at han kunde blive over, naar

det, som nu, faldt saa, at Forligelseskommissionen og Thinget holdtes samtidig.

Han kom heller ikke den næste Dag, og Familien gik der i en vis Uro, som de ikke vilde tilstaa hverandre.

Først ved Graastriben af den følgende Morgen kom han hjem buldrende i Dørene og ustø.

Uden at tage af sig gik han med Lyset ind til Skjænken og tog en tre kvart fyldt Flaske Konjak og én uoptrukket med Rom under Armen med sig op paa Soveværelset; der stængte han af Døren.

Han havde turet paa Thinget, drevet paa udover med Kortene — og saa oppe hos Robarth havt en ordentlig, bastant Kvæld og Nat med Halvtolv og Blaapluk tilslut! ...

Derinde paa Værelset slap han sig tungt paa en Stol, saa det knagede i den, og Flaskerne gled ned ad Siden henover Gulvet.

„Lugter raaddent ... lugter raaddent!" — bevægede han langsomt Hovedet frem og tilbage ...

„Johnny gi' Pant i Pakboderne med Varer bort i Ladestedet til Henschen for to tusind, — naar det ikke var raaddent! ..."

Han stønnede og tog to, tre Gange forgjæves ned i Gulvet efter den nærmeste bortrullede Butelje ...

Det var Underretningen paa Thinget om dette Dokument, der hele Tiden havde sydet og gjæret i ham. Han havde slaat Dram paa Dram over det, skyllet det med Toddy paa Toddy, forceret med Beter paa Thinget og oppe hos Robarth i Halvtolv og Pluk. Disse pantsatte Pakboder i Ladestedet! — han saa dem hele Tiden tvertigjennem Kortene ...

Og nu lugtede det af og til saa stærkt raaddent af Sjøen der, bare han tænkte paa dem! — Og tænke var det, han vilde undgaa ...

Han bøiede sig igjen ud efter Buteljen ... og faldt frem paa Gulvet ...

Det var næsten som i en Seng en Stund ... som i Dun saa blødt og til Forglemmelse behagelig lunt ... Men saa begyndte det at lugte i Dunen igjen, — raaddent ... to, tre Sorter raadden Lugt! ...

Han støttede sig paa Haanden og reiste sig langsomt, tog op Buteljerne og satte sig paa Sengen, hvor han lagde den ene Flaske bagom sig. Den anden halve, — Konjaken, — satte han for Munden.

„Du hjælper, Du! — ikke Spor af raaddent mer ... Henschen kræver jo Sikkerhed, bare han laaner ud tyve Daler, og saa har — ah!" — han drak igjen — „Gutten gjort, hvad han kunde. Hvad gjør én ikke, naar det kni ..."

Han blev siddende med Flasken og stirre i Gulvet, — indtil han gjorde en Grimace som af noget ubehageligt derfra og atter tog til Flasken ...

Pludselig fo'r han op og undersøgte Skaaden, om den var igjen, og blev staaende en Stund stille med Øret til Døren og lytte, om der havde listet sig nogen op, som stod udenfor ...

„Ingen," — brummede han og gik igjen hen til Sengen ... „bare noget, jeg synes ... Kjender det, naar Øren og Næse og Øinene begynder at gaa løse hver for sig ... Skulde vist ikke drikke mere! ...

Nei maa ikke drikke mere nu, — — ikke mere end en Sup af Konjaken."

Han rodede længe om i Lommerne efter Korketrækkeren.

„Maa ha den, skal jeg ikke krepere af denne Lugten!" udbrød han og løftede hidsig Romflasken, som han vilde knuse den; men satte den saa sagte, forsigtig indunder Sengen, saa han kunde række i den liggende. —

— — — — — — — — — — — — — —

Marianne og Hilda kom og gik lyttende i Angst

ved Døren hele den følgende Dag. De hørte kun af og til en tung, stønnende Brummen, afbrudt af et Udraab eller Stumper af hans Snakken med sig selv.

De gik i en krampagtig Uvished. Skulde de blot lade ham sove ud uforstyrret? Henrik raadede dertil. Det gjorde stærkt Indtryk paa ham, og Hilda betroede ham, hvad han ikke havde vidst før, til hvilken Grad af Yderlighed det var gaat i Vinteren for to Aar siden!

Hvad der forøgede Uroen, var, at Faderen havde lukket Vinduerne op for den kolde, taagede Høstluft. Vinden begyndte at tage i Stormkrogene ...

— Det var blevet sent paa Aftenen uden nogen Forandring; — altid disse samme uhyggelige Lyde indenfor Døren, — langtrukne Støn med uforstaaelig Snakken og dumpe kvalte Brøl ...

Man var enig om at holde Vaagenat.

Henrik havde taget Plads paa Sofaen nede i Stuen, medens de andre listede frem og tilbage ovenpaa.

Det var blevet over Midnat.

Han sad der ved den lille, lave Kontorlampe med den grønne Skjærm om, — tynget og mørk eftertænksom.

Siden han saadan var kommet efter den hele sørgelige Sandhed med Faderen, knagede det saa morskent, faldefærdigt i Stilheden over hele den gamle Bygning. Han begreb blot ikke, hvad det var for en Selv- eller Fossegaardsforblindelse, som havde gjort, at han ikke kunde se dette straks ... Det var ikke Sus, det var ikke Dus, — Faderen var forfalden. ...

Det var jo en anden Sag! — Saa fik han tænke og se og handle selv som det, han var, — en Mand og et Menneske, — og ikke bare slig en Hr. Søn

der gik og slængte i Gaarden som et af Fruentimmerne, indtil han kunde bli brav gift ...

Han var nu ogsaa forberedt paa at begynde som en Mand — med sin Far! — Han vidste, han vilde komme ned, — hente mere op af Skjænken.

Han sad stille resolut.

Aldrig havde han tænkt, der var saa meget Rotter indenfor Panelet og Væggen og under Gulvplankerne her hjemme! Han mindedes jo heller ingen Kvæld, hvor det havde været saa ensomt, at han kunde hørt dem ...

Der gik Trin i Trappen, langsomme, tunge ...

Døren gik knirkende op til Stuen udenfor ... Den gamle listede sig sagte brummende derinde — og aabnede saa Døren ind til Henrik.

Han saa skjægget og uvasket ud; Øinene, det bustede graa Haar og de stærke sorte Øienbryn gav ham et forvildet Udseende.

„Hvad? — sidder Du oppe her endnu; — hvad skal det sige? ... Jeg maa ha Lys, kan Du skaffe mig det? — Pladen staar inde paa Kontoret ..."

Han stilede hastig imod Skjænken; men mødtes af Henrik, der tog ham venlig bestemt:

„Du maa ikke drikke mere nu, Far! Du véd, Du har ikke godt af det, saa syg, som Du nu er. Det er jo Hyldethe og sligt, Du skal ha', — lægge Dig ned og svede ... Marianne og Hilda er rent forskrækket for, hvordan Du bærer Dig ad med din Forkjølelse ... og nyde noget stærkt nu ovenikjøbet!"

„Aa Sludder, Gut!" kom det godsligt — „bare en Dram; jeg trænger den ... Véd nok, hvad jeg har godt af jeg ... og skaf mig saa Lysepladen!"

„Det nytter Dig ikke, Far!"

Mads Foss saa paa Sønnen, om han virkelig vovede? — dristede sig til ...

Han saa brutal, voldsom ud; men tog sig med ét sammen igjen:

„Naa, naa — ja, Gut, siden Du er saa ræd for den Drammen, saa — — skal vi dreie Nøglen om i Skabet ... Der har Du den, Gutten min! — — og gaa saa Du ud efter Lys, — og kanske Du ogsaa kan vække nogen og bede dem om lidt varm Kamillethe ja ... Skynd Dig nu!"

Henrik var rent grebet, rørt ved Faderens Overvindelse og milde Stemme og gik ud ...

Hilda havde ogsaa forsøgt dette med at faa væk Nøglen. Men Mads Foss havde andre Veie; han skjød bare Fjælen i det øvre Rum tilside og gik skyndsomt ovenpaa med en Flaske i hver Baglomme.

Vel indenfor Sovekammerdøren, lo han, saa det klukkede i ham.

Han satte begge Flasker forsigtig bort, og overgav sig saa pludselig til en Paroksysme af Raseri imod sin Søn Henrik, huggede Stolen i Gulvet og slog den vildt mod Ovnen, saa Benet knustes ...

„Driste sig ... vove!" ...

Det ry'de med Trusler, Eder, Forbandelser ... „Han skulde jages!" ...

Der blev stille bagefter en lang Stund; — og, da det bankede paa Døren med Kamilletheen, svartes der kun med et hidsigt bortvisende Knur. —

— — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — —

Ud paa næste Eftermiddag sad han graabustet, halv afklædt paa Sengen med et Par røde Striber i Ansigtet op mod Haaret fra det sidste Anfald. Henrik havde maattet holde ham, og sad nu Vagt bag Døren i Værelset udenfor, for ikke at irritere ham.

Da Madam Torbjørnsen, der var hentet, kom ind, lysnede et halv fjollet Smil hans Ansigt, og han spurgte spændt:

„Gut eller Pige? ... Madam Torbjørnsen! —

De kan aldrig skaffe andet end Jentunger, De! — hi, hi!" ...

Minen gik lidt efter over i Bekymring:

,,Bare Mor staar det over! ... Tror De, hun staar det over?" hviskede han ængstelig.

,,Hun skriger da!" — lo han, — ,,den smaa derinde." — Det klukkede i ham.

,,Nei, nei, jeg skal ikke gaa ind," — forsikkrede han sagte rystende paa Hovedet ... ,,Men hvad er det for en Svinehund, som ringer med Madklokken dernede?" kom det langsomt truende; Forbittrelsen tog ham dybere og dybere, — ,,nu, — her spiller om Liv og Død!" — Han søgte at reise sig.

,,Aa, jeg mener, De ikke hører rigtig idag, Kommissær!" gik Madamen ind i hans Tankegang — ,,det er jo bare Klokkestrengen derinde."

,,Saa, saa, saa! — — snurrig, hvad Lyder, én kan høre!" Han lagde sig bagover, medens Madam Torbjørnsen kom med et koldt Omslag om Tindingen ...

,,Hu—hu—hu!" — hakkede han frostig med Tænderne, ,,nu begynder de med Kjødkniven igjen dernede i Kjøkkenet, saa hele Huset rister ... Kan de ikke holde op med den!" —

De havde lagt en Tarm med Is langs Ryggen paa ham, paastod han.

Madamen forberedte i Dørgløtten Henrik paa et nyt Anfald.

,,Hold op, siger jeg! ... hold op, siger jeg!"

,,Aa," mumlede Madamen, medens hun kun med Møie fik anlagt et nyt Omslag — ,,det er nok noget andet, de skulde holde op med baade her og der, saa laa ikke Folk, som der skulde være Ære ved, i slig skammelig Elendighed, at de ikke engang tør lade Doktoren se sig!"

Hun var vant til at have sit forargede Frisprog under disse Omstændigheder.

... ,,Og saa drak de ikke Vettet af sig nede hos

Smaafolkene heller, saa de gjerne fortærte baade Kone og Barn, om de kunde gjort dem om i Brændevin ... Det er fra de store, det kommer!"

Han laa uafladelig og hakkede med Tænderne. Nu begyndte han at skjælve ... „havde ikke Tænder længere til al den Hakkingen," — lød det jamrende, — „han var en gammel Mand," græd han ... „Ha—u—au! ...

Hører I ... hører I! — jeg vil ikke ha den Hakkingen, siger jeg! Der ryster jo Fluer ned baade af Væg og Tag ... blir ganske svart af dem ... Op med Vinduerne!" brølte han. — „Op med dem!" ...

„Nei, bliv der Kommissær!" trykkede Madamen ham resolut tilbage igjen, — „vi skal nok sætte op og feie dem ud, skal De se ... Naa, naa ... u—ud, — u—ud!" — skydsede hun.

„Sig saa, der ikke er Styghed nok i dette ugudelige Brændevinet!" udstødte hun for egen Regning ...

Flere og flere Fluer! paastod Mads Foss.

„Det er bare, mens jeg vifter saadan; — og saa bytter vi med det samme Omslaget ... men, — saa ser vi nu ogsaa Straffedommen!"

„Aa ja, Mor Torbjørnsen!" — erkjendte han klynkende, mens Isen svalede om Tindingen.

„Aa ja, — ja!" — gjentog hun, — „naar én ligger der!"

Han satte i at le. — „Neimæn, om dette er Fluer ... det er jo Blæk ... Nu har jeg set det ogsaa, Du Marianne!" udbrød han, da Datteren forsigtig aabnede Døren ... „Svært saa det er pantsat Fossegaard, Du ... helt ned til Pakboderne!" hviskede han.

Han laa en Stund stille og trak i smaa Drag med stigende Mishag paa Næsen ...

„Føi, uh — puh! ... Fem, seks forskjellige Slags Lugt!" talte han langsomt paa Fingrene, medens

han prøvede og snusede i Luften ... ,,Pu— hu! — vil ikke ha den Eau de Colognen din, Marianne! ...

Se saa, nu begynder det, — nu skal vi ha Moro! — Gaa nu Du for det første ned til din Mor, Marianne! og sig, at det ikke er Tid til at komme med Beskyldninger nu, jeg er saa syg, at jeg kan krepere; hun faar vente til imorgen ...

Du Marianne," — trak han hende i Kjolen, — ,,gaa hen og snak pent med hende Du! ... sig, at jeg skal ikke drikke mere, Du! — ikke tænke paa andet end det som er rigtigst for alle Børnene ...

Se saa, se saa, hei san! ... den ene efter den anden af disse dumme Jenterne spaserende op efter Bakken netop, som jeg ... Har jeg ikke gjort jer Ret og Skjel? ..."

Madam Torbjørnsen trykkede Marianne lempelig ud igjennem Døren ...

,,Ingenting at bry' sig om, Frue! ... Der er ingen Mening i, hvad han siger nu."

Udover Eftermiddagen havde han det ene Anfald efter det andet, og Henrik og Madam Torbjørnsen havde al Møie med at holde ham i Sengen.

For den stærke, bredskuldrede Søn, som sad der paa Vagt, var det alvorlige Stunder. Med Krænkelse af sin sønlige Blu maatte han høre paa alle disse let gjennemskinnelige Afsløringer og Opgulp ... Han saa med Bitterhed Sammenhænge, for hvilke han nu blot undrede over, at han havde kunnet gaa troskyldig blind, — anede kanske formeget, kanske for lidt ...

— — — — — — — — — — — — — —

— ,,Det steg ikke saa haardt til Hovedet længere nu," mente Madam Torbjørnsen ud paa Aftenen. Der var kommet Bud efter hende i en af hendes egne Forretninger, og hun maatte afsted. — ,,Men Doktoren burde nu hentes! Kommissæren havde begyndt at klage over Stik gjennem Brystet

og Ryggen, — havde vel forkjølet sig i al denne taagede Høstluften!"

„For Lungen den ... paa saa gammel en Mand ... og, naar de saa ikke lever desto forsigtigere, Fru Borg!" — antydede hun nede i Stuen til Marianne og Hilda, som sad der ængstelige og beklemte. — „Bedst at faa Doktoren til imorgentidlig!"

„Komme igjen — ja! ... Men, naar Karjolen staar udenfor og venter paa en Jordemor, Fru Marianne, saa blir det ligesom hedt i Kroppen paa én, saa Maden og Kaffeen næsten ikke vil ned!" — tyggede de stærke Kjæver, medens hendes hændige, velskabte lille Haand knappede Skindtrøien.

„Det er langt ned til Skippervigen, og én maa jo sørge for lidt Kræfter!" —

Det var brede Skuldre og en sand Oksenakke. Hendes ferme Kraftansigt med Næsestumpen midt i og de to Vorter ved Mundvigen, de smaa villiehvasse Øine og tynde, graa Haartotter viste Kropsmagt nok.

„Den stakkars Pigen nede i Skippervigen," — hun havde advaret hende mod at tage Tjeneste paa disse Traktørstederne, hvor de bare drak og turede. ...

„Men ellers kan De tro, Fru Borg!" — smøg hun Pulsvanterne om Haandleddene, — „én, som jeg, faar baade se og kjende til det, — alle disse stakkars Barn, som lægger Hodet og Armene op til én i Forsvarsløshed uden saameget som en ædru Far engang! ... og ikke mere Ret for sig" — ivrede hun, — „hverken af Fattigkommissionen eller Formandskabet end som saa!" — det smald i Hænderne.

„Men" — kastede hun Oliekappen over Kaaben og tog den sidste Slurk af Kaffeen, — „disse, som sidder med Visdommen i Fattigkommissionen! — jeg har sagt dem det saa mangen en Gang, — de kunde gjøre en god Spekulation, om de gav slige

Guds Stakkare Maden og Opdragelsen ... og Lærdom til noget nyttigt og holdt dem undaf denne Satans Morsmelken i Brændevinsflasken! Ta' dem, mens de er unge, har jeg sagt, — I kan saa ikke hakke Hodet af dem alligevel ... og jeg ser ikke andet end, at Landet maa føde dem lige godt jeg, naar de faar dem igjen baade paa Fattigkassen og Tugthuset!

Men" — vendte hun sig suffisant med Haanden i Siden under Slagkappen, — „jeg skal sige Dem noget, Fru Marianne! en Jordemor er en forsømt Stilling! ... der blir ingenting af, før det kommer i Loven, at en Jordemors Mand skal sidde i Fattigkommissionen, — han har Erfaringer ..."

Hun nikkede Farvel, og hendes brede, moderlige Figur traskede rask ud igjennem Døren.

„Torbjørnsen i Fattigkommissionen!" — lo Kirsten, da hun bar ud Kaffebrættet efter hende, — „han kom nok til at forhøre sig hjemme først om, hvad han mente da" ...

Doktoren havde erklæret Tilstanden betænkelig, og der blev straks sendt Ekspres efter Johnny og Døttrene.

De talrige Bud og Forespørgsler, der indløb paa de foruroligende Rygter, kom for sent, — Mads Foss var mod Aftenen død af Lungeslag!

Johnny havde gaat urolig og bleg angrebet fra og til Faderens Sygeleie ...

Han kunde have meget at tænke paa, forsøgte han sig i et Øiebliks Oversigt til Henrik. Gik Faderen bort, vilde det gjøre mange Vanskeligheder i hans Affærer ...

Det veg dog øiensynlig alt i Baggrunden for Angsten for ham.

Og, da saa det indtraf, som man frygtede, var han aldeles ude af sig! Faderens Yndling, hang han af alle Børnene mest ved ham ...

Paa Fossegaard skulde alt gaa uforandret, sagde han endnu i Graad med røde Øine ... ,,Du véd, Marianne, hvad vi har talt sammen, — og saa faar Du hjælpe mig nu, saa godt, Du kan, i en snever Vending ..."

— — Johnnys Avertissementer i Aviserne, de sortrandede Underretninger paa fineste Velin saavelsom Forberedelserne til Begravelsen var alt i den Stil, der svarede til hans personlige Følelse af Dødsfaldets Betydning.

Og det viste sig paa Begravelsesdagen, at hans sønlige Opfatning havde fuld Gjenklang i den almindelige Stemning. Begivenheden appellerede ubetinget til alle distriktspatriotiske Følelser ...

Mads Foss til Fossegaard! — Navnet var indsunget i alles Øren fra de var smaa af ... Saa man sig stor paa nogen i Distriktet, saa var det vel paa ham, og, vilde nogen saadan i en rigtig Humørsmiddag komme med en almenyndet Skaal, saa var det den for Mads Foss, lun og helt sig selv, som han sad der og bare svarede med en kort Kvikkert; og vilde man rigtig nævne noget, som havde Hævd og hjemme i Distriktet, saa behøvede man blot at komme med, at det skrev sig fra, hvad de brugte paa Fossegaard ...

Alt dette svævede vemodig som Dun og Fnug om i den milde Sneluft den Høstdag, Mads Foss skulde stedes til Jorden.

Rækken af Vogne og Karjoler strakte sig fra Trappen hele Alléen nedover, medens der gjennem Værelserne nedenunder serveredes med Frokost, før den store Kiste, der stod helt blomsterdækket ovenpaa i den sortdekorerede Sal, skulde ledsages til Kirkegaarden.

I Gangen stod paa Borde og Bænke Stabler med

Floshatte af de forskjelligste Aarstal og Façoner, bredbræmmede og smalbræmmede, forligelig ved Siden af hinanden, — gamle, fedtede, troværdige Distriktsbøtter oppe fra Dalen som nede fra Sjøkanten, der havde staat sine Tørninger i alle høitidelige Opvisninger snart gjennem en Mandsalder, ved Siden af brede franske og smalpullede engelske nede fra Byen og Ladestedet, tunge nedknælede Brandpøser eller gamle forlagte Skorstensrør, der havde staat glemte paa Mørkloftet med Uldgarn og andet i og nu for Leiligheden var feiede og i Hast besørget opsat nede i Byen ... Om de havde kunnet udveksle sine Minder, fortalt sine Skrammer, Bunker og Havarier, det havde været et broget Stykke af Distriktets Historie gjennem Barnedaaber, Begravelser, Bryllupper og alskens Lag.

Men mellem dem savnedes nu én, som pleiede at rage op i Følget foran de andre og give Tegnet, naar de i den høitidelige Stund skulde løftes af Hovedet, — Mads Foss's store Hat!

X.

Vinteren og en lang Vaar var gaat.

Overtagelsen af Faderens Gods havde givet Johnnys Affærer en bredere Fod at staa paa. Han havde, som han udtrykte sig, dirigeret en Del af sin Kapital udelukkende paa at faa Fossegaard i Hævd og Skik igjen. „Man fik begynde med Husene, — Bjølstadmyren var for dyr endnu!" ...

Paa Sneføret var der kjørt store Partier Bygningstømmer til Gaarden. Han havde optaget et Laan paa Fossegaard og Borg underét.

Det var en Fest for ham den Dag i Randen af Sommeren, da Hætten endelig skulde af Bygningen. ,,Andre Folk holdt Kranselag, naar de havde faat sat Taget paa; men han tillod sig nu at føle sig i det Humør den Dag, Taget skulde af!" — han var kommet didop i den Anledning.

... ,,Kunde være adskilligt for en Mand at ha' daarlig Samvittighed for," sagde han og spyttede væk Cigarstumpen hen paa Tømmerstokken, medens han stod og saa paa; — men, at han aldrig havde harcelleret det Tag til den gamle, det regnede han sig til Retfærdighed ... var han virkelig nok saa glad ved! Hver Tid vil nu ha' sit Skal at huses i; men dette havde siddet over helt, siden Folk byggede i Høladestilen ...

,,Gamlen ja! modern var han ikke; ... han syntes, Taget var pent han!" — sagde han rørt.

Henrik mente nu, at det var i den stik modsatte Ende, med Bjølstadmyren, der burde fanges an, saa kunde de pynte Huset bagefter.

Han havde for den udmærkede Løn, Johnny bød ham, overtaget Bestyrelsen af Eiendommen. At opsige sin Morsarv nu for at begynde noget paa egen Haand, fandt han under den nuværende Overgangstilstand saa langtfra rigtigt, at han tvertimod havde indrømmet det af Johnny optagne Laan Pantesikkerhed i Fossegaard foran den.

Johnny skulde hygget sig saa inderlig godt ved at gaa heroppe og se til og maale og passe og følge med Arbeidet paa Bygningen; men kunde jo ikke være hjemmefra en halv Dag nu, efterat Dampskibene var i fuld Gang allesammen, — ,,altid fuldt af reisende Forbindelser! Det gjaldt at være à jour til at fange Forretninger." ...

Efter Kaffeen med den lille Konjak til saa han hastig paa Uhret ... ,,Fem, seks —" beregnede han, ,,maatte nødvendig ikke forsømme et Møde i Klubben iaften!

Aa, Du Marianne! — naar Grüners kommer, saa pas lidt paa, at man ikke hugger og hamrer for nær over Hodet paa Gubben ... Og" ... han trak sin fine Vaarfrak paa for at stige i Karjolen, — „mind endelig Antonia paa at sende mig Papiret ned til Kontoret, straks hun har faat Underskriften. Gubben slaar sig af og til sta, véd Du."

Han havde tilbudt Grüners den ene Husfløi nedenunder til Landsted for Sommeren. — — —
— — — — — — — — — — — — — —

Antonia var naturligvis oppe Dagen iforveien for at forberede og efterse, at alt paa alle Maader var i Orden til Indkvarteringen.

Og det var sandelig godt, hun kom, for der var en hel Del at omarrangere. En gammel med Uldtøi betrukket Lænestol skulde ned fra Mørkloftet, og Sofaerne byttes med dem paa Sørsalen, som der ikke var Træværk og Sprinkler i, — „for Grüner taalte aldeles ingen Træk, — derimod saa meget som mulig aabne Vinduer, det var Luften, som skulde gjøre det" ...

Det var, som Nordenvinden fo'r gjennem hele Huset, sagde Henrik, — Dørene fløi næsten op af Trykket foran hende!

Og da hun saa kom med Grüner og alle Børnene og to Tjenestepiger og al Bagagen, — i to Vogne og et stort Kjærrelæs, — saa var der jo en Hurlumhei, medens det stod paa, og alt skulde gaa som en Røg for hende.

Men saa var det da ogsaa over med engang som et Uveir.

En Timestid efter stabbede Grüner med sine forede engelske Patentsko mellem Hækkene, og laa den mindste og sov og rulledes i Barnevognen langt nede i Gangene i Haven. Det var, som de havde været der i fjorten Dage.

Mina Biermann kom kjørende fra Nedre-Bruget en Sviptur for at hilse paa de nyankomne,

Hun maatte straks om og beundre, hvor udmærket hensigtsmæssigt Antonia havde faat alt indrettet for Gubben og Børnene ... ,,Biermann skulde nok komme over og tage sig af Grüner, saa han ikke kom til at kjede sig der isommer," forsikkrede hun ...

,,Men har Du lagt Mærke til, hvor mager Marianne er blevet, Mina?" yttrede Antonia, medens de gik der og saa sig om. ,,Det passer ikke for Marianne at være mager, hun blir saa lang og tynd i Ansigtet, holder paa at tabe sig, synes jeg!"

,,Marianne?" ... Mina havde ikke tænkt paa det.

,,Hun kan da ikke ville gaa her som en sørgende Enke efter Bastian hele sit Liv!" tog Antonia i.

,,Det er ikke muligt at forstaa sig paa Marianne hverken for mig eller Biermann! Her kommer baade den ene og den anden, baade Doktoren og Robarth, og hilser paa Henrik, som de siger. Jeg er vis paa, hun kan faa, hvem hun bare peger paa. Men det ser næsten ud, som hun lytter mere til Hysing, naar han udbreder sig om de ,,logiske Modsigelser i Kvinden", og hvad det nu er altsammen! Det gaar over hele min Forstand ..."

,,Men kjære Mina! hun kan da vel aldrig i Evighed ville ha' ham?" udbrast Antonia. — — — — ,,Aa jeg tænker, det er et eller andet, hun vil se sig for i først, jeg!" mumlede hun.

,,Grüner! ... Grüner!" raabte hun saa ud af Vinduet, — ,,ikke længere nedover i Fugtigheden ved Dammen! ... gaa ind i Bjerkelunden" ...

— — ,,Snak med Grüner som tilfældig Du, Henrik! — om Johnny — og styrk ham lidt; ellers sætter han sig i Hodet, jeg véd ikke hvad," kom Antonia den næste Dag hen til Søskendene. ,,Naar Marianne kan betro ham hele sin Eiendom, og Du, Henrik, har jo ogsaa vist, Du —"

„Aa, Du kan skjønne, jeg er saa for dum og ukjendt i de Sager til, at det kan nytte mig noget mod ham, — en gammel Forretningsmand ... Og desuden, Du Antonia! — at sætte alt, hvad hele Familien eier og har bare ind paa Johnnys ene Skude ... det kunde da tænkes, at den gamle kan have lidt Ret."

„Saa? — Jeg kan høre, Du har været for længe hjemmefra, Henrik! og har tabt en Smule paa Familiesansen!" brød hun indigneret ud.

„Véd ikke det! Jeg synes, jeg gaar her og bier af lutter, jeg véd ikke hvad, — Høflighed, Fromhed, Dumhed, — paa Familien! — uden at være min egen Mand endnu."

„Aa som ikke det er saa grundig bare din egen Skyld, Henrik! Havde Du gjort, — jeg havde nær sagt din Pligt, — det, Far lagde sig i Graven uden at faa opfyldt, saa kunde Du nu været en ganske anden Mand og Støtte i Familien, og jeg nu ikke behøvede at læsse alt paa min stakkars Grüner."

„Gjøre hvad, gjøre hvad?"

„Aa, — din Pligt! — som jeg og Marianne gjorde vor, — siden det nu skal siges alt i Verden idag! — Vi spurgte saamæn ikke efter Smag og Behag vi; vi havde bare Øine i Hodet og saa, hvad der maatte til, skulde Fossefamilien holde sig som det, den har været. Naa, Far kom da hæderlig og anset i sin Grav, og til Dato staar Johnny og vi andre, saa vi forsvarer os, det, jeg ser rundtom. Det er bare én af os, som ikke engang bryder sig om at oprette, at han gjorde Dumheder, dem Familien maatte dække over, og han gaar nu her paa Fossegaard uden at være blot saa meget som sin egen Mand, som Du siger."

„Antonia da!" afbrød Marianne hende.

„Aa, lad hende snakke, kjender saa vel Naturen, den maa ha' Luft!" gik han tvært bort.

„Vi maa søge at bringe ham til Eftertanke, Du

Marianne! Han er virkelig blevet fremmed i Følelsen, ligner slet ikke rigtig os andre mere. Det skulde være deiligt det, lade være at støtte Johnny nu! netop, som han er som bedst ifærd med ..." hun saa op til Taget, hvor der arbeidedes.

— — — — — — — — — — — — — —

Henrik kom som vanlig ind i Spisekammeret ved Femtiden om Eftermiddagen og fik sig et Stykke Smørrebrød med et eller andet til; — han stod op og lagde sig i denne Tid med Arbeidsfolket.

Men Kirsten saa, at der slet ikke var Humør i ham idag; han sad der sortsmudsket og stirrede paa, at hun skivede op Brød og Rullepølse til Eftasværdsbordet.

Hun mærkede jo forresten det samme hver Dag nu; — han var slet ikke fornøiet.

„Nei, nei, De skulde passe Dem! jeg er altid saa ræd for disse Fingrene Deres, Kirsten, — at De skal skjære Dem," udbrød han.

„Aa, jeg er vant!"

Skiverne faldt ogsaa saa raskt og net for hende, saadant pent Greb og Tag i de lidt magre Hænder, hun havde at gjøre med. Det var ikke første Gang, han havde set sig lei paa den store, hvasse Kniven!

„Der gik jo én engang og tjente i syv Aar for Lea og i syv Aar for Rakel," gav han sine Tanker Udløb; „saadan gaar nu jeg og tjener for Bjølstadmyren ... Rive ned Taget ... begynde paa Ø istedetfor A! Men saa kan én vel tilslut komme til det ved at gaa Abc'en baglængs ogsaa. En kan jo aldrig vide nogenting, rundt i det samme, som én gaar, — véd bare, at jeg nogle Gange er blevet adskillig forbløffet over Udsigten, naar jeg har stukket Hodet ud!" mumlede han.

... „Anton Johannesen tog sig for at give mig sine Vink i Høst ... Men siden Johnny fik Fosse-

gaard, saa blev det en anden Sag, da sad han igjen grundmuret! Bange for, at slige Handelsfolk skjønner sig paa Landeiendomme akkurat saameget som Katten paa Muskat ...

Faat Tilhold om at gifte mig! — La, la, la, — ja, da blev én sin egen Mand ... Det vil sige hendes for dette Liv ..."

Kirsten var ikke fri for at holde med ham, det skjønte han; hun saa bare ned i det, hun skar, for at undgaa at vise det. Havde endda Bertha havt noget, som lignede det mørke Hoved, som stod paa skjæve der ned imod Arbeidet. ...

„Vilde De tage en rig én, Kirsten! ... saadan en som gamle Grüner?" begyndte han.

Hun skar hidsig i.

„Aa det er da ikke noget at bli sint for, pas Dem for Kniven! — det kan gaa galt det der ...

Nei ser De bare! De gjorde det ikke, det skulde jeg bande paa. De synes, De kan sørge for Dem selv, De ...

Jeg siger sletikke, at jeg ikke har Lyst til at gifte mig; jeg skulde ha' stor Lyst til det. Men saa fik det da være med nogen, jeg vilde ha' Fornøielse af at være sammen med, enten det nu gik ret eller vrangt, og som jeg havde Lid til, og som det var det Hold i, at vi kunde faa op noget selv. Hun maatte være saadan, som jeg vilde og ikke saadan, som de andre vilde ... Nei det maatte være én, som" — han stirrede distræt igjen i Fjælen, hvor hun skar, og sagde langsomt:

„De er grei, Kirsten ...

De er forstandig ... De er beskeden, Kirsten!"

Kirsten blev lidt rød om Ørene og holdt sig stadig dybere ned i Arbeidet; hun havde netop Toppen af Rullen med Hyssingen i igjen i Fingrene og maatte nu skjære forsigtig ...

... „arbeider fra Morgen til Aften uden at tænke paa Dem selv just! ... ikke engang, at De

blir mager. De blir toppende sint, naar ikke to og to skal være fire, — nei, De fordrager ikke, at Regnskabet gaar baglængs, det er noget De er født med ..."

Kirsten saa igjen ned fra sit korte Forsøg paa at modsige; — hun var blevet rød helt over Ørene og noget befippet.

„Og De er vakker, Kirsten! ...

Nei nei nei, De skjærer Fingertoppene af Dem ... med den store Kniven!" han tog hende om Haandleddet, baade hende og Kniven ...

„Jeg er ganske vis paa, at, skal jeg nogengang ha' en Hustru, jeg kan være glad i, og som vil stride sammen med mig, saa maa det være Dem, Kirsten Holst — og ingen anden! ... vil De ta' mig, Kirsten! — jeg er slet ikke vis paa, jeg eier noget."

Hun stod forfærdet og saa paa ham, medens Øinene efterhaanden fyldtes af Taarer. Tanken var saa utænkelig ...

Men der var ikke Spor af Tvil! Han stod der bred og troværdig og stor og havde hende om Haandleddet og saa grebet alvorlig paa hende som det gjaldt Livet.

De fo'r gjennem hendes kjøkkenvante Hoved alle Hensynene, — hvor umuligt det var, og hvorledes det vilde mødes af Familien rundt om. Det var som et vildt Hav at styrte sig blindt i ...

„Naa Kirsten, vil Du ikke svare mig? ... Ikke, uden Du kan like mig en Smule" ...

Hun saa et Udtryk af sindsbevæget Tvil.

Kjøkkenkniven faldt ned paa Bænken, — og Kirsten styrtede sig i Havet! ...

— — — — — — — — — — — — — —

— En Stund efter var Henrik ude hos Arbeidsfolkene; han stod der med en ny, stærk Følelse, som om alt nu først rigtig skulde begynde!

Kirsten kom med Brættet op fra Haven; — hun havde Fart i sig, — var urolig nu stakkar ...

De sad alle i Lysthuset ved Theen og Eftasværden.

Han gik nedover, skuttende lidt paa sig med en Holdning som til Slag, før hans brede Person mørknede Indgangen.

Antonia, der holdt paa at fæste et Teppe i Lysthusvæggen bagom Grüner, ,,som vel skulde have Luft men ikke Træk", opfattede straks Meningen, — at han kom for i Forsonlighed at vise sig igjen efter deres Brudulie før paa Eftermiddagen ...

,,Du maa kjende paa Kjæksene, vi har med os, Henrik," sagde hun uden at vende sig; — ,,lad ham faa en Kop The, Hilda!"

,,Kjæks? — saa tak! — Ganske gode ... lad mig faa én til ... Husker nu, jeg glemte rent at spise Eftasværden min ... Kom af, at jeg lagde mig dine Ord saa paa Hjerte, Antonia!"

,,Hvad?" hun saa uvist paa ham.

,,Jo saa mæn gjorde jeg saa. Du talte da indtrængende nok, synes jeg."

,,Ser Du! — Aa lad Henrik prøve de Kanelstængerne, Marianne! — Kan I ikke rykke ind og gi' ham lidt Plads da!"

Marianne saa noget spændt paa Broderen, medens hun rakte ham Hvedebrødskurven; hun kjendte ham og var ikke fuldt saa troskyldig som Antonia. Han saa slet ikke ud, som han var ifærd med at krybe til Korset.

,,Ogsaa gode! ... Havde De Appetit den Dag, De havde forlovet Dem, Konsul?" var Henriks noget forbløffende Spørgsmaal.

,,Man er jo forpandet graadig!" sagde Konsulen med sin lidt tyske Akcent lunt indgaaende; der kom bagefter i Stilhed et lidet Svælg, som om man dog nok ogsaa kunde sluge en for stor Fisk.

,,Du kan nok trænge til noget at forsvare din Mund med, Henrik!" sagde Antonia; hun var smørblid nu, Hovedsagen syntes saa vel iorden ... ,,til en stor Mund hører en bred Ryg, véd Du."

,,Penge ja! — saa Munden kan løbe lybsk som en anden Luksushest ... Men, ser Du, Antonia, med min Natur, saa kom jeg bare til at gispe da. Det er just Kildringen paa Ryggen, at én selv maa staa i Pryglene ... Peberet, skjønner Du."

,,Han ligner virkelig Far, Marianne! endnu som jeg husker ham. Se blot, som han staar nu, med et eller andet bag Øret! — Naar han gifter sig, saa faar han nok et passende Bidsel ... Jeg synes nu forresten, Munden hans er noksaa morsom, saadan som den er, jeg!"

,,Det er netop at faa beholde den, som den er, jeg har Lyst til at indrette mig paa. Hvad siger nu Du, Antonia, om jeg havde faldt paa at forlove mig med Jomfru Holst?"

,,Aa, hold nu din —" lo hun.

,,Ja ser Du, kjære Antonia, det har sin Aarsag, at jeg staar her og spiser dine Kjæks. Opmuntret ved din Tale gik jeg hen og forlovede mig med Kirsten istedetfor at spise Eftasværd. Ja, I kjender hende og véd lige saa godt som jeg, hvad hun er ..."

Hilda saa vild forskrækket hen paa Antonia, der knuste den Kjæks, hun holdt, i Smadder og kastede den hen i Kurven. Mariannes store graa Øine hvilte forbauset og opmærksomt paa Broderen.

— Den lumre Familiescene fik Luft, da Henrik var gaat: —

,,Sagde jeg det ikke?" udbrød Antonia, ,,han ligner ingen af os! ... Der ligger Uldteppet dit under Bordet, Grüner! Gudbevars, Du kan jo faa Benene fulde af Gigt igjen paa den kolde, fugtige Jord, naar Du ikke holder dem paa Skamlen!" —

hun pakkede hæftig om ham ... „Grüner kan ikke engang fatte det! — Kunde der hænde en større Ulykke. Hvad siger Du Grüner? ... Jeg véd ikke, hvordan vi skal forberede Mina paa det, naar hun kommer over imorgen, hun vil blive rent fortvilet! — og Johnny ... Det er et helt Slag for Familien! Havde Du kunnet tænke Dig Muligheden af noget saadant, Marianne?"

„Aa det gaar ikke an at tage det saa," mente Marianne; hun havde siddet i dybe Tanker. At Henrik havde vovet at følge sin Tilbøielighed tvertover alle Hensyn havde slaat ned i hende.

„Det skal altsaa være Faktum dette!" opgjorde Antonia efter en Stunds Taushed ...

„Men ét kommer vi nu ialfald alle til at være enige om, tænker jeg, Marianne. — Aa kjære, slip ikke Teppet igjen, Grüner! — Vi kan ikke en Time længere lade et Menneske, som skal blive vor Svigerinde, gaa og opvarte os. Enten fortrækker hun eller vi, — ikke sandt, Grüner?" —

— Da Marianne senere kom op og mødtes af Kirstens bange, forskrækkede Mine, tog hun pludselig og omfavnede og kyssede hende længe og hæftigt. Kirsten kjendte, der randt store, tunge Taarer ned i Ansigtet paa sig ...

Saa talte Marianne med hende og Henrik, og det blev da ordnet saaledes, at Kirsten skulde tage hen til en gammel Tante nede i Ladestedet, indtil Henrik kunde forsvare at gifte sig.

XI.

Hovedbygningen paa Fossegaard havde staat Vinteren over med kun et Skurdække for det nedrevne Tag.

Johnny havde fundet det rigtigst først at fortsætte Arbeidet til Vaaren, og det var nu saa smaat begyndt at røres ved igjen, om det end ikke i nogen Maade svarede til Rygterne i Byen, som — med Undren over, at han i saa vanskelige Tider som disse, hvor det begyndte at knage baade i det ene og det andet Firma langs Kysten, kunde afse Ressourcerne, — berettede, at han holdt paa at reise en hel Herregaardsbygning deroppe paa Fossegaard. Den skulde være baade saa og saa, baade Speilruder og Altaner!

Forstaaeligt blev det ialfald, at en saa engageret Mand af og til kunde komme i et Knibetag for Kontanter ...

Men, at der ikke var nogen dybere Grund i Vrøvlet og Snakket, der af og til reiste sig som en Kastevind over Byen og fo'r væk igjen efter næste Selskab, kunde man begribe af mange Tegn. Saadant som at sende Hilda til Pension i Lybeck gjorde man ikke, naar der var Alvor med Forlegenhederne.

Stikordet om Grosserer Foss blev det gamle: — en sjelden merkantil Dygtighed; — men han anstrængte ogsaa sin Kredit, — vilde tjene Penge for Høitryk! ...

— — — — — — — — — — — — — —

— — „Nei, nei, nei, Henrik!" forklarede Johnny, „lad bare Andreasen stelle med Møllen, han kan Rummelen han, — har Gummielastikummet og Korken i sig fra Fars Tid, ser Du, — kan klare et Lørdagsopgjør med Folkene uden en Tolvskilling i Næven! ... Det er ikke noget for Dig det! ... Pas Du bare hele Resten, saa det ikke trækker Kontanter fra Forretningen hernede ...

... Svære Tider, skal jeg sige Dig! ... Naar de saa blot vilde gjøre en liden Vending paa sig. Men Folk er som forrykte, baade i Bankerne og andetsteds, bare de ser et Papir. Saa nu faar én sætte

op et stivt Fjæs, det er Nummer et, som om én har Penge at kræve af hver Kjæft, én møder! Det er de ræd for, ser Du; de har lidt ond Samvittighed nogen og hver for Tiden. Gjælder om enten at skræmme eller at bli' skræmt! Det er bare Bussemændene, som faar gjort Kredit nu. Nummer to er at skrabe og skave tilbunds i sin egen Gryde efter alt det, som bare kan gjøres til kontant ... En maa kunne lidt af at skabe, ser Du!" endte han overlegent.

Han skulde afsted og saa dygtig eksalteret eller forceret ud, syntes Henrik, og lidt taaget stiv i Øinene. Der var noget nervøst svedigt ved Tindingerne, og han gik vist paa to tre Glas Portvin alt paa Formiddagen ...

„Stakkar, alt det, han har skabt sig at staa i!" ... Henrik kjørte opefter til Fossegaard igjen. Han sad i Grublerier og havde ingen Lyst til at stanse idag inde hos sin Ven Anton Johannesen.

— — — — — — — — — — — — — —

Var der en hændig Sjæl, som kunde sno sig og dreie sig, saa var det Andreasen! han stod aldrig fast, kunde forbløffe den mest paagaaende ved at holde ham Regnskab og Kontrabog for Næsen, opgjort paa Skillingen med blaa og rød linieret Streg under, — „vilde han kanske driste sig til at paastaa, at her ikke var Orden i Papirerne ved Møllen?" ...

„Ser Du ... Dig tilgode, Dig betalt, — i Mel ... kontant ... Forskud — Saldo!" — skreg han omkap med Møllesusen, — „i din Favør — elleve Mark ... Mel eller Seddel? — Svar Mand! ... Aa, gi'r ikke kontant fortiden ... Der har Du skriftlig, — det er saa sikkert som Fossegaard det, Kar!"

Og paa Fossegaard trode han som paa sit Evangelium!

Der var Tider, da Fossegaard var pr. kontant, og der var Tider, da det kun gav Sedler, — det

var som Elven det, der ogsaa stoppede under Møllen om Sommeren, — ingenting aarvist i denne Verden! ... Men vis mig en Seddel ligefra længst tilbage i Kommissærens Tid, som ikke tilslut er blevet greiet?

Andreasen havde aldrig tænkt, han nogengang skulde komme til at spørge hverken sig selv eller andre om noget saa unyttigt, faafængt! — var ikke det skammelig nederdrægtige passeret, at Buaas nede i Strandgaden pludselig ikke vilde give Varer for Sedlernes fulde paalydende, saa der kom Klager og Spektakler fra Arbeidsfolket.

Det var jo aldeles meningsløst dette, — saavist som Buaas fik Sedlerne indfri'de nede paa Grosserens Kontor ved Kvartalsopgjørene for Møllen ...

Men Mandag Morgen indfandt Folkene sig med Sedlerne i Næverne, — Buaas tog dem ikke.

Saa? — Andreasen rev alle Sedlerne til sig og bad dem reise til —; reiste saa selv lige ned til Grossereren og meldte Hr. Buaas.

Han traf Johnny om Formiddagen just, som han med Cigaren i Munden var for udgaaende fra Kontoret.

Grossereren studsede lidt uvist, da han saa ham:

„Græsselig travelt Andreasen, — kniber om Tiden ... Skal nok arrangere det ... Reis bare hjem igjen!"

„Men — alle Folkene ... de venter! —" drog Andreasen betænkelig paa det.

„Kan De ikke gi' dem Mel, — de vil jo ha' Mel!" lød det utaalmodigt.

Andreasen vred sig, den tynde skjæve Næse fik Trækninger:

„... Den maa nok udryddes den Fordom, de har faat ... de vil ikke kjøre mere for Møllen."

Johnny saa hastig paa ham og spurgte ikke

videre; han trak blot op sit Gulduhr og fulgte Viseren.

„Kom igjen her paa Kontoret Klokken to præcis Andreasen! — nu maa jeg i Banken!"

Andreasen kunde nok begribe, at det maatte være noget Sludder dette med Sedlerne! ... Den Peder Haalbakken deroppe, som havde brugt sig saa imorges, skulde faa sin Hyre, — or—dentlig!

Han slængte om i Gaderne og tyggede paa en Udgydelse, saa det skulde knage i dem! Flere Gange saa han ogsaa et Skimt af Grossereren, saa oppe i Gaden, saa ud af Banken, saa oppe ved en Pakbod, hvor han spurgte efter nogen.

Klokken to paa Punktet var Andreasen paa Kontoret. Der laa Besked til ham, at det ikke nyttede at komme igjen før Klokken fire.

Det var jo noget svedende langdrøit. Andreasen havde hele Arbeidsstokken staaende langs Væggene hjemme ...

Bedst at give Brunen lidt Havrefoder, saa den kunde ta' de tre Mile uden at hvile! ... Den Peder Haalbakken havde brugt sig om at bli' sat baade mad- og raadløs ... og spyttet til Sedlerne. Han gik vel nu derhjemme og satte dem op allesammen. ...

Bare han nu fik det greiet og kunde faa sveipe paa hjemover!

Klokken fire stak han allerhøfligst igjen sit forventningsfulde Ansigt ind af Kontordøren.

Var ikke kommet endnu. Andreasen fik sidde ned og vente ...

Viseren gik sent paa det smukke Væggeuhr over Døren, der førte ind til Grossererens eget Kontor. Den flyttede sig Prik for Prik ... kneppede halv fem ... blev langt om længe fem ...

Nu forlød det, at han neppe kunde ventes paa Kontoret før Klokken syv.

Andreasen gav Hesten nok en Gang Havre og

spændte for. Han maatte ialfald være deroppe saa betids, at han kunde faa udleveret dem Mel; — ellers udbredte de gjerne, at han var rømt!

Han stak en sidste Gang det blege Næb ind paa Kontoret: — „Ingen Grosserer ... endnu?" — lød det mat.

Og saa afsted! ...

Det var i en af Byens yderste Sidegader, at han kjørte lige mod Grossereren, som gik ved Grøften langs Plankeværket.

„Naa, naa Andreasen! De var nok nær kjørt afsted uden Besked, De! — Men et Menneske er ikke mere end et Menneske, ser De, — har gaat i bare Travelhed hele Tiden ... Det var, som jeg kunde tænke en ren Misforstaaelse! Buaas ta'r Sedlerne saa friskt, som de bare udstedes for Møllen."

Det lysnede over hele Andreasen; han fik en anden Reisning i Karjolen.

... „Og saa finder jeg det for den første Tid ufornødent, at De betaler med andet end Sedler for Møllen. Jeg vil nu ha' den Ordning, at hvad der kommer ind i Kontanter i Møllekassen, afleverer De hver Lørdag ned til mig paa Kontoret!

Bedst De faar noget kontant med Dem for at stoppe Skraalet deroppe ikvæld!" tilføiede han og leverede ham af sin Tegnebog.

Andreasen kjørte.

Det gik, saa Veien føg under Karjolen. Lidt efter lidt steg igjen Harmen op i ham ... „De Skarver! han skulde gi' dem Salt til Melet ikvæld!"

Johnny gik hjemover med en kold Cigarstump i Munden. Han havde strævet idag, — gaat rundt som en pisket Top, kunde han næsten sige!

... Aagerrenter, — syndige, blodige fire og tyve Procent, det rene Flaaeri! ...

Men saa opnaaede han ogsaa det, han i denne Tid trængte haardest: — Kontanter! — at kunne

nytte alle de rede Penge, som kom ind fra Møllen i sin Forretning, — og Kredit for Sedlerne ...

Det var en delikat og diskret Affære, og han havde jo maattet give Wollebæk Sikkerhed af en for hans Kredit kilden Slags for at garantere Buaas Sedlernes prompte, fulde Udbetaling kvartaliter ...

Sagen selv blev egentlig bedre og bedre, jo længere han stirrede paa den.

Det var, hvad han vilde kalde at skabe Udvei, — en Idé!

Han besaa den og udgrundede den om Kvælden ved Toddyen. Den steg en Etage i Klarhed for hvert Glas, han lavede sig; — og ved det tredie og sidste stillede det sig for ham som et helt Maskineri, hvori Møllen næsten malede Penge! ...

Alette saa ham da endelig en Aften hjemme og i godt Humør igjen. Ellers gik han nu om Dagene og svarte og smilte; men det var næsten, som de alligevel ikke var til, hverken hun eller Børnene! — Det var de slemme Tider, han havde at tænke paa ...

— — At det var Møllesedlerne paa Fossegaard, som igjen havde sat Røre og Forskrækkelse i Byen, skjønte nok Johnny, da han om Formiddagen efter et første Togt med Hatten paa tog sit Smørrebrød med Portvin inde i Restaurationen paa Bergs Hotel og saa glemte igjen paa Bordet et Telegram fra Privatbanken i —dal, hvori der stod: — „Papiret bevilget". Han vidste, der vilde komme nysgjerrige Øine paa det saa tæt som Fluer.

En Cigar tændt hos Jomfruen, — af hans egne! — en liden Kvikkert til hende i Farten, — og saa steame afsted! — ombord, — i Banken, — ned paa Toldboden, — over til den anden Side af Havnen, paa Søborgs Kontor med Vekselblanketterne ...

Han og Søborg paa Kranen stod sammen som Brødre for Suppen der, og Søborg manglede saa

forbandet Mod! Han maatte muntres lidt paa hans egen ry Vis, det gjaldt om at faa tøiet ham til nok en liden Underskrift:

„Naa, Søborg, er Du strøget, Far! ... kan saa mæn være det samme for Dig, min Gut! enten Du siger ja eller nei, — saa langt, som Du alligevel er i Bakken!" lo han hans Betænkeligheder bort.

— Det var paa et Haar akkurat det samme, gamle Konsul Grüner ogsaa sagde, naar han nu med gamle, skjælvende Træk skrev under, hvergang Postvæsken kom med Foss & Komp.s Papirer.

„Har man sagt X, saa faar man ogsaa sige Y!" var hans melankolske Bemærkning, naar det var gjort; — han havde sin stille bittre Mening med ikke bare at nævne A og B; han maatte nu enten staa paa videre eller indfri store Kapitaler.

Hans Hustru var rent fanatisk opsat i Anledning af alle de lumpne Rygter, Johnnys Fiender regalerede med saa fra den ene Kant og saa fra den anden. „De var utrættelige i at ville undergrave ham. ... Og som de da hver Gang blev gjendrevne!"

En filosofisk Betragtning fra Konsulens Side, om, at Folk gjerne faar saa mange Fiender, naar det begynder at svigte under Fødderne paa dem, knustes af hele Foragten i hendes store Raceansigt, hvis mørke, luende Øine nu blot kjæmpede paa Fossegaards Volde ... „Nu, de endog havde angrebet Johnnys Møllesedler og søgt at faa Skandale istand oppe ved Møllen!" ...

„Hja—hja—ja! — vi kan ialfald sige, vi har k—jæmpet," opgjorde han bittert, da hun var gaat, „for al vor Ammunition den ligger nu i Hr. Johnnys Kanon, og — plaff! ..." han sad og rokkede paa Hovedet og stirrede haabløst op i Luften ...

— Der var egentlig ikke et Firma af de lidt

mere ny og moderne i Kystbyen, som ikke stod paa et eller andet Vis engageret i Foss & Komp. Og den Hvirvelvind og Røg af Rygter og Snak, som havde æset sig op i Anledning af Møllesedlerne, var jo hastig dæmpet ned igjen; — her var nok af interesserede Brandslukkere. Buaas selv vilde nu ikke engang høre paa det Øre ...

Stod der noget som uanfægteligt og to Gange trygt ved alle Kaffebordene, saa var det nu Foss & Komp.s Kredit; — den steg blot styrket frem efter hver Bagtalelse!

Der var ikke en Frue eller Madam eller Jomfru eller juridisk Embedsmand eller Lærer eller Kateket — og netop af de rent upartiske, som ikke var varmt overbevist om Foss & Komp.s dybe Grundfæstethed. Og Johnny mødte jo ogsaa Sympathierne fra alle Kanter, læste dem i alle Miner; — kun Skade, at det ikke netop var i Sparebanken og et Par andre Steder, hvor de kunde draget reelle Følger efter sig.

Men der gaves jo enkelte ængstelige Sjæle, paa hvem intet Bevis nyttede!

... Man skulde aldrig befatte sig med disse Enkers og ensomme Fruentimmers Penge, opgjorde Johnny sig om Aftenen, han sad alene paa Kontoret i dybe Funderinger ... De er farligere end nogen mistænkelig Bank, er istand til at skrige og jamre og lamentere én til Undergang, inden én véd Ordet af det ... Farlige Penge. ...

Han saa graa og furet ud.

Det havde været en tilgavns hed Dag, gaat som paa Gløder med Steamen oppe fra ni imorges. ...

Han havde nægtet at skrive under mere for Seilmager Sunde, stakkar! — han trak paa Skuldrene, som han tænkte paa det, og var helt rørt. Men sauve qui peut! det vilde imponere i Banken. Han havde kort og godt stillet ham Valget mellem at indfri eller at give op sit Bo; — man fik være

Bussemand, maatte vrage og betvile de andre ... gjøre sig til Sten. ...

Han kunde ikke komme fra, at han havde set Manden staa ganske hvid foran sig med den stumme Bøn i Øiet.

... Og saa havde Jomfru Fejer været inde paa Kontoret hos ham og baaret sig og grædt for sine tre hundrede Daler, som hun ikke havde Mod og Sind til at lade staa i Handelsaffærerne i disse Tider! ... hun vilde gaa rent fra Forstanden, skulde hun vente de tre Maaneders Opsigelsestid paa det, hun saa møisommelig havde pint sammen i sin lange Tjeneste, — alt det hun eiede og havde paa denne Jord!

Han havde skrabet Pengene sammen til en Vekselfornyelse paa Lørdag; — men de fik gaa nu, og han viste hende blot ud til Kassereren.

„Sig saa, at Foss ikke er solid og vederhæftig!" havde hun tumlet ud af Kontordøren halvgal og skjælvende af Glæde ved at kjende „alt det, hun eiede og havde paa denne Jord" lige ind paa sit Bryst.

... Vil gjøre sin Virkning ... Naar bare ikke saadanne Virkninger lændsede Lommen paa én. ...

Men Slaget idag, — Problemet — Nødden, som maatte knækkes, — var Provstinde Baltyertsens to tusind syv hundrede Daler ...

Hun havde raadført sig med Byfogden og været til Kaffe hos Alette for at bede hende, — da det var saadan delikat Sag, — endelig udvirke, at de snarest kunde blive hende udbetalte. Hendes Broder Kjøbmand Kaspersen paa Vestlandet var i den forfærdeligste Forlegenhed, — risikerede at opgive sit Bo, om han ikke fik Pengene inden Udløbet af Maaneden!

Provstinders Penge, det er endnu det værste Djævelskab, der kan komme i en Forretning ... værre end Sprængbomuld! ...

Hans Tanke svævede, medens den ledte efter Udveie, med en vis skræmt Nysgjerrighed hen over Randen af Undergangen ...

Det kunde saa temmelig godt begynde med en saadan Provstinde, der gik og sørgede og beklagede sig over at have faat en Broder med alle sine mange Børn hensat i Nød og Elendighed for Firmaet Foss's Skyld. ...

Han blev bleg, maatte styrke sig ved Toddyen, skimtede et helt Mylder af Mennesker, som kom til at raabe om Nød og Elendighed, gik han først under.

,,Naa! skyldte han ikke alle disse at bjerge Stillingen?" — reiste han sig braat. ,,Om en tre, fire endnu fik svide og være med paa Risikoen, hvad gjorde det mod det hele?"

Han blev staaende en Stund med Albuen paa Hovedbogen ...

Han havde alt Planen til Udvei for Øinene ...

Den voksede blot fra at skaffe to tusind syv hundrede til syv otte tusind ...

En Tur høit op igjennem Dalen nordenfor Bjølstad til nogle af de større Eiendomsmænd deroppe, i hvem Fossenavnet endnu sad uryggelig som en gammel Tro. Samle dem sammen som Garanter for hver sin Sum ... Kanske ogsaa prøve med Robarth og Ring? ...

Kunde bli' et helt Underlag for en ny Kredit.

Han stak ud Toddyglasset ...

Fik prøve det imorgen! — sætte ind Hesten og tage en ny paa Fossegaard! ...

Og det lykkedes! —

Summen blev med disse af alle som utvilsomme kjendte Sikkerhedsunderlag i vanlige Former bevilget i Byens Sparebank. Provstinden maatte be-

hage at modtage sine Penge paa Kontoret med samt den almene misbilligende Dom — straks ... Der var ingen Grund for Foss & Komp. til at vente paa Almanaken.

Det var lykkedes.

Efter en Tur paa tre Dage med Kusk og den engelske Trille og Johnnys allerbedste Høisol i Ansigtet som Herren til Fossegaard og Sønnen og Reflektoren af alle de gjæve Minder, der knyttede sig til Ætten og den gamle Storgaard, — at skabe otte tusind Daler! ...

Johnnys Aktier paa Hjemstedet havde aldrig, kunde aldrig, staat bedre.

Provstinden havde selv ført det eklatante Bevis ... Peg paa en Mand, som i disse Tider, uagtet han har Ret til at kræve Opsigelsesfrist, straks, paa første Ord, leverer en saadan Sum over Disken ... og hans Møllesedler gik som Guld! —

Det var et Pust, en Fryd, en Hvile ... Foss & Komp. sendte forud Klatter til Vekselfornyelse hid og did til de mange, høist forskjellige Pladse, hvor det var engageret.

Johnny sad igjen høi i Ryggen i sin Kontorstol inde i det allerhelligste og dømte og var barmhjertig og naadig mod Klienter. Hans overlegent speidende Skikkelse saas igjen, høirøstet hilsende og vinkende fra Baaden ved Dampskibstrappen med den uundværlige Cigar og den engelske Skorstenspibe ned i Øinene ... Han slentrede atter om med lidt af Minen som Byens unge Far og talte om Fremtidsplaner, „naar der blot nu blev lidt Vending paa Tiderne!" — om at spekulere i *hausse* eller *baisse* samt om Fossegaard, som skulde staa færdig om tre Aar! ... og hvor han nu igjen lod drive endel stærkere paa med Arbeidet.

Han havde henved tre Maaneders Tid at tænke og sole sig i, — til Vekslerne igjen begyndte at forfalde.

Det var længe siden, han havde havt et saa frit Pust! —

XII.

Henrik fik den ene Brevlap efter den anden fra Kirsten.

... Hun saa og lagde sammen og hørte saameget mellem Smaafolkene dernede i Ladestedet, saa Ørene havde nok.

Hun laa vaagen halve Natten og maatte tænke paa Vinden i den store Rugager oppe paa Fossegaardsjordet for at faa sove; og saa vaagnede hun igjen med, at hun kjendte paa sig, at det bar galt ivei med Johnny!

„Det er ikke rigtigt, — det bærer galt ivei, Henrik! Jeg saa det ogsaa paa Alette, nu, jeg var der i Lørdags, fast hun knap skjønner det selv. Men hun kvæpper, bare Johnny tar i Døren, kiger og ser efter ham og har ikke Øinene fra ham, saalænge han er inde i Stuen.

Hun sad oppe paa Barnekammeret med Willy paa Fanget midt paa Lørdags Formiddagen, som hun ikke pleier, — i hendes store, travle Hus. Johnny kom op og sagde, at han maatte spise paa Hotellet med et Par Venner. Da han gik, strøg han, saa snilt, som Du véd han gjør det, lille Willy over Hovedet, og jeg saa Taarerne brast hende ud af Øinene.

Jeg er saa bange, Henrik, at din Forstand ikke har Natur for hans Ting, saa Du kan forstaa at hjælpe ham ret itide; han har jo ingen nu, Kommissæren er borte!

Han er saa alt for snil baade mod sig selv og andre, — og vant fra liden af til, at alt, hvad han har Lyst paa, skal gaa som paa Ruller.

Nei, nei det er ikke i Orden hos din Bror! — jeg kjendte det alt paa mig, da han begyndte med Taget." —

— Det var just det, Henrik nu længe havde grublet paa og syntes; — han behøvede ikke længere at umage sig ned til sin Ven Anton Johannesen for at blive klog.

Han havde behøvet to, tre alvorlige Dukkerter ned i Fossegaardsforblindelsen, før han blev helt klar, — havde taget fat igjen der i en Slags Ærestro paa Johnny efter hele Rystelsen ved Faderens Død.

Nu var han aldeles paa det rene med, at ogsaa Marianne maatte varskoes.

Han gik bleg bevæget oppe paa Sørsalen og viste hende Fossegaardsmalstrømmen! — stirrede i Hvirvelen, som den havde dreiet sig, saalænge de kunde huske tilbage, dækket af en døvende Røgskodde over hele Distriktet ... Tobaksskyer og Toddytaage. ...

Og paa Bunden af det hele en sugende, slugende Trakt: — Brændevinsglasset, Drammen! ... den lille Sup med de mange Navne, hvortil hans Far havde været forfalden og kanske hans Far før ham.

... Det var det lille Glas, der havde taget deres Forstand, Moral, Velstand, Liv, ... Mariannes, Biermanns, Grüners Eiendom, hans egen Arv, Endossenters og Kautionisters Velfærd i en Kjæde langt længere, end han kunde øine! Til Undergang gik det altsammen; — godt om der ikke fulgte Skam og Vanære med. ...

Han var nu for sin Part beredt til at tage Vadmelstrøien paa; — skulde være saa glad, naar der var begyndt noget rigtig reelt, som der var Bund og Grund i, — som en ærlig Mand kunde træde og trampe paa, uden at Støvlehælen gik igjennem

og ned i Mudderet, om det saa var at gaa bag et Møglæs! ...

Han saa ud, som han kunde flænge af sig Jakken og tage i med det samme.

Marianne sad med sænkede, halvlukkede Øine; slog dem ikke et Øieblik op paa ham. Hun skulde jo være rørt og rystet ved de stærke Billeder af Hjemmet, han oprullede for hende, — Faderens, Johnnys og alle de andres tunge Skjæbner ...

Men det var ikke saa, hun følte det, som hun sad der med sammenbidte Tænder og røde Pletter op imod Tindingerne.

... „For, ser Du Marianne! Der er ikke Afslag i det. Du maa være belavet paa, at baade Borg og alt, hvad Du har faat med din Mand, gaar med i Sluget. Det er ikke noget at skjule for Dig, — det stryger med altsammen, — hver Skilling, — hver Flis i Væggen ... Det er bare at se det i Øinene. ...

Saavidt jeg kan forstaa, har Du blot Gullvigen igjen, det lille der, som Du fik udlagt med Arven efter Mor. Den eneste af os, som beholder noget, er Hilda; hendes Morsarv har været sikkret af Overformynderiet.

Og saa faar vi greit ud belave os paa det itide, hver paa sin Kant.

Hvad mig angaar, saa ser jeg mig om efter Engagement noget Sted, saasnart jeg kan, vil ikke længere lade mit Arbeide sive ned til Unytte i Jorden her, bare for at staa Skjermbræt. Andreasen er saa tilstrækkelig god Overopsynsmand til det Brug."

Han mødte et Øiekast af Marianne ...

Hendes Tanke var stanset som i Stivkrampe foran det ene Indtryk: Først var hun bedraget og tvunget over til Borg, og saa havde de nu bedraget hende om igjen for det altsammen!

„Nei, Henrik," udstødte hun hæst, ude af sig, — „jeg tilgiver aldrig Far ... aldrig Johnny!" —

Det bølgede og suste og raste i hende den hele Aften, medens hun gik Sørsalen op og ned og rundt og rundt endnu længe efter, at det var blevet mørkt.

Hun kunde ikke sove, vendte sig urolig paa Puden, — led af en fortærende Følelse af, hvordan hendes Liv var forskuslet, hvordan de atter og atter havde offret hende for sin Egenkjærlighed ... ubarmhjertig nyttet hende. ...

Der laa som en Isklump af stivnet Forbittrelse i hende endnu, da hun langt om længe sovnede ind.

— Hun vaagnede om Morgenen efter en lang Udmattelsens Søvn.

Men, hvordan hun kunde have tænkt eller drømt, hvordan Tankerne ubevidst kunde have flettet sig, — lidt efter lidt ... Jo mere hun atter gjennemgik og stirrede i alt det, hun var sovnet ind fra igaar: — Tabet af sine Midler, af sin Eiendomsgaard, hendes ved Bastian Borgs Formue sikkrede ansete, velbefæstede Eksistens! — desto mere overkom der hende en Fornemmelse som af en afkastet tung, knugende Byrde, Følelsen af en stor, frigjørende Lettelse, den hun knap selv turde tro paa ...

Det var, som med Bastians Penge ogsaa hendes afdøde Mands truende Billede med alle Forpligtelserne og alle Skruplerne var bortblegnet ... henveiret. ...

Hun følte og hun følte om igjen, — ledte og prøvede bævende saa at sige hver Tomme og Fuge i sig, om Gjenfærdet alligevel nogetsteds kunde have en Mulighed for atter at stige urovækkende frem?

Det var dog først efter Dage, — efter stille skjælvende at have gaat og lyttet og biet paa sig

selv for ikke at falde i Bedrag, at hun mere og mere begyndte at vove at overgive sig til den voksende, stigende — — uhyre Glæde! ...

Midt i de uafvendelig truende Forholde var der for Marianne nogle Uger fulde af et lykkeligt og bævende Haab, en gjenoplivnende Følelse af, at Verden alligevel tilsidst havde gjemt sit Fond af Livsglæde ogsaa for hende.

Han, som hun saa haardt havde kjæmpet for at lukke ude af sin hele Tanke, steg nu atter frem! ...

Lige efter deres Møde i Høsten for to Aar siden var Ferdinand Wiese taget til Udlandet for at studere Skibsbyggeri i Dundee, Hartlepool og andre britiske Havne, medens hans yngre Bror forestod Forretningen. Han havde været ude over et Aar, før han tog en Snartur hjem — for atter at tage til Dundee, hvor han opholdt sig hos sin Onkel.

Det var nu, — nu til Høsten ... knap en Maaned til! — han ventedes hjem ...

Der steg vaagen som i Drømme et Brev op for hende — et Brev, hun vilde lade møde ham, — med kun et eneste Ord i:

„Ferdinand!"

— — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — —

Det var ganske rigtigt, naar Hysing syntes, han saa Fru Mariannes Øienstene røre sig under de nedslagne frynsede Øienlaag, som hun tænkte noget for sig selv eller endog morede sig ... Der var noget saa friskt, livligt, nyt over hende idag!

Det var lykkedes ham at „isolere hende" ved Jordbærbedet mellem Lysthuset og Havegjerdet og afskjære hende fra Trappen ...

Hun kunde ikke lade være at sammenligne og tænke, at den Mand, som stod der foran hende og in optima forma afleverede sit Frieri og fægtede i dybeste Følelse af sin egen Veltalenhed, igrunden

hørte hjemme paa et ganske andet Torv, nogetsteds, hvor de bare levede og sværmede for aandrige Dybheder, blaa Tanker og alskens gjennemskuende Satser og Paastande, og tilstrækkelig saa ned paa alt dette lave jordiske ... Aah, hvor de skulde udveksle Meninger paa Bryllupsdagen! ...

Marianne var saa lykkelig i denne Tid, at hun et Øieblik glemte sig og var ubarmhjertig.

Men hendes Svar blev mildt, — et bestemt og alvorligt nei.

„Men hvorfor? ... jeg tør dog bede om en Grund? — De skylder mig, Frue, at nævne, hvad De kan have at indvende, blot en eneste forstaaelig Grund!" lød det energisk.

Han stod færdig til at fægte videre, — syntes aabenbart, hun maatte være overbevist, rent ud logisk stængt fra alle Sider!

„Jeg skal sige Dem det, med Deres egen Paastand, Hr. Hysing!" sagde hun med et let Smil, idet hun gik:

„Fordi Kvinden saa ofte er ulogisk!"

— — — — — — — — — — — — — —

Under alt det, som knugede hendes Omgivelser og heller ikke lod hende selv uberørt, reiste hun sig, — det følte Marianne selv, rankere, modigere og tillidsfuldere til at møde, komme, hvad komme maatte, i ydre Henseende.

Hun dømte ikke længere, — skulde heller ikke svigte! Hun begyndte jo nu først egentlig at leve ... og det svimlede for hende undertiden, saa uvant var hun til at se og tænke og lægge Planer ind i Fremtiden for noget, hun virkelig kunde have Hjerte for og omfatte med fuld Glæde.

Det gik op for hende, i hvilken Grad hele Livet havde været hende en eneste stor Ligegyldighed. Hvad havde hun villet med det andet end at leve i Ro, adsprede sig med lidt Selskabelighed og trække sine Renter?

Og nu, — Fremtidsplaner! — Arbeide! ... Hun vilde tage Del med al sin opsparede Kraft i den energiske Mands Virke ...

— Der gik én og ventede, lidenskabelig, utaalmodig, uvist skjælvende, — som man kan vente paa sit Liv! —

Marianne sad kvik og lun ved Thebordet over hos Fogdens en Eftermiddag, da Husherren kom ind viftende med et Brev og vilde have Selskabet til at gjætte hans store Nyhed.

„Bedstefar?" ...

„Befordring. ... Laurvigs Byfogedembede!" overdøvede Majoren glødende hidsig.

„Minda Henschen og Fuldmægtig Yanke!" kjæppede Fru Biermann i. „Aa, Foged, — ud med det, jeg ser det paa Dem ... forlovede!"

„Naa da?" Spændingen blev høi ...

„Ikke Forlovelse," holdt Fogden to Fotografier i Veiret ... „men Giftermaal! — Vor gamle Ven, Ferdinand Wiese har i disse Dage giftet sig med sin Kusine over i Dundee, og er nu paa Hjemveien."

Jovist var det en Nyhed, som forslog, — en stor Nyhed ... en Kusine over i Dundee!

Efterretningen optog alle.

Marianne sad bleg og smilte lidt fortrukket ... Hun takkede for en ny Kop The og besigtigede Fotografierne af begge de nygifte, der gik rundt fra Haand til Haand og tilslut blev liggende paa Bordet foran hende ...

... Hun saa Majoren og de andre som i en Taage udover Aftenen, talte med dem, smilte, naar der skulde smiles, og var korrekt ...

XIII.

,,Saa hul som en raadden Nød ... forbande mig, — saa Dusta og Pulveret ryger! ..."

Tolderen paa Furusæt fraasede og godgjorde sig rigtig i disse slemme Rygters Tid; han gav ustanselig af sig om ,,Hr. Foss & Komp.s" Forretning ... Den var som en Sæk, hvori han havde puttet hele Familien, — gamle Grüner med!

,,En snil Gut ... en snil Gut ... en kostbar snil Gut!" løftede han Stokken harmfuld i Luften, som han pryglede.

... ,,Og nu — hans sidste Ødelæggelsens Bedrift! ... med Vogn og Kusk, — hei da, hyp da, — i Trav og Galop, saa det skinnede af Messingen i Sæletøiet opefter hele Dalen! ... kjørte pent forbi hernede, hvor vi ikke var saa troskyldige. — Og saa begyndte det. Hei san, hyp san, hu—u san, det var stygt Di!" stirrede han vedkommende grufuldt ind i Øinene. — — ,,Den Karen tog paa Reisen, — py—i, — bare med et Pennestrøg!" svingede han flot skrivende med Haanden, — ,,halve og hele Gaarde med sig. Det kan man kalde Jordskred det! — Og paa det lavede han Kredit nede i Banken, Di ... De siger tyve tusind Daler ... Og paa det gjør han Selskaber, Di, til ... krak!" — bøiede han sig krum med Hænderne op til Munden, som han tandpineøm knækkede en Nød ... ,,Dusta ryger af det!" ...

,,Og — hi — hi — hi — Hr. Robarth, som gjorde Vers, han faar nu kjende den skjære Prosa ..."

Den Klarveirets og Fredens Tid, Johnny havde havt, var hengaat, og han fo'r igjen i Sludet og Høstslapset midt i alle Vekselfornyelsernes Vanske-

ligheder med den lange graa Paletot opbrættet over Ørene, Cigarstumpen i Munden og diverse Glas Portvin i Livet — ud i de hundrede Ærinder, hvori han hele Dagen maatte sno og dreie sig.

Glatte, hyggelige Venner, der fint gjennemskuede Stillingen, maatte fortsætte sine Underskrifter; de risikerede ellers alt selv, og fandt sin Regning ved rundt om høirøstet at forsikkre og bedyre hans Kredit. De gik i Selskab til hverandre, trykkede hinandens Hænder, var ømme for hverandres Familiers og Børns Befindende; Hustruerne var dyre Veninder, — og de vidste om hverandre i sine inderste Tanker, at, havde de saavist kunnet, som de havde Villien, de havde sat hverandre nøgne paa Gaden for at bjerge sig selv ...

Men der var intet Raad, de fik holde hjertelig sammen over den hule Grund og — haabe paa Johnny; det var ikke frit for, at han kunde gjøre Mirakler alligevel! ...

Hans Møllesedler gik jo, blev honoreret som Guld borte i Gaden hos Buaas — ogsaa, naar de i en snever Vending udstedtes fra hans Kontor. Det var rigtignok bare Smaasummer; men de førte dog saa at sige et dagligt Bevis for, at Foss & Komp.s Kredit stod fast hos sindige Folk; Buaas slap ikke sine Penge i Sjøen, det vidste man nok!

Det var den værste Tid, det haardeste Hav, Johnny endnu havde havt at staa, disse to tre mørke Maaneder før Jul ... Tvil, Forbeholdenhed og Mistro fra alle sine Forbindelser. Han modtog Telegrammer, — mon Telegrafisterne ogsaa holdt tæt? ...

Hjemme mødte han stadig et underlig blegt forskende Ansigt, som han helst vilde unddrage sig.

... ,,Du plager mig, Alette, Du ser saa paa mig!" brød han ud en Dag. ,,Kan Du ikke forstaa,

at jeg har meget at tænke paa, — at det er en vanskelig Tid for mig som for alle andre!"

Det var næsten lettende, da hun angav en Grund for sin Ængstelse ... Der gik saa mange Børnesygdomme i Byen, baade Skarlagensfeber og Strubehoste; — han maatte ikke bryde sig om, at hun var lidt urolig ...

Han sad alene udover Aftenen, efterat Kontorfolkene var gaat, for lukkede Skodder og arbeidede, medens Spiritusmaskinen med det varme Vand til hans Toddy susede ved Siden af Kopierpressen paa Bordet. Det gjaldt, at møde Forlegenheder til alle Kanter, at holde Kontenancen, — lade, som han ikke forstod, naar Forretningsvenner høflig koldblodig pressede og skruede og pinte ham ud for de allersidste frelsende Ressourcer, medens ufornyede Papirer baade her og der hang over hans Hoved ...

Ikvæld grundede han paa et Slag igjen, — og at det gjaldt briste eller bære! — stod med Ildskrift for ham.

Han havde en Skrivelse fra Privatbanken i —dal foran sig ... paa Bankens Vegne og som Kommissionær for Londonnerhuset ...

Han havde fra i Formiddag læst de faa formelle Linier paa det store blaa, stemplede Postpapir atter og atter, som han vilde trænge igjennem dem og læse i Bankchefens Ansigt bagom. Var det bare Formalia, — blot en Slags Skruning disse Ord om, at alt det forfaldne uopholdelig maatte indfries og en væsentligere Afdragssum indbetales, om Banken ikke skulde se sig nødt til at ty til Sikkerhederne i Fossegaard og Borg?

Bankchefen var jo hans gode Ven og kunde da ikke rent ud ville lægge an paa at ruinere ham?

Han havde noteret op de mindst slidte Navne blandt sin Stok af Venner i Byen, føiet til nogle

Sikkerheder, der kunde eie en vis Klang paa langt Hold, og spekulerede paa at stille i Udsigt Hildas Arv, naar hun nu til næste Sommer fik Alder til at kvittere for den ...

Men reise derhen maatte han uopholdelig, — endnu imorgentidlig med Dampskibet ... Ethvert kreditspildende yderligere Skridt maatte, koste, hvad koste vilde, forebygges, — ellers var Ruinen der!

Under gjentagne Prøvelser og Overveielser stilede han Ansøgningen saaledes, som den maatte indleveres, støttet af hans personlige Nærvær og sidste, stærke Overtalelsesgrund, — Hildas Arv. —

— Klokken var over elleve, da han kom hjem og hastig underrettede Alette om Reisen tidlig før Dag næste Morgen.

Hun stod uvis og saa paa ham:

,,Willy har faat saadan lei Hoste" ...

,,Behøver blot Haandkufferten."

,,Bare — det ikke er Strubehoste; det er en slem Lyd, og jeg har ikke turdet andet end sende Bud efter Doktoren."

,,Willy?" han vaagnede først nu til Sans for, hvad hun talte om ... ,,Strube...? — Aa, hvad tror ikke Du straks. Det faar være Maade med din Ængstelighed, Alette! — fordi han vel drager lidt paa Veiret; det gjør alle Børn, som hoster" ...

Han begyndte at pakke; men fik ikke rigtig Ro paa sig, før han havde været inde i Sovekammeret og set til Willy.

Der sad Alette bøiet over Barnesengen; han kunde ikke se hendes Ansigt, kanske græd hun, — og han lyttede mere og mere forfærdet ... Det var ikke til at tage feil af, Gutten drog Aanden besværlig med en trang Strubelyd.

,,Vi maa ha' fat i Doktoren straks, — gaar ikke an at vente længere!" kastede han Overfrakken paa sig og fo'r ud af Gangdøren ...

Han tog Doktoren lige ud af et Selskab.

,,Jeg maa reise imorgentidlig med Dampskibet," betroede han Lægen underveis, ,,skal jeg ikke gaa Glip af en stor Fortjeneste ... Velfærdssag ... Pligt, Doktor! — i disse Tider" ...

Lægen fandt Tilstanden betænkelig; — det var Strubehoste!

Der blev sat varme Vandballier ved Barnets Seng for at lette Aandedraget.

Johnny sad fortvilet og holdt og slap hans Haand, medens Natten gik for dem alle, Time efter Time, under uafladelig Spænding ... ,,lille, lille Willy, Gutten min!" ...

Willy var den, han var mest svag for af dem allesammen.

Midt under al den Forstillelse og Løgn, han daglig gik og vassede i, var her et Forhold, hvori han fik Lov til at være sand og Menneske. Der holdt paa at vokse op i ham et skjærende vildt Udbrud, som han atter og atter maatte dæmpe med Magt.

Han fik sidde her hos Gutten til et Kvarter før seks — kanske tolv, elleve Minuter før. — Og saa maatte han tage Masken paa igjen og afsted, — om saa Gutten kreperede ...

,,Maa reise!" ... trykkede han blidt Alettes Haand; han sad og kvalte Krampegraaden, som vilde frem.

— Og hun indsaa det jo, sagde hun, — saa vel! ... Det var kanske ikke saa farligt, som de mente ...

Han var ganske overbevist om, at det ikke var det!

— Men Guttens Haand slap han nu ikke et Øieblik uden, naar den — oftere og oftere, — fægtede efter Luft.

Lampen stod paa Gulvet bag Sengen, og Alettes

Skygge rørte sig sagte paa Teppet ud og ind af Skjæret, medens Døren en og anden Gang sagte aabnedes af Lægen, der sov paa Sofaen udenfor.

Tilstanden forværredes stadig, og Doktoren fandt det ud paa Morgensiden nødvendigt at anbringe et kunstigt Luftrør.

Dampskibspiben lød just, som denne Operation skulde gaa for sig.

Johnny kyssede den lille fægtende Arm, rørte ved hans svedige, hede Pande og det klamme Haar, og —

„Adiø, Alette! ... Du telegraferer til mig, — adresseret til Dampskibet Nordstjernen! — jeg er fremme i —dal henved Middagstid."

Han styrtede afsted i allersidste Minut.

— Ombord paa Dampskibet vilde han straks gaa tilkøis, — han havde vaaget hele Natten, sagde han til Chefen, over sit syge Barn.

Efterat have stukket ud to tre Glas Portvin i Morgenkulden, laa han i Køien, — lukket inde der i det snævre Lukaf for hele Verden, — og lyttede til det døvende Skyl af Sjøen, som skummede udenfor langs Skibssiden, og de ensformige Stempelslag af Maskinen, der mere og mere forvandlede sig til en ensformig Melodi: Foss & Komp. ... Foss & Komp. ...

— Da Dampskibet Nordstjernen ved Middagstid susede ind paa —dals Havn, stod Johnny elegant reiseklædt ved Falderebet, indvendig og udvendig rustet til at gaa lige i Slaget. Han vidste, Banktiden sluttede tidlig.

Som han rask skjød indover Landgangsbrættet, mødtes han af Telegrafbudet ...

Han gik med Telegrammet et Stykke henover Bryggen i en frysende Angst — uvis, om han skulde vente med at aabne det til det var over inde i Banken. Han lagde det i Lommen og tog det op

igjen et Par Gange, stansede et Øieblik beklemt og rev Konvoluten op ...

Han stirrede i Ordene, til de løb sammen i en Taage ... kjendte noget tungt dumpt, der tog ham for Brystet og snørede det til; — han maatte holde Graaden, der prikkede i Øinene, tilbage.

Alette telegraferede, at deres lille Willy var gaat bort Klokken halv elleve i Formiddag, bad ham bære det forstandigt, hun haabede, hun kunde forsone sig med det.

Han saa ikke mere for Taarer, der blændede ham, og drog Veiret higstende, medens han mekanisk fortsatte Veien.

Da han fik Skimtet af Privatbankens hvide Bygning, holdt han paa at bøie af om Kvartalet igjen; men satte atter Fart paa.

,,Som om jeg ikke er vant til at sluge Gløder uden at trække paa Mundvigen!" udstødte han koldt bittert ... ,,Gutten, han slipper han ... kan være glad ... inderlig glad" ...

Han styrede lige løs paa Bankens store, gule Dør, ind igjennem Entréen og — venskabelig, seierssikker, kun en Del forundret, lige paa sin Ven Bankchefen, hvis Haand han rystede inde i Direktionsværelset, — og som sandelig rent havde forskrækket ham med det Brev igaar! ... Han havde taget med Dampskibet direkte, sporenstregs hid imorges ... men — han leverede Ansøgningen ud af sin Tegnebog, — en, som han haabede, fuldt akceptabel Ordning ... en hel Forstærkelse af Sikkerhederne ... Navnene kjendte ... ,,Haaber, De vil lægge Dem lidt ud for en — Ven, Hr. Bankchef!" sagde han med en vis Flothed ... ,,i Tider som disse, ser De!"

Bankchefen var en middelaldrende, lyshaaret og lysskjægget, sjømandsagtig udseende Herre. Der laa en bred, stø Godslighed over hans Væsen med

noget snart gløgt i Øinene, der kunde due til Udkig baade tilsjøs og i Papirer. Han havde væsentlig oparbeidet sin Privatformue selv; og han og Johnny var gamle Lystkuttervenner.

Nu sad han med Brevet mellem Hænderne og saa ned i Gulvet, medens Johnny ventede paa hans Svar henne i Lænestolen ...

Det varede noget længe, og Johnny begyndte nervøst at vugge med Benet.

,,Jeg vil ikke skjule, at det er en Beslutning, som er taget i den hele samlede Direktion," slog Bankchefen Øinene op paa ham ...

,,Saa—ja ... Talemaaderne!! — og Direktionen ... det er igjen Dem!"

Johnny vidste, at han i al Ryhed sagde en Kompliment, der traf i den svage Side.

Bankchefens Øine mysede et Øieblik, som han igjen overlagde med sig selv:

,,Her gaar saa mange Rygter, som skræmmer Folk op ... man siger, De bygger som en gal Mand deroppe paa Fossegaard" ...

,,Aa — pah! De kan forstaa, hvad der er i det, — paa halvandet Aar er der ikke gjort mere end at faa Taget af ... der har ikke gaat seks hundrede Daler paa det hele ..."

,,Nei nei, — just det jeg tænkte! — Saadan bare for at hæve Krediten, — hvad? — den behøvede Donkraften ..." Bankchefen sendte et Øiekast, som Johnny aldrig havde tænkt sig hos den Mand; det var, som det trængte undersøgende langt ind i ham.

,,Skjønner ikke, hvorfor ikke jeres egen Sparebank er bleven lyksaliggjort med Papirerne ... den, som er saa nær," — udbrød han uvillig.

,,Aa, det skjønner en Mand som De bedre end nogen, — at den ikke virker med stor nok Kapital!"

„Da leverede den Dem nok saa flust otte tusind Daler her for nogle Maaneder siden — de havde sikkret den eget nok, hørte jeg ... lød ikke videre merkantilt!"

Johnny blev rød ...

„Ja det er de Rygter, ser De! Og saa dette Kværnbruget, Foss! — der paa Møllen med alle Sedlerne til Kjøbmand — jeg husker ikke, hvad han heder, — det ... lugter unaturligt ... Sig mig oprigtig, hvor mange Procenter betaler De?"

„Hils De frit Rygtemagerne, — ikke én Skilling!" kom Johnnys aabne Svar ... „Skammelig!" — tilføiede han indigneret; — han svedede i Haarrødderne ved at se sine Affærer saa gjennemspeidede.

„Kan være, — jeg personlig tror Dem naturligvis ... Men disse Navne her, De," betydede han rask med en ringeagtende Gebærde ned i Brevet ... „og alt dette Rips, Raps af Sikkerheder ... De bør selv kunne forstaa, at Banken tog det, naar den virkelig troede, at det er andet end ny Blaar til det, den alt har."

„Hm hm!" ... Johnny kræmtede og rettede sig krænket i Stolen ikke uden en vis overlegen Værdighed, som antydede, at det kunde være nok af denne kammeratslig intime Gaapaa-Tone.

Det var hans sidste afgjørende Slag, som nu skulde slaaes! ...

Han saa Bankchefen stivt og koldt i Øinene, — denne fik nu i sin inderste Sjæl tænke, hvad han vilde. „Nu vilde han ogsaa simpelthen, uden Omsvøb, gaa ud fra Privatbankens Interesse" ...

Han tilbød, om kun to, tre Maaneder at øge Sikkerhederne med — Hildas Arvebeløb, ni ti tusind Daler! — naar hun blev myndig til at kvitere for det ...

Bankchefen studsede; han begyndte at gaa frem

og tilbage; saa mere og mere oprørt ud ... Han indsaa, hvad den Mand, som sad der, nu gjorde, — at han kastede sin egen Søster i Sluget!

„Bankens Interesse, — mulig, Hr. Foss! — — mulig ikke ogsaa" ...

Han gik tæt hen til ham ...

„Forlanger De, at jeg skal forelægge Direktionen det?"

Johnny sad og stirrede ud for sig, — han saa Ruin, Skam, — alt, alt, hænge i et Haar.

„I Nødsfald ja," kom det lavt, „hvis De ikke er at formaa til at behandle det som en Konduitesag ... Jeg ber Dem tænke paa, at her er Spørgsmaal om en hel anset Families Ruin — og —" halv udstødte han ufrivillig, halv nedværdigede han sig, — „mit Barn er netop død idag ... jeg har maattet reise fra det ..."

Bankchefen stod en Stund og saa paa den blege Mand, som sad der overgivet i Stolen, og sagde med noget af Bevægelse:

„Jeg tror at gjøre Dem og Deres Familie — og Banken den bedste Tjeneste ved ikke at indlade mig paa Deres Ansøgning ...

Giv op Deres Bo, Hr. Foss!" sagde han mildt.

Johnny rystede paa Hovedet.

„Tror De, at De har været vederhæftig paa mange Aar?" ... spurgte Bankchefen igjen.

Johnny stivede sig op som til Modsigelse.

„Véd De, at De er et Skadedyr, som ikke har Ret til at eksistere?" kom det brutalt.

Johnny fo'r op i Stolen.

... „Jeg mener, De har for god Natur til at vedblive med det, Hr. Foss!"

Bankchefen mødte et fornyet, trodsigt Forsøg paa en Mine ...

„Ja, gir ikke De op Deres Bo, vil Forlangendet

stilles her fra Banken! —" lød det skarpt ... „vi har desværre nok af Fundamenter" ...

„Mit Barn skal begraves," hviskede Johnny sagte.

„Vi skal vente i otte Dage ... Og hermed antager jeg, vor Konference bør være forbi, Hr. Foss!"

Bankchefen fulgte ham høflig ud.

XIV.

Man var endnu under det første stumme Indtryk af Efterretningen om, at Byfogden Klokken otte imorges havde været med Vidner hos Foss & Komp. og forseglet!

To og tre samlede sig i Gaden, paa Trapper eller inde i Portene, og listede sig saa enkeltvis ad forskjellige Omveie for med egne Øienstene at se Synet: — Vinduerne i Foss & Komp.s Kontor virkelig stængte med Jernstænger for Lugerne! ...

Og herfra pilte eller slentrede eller gik man som forretningsmæssig nedover til Pakboderne for at se Jernstængerne og Hængelaaset og Seglene ogsaa der for Dørene ... og blev saa staaende paa Bryggespolen, — stedse flere, — og undres paa, hvordan det kunde være med begge Firmaets Brigger, som laa paa Havnen og skulde aftakles for Vinteren, — om ogsaa de var beslaglagte?

Der kom Pramme hastig roende derfra indover til forskjellige Sider ...

Jo—o, — man havde overbevist sig tilstrækkelig; det var blot at skynde sig hjem til sine og fortælle det! ...

Foss & Komp., — det var snart sagt hele den moderne Del af Byen! — ikke et Foretagende eller et Værksanlæg, eller en nogenlunde svingfuld Handelsidé, uden at Johnny var med baade i Styrelsen og paa Papirerne. Det var paa hans altid aabne, freidige Mod, det igrunden flød altsammen mellem de yngre Firmaer, paa det, de havde udfyldt Blanketterne paa langs og paa tvers og været med i det dristige ny, merkantile Liv, som i den senere Tid gav Byen sin Air.

Næsten alle de ny store Huse langs Havnen og ved Torvet var kommet til i de sidste ti, tolv Aar, — paa Papir! — gren jo nogle af de aflægs fra den gamle Tid, som endnu bode i de graa spidstagede Træhuse inde i Haverne opefter Veiterne og Gyderne i Aassiden.

Begivenheden virkede næsten lammende, og den behandledes den samme Dag saa at sige næsten kun hviskende ...

Der var Firmaer, som man var bange for, skulde stryge med, og der var dem, som man haabede skulde staa det over.

Byen svævede i Frygt og Angst. Rygterne kom og gik, reiste sig og faldt igjen den hele Uge, stedse vildere og urimeligere; det var en Feber helt indover til Arbeidsfolket i Smaagaderne ...

Søndag gik det over Byen, at Johnny Foss alligevel greiede hele Suppen. De havde søgt at faa ham omkuld; men han havde nu vist dem, at han kunde faa hundrede tusind for Fossegaard!

Det føltes, som det skulde ledsages af et Hurra for Johnny Foss. Og sandelig, naar Kontordøren igjen kom op, vilde der blive et artigt Tog. Kunde der nævnes nogen, som var saa kjendt og likt, som Byen stod i saadan Takkens Gjæld til som han!

Mandag lød det ikke længere saa; — der var Jernstænger og Hængelaas og Segl for fem Kon-

torer paa Rad i Havnegaden, to oppe ved Kirken, og registreredes nu af Retten henne paa Skibskranen hos Søborg ...

Og Konsul Grüner og Biermann paa Sagen og Ring skulde være strøgne! Ulykken var langt fra til at overskue, hed det nu.

— Rygterne om de stakkars Mænds Fortvilelse, som havde lukket, trængte sig ud gjennem Døre og Vægge. De sad der med uforsørgede Familier med kun Forarmelse og Ruin foran sig. ...

Viggers's Børn var straks forsvundne af Danseskolen! ... og Kjøbmand Olafsen havde holdt paa at tage Livet af sig! hed det ...

Men, hvad var Ophavet til al denne forfærdelige Ulykke? — uden Johnny Foss's ryggesløse letsindige Forretningsførelse!

Anklagens Suk lød ud fra alle de lukkede Skaadder: — de var trukket med af Johnny Foss, havde ladet sig blænde af Johnny Foss, var bibragt falske Forestillinger og havde ladet sig bedrage af Johnny Foss. Hans glatte Tunge, hans koldblodige Benyttelse af deres Navne til det alleryderste, medens han med Venneminen gik ind og ud i deres Familier og stod Fadder til deres Børn! — var det, som havde ført dem til Ruin. ...

At de ogsaa efter Evne turde have udmalket hans Kredit, dampede paa et eller andet Vis væk i Luften; — Situationen krævede fra alle Sider sin Syndebuk.

Byens Mening fra Toppen og nedover var fanatisk op- og afgjort. Alle de, som Johnny Foss havde sat paa en bar Bakke, som, nu Vintertid, sad brødløse og uden Arbeide omkring i Stuerne. ...

Man opregnede hans Selskaber, Retterne, som han fraasede paa andres Penge, Vinene ... Champagnen ... Han havde syv Overfrakker mindst for-

uden en hel Luksus i Guttaperka ... og hans Hustrus Kjoler var, saa hun kunde staa i Silke!

Man haabede bestemt, at Skifteretten vilde sørge for, at der gjordes Konkurs i Silkeklæder og med Gulduhr og tykke Kjæder i Vesten! ...

— Og Johnny fik føle, at den offentlige Opinion havde Magt! De Skimt ud i den, han prøvede, viste ham isende Øiekast og Miner, som han var en Øgle, der burde trædes under Hælen. Det var at gaa gjennem en Kjæde af Ydmygelser ...

Og det var med kun fire Sølvskeer og en temmelig nærgaaende Afknapning af Familiens nærmeste Fornødenhedsgjenstande, at det, som en Naade, — fordi Boet kunde behøve hans Oplysninger, — tilstodes ham fri Bolig i et Par af Hjørneværelserne oppe paa Fossegaard.

Antonia havde med sin hele Kraftnatur gjennemgaat Skuffelsen; — i Sønderknuselse, saa det knagede i de Hænder, hun vred, set alt det, hun havde holdt høit, falde Stykke for Stykke ...

Hun gik nu med et voldsomt Omslag — som den tørre Virkeligheds-Ebbe efter en hel Høiflod af Familieindbildninger.

De havde igaar, under den almindelige Medfølelse, opnaaet Udsigt til en Akkord med Kreditorerne, — baade de og Biermanns, — om end kun med de yderste Rester af deres Eiendele. Biermann beholdt saa godtsom kun Bestyrerposten ved Sagbruget igjen ...

,,Du Gubben min! hvordan kjender Du den nye Bomuldsvatten?"

,,O ja! — — haa—aah," — harkede han ... ,,jo—o ..."

,,Aa, jeg skal nok stelle med Dig, skal Du se! — — Jeg har ligget og grundet i hele Nat, — jeg synes jeg ser noget."

Han trak skeptisk paa Munden.

,,Ser Du, Gubben min, vi maa finde ud, hvad vi har at gjøre med."

,,Jah, — kan Du finde det, Du saa!" rystede han langsomt paa Hodet, — ,,saa har Du opdaget Cirkelens Kvadratur!"

,,Aa—aa, — Du har en klar, skarpsindig Forstand, Grüner ... og saadan indsigtsfuld Forretningsmand!"

Han saa hjælpeløst paa hende:

,,Her jeg sidder som en gammel Kusk, der har mistet baade Heste og Vogn!"

Hun nikkede ... ,,Du skal ogsaa bare sidde og gi' Raad; — jeg har Kræfter nok!"

Gubben erkjendte det med et Suk: — ,,Hja — hja ... Du har mange Kræfter, Antonia!"

,,... og maa ta' fat i noget, Grüner! ... jeg tænkte saa paa det gamle Kalkbrænderi, Du nedlagde."

,,Det Kalchbrenneri?" — han sendte et bedrøveligt Blik ned mod sine Benfuteraler, — ,,det er en hel vidtløftig Forretning ... paa det kan jeg lige saa godt straks kaste mig selv i Kalchen!"

,,Jeg vil bare vide, om Du mener, det lønner sig, Grüner?"

,,Javist ... javist, — for den, som har Kræfter!"

,,Naar Du er Lederen, saa er jeg Armene, Gubben min! — vi tar det op fra smaat af. Og saa vil jeg se paa, om det ikke skal drives tilveirs! ... Jeg tænker ogsaa paa et Sæbekogeri. Gamle Jomfru Elgers drev paa med et til sin Død ... Vi skal nok faa Hænderne fulde."

,,Hja, hja, — betviles ikke!"

,,Jo, Du betviler det, Grüner, jeg ser det paa

Dig! — — men naar Du er Ho'det, — og det er Du, — og tar Dig af Regnskaberne og lærer mig, hvordan alt skal forsælges, saa skal jeg skaffe forsvarlig Sæbe ... og Kalk med! — Du skal faa sidde i Ro inde paa Kontoret og ikke faa det saameget som et Dunkjendsel mindre bekvemt, Gubben min!"

Gubben nikkede langsomt med Hovedet og klappede hende paa Haanden ... ,,Hja, ja, lille Tony! ...

Hun er nok istand til det, hun!" sagde han eftertænksomt, da hun var gaat ... ,,Jeg hår hidtil været baade Kalchbrenneri og Sæbefabrik tror jeg!" ...

Der foregik jo en næsten sindsforvirrende Omvæltning i Andreasens Anskuelser den haarde Dag, Registreringen og Forseglingen gik for sig paa Gaarden, og han — i Lighed med Bygningen stod der med Fossegaardshætten af Hovedet!

Han bestyrede nu Møllen for Boet, der aldeles ikke vilde vide af Systemet med ,,Sedler, der var lige saa gode som kontant!" —

Efterat have dreiet sig med høiere merkantile Opgaver i Skovlerne og, saa at sige, svulmet op næsten til en Møllebank, gik Bruget paa Fossegaard nu igjen med sin gamle, nøgterne Sus og Knar i Hjulene.

Henrik havde taget en Ansættelse, og Marianne havde flyttet ned til Gullvigen, allerede en Tid, før Konkursen skede.

— Hovedbygningen havde med sit Skurtag snart staat nok en Vinter over i Fyget, medens Vinden trak nedigjennem Gangene og peb i de gamle Nøglehuller og Laase.

I den ene Hjørnefløi havde der i den sidste Del af Vinteren været et Skimt af Lys om Aftenerne. I disse Rum af hans forfaldne Fædrenegaard holdt Johnny til med sin Familie.

Hoveddøren var stængt. Husets gjennem Slægtled samlede Bekvemmeligheder, — Senge og varmende Tepper, Sølvtøi og Fornødenhedsgjenstande, stod i Overflod indenfor alle de forseglede Døre, som fremmede Ting, der ikke turde nyttes, og ventede paa den Dag nu i Marts, da Auktionen over Løsøret skulde staa.

— Johnny havde gaat hele Eftermiddagen en af sine ensomme Turer — i Retninger, hvor han var mindst udsat for at møde nogen. Der var saa mange Smaafolk, som havde Penge tilgode ...

Ekkoet af Møllen og Elvesuset under den tiltagende Vaarflom hørtes overlydt og fyldte Luften ...

Johnny havde hørt det samme saa mangen Vaar, der havde altid fulgt saa yre Længsler og Forhaabninger med ...

Men iaar var det ikke saa. Han gik med en skjærende Følelse af den haarde Virkelighed, — hele den Modsætning, den nu gjemte i sig.

Det var imod Skumringen. Han gik og vandrede om mellem Husene ... Eftasværds Tid; — men Madklokken taug ... stille, arbeidsløst over hele Gaarden som aldrig før! — stille i Veiret ... — Soldryppene fra Dagen begyndte igjen at fryse paa Grene og Tagrender ...

De tændte Lys derinde hos Alette og Børnene.

Han gik udenfor og saa ind i Stuen. Alette sad ved Lampen og syede ...

Det skar i Hjertet at se hende lappe og gjøre anvendelig igjen det slidte og ramponerede paa Børnenes Klæder, saa de kunde hænge sammen. Hun havde sat de to mindste hen i Sengen, de

andre to sad søvnige over sine Læsebøger ... Af og til talte hun et Ord.

Han var henne ved Døren, men gik atter tilbage foran Vinduet ...

Han saa hendes taalmodige Ansigt; — hun var den eneste paa denne Jord, som endnu troede paa ham! ...

Der var en Skygge over alle disse Ansigter, — og det var ham! ... De faar min Skam og Vanære at strides med ...

„Bedre, meget bedre med en Gang at fri dem for det!" udstødte han dumpt.

Han gik en hastig Vending ned imod Haven; men kom lidt efter op igjen og listede sig sagte ind i Kjøkkenet, hvor han vidste Konjaken stod i Skabet ... stansede et Øieblik aandeløs, da han kom til at rive en Kniv eller Gaffel ned fra Bænken, og skyndte sig feberagtig ud og nedover de halvfrosne Gange i Haven.

Ved Karudsdammen blev han staaende. Flasken vilde han drikke ud og saa — ha' Mod til —

Han kom i dette Øieblik til at huske paa, hvor mange Gange han havde knust Flasker mod Muren derhenne og kastet Skaarene i Dammen; — nu var han selv saadan en knust Flaske, som skulde ned i den!

Han rystede og gøs og tog hastig en Slurk ...

Alette og de vakkre, vakkre Børnene mine ... Far kan nu ikke gjøre mere for jer! kvalte Graaden ham. Hun er bedst tjent med det ... Er jeg borte, vil alle synes Synd i dem.

Naar man blot er et Skadedyr ... ikke har noget at leve for, maa man ha' Ret til at slutte ...

Det kjæmpede i ham ... han drak nok en Gang, — og blev staaende og stirre ned i Dammen under de kolde Isflager, medens den klamme Sved brast frem ...

Han tømte Flasken.

Saa er det forbi med Lorden! lo han hult … han skal i Karudserne!

Han stod uvis og trak Aanden flere Gange dybt …

Naar det saa var op- og afgjort med det! —

Hovedet sænkedes lidt efter lidt …

De siger, jeg har Evner … Kunde dog være … kunde dog være Muligheder … Naar Boet er sluttet … Værdt at se, hvad der ligger bagom det! …

Han kylede pludselig Flasken i Vandet.

„Ja lig der og gulp!" lød det haanlig.

Han fo'r med flygtende Skridt opover og kom ligbleg ind i Stuen.

Han stod et Øieblik og saa paa dem allesammen:

„Skal nok bli' bedre Tider for os, Alette, naar jeg har faat lidt Luft, skal Du se!" omfavnede han hende heftig bevæget.

„Aa, bare Du har Mod, Johnny! — nu blir det jo snart Sommer og lettere og varmere for Børnene" …

Han tog i sin ophidsede Glæde den mindste op af Sengen og marscherede lidt efter under Støi og Jubel med dem alle fire paa sig, — den lille i Skjorten over Nakken!

XV.

Vingen fri for Hensynene, havde Henrik taget fat med hele Fosseslægtens Urkraft.

For de sekshundrede Daler, han endnu havde

igjen af, hvad han kom hjem med, lykkedes det ham at faa udskilt og kjøbt det strategiske Punkt, — Centrummet i alle hans Planer — Bjølstadmyren, der for Øieblikket laa som noget udyrkbart og omtrent værdiløst.

Det var ved den, han kunde beherske Spørgsmaalet, om Vandfaldet ved Fossegaard skulde have Tilløb hele Aaret rundt. Løsningen af det havde han derved bragt over paa sin Haand.

Det gjaldt nu i Løbet af det Aarstid, de forskjellige Eiendomme, som hørte under Fossegaard, vilde blive forauktionerede, at opdrive de ti, tolv tusinder kontant, som skulde til for at faa Myren udtappet og samtidig indkjøbt Fossegaardsmøllen og Bruget i snevreste Forstand. Hans Plan var, at sætte det igjennem ved en Aktietegning.

Og saa længe og taalmodig og ihærdigt sad han inde i det lille Rum bag Butiken hos Anton Johannesen og snakkede og udviklede, at hans forsigtige, skeptiske Ven i sidste Øieblik, da Henrik stod i Begreb med at lade Aktietegning udgaa, erklærede sig villig til at ,,vasse ud i Myren" og gaa i Kompagni med ham. De to skulde klare den Sag, — Henrik tage Bestyrerposten og sætte ind Bjølstadmyren, han levere Kontanterne.

Lidt Parlamenteren blev der jo først om, hvad Bjølstadmyren skulde gjælde for; men det var tolv tusind det, uden Sludder, — vilde Johannesen gaa med eller ei? — Og saa blev det!

,,... Ensomt og stille her i Gullvigen, siger De?" — overfaldt Madam Torbjørnsen Marianne en Dag, hun var kommet indom for at se, hvordan Fru Borg havde faat det dernede ved Sjøen — ,,Sad jeg

som en barnløs Enke, jeg skulde da skaffe mig Liv nok i Huset! Der sidder fuldt op af Unger i alle de fattige Rederne og venter bare paa Barmhjertighed. Tag dem for Fattigvæsenets Penge — og lidt Hjælp til! De har Gaver til at faa nogen og hver til at rykke ud med Skillingen De, Fru Borg, — til en god Gjerning. Vis Kommunen, at der kan bli' Folk af dem!" ...

Ordene traf én, som tilstrækkelig havde faat Øiet op for, hvad et tomt Liv vil sige.

Der skede Henvendelser og Skridt fra Fru Borg, som gav Folk Stof til at forundre sig. Hun tog til en Begyndelse først én og saa nok en liden hjem til sig.

Det var langt fra Marianne at sætte Sagen op for sig eller andre i nogen høiere Stil. Hun tog den praktisk og vilde det, hun vilde, — satte den igjennem, som det for Leiligheden lod sig gjøre, efter Raad og Overlæg med Madam Torbjørnsen.

Hun blev næsten sig selv igjen, — gik der i Gullvigen lun under Øienlaagene og kunde sidde og hygge sig og snakke med baade den ene og den anden af de gamle Kavalerer, som kom indom med Egnens intime Anliggender og vel ogsaa af og til lidt af sine egne.

Hun følte sig efter den overstandne Krise rolig og i en Ligevægt som ikke paa mange, mange Aar, — fri for denne skjælvende Angst mellem Skrupler og et falskt Haab, og fri — følte hun ogsaa, — for at være Bastian Borgs af Formuen forpligtede Enke!

— Det lod saamæn ogsaa til, at Tolderen havde fundet det hensigtspassende, før han fældede sin Høiesteretsdom, at inspicere, hvad der foregik i Gullvigen! — Marianne saa ham komme lunkende med Stokken og begge Albuerne usædvanlig ud opefter Veien fra Sjøen ...

„Se se se!" sagde han, og pustede og saa sig om paa Trappen efter at have hilset, — „man trives ikke i de ubemærkede ... man vil sætte lidt Røre ... man har egentlig altid havt en Smule Sans for det ... har altid været lidt af en Skøier i Dem, Fru Marianne!" kneb han sammen Øinene, da han traadte ind.

„Saa har De nu ogsaa været saa snil at passe godt paa, Tolder!"

„Hm, — høh — høh!" Tolderen blev dygtig studs og hostede ...

„Jeg faar vel Lov til at lave Dem en Kop Chokolade, Tolder?" formildede hun.

„Høh — høh!" bryggede det bare videre op, — „høh — høh ...

Naa ja!" satte han med ét Stokken i Gulvet. — „Jeg har — virkelig gjort Dem Uret, Fru Marianne! — tilstaar! — tilstaar! ... skjø—nt," — kneb han igjen paa det — „der har alligevel været noget i Plukfisken ... noget ... noget ...

Men" — kom det saa med et Nik, som han opgjorde Saldoen af det ganske Regnskab, — „De har handlet ret ... handlet ret, siger jeg! Det var da en Gang et redeligt Træk, at De ikke gik hen og ... Naa, naa," tog han sig ... „høh! høh! — Jeg vil sige Dem, — at jeg har været ganske begeistret for Dem, Fru Marianne!" endte det kavalermæssig ... —

— „Ser De, Tolder!" forklarede hun ved Chokoladen, „De og jeg, vi er omtrent ligedan stillede i denne Verden ... De er paa Pension, og jeg er Enke; vi skal regnes for saa godtsom afsatte Mennesker ... Men saa vil man jo ikke være død og borte for det."

„Ne—hei!" lød det bestemt.

„Og saa faar én leve dem tiltrods ..."

„Javist, javist!" lød det ildfuldt. — „M—en De

er ung, det er Forskjellen" ... Han rystede paa Hodet og saa ned i Gulvet, som pludseligt et Lys igjen var slukket for ham.

,,Og De har Pension og en Klat Formue til, — saa De behøver ikke at være rent begravet for det ... Tag et Par Aktier hos mig," spøgte hun, ,,De skal faa et Par Gutter for Pengene!"

,,Ja ha! — gi' mine Penge bort til Puder for al Letsindigheden ... opmuntre ..."

,,Kom hid, Thor!" raabte hun. — ,,Se paa den Gutten der, Tolder ... Øinene paa ham ... Aa se paa ham !— Var det ikke godt, om vi kunde opdrage ham, saa han ikke blev lige letsindig?"

... ,,Høh — høh — høh ..." Tolderen slurfede videre i Chokoladen ... ,,galt i — Principet" ...

,,Aa, bare det ... naar det ikke er galt for ham der!"

,,Nei ... nei ..." drak han videre distræt ... ,,man kunde jo engang være inkonsekvent paa et passende, betryggende Sted ...

Men saa, Fru Marianne Borg!" — reiste han sig, — ,,saa gaar De en vakker Dag hen og gifter Dem og lader hele Kapricen ligge, — De har fuldt op af Riddersmænd ... og saa har en dum, taabelig Tolder kastet sine fire hundrede Daler i Vandet til Spot og Spe!"

,,Sig seks, Tolder! saa har De mit Ord paa, at jeg aldrig skal gifte mig" ...

— Tolderen stabbede hjemover med saare stolte Fagter og et Skaar af seks hundrede Daler i sin Formue. Han var bleven helt erobret den Formiddag, og det skulde være ham en sand Fornøielse at ærgre dem allesammen ... vise dem, hvad hun var for en Kone!

Men aldrig i Evighed begreb Majoren — og mange med ham, — hvad Enken paa Borg mente med det Børnehjemmet sit der borte i Gullvigen; —

hun var jo blevet en Filial af Madam Torbjørnsen! Der kry'de alt et halvt Dusin Smaaunger omkring i Dørstokkene og Værelserne hos hende; man maatte ordentlig være varsom, for hvor én satte Foden, — hun, som kunde blive saadan gift og forsørget! —

XVI.

Græstørven over Karudsdammen nedenfor Haven var splittet op. Den laa ikke mere sammenseget til en Ridse i den vandsure Myrstrækning med Dunsten og Taagen over. Der var anlagt Veie og ryddet omkring; — Lyset faldt ned i den.

Men i de mørkevante Øine hos Karudserne skar det næsten endnu værre end dengang, de var ude for Glasfliserne; og Synet forvirredes tilmed af det ny, stærke Dagskjær. Glansen pinte dem, skar dem langt ind i Hodet; de syntes, de saa alt som i en svimlende Blænding.

Der blev ingen Forandring hele Aaret igjennem, før Vinteren kom og lagde Laaget over; da blev det endelig godt og mørkt igjen ... kunde de igjen faa staa stille, lunt med Hoderne mod hverandre! ...

Men om Vaaren spillede Aarsyngelen lystig oppe i Overfladen og Lysskjæret; — den var næsten yr og vild, bar sig som i en Rus! ... Den var født ifjor og havde mindre ømfindtlige Øine; men kjendte det alligevel som et rasende pirrende Behag; det var jo ikke ganske naturligt. De sprællede sig rent magre, saa de sattes tilbage i Væksten og kunde

tages hobevis i Haaven, blinde og yre, som de sprættede om der i Solskinnet.

Men de gamle kunde nu engang ikke forsone sig med al denne Dagglans, som gav dem Øiensygdom. De søgte helst ind i stille Huller, der havde lunet deres Fred nu i saamange Aar og hyggede sig med at tænke paa Vinteren igjen.

Deres besindig prøvende Sind opdagede dog efterhaanden, at der lod sig opnaa en vis behagelig Følelse af Varme og Velbehag ved at nærme sig Solskjæret i passende Afstand; — og lidt efter lidt saas flere og flere at glide magelig og besindig rørende Spolen med sin egen Skygge under sig op i de lysere, solfyldte, varmende Vandlag. — Og Aar for Aar vænnede de sig høiere op, — om de end ogsaa mangen Gang maatte sige sig, at Vinteren ogsaa kan være en god, rolig Tid for en gammel Karuds! ...

Der var nu helt nyt Maskineri i Fossegaardsmøllen ...

— Henrik havde egentlig kun gjort to forstandige Ting i sit Liv, sagde han; den ene var, da han kjøbte Bjølstadmyren, den anden, da han fri'de til Kirsten. De to var enige i Hovedsagen: — at to og to var akkurat fire baade hjemme og paa Bruget, og at én ikke kunde trække mere end akkurat to fra to uden at tage fra nogen anden ... Det var nu engang Greien i denne Verden.

Forresten lod ogsaa hun til at være aargangs ... der var nu kommet tre Fosser i Huset paa tre Aar!

Naar Malstrømmen har trukket Seileren under, stiger lidt efter lidt Stumper og Levninger op igjen, knuste og knækkede og ramponerede, eftersom de

er stærke til ... Der er ogsaa de massive Støtter og Egebjelker, som kan due paany; — men i Johnny Foss sad der ikke noget af den Slags Jernmalm!

Aarene var gaat, — Foss & Komp.s Konkurs halv glemt; Meningerne igjen kommet i Ballance. Der var ialfald ingen, som længere kunde huske, at han var noget Uhyre, ja som ikke vilde smile, om noget saadant var blevet paastaaet om „Lorden".

„Slaa paa Lorden et Glas Portvin eller to og gi' ham en Havaneser, og han klarer det i en Haandevending!" ...

Han var Manden at tage til overalt, hvor det kneb, hvor en Floke skulde greies, en Forlegenhed klares; den første man tænkte paa, naar der manglede en Fjerdemand ved Kortbordet eller i Tallet paa Bryllupsvidnerne eller paa gentlemansmæssig nok udseende Herrer i et Selskab eller en for Tilfældet sprogkyndig.

Et Slags Agent uden egentligt Agentur, — overdraget alle mulige Sorter Affærer og Kommissioner, men derfor ikke netop helt betroet dem —, var han en kjendt Størrelse, benyttet overalt, — et let, godt Hoved at tage til i snevre Vendinger, naar et Regnskab skulde opgjøres, eller der handledes om en Reise, hvortil den tilstrækkelig egnede Mand manglede ...

Hans Hoved var fuldt af Forretninger, — de, som han fik noget for, og de, han ikke fik noget for, — Tjenester, Villigheder og Raad den ganske Dag! Han havde en Smaapost her og en Smaapost der og tjente in alles nok saa rundt tilhuse det, som hans økonomiske Hustru behøvede til Familiens Underhold, — og dertil for egen Regning ogsaa den ganske Dag de diverse Glas udsøgt Portvin og Sherry og Madeira, der kunde bydes

inde paa Kontorerne af direkte hjemført, — eller et eller andet Sted i Byen en Frokost med Kaviar og en Trondhjemmer Nr. 1 eller en anden Sort, der netop skulde prøves. Man udsatte sig nødig for, at Lorden trak paa Næsen af Varerne, og havde stor Respekt for hans Dom over hele det Felt.

Flot, pyntelig klædt, af Holdning, med en vis fin, cigarduftende Atmosphære om sig, — kun noget sjaber henimod Aften, overskred han sjelden mellem alle de vaade Varer en passende Maade. Det faldt ingen ind at behandle Lorden overseende eller støde ham med en tilsidesættende Adfærd.

Lidt skaldet og bar opover Haaret i begge Sider af Panden, lidt oppustet, lidt bleg og slap i Trækkene, lidt mere gjættende, lyttende og høflig i Holdningen, naar han talte med nogen, som havde et eller andet for ham at gjøre, — levede og svømmede og trivedes han egentlig i sit Sub som en Fisk i sit Element.

Henrik, der var alt andet end fornøiet med det hele Væsen, havde flere Gange prøvet at faa ham og hele Familien i Besøg for længere Tid op til sig paa Bruget. Men det „Nykterhedshul" duede ikke for Lorden; han „risikerede altid at komme ud af sine Forretninger i Byen" og reiste snarest ned igjen.

Den eneste egentlige Tort, han led, var af Søster Grüner, som aldrig vilde vide af ham hverken for sin Kalk eller sin Sæbe, der begyndte at gaa kurant paa alle Hold. Han skulde bragt dem endnu tre Gange til saa stærkt i Vinden, om hun ikke havde lidt rent ud af en fiks Idé! ...

Men, naar den kjendte, lidt falmede Skikkelse kom, færdig, parat, én Fod paa hver Tofte, i Baaden med Papirer og Kommissioner fra et eller andet Hus og skulde op ad Dampskibstrappen, —

raabende og hilsende og nikkende med Cigarstumpen i Munden og den engelske Skorstenspibe paa Ho'det, — saa lød der, efter Omstændighederne og Døgnets Tider, gjerne indenbords fra Chefen eller nogen anden en Ordre indover til Restauratøren paa Portvin eller en Smørrebrød og Dram eller en Toddy til Lorden! —

INDHOLD

AF

SJETTE BIND.

[illegible]

[illegible] 152.

Papier von [illegible]

